

DIÓSBERÉNYI NAPRAFORGÓ ÓVODA
ÉS KONYHA PÁRI TAGÓVODÁJA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2026.

Készítette: Gebhardt Tiborné
igazgató helyettes

„Amit fáradtságos munkával évek alatt felépítesz, azt elpusztítják egy éjszaka alatt, mégis építs. Az embereknek valóban szükségük van segítségre, azonban támadás érhet, ha segíted őket, mégis segíts. A legjobbat add a világnak, amid csak van s ha cserébe arcul csapnak, akkor is a legjobbat add a világnak, amid csak van."

„Adj időt a gondolatnak-

Erőd forrása ez.

Adj időt az imának-

A legnagyobb erő a Földön ez.

Adj időt a mosolynak-

A lélek zenéje ez.

Adj időt a játéknak-

Az örök ifjúság titka ez.

Adj időt a szeretetnek,

s légy szeretett-

Isten adománya ez."

Teréz Anya

Tartalomjegyzék

KÖLTSÉGVETÉSI SZERV HIVATALOS ADATAI AZ ALAPÍTÓ OKIRAT SZERINT 4
Az óvoda bemutatása 6
Gyermekkép: 8
Óvodakép: 9
Intézményi jövőkép: 9
Az óvoda pedagógiai alapelvei 10
Az óvodai nevelés célja 10
Az óvoda által használt nyomtatványok: 10
Egészségfejlesztési program 13
Környezettudatos magatartás megalapozása 15
Nemzetiségi nyelvi és kulturális fejlesztés 20
Az óvoda élet megszervezésének elvei 20
Az óvoda személyi és tárgyi feltételei 20
Tárgyi feltételek 21
Az óvodai élet megszervezése: 22
Az óvoda őszi ünnepei : 23
Az óvoda téli ünnepei: 23
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 26
GYERMEKVÉDELEM 26
Tehetséggondozás –fejlesztés 27
Játék 28
Munka, munkajellegü tevékenységek 31
FEJLESZTÉSI TARTALMAK 34
Anyanyelvi nevelés 34
Ének, zene, énekes játék, *gyermektánc*: 38
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 40
Mindennapos mozgás 45
Külső világ tevékeny megismerése: 49
Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak tartalma 53
A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ FELADATOK 56
1. A HH és HHH-s gyermekek nevelése az óvodában 56
2. Nemzetiségi nevelés - oktatás az óvodában 58
A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok 59
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére: 65
Tervezés, szakmai dokumentumok, mérés, ellenőrzés, értékelés 67
Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése, sémája 67
Szervezeti leírás 68
Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése 69
Folyamatos ellenőrzés, értékelés 70
A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI 71
Folyamatos ellenőrzés, értékelés 71
A helyi Pedagógiai Program értékelése 71
TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM 72
PROGRAM ELFOGADÁSA, ÉRVÉNYESÍTÉSE, MÓDOSÍTÁSA, ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK 74
FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS DOKUMENTUMOK 75
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 76
AZ INTEGRÁCIÓS PROGRAM 77
Az integrációs program 77
A helyi óvodai integrációs programjellemzői 78

KÖLTSÉGVETÉSI SZERV HIVATALOS ADATAI AZ ALAPÍTÓ OKIRAT SZERINT

A költségvetési szerv hivatalos elnevezése:
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha
német nyelven: Sonnenblume Kindergarten und Küche Berin

A költségvetési szerv székhelye, telefonszáma:
7072 Diósberény, Iskola u.9.
74/448-282

A költségvetési szerv irányító szerve:
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás Társulási Tanácsa
Székhelye: 7072 Diósberény, Iskola u.9.

A költségvetési szerv fenntartója:
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás
Székhelye: 7072 Diósberény, Iskola u.9.

A költségvetési szerv közfeladata:
Óvodai nevelés és konyhai étkeztetés

A költségvetési szerv alaptevékenysége:
Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés, ellátás
Konyhai étkeztetés

Tagintézmények megnevezése és címe:
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Varsádi Tagóvodája
7067 Varsád,Kossuth L. u. 16.
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Regölyi Tagóvodája és Konyhája
7193 Regöly, Rákóczi F. u. 12.
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pári Tagóvodája
7091 Pári, Kis utca 152.

Az intézmény típusa: óvoda

OM azonosító: 036231

Gazdálkodási besorolása:
Gazdálkodási feladatait a Regölyi Közös Önkormányzati Hivatal Diósberényi Kirendeltsége látja el.

A költségvetési szerv illetékessége, működési területe:

1. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha
- Diósberény közigazgatási területe
- Szakadát közigazgatási területe
- Udvari és Miszla közigazgatási területe

2. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Varsádi Tagóvodája
- Varsád közigazgatási területe
- Udvari közigazgatási területe
- Miszla közigazgatási területe

3.*Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Regölyi Tagóvodája és Konyhája*
- Regöly közigazgatási területe
- Keszőhidegkút közigazgatási területe

4. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pári Tagóvodája
- Pári közigazgatási területe

Alapító okirat kelte: 2023.12.07. (TAR/18-6/2023)

Törvényi háttér:
A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról
77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr.1.) által megállapított 1. mellékletének rendelkezései
32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
1997. évi XXXI. törvénya gyermekvédelemről, és gyámügyi igazgatásról
Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
Az óvoda hatályos Alapító Okirata
32/1997.(XI.5.) MKM rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Pedagógiai Program:

Pedagógiai programunk újragondolását az Óvodai Nevelés Alapprogram iránymutatása, szellemisége, cél- és feladatrendszere, a módosított nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi. CXC. törvény, a köznevelléssel összefüggő egyes kormányrendeletek, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságról szóló 316/2012. (XI. 13.) Korm. rendelet, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról, valamint a Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha sajátosságai tették szükségessé. A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete (az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet által megállapított 1. mellékletének rendelkezései) alapján a programunk felülvizsgálata és kiegészítése megtörtént.

Pedagógiai Programunkban összegezve van mindaz a szellemiség, szakmai tudás, közös értékrend, amelyet a „mi óvodánk" életérzés jelent. Óvodánk elvárásként támasztja a dolgozóival szemben, hogy az intézményünkben cseperedő gyermekek sikeresen nevelkedjenek, kompetenciáik pozitív irányba fejlődjenek. Fontos számunkra a gyermekközpontúság, a gyermekek tisztelete, a játék, mint az óvodáskorú gyermek, legfontosabb tevékenysége.
Hiszünk abban, hogy az intézményünket választó családokkal való jó együttműködés alapja az, hogy a gyermekek szülei az óvodába lépés pillanatától megismerjék Pedagógiai Programunkat, az abban foglaltakat elfogadják, azonosuljanak vele és megvalósításban partnerként közreműködjenek.
A Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha nevelőtestülete és a nevelő és oktató munkát segítő alkalmazottak közössége együttesen arra törekszünk, hogy az elmúlt évek szakmai eredményeit megtartva, színvonalas, pozitív jövőképet sugárzó intézmény maradjunk, ahol jó gyermeknek és felnőttnek lenni egyaránt.

Az óvoda bemutatása

Óvodánk programja a népszokásokra, hagyományokra épülő óvodai neveléssel valósítja meg a normál fejlődésű, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, a halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált együttnevelését, differenciált óvodai fejlesztését. A pedagógiai program támaszkodik más, már eredményeket felmutató nemzetiségi óvodák programjaira, ill. felhasználja a nemzetközi széles körű tapasztalatokat.

Az óvoda egy sváb, fatornácos parasztházban található, /régen nagykocsma, később tanácsház volt/, mely két csoportszobából és két mosdó-öltöző helyiségből áll. Udvara rendezett. 2021 tavaszán megkezdődött az óvoda belső felújítása és bővítése, amely időközben lezárult. Felújításra kerültek a mosdók és a régen csoportszobaként szolgáló helyiség. Elkészült a fejlesztő, ill. logopédiai szoba és a tornaszoba is.
A Pári Tagintézményben régebben, amennyiben a férőhely megengedte (támogatva az anyák sikeres munkába állását és a veszélyeztetett gyermekek korai szocializációját) már kétéves kortól fogadtak gyermekeket, de mivel az utóbbi időben a törvényi háttér már nem felelt meg, ez megszűnt. (Csak 15 fő óvodás korú gyermek mellé vehető fel kétéves korú gyermek, a létszám megemelkedett, és csak végzett gondozónő láthatja el a feladatot).
Volt olyan év, amikor ötven gyermek járt az intézménybe, akkor két csoporttal működött. 2006. augusztusától társult az óvoda a Tamási Aranyerdő Óvodához, majd 2013-ban a Gyulaji Magoncka Társult Óvoda tagóvodája lett. 2015-től a Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha tagóvodájaként működik, egy csoporttal. A feladatokat jelenleg két óvónő és egy dajka látja el. Óvodánkban a felvehető maximális gyermeklétszám jelenleg 25 fő.

Sajnos megfelelő munkahely hiányában sok tanult fiatal városokban, külföldön keres munkát, így mondhatni, az ősi sváb lakosok leszármazottjai máshol találtak boldogulást. Az óvodába járó gyermekek aránya is megváltozott, legtöbben roma származásúak, sokan veszélyeztetettek, halmozottan hátrányos helyzetűek.

„Ezek a csillogó fekete szemű gyermekek nem maguk váltották maguknak a belépőjegyet arra az útra, amit úgy hívnak: élet. Ha a szemükbe nézünk, ugyanazt a sugárzást érezzük, ugyanazt olvassuk ki belőlük: Itt vagyok, faragj az élet során embert belőlem! Az út vállalása és megtalálása nem egyszerű. (Várady József tanulmányából)

Mivel az óvodába járó gyermekek többsége roma származású, ezért fontos, hogy megismerkedjenek kultúrájukkal, irodalmukkal, zenéjükkel. Ezért ezeket az ismereteket magyar nyelven próbáljuk átadni a gyerekeknek.

Hangsúlyt fektetünk a hitoktatásra is. Hetente egyszer hitoktató foglalkozik a gyermekekkel. Megtartjuk az egyházi ünnepeket, mint Márton nap, Ádventi gyertyagyújtás, Karácsony és az Anyák napját a hittanos évzáróval együtt tartjuk.

Munkánkat szakképzett dajka segíti, feladata a gyermekek körüli munka mellett a bevásárlás, takarítás, reggeli készítés. Az óvoda épületének és udvarának karbantartását a közmunkások segítik.

Óvodánk felszereltsége jónak mondható, kisebb támogatást kapunk az itt lakó német állampolgároktól, testvérvárosukból Burgstädtból, a Német Nemzetiségi Önkormányzattól, a Roma Kisebbségi Önkormányzattól, továbbá a Pári Ifjúsági és Nemzetiségi Egyesülettől, IKSZT-től, Sport és Szabadidő Egyesülettől.

Az udvar óvodánkban nagy, jól beosztható, sokféle tevékenységre alkalmas. A tárgyi felszerelések, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és az ő biztonságukat figyelembe véve vannak elhelyezve.

Melegítőkonyhával rendelkezünk. Tamásiból autóval szállítják a meleg ételt.

<u>Az alapprogram által meghatározott elvek:</u>

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programunk egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy intézményünk szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

A helyi pedagógiai program tartalmazza:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet
- a szülő, gyermek, pedagógus együttműködési formáit
- nemzetiségi óvodai nevelésben résztvevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat
- az egészségnevelés és környezeti nevelés elveket, programokat, tevékenységeket
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket
- iskolai életre való felkészülést szolgáló tevékenységeket
- a nevelő testület által fontosnak tartott további elveket

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe vettük:

- ❖ a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét,
- ❖ a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyerekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás és játékigényük kielégítését.
Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg - a mindenkori előírásokkal összhangban - biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusnak.
Az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, *értékrendjének* és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének *védelmében* tartalmaz.

Az óvoda hitvallása

„Ezek a csillogó fekete szemű gyermekek nem maguk váltották maguknak a belépőjegyet arra az útra, amit úgy hívnak: élet. Ha a szemükbe nézünk, ugyanazt a sugárzást érezzük, ugyanazt olvassuk ki belőlük: Itt vagyok, faragj az élet során embert belőlem! Az út vállalása és megtalálása nem egyszerű. (Várady József tanulmányából)

Gyermekkép:

A nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. Az óvoda a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évben az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, az érintett településen lakóhellyel, vagy ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező három éves és annál idősebb gyermek óvodai felvétele teljesíthető.
A gyermek fejlődő, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott nevelő környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Mindezen törvényszerűségeket nevelőmunkánk szolgálatába állítva fejlődik a gyermek kreativitása, problémamegoldó képessége, örömmé válik számára a felfedezés, gazdag ismeretanyagot szerezhet, kialakul önálló gondolkodása, az életkornak megfelelő neveltsége. Megfelelő pedagógiai légkörben kialakul az egymás közötti kölcsönös megértés és szeretet, elfogadás, segítőkészség és együttműködés. Harmonikus, tevékeny gyermekközösségek alakulnak, ahol a különbözőség elfogadása mindenkinek természetessé válik. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik,

biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kialakulásának.

Óvodakép:

- A családi nevelés kiegészítőjeként, a gyermekek érdekét szem előtt tartva szeretetteljes, derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, bizalomteli légkörben neveljük a gyermekeket harmadik életévtől az iskolába lépésig.
- Óvodáink pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodás korú gyermekek fejlődésének és nevelésének alapvető feltételeit.
- Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkcióik teljesítése közben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- A szociális érzékenység kialakításával segítjük a különbözőség elfogadását, mely lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálja helyét a csoportban.
- Óvodai nevelésünk biztosítja a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni készségek, képességek kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételét (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkor szerinti specifikus alakításáról: a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integritását.

Intézményi jövőkép:

Óvodánk jövőképét az intézmény nevelőtestületével együttműködve, eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzéseken és az önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram, a helyi Pedagógiai Program és az Intézményi Önértékelési Program elvárásainak, segítsék elő a magas színvonalú szakmai munkavégzést, intézményi működést. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, a folyamatban lévő és várható társadalmi változásoknak, a korszerűbb, biztonságosabb működéshez állandó fejlesztésekre van szükség.
A kihívásoknak csakis együtt, erőforrásaink optimális mozgósításával tudunk megfelelni. Intézményünk gyermekközpontú, ahol a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük és a partnerek elvárásainak megfelelő, szakmailag jól megalapozott alkalmazotti közösség dolgozik.

Közös célok:

A 3-6-7 éves gyermekek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:

- az egészséges, sokoldalú személyiség,
- a gyermekek környezettudatos szemlélete,

- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, érzelmi, értelmi érettség,
- a más nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek,
- a tehetséges gyermek átlag feletti, speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek,
- a hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenőmentesebbé válik.

Az óvoda pedagógiai alapelvei

- Az ember mással nem helyettesíthető, *szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben* is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Hagyjuk menni gyermekeinket a maguk útján, egyéni testi-lelki-érzelmi adottságaiknak megfelelően, de folyamatosan kísérjük figyelemmel.
- Gyermekeink családias, nyugodt, derűs légkörben éljenek, ahol érezzék, hogy tiszteljük őket, rájuk figyelünk és segítünk, ha szükségük van a segítségünkre.
- Fontosnak tartjuk a gyermekek életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek előtérbe helyezését.
- Gyermekközpontú neveléssel törekszünk a gyermeki személyiség sokrétű kibontására.
- A nemzetiségi nevelés- messzemenően építsen a gyermek érzelmi belsőmotivációjára.
- Kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységéhez.
- Az óvodai élet egészére terjedjen ki.
- A gyermekhez igazodó, jó közérzetet biztosító - módszerek alkalmazása.
- Minden gyermek jusson el az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

Az óvodai nevelés célja

Az óvodába járó gyermek biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjen életkorának és fejlettségének megfelelő óvodai értékrend alakításával, hozzájáruljunk képességeinek kibontakoztatásához. Nevelésünk alappillére a szeretet. Az óvodapedagógus sikeres munkájának eredménye a társadalmilag hasznos és egyénileg értékes neveltséget, készségeket, jártasságot és tudást birtokló gyerekek iskolába lépése.
Az óvodapedagógus kötelessége olyan nevelési feladatok és tevékenységek meghatározása, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre való felkészülését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
A nemzetiség kultúrájának megismerése, elsajátítása, a kulturális hagyományok átörökítése az óvodai nevelés keretein belül.

Az óvoda által használt nyomtatványok:

- oviKRÉTA felületen belül:
  - felvételi előjegyzési napló
  - felvételi és mulasztási napló
  - óvodai csoportnapló: a csoportnaplónak tartalmazni kell a gyermeknevelésében szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit

- a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

❖ óvodai törzskönyv

AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Feladatunk szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő komplex módon érvényesülő tevékenységek szervezése, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét, kielégítve az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteit. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet töltenek be. Az óvodai nevelés rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését. Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- mindezeket a gyerekek tevékenységeiben, tevékenykedtetésével valósíthatjuk meg, amelyek: a játék, a munka és a tanulás. Közülük elsődleges és alapvető a játék, mely áthatja a gyermek egyéb tevékenységeit is.

Az óvodai élet tevékenységi formáin a magyar nyelv használata érvényesül. Az óvodai élet megszervezésénél, a program módosításánál elsődleges szempont, hogy minden gyermek személyiségének formálása speciális módon, sok játékossággal, ötletességgel, de mindig sok türelemmel és szeretettel történjen. A másság tiszteletének és elfogadásának eredményeképpen a kölcsönös együttműködés kibontakoztatása a játékon, és a különböző érzelem gazdag, életkornak megfelelő, hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül segítse a kisebbségi identitástudat kialakítását és fejlesztését.
Célunk még a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek felkarolása, segítése, részképesség-zavaraik kiküszöbölése, egyéni fejlesztések beépítésével.

Az egészséges életmód alakítása
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, minden óvodai programban kiemelt nevelési feladat.
Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- a családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében,

- az életmód formálás egyik lényeges célja a megelőzés fontosságának felismertetése,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Megvalósítás feladatai:

- az egészséges környezet biztosítása

Cél: az egészséges, barátságos környezet kialakítása, mely lehetőséget nyújt a gyerek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére.

A gyermekbarát, esztétikus csoportszoba mintaként hat, és épül be a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek életébe. A csoportszobánk több funkciót is ellát: a játék, a tevékenységek, az étkezés és az alvás helyéül is szolgál. A nagy ablakok szolgálják a természetes fény besugárzását és a nap folyamán a többszöri levegőcserét is lehetővé teszik. A gyerekek által használt játékok, eszközök elérhető magasságú polcokon legyenek elhelyezve, így ők is részt vehetnek azok megóvásában.

Az öltözőben a gyerekek váltóruhája, cserecipője, ruhája, külön jellel ellátott helyen van. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felszerelését szükség esetén egyéb forrásokból biztosítjuk a szociális hátrányok mérséklése céljából.

A mosdóban a gyerek a jellel ellátott fogmosó felszerelését, törölközőjét könnyen megtalálja. A kézmosáshoz a folyékony szappan használatát tartjuk megfelelőnek.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodának sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Az udvar változatos felületű: füves, betonozott, árnyas és napos részek váltják egymást. Mozgást fejlesztő eszközök (pl.: különböző mászókák), homokozó és egyéb udvari egyéni – társas játékszerek teremtik meg a lehetőségét a sokoldalú, szabadon választott tevékenységeknek.

- a gyermekek egészségre nevelése, gondozása / testápolás, öltözködés, táplálkozás /

A gondozási tevékenység a nevelés szerves részét képezi, azzal egységben valósul meg. Alapvető szükségleteket elégít ki, melyek elősegítik a gyermek fejlődését.

Cél: az egészség gondozásához szükséges készségek megalapozása.

A különböző szokások (étkezések, önkiszolgálás, tisztálkodás, stb.) kialakulási folyamatában törekszünk arra, hogy a gyermekek sok elismerést, bizalmat kapjanak, jussanak sikerélményhez. A gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve az óvodás kort alapozó jellegűnek tekintjük. Ez az időszak a legalkalmasabb a személyi higiénia alapkészségeinek begyakorlására, az egészségügyi szokások kialakítására. A gondozás nemcsak a gyermekek egészséges fejlődését biztosítja, hanem magában rejti a megbetegedések megelőzését, a gyermekek egészségének védelmét is. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás magába foglalja a személyi és környezeti higiéniát, az egészséges táplálkozást, a kulturált étkezést, a szervezet edzését, a testnevelést és a betegségek, kisebb rendellenességek prevencióját, korrekcióját.

A gyerek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás, a gyerek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása.

- Tisztálkodáshoz szükséges felszerelések, testápolás: A testápolást szolgálja a gyerek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Testápolás közben a gyermek utánzási hajlama lerövidíti a szokás – tanulás folyamatát. (mosakodás,

kéztörlés, fogmosás, fésülködés, WC használat) Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiéniai szokásai a napi tevékenységekben sok gyakorlással, folyamatos korrekcióval, segítő értékeléssel alakulnak ki.

- Öltözködés rendje: A gyermekek öltözéke legyen célszerű, álljon összhangban önállóságukkal és az óvodai élettel. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ruházata tiszta, ízléses, praktikus legyen, és ezt önmaguk is igényeljék. Az öltözködésnél a rétegességet hangsúlyozzuk, mely az öltözködési szabályok közül a leglényegesebb. Jelentőségét nap, mint nap éreztetjük a gyerekekkel, és ebben kérjük a szülők segítségét is. A lábbeli legyen kényelmes, szellőzzön és tartsa a bokát. Egészségügyi szempontból szükséges a benti cserecipő. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ruházatának rendben tartása, cseréje, beszerzése szükség esetén különböző forrásokból, fokozott gondoskodással, összefogással történik.
- Mozgás – edzés, a teremben és a szabadban való mozgás: A gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelés foglalkozások, és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek (változatos udvari játékok, sokféle és sokirányú mozgásos szabályjátékok, küzdőjátékok, népi dalos játékok, körjátékok) szolgálják, melyeket részben a gyerekek szabadon választanak, részben az óvónők kezdeményeznek, szerveznek. Környezetünkben lehetőségeinkhez mérten sétákat, kirándulásokat, túrákat szervezünk, melyek az élményhatásokon kívül a gyermekek mozgásigényének kielégítését, mozgásuk fejlesztését is szolgálják. A testi és lelki egészség eléréséhez a test rendszeres edzése is hozzájárul. A mozgás a gyermek egyik legtermészetesebb életmegnyilvánulása. A megfelelő, célszerű és tudatosan irányított higiénikus környezetben megvalósuló mozgás pozitívan hat az anyagcserére és az idegrendszerre. Javítja a mozgási rendellenességeket, segíti a növekedést és a helyes testtartás elsajátítását. A mozgás folyamatában a gyermek ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok váltakozásához. Fontos, hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban. A jó levegő, a napfény és a víz a gyerekek edzését segíti.

- Pihenés: A mindennapi mozgás után a gyerekeknek szükségük van hosszabb, rövidebb ideig tartó pihenésre. A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata, a szoba levegőjének cseréje, illetve a külső zavaró ingerek megszüntetése. Mesével, halk zenével, párologtatóból áradó levendula illattal csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyerekeket.

Egészségfejlesztési program

„A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési - oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő." 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. §

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása az óvodás életkorban kiemelkedő jelentőségű. Az egészségvédelem elsődlegesen a gyermek testi fejlődésének elősegítését célozza. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás

gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármas (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az egészséges életmódra nevelés területei:

- Gondozás - Egészség védelem - Betegség megelőzés - Személyes motívumok, higiéné alakítása - Mozgás, edzettség - Egészséges környezet megteremtése
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatosság

Az életkori sajátosságaiból eredően a kisgyermek mozgásigénye nagy, amelynek kielégítésére törekedni kell. A mozgásfejlődésre épül, az egészséges életmód, a testápolás, az önkiszolgálás, az egészségmegőrző szokások kialakítása. Az óvodás gyerekre vonatkoztatva tudjuk, hogy minden gyermek más és más, mindegyiküknek más az egészségügyi állapota, edzettsége, teherbíró képessége.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségfejlesztésre, egészséges életmódra nevelés összefüggő feladatokra:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi egészségvédő testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségek megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- egészségmegőrzés,
- a személyi higiéné területe,
- környezeti higiéné.

A személyi, környezeti higiéné, a mozgásos életmód, az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés, az egészséget károsító magatartásformák elkerülése, megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel és óvodapedagógussal együttműködve.

Az óvodapedagógus feladatai az egészségneveléssel, egészségfejlesztéssel kapcsolatban

- megteremti a gyermekek a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése, a szokásrend kialakítása, az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészség megőrzés szokásainak alakítása,
- biztosítja a gyermekek egészségének védelmét, edzettségét a mozgás, mindennapos testnevelés, testmozgás és pihenés összhangját
- kialakítja az egészséges életritmus, életvezetés koncentrációját
- biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezetet, a helyes higiénés szokások kialakítása,
- kialakítja a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, környezet tudatos magatartás megalapozása,
- kialakítja a család és az óvoda együttműködésén alapuló kapcsolatát
- megelőzi a bántalmazást, erőszakot, baleset és szükség estén elsősegélyt nyújt
- a gyermekek testi épségének védelme és a baleset megelőzés,
- megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

A gyermek egészségnevelésének fejlettségi mutatói iskolába lépéskor

- kialakulnak az életkornak megfelelő egészséges életmód szokásai
- viselkedésüket a közösségben jellemzi az egyéni érdekeik érvényesítése mellett a közösségi érdekek tiszteletben tartása, a társakra való odafigyelés és alkalmazkodás, együttműködés,
- ismerik és betartják a közösségi életben elengedhetetlen viselkedési formákat, érintkezési szabályokat,
- kialakult a társaikhoz, felnőttekhez, csoporthoz, óvodához fűződő kötődésük, figyelnek és vigyáznak egymás játékaira, alkotásaira,
- szükség szerint segítenek egymásnak a különböző tevékenységek során,
- konfliktusok esetén képesek a megegyezésre, törekszenek az agressziómentes kommunikációra,
- a közösségért tevékenykednek, közösségi feladatokat vállalnak („mosdó - felelős"), aktív résztvevői a közösségi tevékenységeknek, ünnepeknek,
- pozitív, reális énképük alakul ki,
- társaikban is meglátják az értékes tulajdonságokat, pozitív jellemvonásokat, türelmesek a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, segítik és támogatják őket.
- ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, elemi ismeretekkel rendelkeznek szülőföldjükről, hazájukról,
- a más országokból származó, idegen anyanyelvű gyermekekkel szemben befogadók, törekszenek egymás megismerésére, tiszteletére,
- viselkedésüket jellemzi a természeti értékek megbecsülése, környezettudatos magatartás.
- a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

<u>Környezettudatos magatartás megalapozása</u>

Az egészségünk és életünk minőségét nagymértékben meghatározza a természet megvédése, a hulladékkezelés, az energiával való takarékosság szemléletformálásának, új értékek, célok beemelése az óvodai nevelés kompetenciájába.

A környezettudatos magatartásra nevelés célja:

- olyan szemléletet közvetíteni, amely elősegíti, hogy - a gyermekek szeretik és tisztelik az életet, a kulturális és természeti értékeket, valamint őrzik a hagyományokat.
- pozitívan viszonyuljanak a bennünket körülvevő élő és élettelen, természeti és társadalmi környezethez
- hogy a családok életvitele is környezettudatossá váljon a gyermekek szokásai, viselkedése, ismeretei hozadékaként.

Óvodapedagógusok, és a nevelést - oktatást segítő alkalmazottak feladatai:

- modell értékű példamutatás
- az óvodában élősarok kialakítása, gyermekek bevonása a növények gondozásába
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni,
- az óvoda tisztaságának megóvása, az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása, a csoportszobák szellőztetése,
- a megfelelő fűtés és világítás biztosítása, takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

- ❖ családok bevonása (óvoda szépítése, egészségvédő programok szervezése)
- ❖ zöld jeles napok beépítése az óvodai élet folyamataiba

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ❖ környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját,
- ❖ megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- ❖ takarékoskodnak a vízzel,
- ❖ részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).
- ❖ a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Az óvoda barátságos, bizalmat teremtő és szeretetteljes környezete ösztönzi a gyermeket, amely befolyásolja a gyermek érzelmi kötődésének fejlődését, ennek megvalósítása a pedagógus és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítők feladata.

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy:
   - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék;
   - az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
   - az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
   - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermekerkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.
3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Ezért feladatunk:

- ❖ A gyermekeket óvodánkban érzelmi biztonság, otthonosság, derűs szeretetteljes légkör vegye körül a beszoktatástól az óvodás kor végéig.
- ❖ A gyermekek környezettel szoros kapcsolatban történő személyiségforrása, melyben kapcsolatokat teremtenek másokkal, közelebb kerülnek egymáshoz, és amelynek következtében alakul énképük. A szociális képességek kialakítása, az érzelmek és a barátság fogalmának, illetve az iránt uk való igénynek a kialakítása.

- Barátságos, derűs légkör kialakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése.
- Fegyelmezettség, kooperáció, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés.

Társas kapcsolatok terén:

- Egymás közötti bizalom kiépítése / óvónő - gyerek, gyerek - gyerek között.
- Biztonságérzet keltése a csoportban való tartózkodás során.
- Alá -, fölé-, és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása.
- Egymásiránti tolerancia alakítása.
- *Neveljük a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.*

A szocializációs folyamatban:

- a viselkedéskultúra megalapozása;
- a kultúrához kötődés erősítése, az értékek megbecsülésére nevelés;
- a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés erősítése;
- adjunk lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, gyakorolhassa a másság elfogadását.
- a közös szabályalkotásra, a szabályok betartására és esetleges módosítására ösztönözzünk;
- az alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése;
- a megkezdett tevékenység befejezésére való ösztönzés;
- birtokló gondoskodás helyett ésszerű korlátok közötti szabadság biztosítása;
- a példaadás, a pozitív értékek megmutatását, mindig a pozitívumból kiinduló, majd az esetleg szükséges korrigálásra rámutató értékelés;
- egyszerre segítsük a gyermek *erkölcsi*, szociális érzékenységének fejlődését, én - tudatának alakulását, és engedjünk teret önkifejező törekvéseinek
- a nehezen szocializálható, *kiemelt figyelmet igénylő*, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén *speciális felkészültséggel* rendelkező szakemberek, (pl.: pszichológus vagy logopédus stb.) közreműködésével.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez; ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra;
- a gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabályainak betartása;
- egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén;
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival;
- a közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben;
- törekszenek a konfliktus helyzetek önálló megoldására;
- a csoportba látogató vendégeket szeretettel fogadják;
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján végzik, be is fejezik;
- képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit;
- értékelik saját és társaik tetteit, megpróbálnak megfelelni az eléjük tárt pozitív magatartási formáknak;
- érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket;

- igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat;
- szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- ***A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.*** *A* szociálisan egészségesen fejlődő gyermek ***kedvező iskolai légkörben*** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- A feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – *szükség szerint kreatív* – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
- A *kiemelt figyelmet igénylő gyermekek* iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.
- A ***hároméves kortól*** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociálisfejlődésének elősegítése

„Lelki" egészségvédelem: Feladataink azokkal a gyermekekkel kapcsolatban, akik hátrányos helyzetük miatt nem érik el az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja, feladatai:

- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szükebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kultúrán alapuló értékrend, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által alapozódnak a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarati tulajdonságjegyek.
- "Kiegyensúlyozott, boldog gyerek - állapot" létrehozása.
- A multikulturális nevelés feladata az, hogy felkészítse a gyermeket több kultúrához való alkalmazkodásra. Megkönnyíti a különböző kultúrák egyenjogúságának elismerését, ha a többségi kultúrába is beépülnek a kisebbség értékei, információi. Ez nagymértékben segíti a társadalmi beilleszkedést.
- Az érzelmekre épülő szeretetteljes óvodai légkörben elősegítjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kapcsolatainak alakulását, közösségbe illeszkedését,

A szocializálódás alakulásának színterei:

1. A beszoktatás időszaka:
Az óvodakezdés első benyomásai "életre szóló" élményeket adnak, meghatározzák a gyereknek, szülőnek egyaránt az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét. A programban ez a közismert tény válik a szocializációs nevelés mozgató erejévé.
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása a szocializációs esélyeik növelése érdekében kiemelt figyelemmel történik.
A beszoktatás célja:a gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.
2. Együttlét a mindennapokban:
Az egyes gyerek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége. A gyermek az egymás mellett játszástól az együttjátszásig, majd az együttjátszás és tevékenykedés során a "mintha" helyzetekben viselkedést gyakorolja, tapasztalatokat szerez, alakul szociális készsége. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelni saját, és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. Az életkorra jellemző gyermeki "kódolást", jelzésvételt a beszéd mellett a metakommunikációs hatások erősítik meg. A közösen átélt élmények a gyermekben az újra - meg újra átélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik. Ez egy olyan spirál, amelyben a szociális viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

A szocializálódást segítő nevelés személyiségfejlesztő hatása
A szocializáció folyamatában, a gyerek teljes személyisége fejlődik. A mindennapokban az önkipróbálási vágy szükséglete, a "másképp" viselkedés vágya a szociális viselkedésben a gyereket egyre magasabb szintre juttatja. A gyerekben megalapozódnak azok a készségek, amelyek további fejlesztésének feltételei. Alakul szociális beleérző képessége, kapcsolatteremtésben kezdeményezővé válik, elsajátítja a társas együttélés viselkedésnormáit. A **másság** elfogadási folyamatában formálódik segítő és tolerancia készsége. Az udvariassághoz, az illemhez tartozó szokásokat: a köszönés, a megszólítás, a mással való, a máshol való viselkedés, a vendégfogadás, a kulturált étkezés alapformáit, stb. az együttélés során gyakorolja, képes magáévá tenni.
A közös élmények, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet kialakítják a gyerek biztonságérzetét.

Összegzés
A gyerekek pozitív szocializálódását derűs, jóindulatú felnőttek segítik. Az óvónő a nevelési eszközeit tudatosan gazdagítja a hagyományápolás érzelemfokozó eszközeivel. A családok bevonása, a közös készülődések fokozzák a gyerek örömérzését. Ez egy olyan biztonságérzetet sugárzó légkört teremt, amely védelmet nyújt és alapul szolgál a gyerek teljes kibontakoztatásához.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvfejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek

változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség –fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása."

Nemzetiségi nyelvi és kulturális fejlesztés

Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató óvoda. Az óvodai élet tevékenységformáiban a magyar nyelv használata érvényesül. Az óvodások igen fogékonyak mindenre. Elsősorban a gyermek érdeklődésére, élénk fantáziájára és érzelemgazdagságára építünk.
Célunk, a nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, a kisebbség kultúrájának megismerése, és a hagyományok átörökítése.
A roma nemzetiségi nevelés feladata: hogy:

- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

Az óvoda élet megszervezésének elvei

Az óvoda személyi és tárgyi feltételei

Személyi feltételek
Intézményünkben valamennyi pedagógus szakirányú főiskolai végzettséggel, és közülük néhányan speciális szakmai képzettséggel rendelkeznek. Munkánkat szakképzett dajkák, pedagógiai asszisztensek és gondozó/takarítónők segítik. Óvodapedagógusaink nyitottak az önművelésre, továbbképzésekre, törekszünk módszertani, szakmai kultúránk, tudásunk fejlesztésére programunk eredményes megvalósítása érdekében. A mai kor elvárásához igazodva elmondhatjuk, hogy számítógépes alapismeretekkel minden óvodapedagógus rendelkezik. A csoportokban a gyermekek a személyi állandóságot érzelmileg igénylik.

- Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus. Alapkövetelmény, hogy minden csoportban két szakmailag jól képzett, átfogó és korszerű pedagógiai ismeretekkel és módszertani tudással rendelkező, helyes erkölcsi megítéléssel önállóan, de egymással összhangban végző - óvodapedagógus nevelje a gyermekeket.
- Hangsúlyos az óvodapedagógus személyisége, nevelési szemlélete, stílusa és hivatástudata.
- A nemzeti és nemzetiségi kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek tiszteletben tartása, elfogadása alapkövetelmény és modell a különböző korú és fejlettségű gyermekeknek. Érzékenység a másik emberre, nyitottság a kapcsolatépítésben.
- Az óvodapedagógus értelmiségi státuszának megfelelően legyen tájékozott a különböző műveltség területeken, mert az integrált műveltségtartalmakat óvodai szinten csak így tudja beépíteni a spontán és szervezett pedagógiai szituációkba.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak (NOKS) összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

- Tudását folyamatosan bővíti és megosztja, figyelmet fordít a modern, újszerű módszertani eljárások alkalmazására, fejleszti módszertani kultúráját hospitálások, továbbképzések, házi bemutatók, tudásmegosztó értekezletek alkalmával.
- Aktívan részt vesz a közösségi oldalon létrehozott zárt csoport életében
- Szakmai kérdésekben, továbbképzési igény esetén megoldást keres.
- A tagintézményekkel való együttműködését szakmaiság jellemzi.
- Pedagógiai munkáját folyamatként kezeli, meghatározott elvárásoknak megfelelően adott időszakokra tervezi, melyet reflexióval zár.
- Tevékenységeit reflektív gondolkodás jellemzi, visszajelzéseket átgondolja, értékeli, az eredményeket felhasználja munkája során.
- Tervezése során tudatosan épít a megszerzett ismeretekre.
- Szülők igényeinek alapján közös programokat szervez
- Ötleteivel és programajánlásaival, aktív szervezőmunkájával gazdagítja a gyermekek intézményen belüli és kívüli tevékenységét.
- Értekezleten, szakmai vitákban aktívan részt vesz képes a szakmai állásfoglalásra, tudásával alátámasztja, megerősíti azt.
- Tudásával támogatja és kezdeményezi az intézmény innovatív törekvéseit – pályázati kiírások figyelése, pályázatírás.

A nevelési-oktatási intézmény igazgatója, vezetője az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja. Az intézmény igazgatója a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktatási intézmény igazgatója az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy védőnő útján biztosítja.

(1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.

(1e) Az intézmény vezetője az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.

Tárgyi feltételek

A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

- Az óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda berendezési tárgyai épületben, udvaron a gyerekek fejlesztésének eszközei, a fejlődést szolgáló környezet elemei, amelyek a gyermekek sokféle egyéni és közös tevékenységét szolgálják.
- Épületben: a terem, folyosó - öltöző, fürdőszoba berendezései otthonos környezetet, családias hangulatot biztosítanak.

- Udvaron: rögzített és mobil tárgyak, eszközök a mozgásfejlődést segítik, sokféle mozgás gyakorlására adnak módot. A feltételek között pihenés is megvalósítható.
- Biztosítva van a megfelelő munkakörnyezet az óvodai dolgozói részére (nevelői) és a szülők fogadására.
- A berendezési tárgyak természetes anyagokból készülnek, színek, formák harmóniája az esztétikai igény belsővé válását segíti.
- A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét, fejlesztését szolgálják.
- A berendezések alakíthatósága a gyermek kreativitását fejleszti.
- A játékeszközök a gyerekek fejlődéséhez tevékenységeihez igazodnak.
- Gyermeklexikonok, képeskönyvek széles kínálata a gyermek ismereteit bővíti.
- Infokommunikációs eszközök használata, nagymértékben fejleszti a gyermekek természetes kíváncsiságát, érdeklődést.
- A sportszerek az önálló gyakorlások során a kis és nagymozgások fejlődését segítik.
- Szertárban megtalálható fejlesztőjátékok, és mozgástevékenységekhez használt mobil eszközök, naponta a játék alakulásától, és a gyermekek igényeitől függően kerülhetnek be a csoportba.

Az óvodai élet megszervezése:

A program a helyi igényeknek megfelelő hagyományos nyitvatartási időben szervezhető. Óvodánk nyitvatartási idejéről a fenntartó dönt.
A csoport szervezése. A csoport szervezési módját a nevelőtestület határozza meg.
Óvodánk csoport összetétele vegyes életkorú. A kisebb gyerek tanul a nagyobbtól, kezdetben csak nézője, próbálgatója a színes, változatos tevékenységeknek (mint régen a családban, ellesték a mintát). A nagyobb gyerek segíti a kisebb szocializációs folyamatát.
A napirend folyamatos, az egyes tevékenységformák a játékba ágyazottan szerveződnek.
A gondozási teendők időtartama (a mosdóban, az öltözőben, az udvaron, a déli étkezések és a pihenés idején, stb.) a gyerekek tempójához, igényéhez igazodik.

A **heti rendben** állandó napot igényelnek:
- - a testnevelési foglalkozások,
- - a környezetmegismerő túrák,
- - a nyers zöldfélék, a gyümölcsök feldolgozása.

A tanulási *tevékenység* időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődéséről függ. A tanulási folyamatban a gyerekek az óvónő által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.
A tanulás jelen van a játékban, munkában, azaz a gyerekek minden tevékenységében. A tevékenység, a játék öröme az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a tanulásban a kudarcot, ami a tanuláshoz, iskolához való viszony szempontjából rendkívül fontos. A két óvónő heti váltásban látja el feladatait.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.
A Nemzeti, Etnikai Kisebbség óvodai nevelésének irányelve alapján törekedni kell a napirend során a minél teljesebb kisebbségi nyelvhasználatra.
A gyermekek nyelvismeretének figyelembevételével az óvónő dönt a nyelvhasználat arányáról. A nyelv óvónőhöz (személyhez) kötött illetve szituációhoz.
A két óvónő heti váltásban dolgozik, így a nyelvi váltás megszervezése is célszerűbb. Így elkerülhető - a gyermek számára nem előnyös - az állandó gyors nyelvi váltás.

Keretek:

- játék,
- verselés, mesélés,
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
- mozgás,
- a külső világ tevékeny megismerése,
- munka jellegű tevékenységek,
- a tevékenységben megvalósuló tanulás,
- udvari játék, szabad mozgás,
- Az egyéb tevékenységi formákat a csoportok óvónői a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével szervezik.

AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI

Az óvoda őszi ünnepei :

Szüreti fesztivál

- Termények, gyümölcsök gyűjtése, otthon, mezőn
- Szüret egy családban, vagy egy gazdaságban: szőlőszüret, kukoricatörés, dióverés, stb.
- Saláták készítése, elfogyasztása
- Szereplés a szüreti fesztivál műsorán

Idősek napja

- Szereplés

Márton-napi megemlékezés:

- Lampionkészítés
- Felvonulás a családokkal együtt (szendvics, tea készítése, fogyasztása)
- Tökből lámpás

Az óvoda téli ünnepei:

Advent:

- Ajándékok készítéséhez anyagok beszerzése
- Adventi koszorú készítése, gyertyagyújtás, folyamatos készülés a karácsonyra (ajándékok, díszek készítése)

Mikulás:

- A Mikulás - ünnepség megszervezése

- ❖ Fellépés a Roma Nemzetiségi Önkormányzat Mikulás ünnepségén
- ❖ Látogatás és műsor az Életháza idős embereinek
- ❖ Verselés, éneklés a Német Nemzetiségi Önkormányzat képviselőinek

Karácsony:

- ❖ Teremdíszítés, fenyőfadíszítés közösen
- ❖ Közös ünnepi ebéd
- ❖ Betlehemezés az időseknél az Életházában

Farsang

- ❖ Farsangi mondókázás, jelmezes felvonulás

Az óvoda tavaszi ünnepei:

Húsvét:

- ❖ Teremdíszítés
- ❖ Tojásfestés
- ❖ Fészeképítés
- ❖ Tojáskeresés
- ❖ Locsolás
- ❖ Tojásfa állítás

Anyák napja:

- ❖ Ajándékkészítés
- ❖ Édesanyák felköszöntése a Teleházban

Gyereknap – Családi nap:

- ❖ Sorversenyek, vetélkedők, egyéni versengések
- ❖ Egyéb programok

Évzáró - ballagás:

- ❖ Az évközben tanult anyagok bemutatása a szülőknek, hozzátartozóknak
- ❖ Búcsúzás a nagyoktól, óvodai dolgozóktól

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda kapcsolatot tart a Szülőkkel és azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Család

A gyermek elsősorban a családban nevelődik, ezért fontos a családdal való szoros együttműködés Óvodánk figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, együttműködés érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, mert eredményes óvodai nevelés nem lehet családi megerősítés nélkül. Az eredményes együttműködés elképzelhetetlen kapcsolattartás nélkül. Érezze a szülő, hogy tiszteletben tartjuk a család világnézetét, nevelési elveit, szeretjük gyermekét, számítunk véleményére. A nemzetiségi hagyományok felelevenítésére a nagyszülők segítségét kérjük.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Szülői Munkaközösség:
Az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában fontos szerepe van. A vezetőségbe olyan szülőket érdemes bevonni, aki mind a szülőkkel, mind az óvónővel képes közvetlen kapcsolatot teremteni és partnerként együttműködni.
A vezetőségi tagokat évenként lehet változtatni. Az egyes családokkal kapcsolatban számoljon az óvónő a családgondozás szükségességével, a gyermek érdekében együttműködhet az Szülői Munkaközösséggel, a megfelelő szakemberekkel és a gyermekvédelmi intézményekkel. A Szülői Munkaközösség lépjen közvetlen kapcsolatba a veszélyeztetett gyerek családjával.

Fenntartó:
Óvodánk fenntartója a Diósberényi Óvodafenntartó Társulás, mellyel kapcsolatunk harmonikus. A felmerülő problémáinkat meghallgatják és a lehetőségeikhez mérten megoldják. Egyes ünnepeinkre a polgármester és a jegyző - ha tehetik - ellátogatnak.

Iskola:
Az óvodai élet után az iskola meghatározó szerepet tölt be a gyermekek életében. Elősegítjük az iskolába lépés zavartalanságát. A gyermekek pozitív élmények útján megismerkednek az iskolai élettel. Megismerjük /tanítók és óvónők/ egymás munkáját.

Nemzetiségi Önkormányzatok:
A Német és Roma Nemzetiségi Önkormányzat segítségét vesszük igénybe a nemzetiségi hagyományok felelevenítéséhez, népi mesterségek megismeréséhez.

Egészségügyi szolgáltatók szakemberei:
A kapcsolatok a gyerekek egészséges testi, lelki fejlődésének követése, segítése érdekében jönnek létre, folyamatosan működnek.
Védőnő - Gyermekorvos: elvégzik az iskolaérettségi vizsgálatokat minden évben, az ehhez szükséges előkészítő és szűrővizsgálatokat a védőnő végzi.
A fogorvosi szűrővizsgálatok évente egy alkalommal történik a nagycsoportosok körében.

Pedagógiai Szakszolgálat:
Az iskolába lépés harmonikus megvalósítása érdekében kapcsolatot tartunk a Pedagógiai Szakszolgálattal.
A fejlődés bizonyos területén lemaradt gyermekek fejlesztéséhez a megfelelő szakemberek segítségét vesszük igénybe ill. helyben gyógypedagógus oldja meg.
A sok beszédhibás gyermekkel logopédus foglalkozik heti 1-2 órában. A gyerekek fejlődéséről és fejlesztéséről havi rendszerességgel tájékozódunk.

Óvodák:
Nyitottak vagyunk, szívesen látjuk a tagóvodák óvónőit és a szakmai közösségeket.
Partner kapcsolatok keresése olyan nemzetiségi óvodákkal, amelyek a szakmai együttműködésen keresztül segítik az óvodai nevelés tovább fejlesztését, a gyermeki szülői kapcsolatokat, esetleg ezen keresztül a települési kapcsolatokat is.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
Legfontosabb feladatunk az, hogy megfelelően ismerjük az óvodások családi hátterét, szociokulturális, szükség esetén anyagi helyzetét.
Továbbiakban halaszthatatlan feladatunk a kapcsolatfelvétel a gyerekjóléti szolgálattal, mert az óvoda - nevelési eszközein túl - a szolgálaton keresztül segítséget nyújthat a gyerekeknek és szülőknek egyaránt. Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező megléte esetén értesítjük a gyermekjóléti szolgálatot. A nevelési-oktatási intézmények közreműködnek a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel hatóságokkal. Ennek megvalósítása érdekében a Gyermekjóléti Szolgálat szakemberével szinte heti rendszerességgel beszélünk az aktuális problémákról. Szükség szerint külső szakembereket is bevonunk a helyzet sikeres megoldása érdekében.

Idősek Otthonával „Életház"(Pári)
Közös programok szervezése az *Idősek Napközi Otthonában* és óvodánkban. Idősek tiszteletére, szeretetére nevelés.

Az Egyház képviselőivel (Pári)
Heti szinten Hittan foglalkozás szervezése az óvodában. Közös programok szervezése az egyház képviselőivel. (Márton nap, Advent, Húsvét)

IKSZT-(Pári)
Sport és Szabadidő Egyesület

GYERMEKVÉDELEM

Óvodánkba járó gyermekek összetételéből adódóan a következő feladataink vannak:

- Minden nevelési év elején a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek folyamatos feltérképezése.
- Fel kell venni az óvodába azt, akinek felvételét a gyámhatóság kezdeményezte, illetőleg ha az intézetben elhelyezett gyerek felvételét törvényes képviselője kezdeményezte, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű beóvodázására törekszünk.
- A hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek nevének, veszélyeztetettség okának írásbeli rögzítése.
- Az okok ismeretében a segítségnyújtás folyamatos keresése, szociális, nevelési, anyagi téren egyaránt, ha szükséges gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozás kezdeményezése a gyerek érdekében.
- Az óvodára háruló gyermekvédelmi feladatokat az intézmény dolgozói közösen oldják meg.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése, ennek hiányában a szülő megkeresése, felkérése.
- Szükség szerinti családlátogatások.
- Az igazolatlan hiányzások okának feltárása, a szülő felszólítása a rendszeres óvodába járásra (törvény szerint). A szülő figyelmeztetése, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek. Célunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek igazolatlan hiányzásának minimalizálása.
- A gyermekek anyagi körülményeinek figyelemmel kísérése. Szükség esetén anyagi segítségnyújtás (pl.: rendkívüli segélyek igénylése).
- A rászoruló családok felvilágosítása a rendszeres gyermekvédelmi támogatás igénylésének lehetőségéről, segítségnyújtás az igénylés megindításakor.

- ❖ A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek testi-szellemi, mentális fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése.
- ❖ A differenciált bánásmód, egyéni fejlesztés kiemelt érvényesítése.
- ❖ Óvónői feladat a neveltségi, értelmi képességek fejlettségi vizsgálati mérése.
- ❖ Segítségnyújtás a helyes beiskolázási döntésben, szülők informálása az iskolai tájékoztatókról, beíratás időpontjáról.
- ❖ A gyermekek életében előforduló problémák (otthoni-óvodai) folyamatos megbeszélése a szülőkkel. Közös megoldás keresés a gyermek érdekében.
- ❖ A gyermekvédelmi felelős folyamatos kapcsolattartása a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, gyámüggyel.
- ❖ Szükség esetén segítségkérés a szervektől a gyermek érdekeinek megfelelő megoldás megtartására (családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat, gyámügy, gyermek pszichológus, nevelési tanácsadó, gyermekorvos, védőnők, logopédus).
- ❖ Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében rendszeres egyeztetés a Önkormányzat jegyzőjével.
- ❖ Az óvodában a szülők által jól látható helyen (információs tábla) közzétesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények nevét, illetve helyét (pl.: gyermekjóléti szolgálat).

Óvodai fejlesztő program szervezése.

Az óvoda a hátrányos helyzetű gyermekek számára a szükségleteknek megfelelően személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programot szervez az erre kijelölt szakmai szervezet támogatásával.

A fejlesztőprogram keretében- a gyermek igényéhez igazodva- biztosítja az óvoda:
- a gyermek fejlődésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A fejlesztőprogram keretében a pedagógus feladata:
- a programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés ,
- együttműködést támogató szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermek nevelésében,
- a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés,
- a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése,
- a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

A programban részt vevő gyermek egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben résztvevő pedagógusok legalább évente két alkalommal értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

Tehetséggondozás –fejlesztés
A tehetséggondozás során igyekszünk a gyermekek lehetőségeit tágítani, ismereteiket a kiemelt területen dúsítani, gazdagítani. A tevékenységekben társaikkal együtt vesznek részt, de az óvodapedagógus a nap folyamán differenciáltan, külön foglalkozik a gyermekkel. A pedagógus

megkeresi az óvodán kívüli fejlesztési, gondozási lehetőségeket, és egyeztetve a szülőkkel segítséget nyújt a legmegfelelőbb intézmény kiválasztásában. Folyamatosan nyomon követi a gyermek óvodai és óvodán kívüli fejlődését. Óvodában felismerhető tehetségi területek: zenei, mozgásos, matematika – logikai, képzőművészeti tehetség.

- Tehetség felismerése, azonosítás
- Egyéni differenciálás
- Tehetségpontok, területek ajánlása

A tehetséges gyermek gondozása a meghatározó képességek tehetségígéretek feltérképezésével kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjával folytatódik:

- intellektuális tehetség
- művészi tehetség
- pszichomotoros tehetség
- ***szociális tehetség***

Speciális célunk:

- a kiemelkedő képességű gyermek erősségeinek fejlesztése,
- tehetségével összefüggő gyengeségeinek kiegyenlítése, harmonizálása,
- az átlagos képességek, az egész személyiség optimális támogatása,
- elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése,
- az esélyegyenlőség biztosítása

Óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek megismerése, a tehetség keresése, azonosítása folyamatos
- megfigyeléssel, konzultációval, a tapasztalatok rögzítése, egyéni fejlesztési irányok meghatározása,
- a gyermek érzelmi támogatása, elfogadása, odafigyelés,
- egyoldalú képességfejlesztés helyett komplex tehetségfejlesztés megvalósítása a napi tevékenység során,
- erős és gyenge oldalak egyforma fejlesztése,
- a fejlődés folyamatos értékelése,
- megfelelő légkör, lazító, közös programok szervezése, támogató környezet biztosítása,
- intenzív együttműködés a családdal.

Az óvodai élet legfontosabb tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának legfontosabb színterei a játék, a munka és a tanulás.

Játék

Az óvodai élet tevékenységformái közül kiemelten fontos a játék és a tanulás.
A játék, a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.
A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játék folyamatában *az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.*

Mit jelent ***az óvodáskorú gyermek életében a játék***?
A játék a kisgyermek legkomolyabb tevékenysége, létfontosságú alaptevékenység. A játék örömforrás. Több forrásból fakad, a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való.

- A játék célja maga a játék. Örömet okoz maga a cselekvés, manipuláció, elképzelés. A különböző funkciók gyakorlása, a ritmikus beszéd és a lépegetés ismétlése pl.: felnőttektől átvett régi mondókákban, kiszámolókban, népi játékokban. A játékörőm nagyon gyakran a kellemes élmény újraéléséből fakad.
- A gyerek a játék közben ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és a valószínű törvényszerűségeit. Összeköttetést jelent élő- és élettelen környezetével, ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású, előhívott "tapogatózások" láncolata, amely ismeretszerzés is egyben.
- A sokféle mozgásban kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere.
- Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. A gyerek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. Ez segíti élményei, tapasztalatai feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot.
- A gyerek állandó belső késztetést, hajlandóságot mutat a játékra. A játék vágymegjelenítés is. A gyermek kívánsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világában. (Például: önállósodási vágy, megismerési vágy, tevékenységi vágy, utánzási vágy, szereplési, magamutogatási vágy, mássá változási vágy, mozgási vágy, stb.)
- A társigény, az ötletek elfogadására ösztönzi, az együttjátszás kreatív együttműködést alakít ki, alakulnak a jó játék hagyományai.
- A választás és vállalás önkéntessége, az utánzó beleéléssel, fantáziával játszás képessége önkifejezésre készteti.
- A konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből fakadnak. Ez természetes jelenség. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés). Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. Ez az a motiváló erő, amelynek hatására a gyerek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására.
- A játék a későbbi tevékenységformákat is megalapozza, így a munkát és a tanulást is.

A játék feltételrendszere

- A *légkör* nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű.
- A *hely* a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását szolgálja. A játék színtere a *csoportszoba*. Az óvónő a gyerekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki. Ügyel arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba nyugalmas része. (pl.: zenesarok, mesekuckó, meseszőnyeg, stb.) A mindennapok hagyományőrző tevékenységeinek gyakorlására kialakított kézműves

sarokban a közösen gyűjtött, illetve vásárolt természetes anyagok, kellékek játékgazdagító lehetőségeket nyújtanak.

- A játék további helye az *udvar*. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.
- *Az óvoda területén kívül* is adódhat hely játékra pl.: játszótereken, családi házaknál kertekben, kirándulások alkalmával erdőkben, réteken, stb. Fontos az óvónő helyismerete.
- A *játékidő* a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyerekek a délelőtt elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják. A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem törtelik szét. A konkrét szervezést igénylő, kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: testnevelés foglalkozás, kirándulások, stb.)
- *A játék eszközei:* A mai kor játékpiaca ezrével kínálja a különféle játékeszközöket. A jó ízlésnek, a játék funkciójának nem minden játék felel meg. A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség. A játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsen.
- A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, falovacska, stb.
  Értékük az alábbiakban rejlik:
  - - természetes anyagból készültek,
  - - kapcsolódnak a természeti környezethez,
  - - hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
  - - fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai,
  - A játékeszközök lehetnek még, a környezetben fellelhető dolgok is: kavics, falevél, bot, ágdarab, stb.
- A *dramatikus játékeszközök* ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán "mintha" játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.
- A gyermeki önkifejezésmódokat *a bábozás eszközei* teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

A játék személyiségfejlesztő hatása:

A játékban a gyerek teljes személyisége fejlődik. A játéknak az értelmi képességre gyakorolt hatása jól mutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában. Fejlődik az észlelés, a megfigyelő-képesség, az önkéntes és szándékos figyelem, az emlékezet és felidézés, a képzelet működése, a gondolkodás. A játék közben felmerülő nehézségek leküzdése alakítja a gyermek intellektuális tevékenységét. A szituációk létrehozása megmozgatja a gyerek alkotóképzeletét, fantáziáját. Fejlődik szellemi aktivitása, beszédkészsége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége. A gyerek mozgáskészsége is fejlődik. Újfajta mozgásokat tanul, melyeket a szabadban és a teremben egyaránt gyakorol. Alakul térérzékelése, fejlődik nagymozgása és a szenzomotoros kézügyessége.

- A gyerek közel kerül az erkölcsi szokások felismeréséhez, elfogadásához. Formálódik erkölcsi ítéletalkotása, alakul illembeli viselkedése, udvariassága.
- Az átélt játékörömök, sikerélmények vagy kudarcok erős érzelmeket váltanak ki. A gyerek tanulja érzelmeinek kezelését. Feszültség levezető hatása a gyereket oldottá teszi. A siker újra átélési vágya kitartásra ösztönzi.
- A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát. A játékban a gyermek felfedezi a másikat, és más képet alakít ki önmagáról is. A közös játék öröme, az élmény együttes megtapasztalása alakítja a társakhoz való viszonyát. Megjelenik az együttérzés, kibékülés,

vigasztalás, kivárás, engesztelés érzése. Kommunikációs kapcsolatteremtő készsége fejlődik.

- A játékkörnyezet derűs harmóniája, biztonságot adó légköre, áttekinthető rendje ösztönzi a gyereket a játékrend betartására. Mindezek hatására alakul a fegyelem, ami nem csupán játékfegyelem

Játékfajták és fejlődésük, irányításuk ajánlott módszerei:

1, Funkciós játékok (pl.: ügyességi játékok, érzékelési és emlékezet fejlesztő feladatok). Ezeket a gyerekek szívesen és gyorsan elsajátítják és a többszöri gyakorlás során utánozzák az óvónő, mint modell tökéletes kiejtését, a nyelvi tartalmat megértik, a szituáció, a mimika és a gesztus segítségével. A nyelv ilyen módon történő megismerése biztosítja a fokozatosságot, a folyamatosságot, a sokoldalúságot és eredménye a gyermek részéről a nyelv iránti pozitív viszonyultság lesz. Mindemellett megalapozzuk a nyelvi befogadóképességet, felébresszük a nyelv iránti szeretetet. A gyermek játszva óriási passzív szókincset sajátít el. Képessé válnak dolgok, tárgyak, élőlények, tulajdonságok megnevezésére, begyakorolt szituációkban adott mondatmodellek használatára, megértésére.

2, A szabad alkotójáték az irányított szerepjáték egy formája, amely egy közös élményre, közösen hallott mesére támaszkodik. Párbeszéd formájában, szerepcserében, felelgetős módon gyakorolják és rögzítik a mondatmodelleket. Ezért ez a játékforma a nyelvi nevelésben igen nagy szerepet játszik.

3, A körjátékok és a mozgásos játékok nagy jelentőségűek a gyermek szociális fejlődése, nyelvi képzése, és identitástudatának pozitív megerősítése szempontjából. Ezek a népi gyermekjátékok ismertetik meg óvodásainkat őseik kultúrájával, viselkedésformájukkal, népviseleteikkel, dallam- és szófordulataikkal.

4, A szabályjátékok (memória, társasjátékok) a fejlettségi és nyelvtudási szint figyelembevételével kerülnek kiválasztásra és a gyermekek kívánsága, érdeklődése alapján gyakoroljuk őket. A szabályjátékok alkalmazása során megvalósítható a helyes kiejtés gyakoroltatása egyénileg is, illetve az aktív beszédre késztetés és a szókincsbővítés.

Összegzés

A jó légkörű játékban a tevékenységek érzelmi többletükkel a gyerek élményeit gazdagítják. A tartalmi gazdagítás kiteljesíti a felszabadult játék személyiségfejlesztő hatását. Ebben a folyamatban a gyerek személyisége a legteljesebben fejlődik és fejleszthető.

Fejlődés várható eredménye

- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
- Képes kisebbségi játékok játszására, elsajátítására.

Munka, munkajellegű tevékenységek

A természetközelségben a természetes anyagok használata során, a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyereket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor. A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtti munkacselekvéseket játékában utánozza. A hiányzó eszköz nem akadály, ezen a „mássá változtatás" vágya átrepíti,
a cselekvésben mindenáron ki akarja magát próbálni. A gyerek a gyerekméretű, valósághű eszközökkel is "mintha" cselekvést végez, játszik. Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyerek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

Célok, feladatok:

- ❖ - A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.
- ❖ - A hagyományőrző tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- ❖ - A munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.
- ❖ - A gyermeki kipróbálási vágy sokrétű kielégítése, kezdeményezőkészségének formálása.
- ❖ - A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok alakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyerekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.
- ❖ - Tanulják meg tisztelni a munkát. Pozitív viszony alakuljon ki bennük a munkához.
- ❖ - Fokozatosan el kell jutniuk oda, hogy maguktól is ismerjék fel az adott szituációban a munka elvégzésének szükségességét.
- ❖ Az óvónővel kialakult érzelmi kapcsolat a megerősítés motivációja ösztönzi a gyereket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

- ❖ - önkiszolgálás
- ❖ - közösségért végzett tevékenységek.

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák: a naposi munka, a mindennapi élettel kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkák, növénygondozás.

- ❖ A *naposság* vállalásában az önkéntesség dominál. A naposság feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. A jelképes kötény nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire a gyermek büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja.
- ❖ A *mindennapi élettel* kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkákhoz tartoznak: az udvar- és teremrendezés, az egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, csoportszoba csinosítása, díszítése), a házimunka jellegű tevékenységek.
- ❖ A *növénygondozás* munkálatai közben a gyerek megismerkedik az egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, stb.). A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát.
- ❖ *Alkalomszerű munkának* tekinthető a környezet rendjének biztosítása, segítés az óvónőnek, egymásnak és a kisebbeknek.

A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

Önkiszolgálása során a gyermek gyakorolja azokat a fogásokat, készségeket, amelyek az egyéb munkajellegű tevékenységek végzésére alkalmassá teszik. Megbecsüli saját és mások munkáját. Kitartása, a megkezdett tevékenység befejezésre való igénye, felelősségtudata alakul. Az együttmunkálkodás érzelmi élménye a közösség iránti igényét alapozza. Megtalálja helyét a csoportban, a csoport, a közösség hasznos tagjává válik. A segítségnyújtás igénye alakul. Óvja, védi, gondozza a környezetében lévő növényeket, alapozódik a másról való gondoskodás igénye.

Összegzés

Az érzelmi hatások révén feladattudata, önértékelése, önbizalma fejlődik. A közösen végzett munka, erősíti a baráti, az egymást segítő kapcsolatok alakulását. A környezetében lévő felnőttek kedvvel végzett munkája mintául szolgál és egyben meghatározója a későbbi munkához való viszonyának.

Fejlődés várható eredménye

- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat
- Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg
- Étkezés után az edényeket elrakja
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munkajellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodáskorú gyerek életkori sajátosságaiból következik, hogy a gyerek cselekvésein, érzékszervi mozgásos tapintásos észlelésen keresztül tanul. A gyermeki tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. A környezetében lévő ingerek aktivitásra késztetik, kiváltják a hatékony viselkedés igényét, közben ismereteket szerez, készségei, szokásai gyarapodnak, tanul. Ebben az önkéntelen tanulási helyzetben a 3-7 éves gyerek ismeretei tapasztalással bővíthetők, többek között a *játékos* cselekvéses tanulás lehetséges formájában. A gyerek a folyamatban többször átéli, tanulja, mikor, miként figyeljen a környező világra és belső jeleire. Érzékenységgel, érdeklődéssel fordul az őt körülvevő környezeti ingerek, hatások felé, tevékeny aktivitását a felnőtt megerősítő, elfogadó viselkedése befolyásolja, ismétlésre készteti. Ebben az életkori szakaszban a gyerek fejlődéséhez, fejlesztéséhez ez az érzelmi fogékonyság szolgál alapul.

A tanulás célja

- A tapasztalatok és az ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül.
- Tudásgyarapítás.
- A tanulási tevékenységeket (célzott játékos tanulás és a tanulást segítő játékfeladatok) játékidőben nyugodt helyen naponta megközelítően azonos időben szervezzük.
- Pozitív viszony alakuljon ki a tanuláshoz.

Összegzés

A tanulás a gyermeki tevékenység velejárója. A "valamit megtanulás" a gyerek részére spontán folyamat, a "valamit megtanítás" az óvónő részéről tudatos, célszerű tevékenység, a tanulási képesség megalapozása.

A gyerek a tevékenységformák gyakorlása során tanul, gyarapodik ismerete. Cselekvés közben, érzelmein át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelme, intelligenciája. A sajátos fejlesztőhatás az egyes tevékenységformáknál követhető.

Fejlődés várható eredménye:

- Az egyszerű feladatokat megérti,
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Fejlődnek kiemelt képességei: testi, értelemi, szociális és kommunikációs képességei, eléri az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget.

FEJLESZTÉSI TARTALMAK

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.
A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében.
A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.
Az anyanyelv jelrendszerét a gyerek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítja el. A beszédtanulást befolyásolja a gyerek ép idegrendszere, a családi és az óvodai környezete. A gyerekek az óvodába lépéskor különböző szintű "anyanyelvismerettel" rendelkeznek.
A mondókák, kiszámolók, versek viszonylag gyorsan elsajátíthatók, ezért a sikerélmény potenciális hordozói. A népies rímek ritmusa és nyelvi dallamossága a gyermekben megmarad, így a nyelvi nevelésben nélkülözhetetlen segítséget nyújt a megfelelő kiejtés elsajátításában is. Óvodánkban minden nap sort kerítünk mozgásokkal összekapcsolt játékos mondókázásra, verselésre. Ezzel az artikulációs bázis erősítését, a szókincs és a fogalomkörök bővítését, valamint a mondatalkotó készség kialakítását segítjük. A nyelvi játékokkal, a beszédértés – és beszédhallás képességét erősítjük.

Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai

- - A gyerek beszédkészségének gondozása, fejlesztése.
- - Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyerek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkészsége fejlődik és fejleszthető.
- - Óvodánkban kiscsoportos foglalkozás keretében, de nem elkülönítve, egyénileg differenciáltan foglalkozunk a hátrányos helyzetű gyerekekkel.
- - A gyerekeknek a hátrányos kulturális környezetük miatt a szókincsük is kezdetleges. Sokat kell beszéltetni őket, hogy megtanulják kifejezni magukat és azért is, mert a beszéd fejleszti gondolkodásukat (sok mese, történek, élmény elmondása).

Az anyanyelvi nevelés személyiségfejlesztő hatása

- A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket, a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérzéséhez. A mindennapok szokásörző tevékenységeihez füződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A jeles napokat kísérő hangulatfokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába.

- A gyerek az oldott, elfogadó környezetben az anyanyelvét egész nap gyakorolja, utánozza. Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat, ismeri a használt szavak tartalmát. Figyelme, koncentráló készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Magabiztossága abban tükröződik, hogy szívesen beszél. A gyermeki biztonságérzet megerősödik, a gyerek teljes lényével érzi, hogy elfogadják. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el a nyelvi kifejezőképességének további fejlődését.

Összegzés

"Minden nemzetnek fő kincse a nyelve." (Gárdonyi Géza)
A szókincsfejlesztés, a praktikus intelligencia-alakítás egyedi jegyeket hordoz. A gyerek a nyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik.

Fejlődés várható eredménye

- Gondosan bánik a könyvekkel.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Udvariassági kifejezéseket használ.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését és elősegíti a zökkenőmentes iskolakezdést.

Irodalmi nevelés, verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés célja, feladata

- A gyerek szívesen hallgassa a mondókát, verset, mesét, váljon az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadójává.
- A változatos irodalmi élmények nyújtásával a vágy felébresztése a könyv, a színház, a múzeum értékei iránt. A későbbiekben így válik a gyermekből lelkes olvasó, színház- és múzeumlátogató, az esztétikai élményekre érzékeny, művelt ember.
- A gyerekek érzelmi-értelmi és etikai fejlődésének segítése a pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és versek zeneiségével, rímeinek csengésével.
- Az óvoda vállalja a kisebbségi kultúrkincsből származó versek, mesék, mondókák közvetítését, amelyek a gyermek kisebbségi identitását alakítják.

Az irodalmi anyag tartalma

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat."

- Az óvodáskorúak verse elsősorban a **népi mondóka**, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Fontos szerepük van az érintésben, az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Játszásuk, gyakorlásuk hozzájárul az óvónő és gyermek közötti intim kapcsolat kialakulásához. Ilyenek: a felnőttek játékai a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb.

- A gyerekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, lehetőleg minden nap hallgassanak mesét. A mese a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, amiről szól mesebeli. A mese egyben reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. *A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.* Közli, hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyerek etikai világképet kap. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát ,és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.
- Az irodalmi nevelésben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.
- A versek, mesék ismétlése dramatizálással, bábozással, árnyjátékkal, mímes játékkal történhet. A bábozás lehet a gyermek első "színházi" élménye. A kicsiknél még inkább a paraván nélküli, az óvónő játékát közvetlenül érzékelhető módon, a nagyobbaknál már többféle módon történhet. A bábozás szerepe fontos, mert a báb szóra késztet. A mese, vagy a dramatikus népszokás élménye, a játszásra ösztönző népszokás jelenléte a gyereket spontán dramatikus játékra késztetik.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása

- Az óvónői beszédminta alapján a befogadás, a gyakorlás által a gyerekek kiejtése csiszolódik, gyarapodik szókészletük. A mechanikus bevésésből fakadó sikerélmény ösztönzően hat a gyerek tanulási folyamatára. Anyanyelve, irodalmi szépérzéke tökéletesedik.
- A népmesék, mondókák, az irodalmi művek hallgatása, mondogatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is. Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyerekben. A gyerek átéli a sok pozitív érzelem, öröm, boldogság, lelkesedés, csodálkozás, derű mellett a negatív érzéseket, igazságtalanságot, szomorúságot, bánatot is. Az ismétlések, a dramatikus játszások, a bábozások lehetőséget nyújtanak az irodalmi élmény újra átélésére, az önálló fantáziadús alkotásra.
- A népi mondókában rejlő ritmikusság képes a gyereket vidámabb, jobb hangulatba emelni, a belső mozgásfeszültséget levezetni, mozgását összerendezettebbé alakítani. Konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük a népmesei minták hatására alakul. A népmesék cselekménye állásfoglalásra készteti a gyereket, ami erkölcsi érzékük, avagy ítélőképességük alakulását segíti. Az élmények hatására, fogékonyak lesznek a népköltészet értékei iránt.

Összegzés

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják. Fontos, hogy az óvónő, a mindennapokban az irodalom nyújtotta érzelmeket természetes viselkedésmódjával közvetítse: „Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettnek ideje van." (Gabnai Katalin, 1994.)

Fejlődés várható eredménye

- Szívesen mesél, báboz, dramatizál.
- Néhány népmesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Várja, igényli a mesehallgatást.
- Szeressék a népköltészeti alkotásokat.
- A kisebbségi kultúrakincsből származó néhány mondókát, verset képes legyen emlékezetből felidézni.

A gyermek és az esztétikum

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. A gyermek közvetlen környezetében találkozik először a színek, formák, hangok, ritmus világával, az élővilág állandó változásával. Élményei, tapasztalatai, ismeretei ezekre épülnek. A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalatokkal, esztétikai érzékeket (ízlést) alapozó élménnyel kerülnek óvodánkba – mely élményeket, tapasztalatokat, ismereteket óvodai nevelésünk komplex módon építi be az esztétikai nevelésbe (a pozitívokat megerősíti és továbbfejleszti, a negatív hatásokat kiszűri).

Az esztétikai nevelés célja olyan tapasztalat- és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező, objektív világ a gyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, megvalósítására és létrehozására.
Az óvodáskortól kezdve céltudatosan fejlesztjük az esztétikai fogékonyságot. A mindennapi életben rengeteg alkalom kínálkozik az esztétikum iránti érdeklődés felkeltésére, a reagálás lehetőségeinek megteremtésére. A kisgyerekekben kialakul a vágy, a kíváncsiság a széppel való „újratalálkozásra", s ez a törekvés pszichés indítékot biztosít az esztétikum iránti vonzódás állandósulására.

Az esztétikai nevelés feladata

- az esztétikai élmények iránti vágy felébresztése és megalapozása,
- a speciális, különböző tevékenységeknek megfelelő képességfejlesztés (a játékosság keretein belül),
- tér és lehetőség biztosítása az életkori sajátosságokból fakadó szárnyaló gyermeki
- kíváncsiságnak, fantáziának,
- céltudatosan irányítjuk a gyermeket a környezet iránti nyitottság felé.

Felkínáljuk a gyermek számára mindazokat a lehetőségeket, amelyek az óvónői mintakövetésből is adódhatnak: a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, önnön igényeinek gazdagítási lehetőségeire. Csak az a pedagógus tud alkotó gondolkodásra nevelni, aki maga is alkotó módon dolgozik.
Lehetőséget és segítséget kell biztosítanunk a gyermek számára a szabadon választható esztétikai tevékenység gyakorlásában, élményeinek újraélésében.
A kreativitás - az alkotó gondolkodás és cselekvés - kialakítása, az esztétikai tevékenységek fontos feladata. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás- és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adnunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket az ábrázolásban,

az ének-zenében, a mozgásban megvalósíthassák. Továbbá minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Mindig törekszünk arra, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtsunk ehhez segítsége, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A komplex esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása a nevelés és fejlesztés más területeihez is szervesen kapcsolódik.

Ének, zene, énekes játék, *gyermektánc*:

A zenei nevelés célja

- Az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép tiszta éneklésre való szoktatás.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- Játékos zenei alkotókedvük ösztönzése.
- Az esztétikai, zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása.
- A közös éneklés, közös játék örömének megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága.
- A kisebbségi énekes játékok, a kisebbségi zenei élmények, tánckultúra megismertetésével.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. A népi játék, gyermekdal, néptánc, és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. A zene örömforrás, boldoggá, oldottá tesz. A zene a nyelvtanulásban is meghatározott szerepet tölt be. A magyar és a roma nemzetiségi zenei nevelés alapelveinek, feladatainak és módszereinek összhangban kell szolgálnia a gyermek zenei ízlésének formálását. Zenei anyagunkat a népi kultúra anyagából merítjük, és előnyben részesítjük azokat a dalos játékokat, melyek eredeti népi játékokat idéznek, fülbemászó, egyszerű dallammal, ritmussal és mozgással. A jól kiválasztott zenei anyagok segítik a gyermekek identitástudatának kialakulását, elmélyülését. Valamennyi körjátékkal, dallal sikeresen megoldhatjuk a kiejtés gyakorlását, hiszen ezeket a dalokat a gyerekek önként, játszva ismételgetik. A közös játékban a gyermekek kontaktust teremtenek egymással, szerepeket alakítanak, sort vezetnek, valamilyen tevékenységre választják egymást, vagy egyedül a kör közepén valamilyen tevékenységet utánoznak. Mivel ezek a körjátékok témájukat eredeti népi életből merítik, így ismereteket, megfigyeléseket, viselkedésmódokat, érzéseket, elképzeléseket tükröznek. Az énekes játékokban az óvónő jól artikulált, tiszta énekét a gyerekek leutánozzák.
A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik
Az ünnepekre tanult dalok ünnepélyes hangulatot keltenek, bővítik a szókincset, gazdagítják az ünnepeinket.

A zenei nevelés tartalma

- A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:
  - a népi mondókák,
  - a pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos-játékok,
  - a zenehallgatás dalanyaga (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak),
  - az énekes népszokások,
  - a készségfejlesztés zenei elemei

- **A mondókák** játékok szerint: ölbe - vevős, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók, stb.
- **A dalos játékok:** állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulós játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sorjátékok, csúfolók, stb.
- A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyermekeknek. A mindennapos hangszerhasználat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. Láthatatlan szállal köti őket a muzsikához, amelyet az óvónő hangszerének, zenélésének a tisztelete erősít.
- A néptánc az óvodában a felnőttek táncát jelentheti, amely élménynyújtó a gyermekek számára. A nehéz lépések nem felelnek meg a 3-6-7 éves korú gyermekek mozgásfejlettségének! A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását. Előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

A zenehallgatás anyaga az óvónő igényes válogatását tükrözi. Az anyagot népdalok és műdalok alkotják, leginkább élő előadásmódban, de akár az IKT eszközök segítségével is.

A készségfejlesztés zenei elemei

- Ide tartoznak a tiszta, a csengő hangképzés, az egyenletes lüktetés, a dallam- és ritmusmotívum visszaadása, a tempó (gyors, lassú), a dinamika (halk, hangos), a hangmagasság (magas, mély) érzékelése, éneklése és a zenei hangsúlyok kiemelése. A zörejek közül megfigyelhetők a természet hangjai, az emberi-, állati hangok, a hangszerek hangjai és a környezet zörejei.

Zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása

- Az ölbe - vevős, mondókás játékok, testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. A kiszámolók segítik az igazságos döntésre törekvést és a konfliktusok megelőzését. A küzdő játékok erősítik a fiúk egészséges küzdőszellemét, nemi hovatartozásukat.
- A dalos játékok a lányok számára a lányos mozgás és viselkedés szabályait is közvetítik. Mit, hogyan illik egy lánynak, stb. A dramatikus énekes népszokások a felnőttek viselkedési szokásait adják tovább. Mindezek a mozgáskultúrát is gazdagítják.
- A zene belső lüktetése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermeki mozgás összerendezettségét, fegyelmezettségét. A gyerek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a tánc alapja.
- A hangszeres játék felkelti a gyerekek érdeklődését, rácsodálkozást ébreszt, különleges világot teremt. A zenei nevelés hat a gyerekek érzelemvilágára, esztétikai fogékonyságára. Megalapozza a zenei befogadás képességét, emléknyomai fellelhetők a gyerekek improvizációiban. Az öröm újra - átélésre készteti, amit a társakkal együtt szerzett élmény is fokoz.
- A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül be a gyermeki személyiségbe.

Összegzés

A gyerek zenei képességeinek alapozását sokrétű zenei eszközrendszer segíti. Az óvónői igényes válogatás hatására válik a fejlesztés céltudatos eszközévé. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szóló, amit a szülőkkel való együttlét még meghatározóbbá tesz.

Fejlődés várható eredménye

- Élvezettel hallgat zenét.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallam, vagy ritmus motívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud társaival térformákat alakítani.
- Különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Kisebbségi mondókát (magyar nyelven)képes önállóan előadni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést hangszerekkel tudja kísérni.

Az ének - zenei nevelés a művészeti és esztétikai nevelés része. A gyermeki tevékenységek sorában fontos szerepet tölt be.

Befolyásolja:

- a gyerek testi és szellemi fejlődését,
- gazdagítja érzelmi világát,
- a személyiség harmonikus fejlődését.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A vizuális nevelés célja, feladatai

- Az ábrázolás – és önkifejezés megszerettetése mellett célunk a gyermek megfigyelőképességének, szín – és formaérzékének, díszítőkészségének, valamint az íráshoz szükséges speciális készségek fejlesztése, illetve a képi- konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- A gyerekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségek.
- Alakuljon kézügyességük, vizuális alkotókészségük és esztétikai igényük a múlt, a jelen értékei iránt. Alapozódjék a "művészeti látás" képessége.
- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- A gyermekek tér – forma-szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- A nemzetiségi kultúra sajátos tér-, forma-, színvilágának megismertetése. A nemzetiségi alkotói kultúra átörökítése. Erre kiváló lehetőséget ad a német ill. roma kisebbséghez tartozó nagyszülők, ismerősök produktumainak bemutatása.
- Fontos a környező valóság megfigyelésének, a természeti szépségek észrevételének képességét alakítani.
- A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében.
- Ajánlatos a természetes anyagok beszerzése:

- termések: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek, stb.
- növények: nád, szalma, vessző, stb.
- állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, stb.
- textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics.

A vizuális nevelés az esztétikai nevelést szolgálja. A gyermek ábrázolótevékenysége nem más, mint a tárgyi világ cselekvő birtokbavétele. Környezetében állandó vizuális ingerek érik. Fontos, hogy a gyermeket esztétikus funkciójában is szép, egymással harmonizáló tárgyak vegyék körül.

A célok elérése érdekében végzendő feladataink

- A figyelem felkeltése a természetben és környezetünkben látható szép iránt.
- Az érdeklődés felkeltése a színek, a színharmóniák, formák iránt.
- A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, formák).
- A rajzkészség és kézügyesség fejlesztése, egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése, különböző anyagok és technikák megismertetésével.
- Sokféle lehetőség megmutatása a képi-térbeli megjelenítésre.
- Az íráshoz szükséges speciális készségek fejlesztése, kézmozgások finomítása (finommotorika fejlesztése), a helyes testtartás kialakítása, a vizuális percepció fejlesztése.
- Az önértékelési képesség kialakítása (tudjanak beszélni, véleményt formálni saját és társaik munkájáról).

Ha a gyermek mindennapi életébe, játékába az ábrázoló tevékenységek minél több lehetőségét építjük be, a technikák (tevékenységek) gyakorlására, pontosítására minél több időt, alkalmat teremtünk, előbb-utóbb elér arra a szintre, amikor "művei" kifejezővé válnak, tükrözik világról szerzett ismereteit, érzelmi megnyilvánulásait.
Hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segítjük, irányítjuk, ha elakad, ha a gyermeknek szüksége van az instrukciókra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz.

Képalakítás fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek

- Firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyerekek kedve, érdeklődése szerint, emlékképeik, képzeleteik nyomán (3-4 éves korban).
- Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján, különböző cselekményes jelenetek, mese-vers megjelenítéseként (4-5 éves korban).
- Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat, gyönyörködés a szép szín - együttesekben.
- Ábrázolás a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.
- Vonalak és a színekkel képzett foltok használata (3-4 éves korban).
- Vékonyabb-vastagabb vonalak, tagoltabb formák, részformák, színek, színfoltok alkalmazása, mindezek ritmusba rendezése díszítésekben. Formák képzése vonalakkal, színfoltokkal.
- Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok gyűjtése.
- Tájékozódás a kép síkján, térviszonyok jelzése.
- Képek készítése festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcolással, tárgyak lenyomataival. Képalakítás spárga és fonaldarabkák textillapra applikálásával, színes papírlapra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.
- Rajzolás puha ceruzával, zsírkrétával.
- Festés ecsettel, sokféle színű sűrűre oldott gombfestékkel, temperával. Színkeverés festékkel, új színek létrehozása. Az ecset kimosásának, a helyes vízhasználatnak a gyakorlása.

- Rajzolás nagyobb felületre: homokba pálcával, színes aszfaltkrétával táblára, földre tett csomagolópapírra, udvaron, aszfalton (egész nagy méretekben is.)
- Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése kisebb és nagyobb méretekben, élmények alapján vagy elképzelés szerint.
- Rajzolás nagy méretben - együtt is -, a földre, az aszfaltra.
- A környezetben található, a gyerekeknek kedves, számukra érdekes tárgyak, formák, jelenségek megfigyelése és emlékezet alapján való egyéni témába ágyazott megjelenítése.
- A rajzolt formák gazdagítása, díszítése a gyerekek tetszés szerinti formákkal, színekkel, formaismétléssel.
- Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása (különféle technikákkal és anyagokkal).
- Gombfesték, valamint a tempera használata. Fehér temperával való keverésének kipróbálása, keveréssel előállított színekkel, az egyéni színkeverés érvényesítésével különböző méretű kompozíciók (bábok, álarcok, díszletek) festése.
- Képeskönyv, leporelló készítése kivágott képekből, ennek további díszítése saját rajzaikkal.
- A formára, színre, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok gyűjtése és megfigyelések végzése, térkifejezés a kép síkján egymás melletti, fölötti formákkal.

Plasztikai munkák - a mintázás fejlesztésére ajánlott tevékenységek, lehetőségek

- Tetszés szerint különféle formák, tárgyak, anyagok gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.
- Tapasztalatszerzés az anyagok tulajdonságairól, viselkedéséről: nyomhagyás, karcolhatóság, képlékenység. (Képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok használata).
- Anyagok formálása, formákra alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: nyomkodva, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, sodorva, simítva, karcolva, gyűrve, tépve, ragasztva stb.
- A konstruálás, az anyagok formálása során tapasztalják meg a gyerekek, hogy "miből mit lehet csinálni."
- Különféle természeti tárgyak gyűjtése az óvoda környékén, séta közben kirándulások alkalmával. A gyűjtött tárgyak formáinak összehasonlítása más formákkal, szétválogatása, csoportosítása szempontok szerint (pl. felületi tulajdonságaik szerint).
- Figurák, alakok mintázása, törekedve a formák tagolására, a főbb részformák érzékeltetésére, ábrázolására, díszítésére.
- Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése szerkesztő-összerakó munkával, díszítések kézi munkával. Bábok, díszletek készítése, ezek festése, összeszerelése.
- Változatos, sokféle, lehetőleg nemes, könnyen megmunkálható anyag használata.
- Ismerkedés különféle technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása (nyírás, tépés, hajtogatás, konstruálás, plasztikus formálás, stb.)
- Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, a legjellemzőbb forma, a legfőbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli kompozícióba.
- Játékok, bábok, modellek, ajándékok, fenyődíszek készítése szerkesztő és konstruáló munkával, mintázással, szövéssel, fonással. Díszítésük kézimunkával - a gyerekek által ismert eljárások önálló alkalmazásával. Változatos, képlékeny anyagok alkalmas eszközökkel, szerszámokkal való alakítása, formálása.
- A kézimunka és az ábrázolás technikáinak együttes alkalmazása.
- A formára és anyagismeretre vonatkozó tapasztalatszerzés, megfigyelés

Építés

- Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása.
- Különféle anyagokból tárgyak, elemek felhasználásával kisebb-nagyobb méretű térbeli alakzatok építgetése, alakítása együttesen is.
- Téralkotó tevékenység a belső terekben, a gyerekek által a játék során kialakított térrészek berendezése a célnak megfelelően.
- Térbeli tapasztalatok, tájékozódás a dolgok térbeli helyzetei, formák egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei felől, soralkotás, ritmusképzés.
- Nagy térbeli alakzatok formálása a gyerekek közös, mozgásos játékai során.
- Nagyobb térben - nagyobb méretű elemekből búvóhelyek, házak stb. építése.
- Hosszabb időn keresztül, közös munkával, gazdagodó formavilágú építmények építése.
- Különféle makettek építése és berendezése a gyerekek által alkotott modellekkel.
- Tájékozódás a térben, téralakítás.
- Statikai tapasztalatok gyűjtése.
- Arányviszonyok, a makettek és a hozzájuk készített kiegészítő formák egymáshoz viszonyított méretei.
- Közeli tájházakkal, kiállításokkal, helyi műemlékekkel való ismerkedés.

A vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

- A gyerek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény pedig újabb alkotásra motiválja. Formálódik alkotó képzelete, ábrázolókészsége, önkifejezési módja. Az óvónői leleményesség hatására problémamegoldó készsége fejlődik, kezdeményezővé válik, önbizalma erősödik.
- A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, és a finom-motorikus készségek fejlődéséhez, fejlesztéséhez is új terepet szolgáltatnak. Egyben hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához. A természet látványa segíti a vizuális funkciók, azaz a szín, forma, alak észlelés fejlődését.
- A változatos cselekvések során a gyerek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, amely hat értelmi képességeinek fejlődésére is. A gyerek képessé válik arra, hogy megfigyeléseit átértelmezze, azokat új kombinációban alkalmazza. Alakul képszerű gondolkodása, fogalomalkotása konkréttá válik. Az elkészült tárgyak, népi játékszerek tovább motiválják tevékenységüket, gazdagítják játékukat, alkotásra képes emberré teszik őket. Közben finom-motorikus készségük fejlődik.

Összegzés

A megerősítő légkörű környezetben a gyerek jókedvvel, szívesen alkot. Nyitottsága, magabiztossága alkotásra készteti. A szülőktől, a nagyszülőktől ellesett technikák, fogásmódok ösztönzően hatnak. Tevékenységének, alkotómunkájának eredményei a személyiségének fejlődését tükrözik.

A fejlődés várható jellemzői a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka területein az óvodáskor végére a fejlesztési területek megoszlása szerint

Téralakítás

- A gyerekek meglehetős biztonsággal mozognak az őket körülvevő térben. Megértik e viszonylatokra vonatkozó kifejezéseket, maguk is használják azokat. Környezetük tárgyainak térbeli helyét képesek saját testükhöz viszonyítani.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, térbeli makettek berendezésében.

- Bátrak, ötletesek a téralakításban.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére (nagyságbeli különbségeikről, a fokozatokról).

Képalakítás
- Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák.
- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat.
- Síkbeli kompozícióikban törekszenek a képfelület betöltésére.

Képi kifejezés
- Ismerik és egyéni tetszésük szerint alkalmazzák a képi kifejezőeszközöket (vékonyabb, vastagabb vonalakat, színfoltokat, rajzolt, mintázott formákat).
- Látási – tapintási-mozgási tapasztalataik vannak a formák tulajdonságairól.
- Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

Színhasználat
- A színekben örömüket lelik, színhasználatban bátrak, érvényesítik kedvelt színeiket.
- Képesek vezetéssel (irányítással) észrevenni a környezet és saját munkáik színhangulatát.
- Ismerik a színek sötét és világos árnyalatait.

Díszítés
- Önállóan - saját elképzeléseik alapján - díszítenek tárgyakat.
- Érvényesül ritmusteremtő képességük a forma és színismétlésben, kedvvel alkalmazzák képalakításukban és plasztikai munkáikban a forma és színritmusokat, a díszítés többféle technikáját.

Kézimunka - plasztikai munka
- Szívesek használják az alapvető technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat.
- Van tapasztalatuk ezek legfontosabb tulajdonságairól és használatuk módjáról.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű kellékeket, modelleket, maketteket.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.

A környezet esztétikája

Az esztétikai nevelés érzékszerveken, érzelmeken átható folyamat. A gyerek fogékonysága által minden őt körülvevő környezeti ingerre érzékenyen reagál. A gyerekre hat a közvetlen környezete, valamint a távolabbi, az óvoda és a település maga. A gyerekek más-más esztétikai élményekkel érkeznek. Az óvoda egyrészt kompenzáló szerepet tölt be, másrészt teljes megjelenésében alakítja az esztétikum iránti fogékonyságot.
Az óvoda dolgozói személyes példamutatással - esztétikus megjelenéssel, kulturált viselkedéssel - igyekeznek modellt nyújtani a gyerekek és szüleik számára. A gyerekben az eltérő tevékenységekben viselt öltözék látványa és viselése tudatosítja a célszerűség és esztétikum összekapcsolását.

Az ünnepnapokon az egész óvoda "ünnepi ruhát ölt". Esztétikai érzékformáló hatást nyújt az óvónők, társak látványa és az összhangot tükröző feldíszített folyosó, csoportszoba. Az ünnepnapok másságából fakadó ünnepi viselet ízlésformáló, hangulatfokozó élmény. A gyerek megtanulja, hogy az ünnepnaphoz más viselet, viselkedés illik. Az élmény nem csak az összetartozás élményét erősíti, hanem az esztétikus környezet, öltözködés iránti igény is fokozódik.

Összegzés

A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére. Esztétikai ítélőképessége fejlődik. Nemcsak az általuk értelmezett szép, hanem az általános művészeti kultúra értékeinek élvezetére is, mivel a "valamit csinálni" öröme elvezet a "valamit létrehozni", az alkotás örömeig.

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás –fejlődésére.
- A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyerek természetes szükséglete. A program sokrétűen elégíti ki a gyerek mozgásigényét. Tudatosan segíti a mozgás és az észlelési funkciók összerendeződését. Nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások, mondókás-énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén.

A mozgásfejlesztés célja, feladatai

- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása.
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.
- Az egészséges testi fejlesztés, ami a következők szerint tovább tagolható:

- a kisebbségi kultúrára jellemző mozgásos játékok játszása,
- differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása,
- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által,
- a rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása,
- az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása,
- családi szemléletformálás,
- egészségóvás megelőzéssel.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- ❖ spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- ❖ irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, (**a mindennapokban** 15-20 percben, sok játékkal, a testnevelés foglalkozásokon már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással (kötelező jelleggel). A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.
- ❖ szervezett mozgásos tevékenység (**a testnevelés foglalkozásokon, amit** az óvónő heti egy-két alkalommal kötelező jelleggel szervez, állandó napokon.)

A mindennapos szabad, spontán mozgás

- ❖ A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.
- ❖ Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötősdi, labdacica, célbadobások, ugróiskola, kötélhúzás, stb.
- ❖ A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, mászások (fára is), bújócskák, futások, járások, labdajátékok. Érdemes kihasználni a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők adta lehetőségeket. Az óvónő a téli időszakban, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.
- ❖ A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabad időben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

A szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

- A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, fokozza a teljesítő képességét. Segíti az új mozgásformák kialakulását, begyakorlását, a mozgásszervek fejlődését. Alakítja a mozgásszokásokat, és a játéktudat szintjét.
- A mozgásos játékok erősítik az egymásra figyelést, az együttműködési készséget, leszoktat az önzésről. A szabálytartás az önuralmat erősíti, alakul az egészséges versenyszellem. Fejlődik a gyerek kitartása, koncentráló képessége és állóképessége. A mozgás örömélmény, érzelmi hatásokat vált ki.
- Fejlődik a gyerek érzelmi, szociális és értelmi képessége. Harmonikus mozgása hat a gondolkodás-fejlődésére, találékonyságára és kombinatív képességére, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a megfelelő iskolai teljesítményhez.

A mozgás hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok- gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyerekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák megismerésével, megnevezésével, bemozgásával bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.
- A mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.

A mozgás hatása a szociális képességek fejlődésére

- Segíti az "én-tudat" fejlődését (a saját testének és mozgásos képességeinek megismerése révén).
- A közös örömmel végzett mozgás közben a gyermek társas kapcsolatai kiszélesednek.
- A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

A testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésben (alkalmazott) végzett testmozgások, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változhat.

Játékok: futó-, utánzó-, szerep- és szabályjátékok.

Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányba.

Járás: kis és nagy lépésekkel, különböző irányokba fordulással, változó szélességű sávok, vonalak között, különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával, speciális járások, állatjárások utánzása, ritmusra járások, különböző tempóban - majd közbeni tempóváltással.

Futás: különböző tempóban - majd közbeni tempóváltással, különböző irányokba - majd közbeni irányváltoztatással, változó szélességű sávok között, különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, versenyfutás.

Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (előre-hátra) - páros lábon, váltott lábbal, akadályokon át – le - fel (pl. mélyugrás, magasugrás).

Támasz, függés és egyensúly gyakorlatok: csúszás, kúszás, mászás különböző irányokba, majd irányváltoztatással, különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon - talajon, padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányba, különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlyozó járás emelt szeren (pl. pad), forgások fordulatok, testhelyzet változtatások (pl. kötéllétra).

Dobások, labdagyakorlatok: (szem-kéz koordináció fejlesztésére)

- babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött,
- babzsák csúsztatás két vonal közé,
- babzsák dobás vízszintes és függőleges célra,
- labdajátékok (labdagurítások, labdavezetések, labda feldobások - elkapások, alsó és felső dobások, labdahajítások).

Gyakorlatok szem-láb koordináció fejlesztésére:

- ugrókötéllel, kötél fölött átugrás - változó magassággal,
- különböző lábakkal karikába belépés, kilépés, beugrás, kiugrás,
- ugróiskolák egyszerűbb és nehezített formában,
- függeszkedés - átfogással tovahaladás,
- lábbal különböző formák rajzolása (alkalmi felületen, homokba, hóba).

Koncentrációs mozgásgyakorlatok: kézi - szergyakorlatok (babzsák, bot, szalag, karika, labda).

Gimnasztika:

- nyakizom gyakorlatok (fejfordítás, fejkörzés)
- kartartások, karkörzések, karlengetések, karhúzások (különböző irányokba, formákba ritmusra is),
- törzsmozgások (törzsfordítások, törzshajlítások)
- lábmozgások (lábemelések, lábkörzések, láblengetések, lábhajlítások, lábfejgyakorlatok),
- kar-láb- és törzsmozgások, testhelyzetek, ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása, végzése a mozgáskoordináció kialakulása érdekében.

Összegzés

A gyerek mozgásán keresztül ismeri meg a világot. A nap folyamán a gyerek állandó "mozgásban van". A tapasztalatok hiányában még nem látja minden mozgásának a következményét. A felnőtt az önpróbálkozásnak teret ad, türelemmel kivár, balesetveszély esetén lép közbe.

Fejlődés várható eredménye

- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
- Tud ütemtartással járni.
- Tud helyben labdát pattogtatni.
- Tud egykezes felsődobással célba dobni.
- Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Szeret mozogni, kitartó és mozgásos játékokban.

- ❖ Ismerjen néhány népi mozgásos játékot, irányítás nélkül is játssza.
- ❖ Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.

Külső világ tevékeny megismerése:

„A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való,életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élőemberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét,a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét."
A külső világ tevékeny megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermekek az öket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti-társadalmi környezetből olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlenek. Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását (rendezését, felszínes ismereteik elmélyítését, rögzítését, részben újakkal való gyarapítását), fejleszti értelmi képességeiket (figyelmüket, megfigyelőképességüket, emlékezetüket, képzeletüket, gondolkodásukat, kifejezőkészségüket, beszédüket, ítélőképességüket, az összefüggések meglátását), pozitív viszonyulás kialakítását a természeti, emberi, és a tárgyi környezethez. Segítse elö a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlödését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlödés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
A külső világ tevékeny megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezet minél átfogóbb megismertetése által közvetítjük a gyermekek felé az egyetemes, a nemzeti és nemzetiségi kultúra értékeit, hagyományait, a nemzetiségre jellemző néphagyományokat.

A társadalmi és természeti környezet megismerésére nevelés célja, feladata
A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklödését, kielégíti megismerési vágyukat.
Célja,

- ❖ hogy nyitottá tegye a gyermekeket a környezeti hatások befogadására,
- ❖ a felszínes érzékeléstől az egyre tudatosabbá váló megismerés felé vezesse a gyermekeket.

A cél megvalósítása érdekében végzendő feladataink
Mivel a környezet megismerésének óvodai feladatai részben a gyermek otthoni, óvodán kívüli tapasztalataira épülnek, meg kell ismernünk a gyermekek családi hátterét, szokásrendszerét majd ezeket tudatosan felhasználjuk, beépítjük a fejlesztési programunkba.
Fontos feladatunk a természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelésben, hogy a kisgyermek eleven, élö, változásaiban gazdag, eredeti környezetben gyüjtse élménybe ágyazott tapasztalatait.

E nevelési terület módszereit is a tevékenységközpontúság jellemzi.
Sokféle tevékenység lehetöségének biztosításával, természetes élethelyzetek teremtésével elősegítjük, hogy a gyermekek maguk fedezhessék fel, figyelhessék meg környezetük tárgyait, jelenségeit. Ezzel segítjük a gyermekek kíváncsiságának, érdeklödésének, megismerési vágyának felkeltését és elmélyítését. Lehetöséget teremtünk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére.
A tapasztalatszerzés cselekvően átélt, érzelmileg színezett tevékenységeihez minden gyermek számára - folyamatosan - biztosítjuk az eszközöket. Külön hangsúlyt kapnak a természetes alapanyagú eszközök. Az esztétikai célszerűségi szempontok érvényesítése mellett hatásukat

fokozza, hogy a környezetükben megtalálhatóak, s önálló alkotásra is serkentenek. A szerzett tapasztalatok rendszerezésének megtanítása lehetővé teszi a gondolkodási képesség hajlékonyságának alakulását, mivel a gyermekeknek alkalmuk nyílik többféle megoldás közötti választásra, a különböző szempontok felfedezésére.
Nagy hangsúlyt helyezünk a kulturált élet, a helyes viselkedés szokásainak, a természeti-társadalmi (emberi-tárgyi) környezethez fűződő helyes érzelmi és erkölcsi viszony kialakítására (pozitív viszonyulás).
Mindezen feladatok megoldása a gyermekek aktív részvételével, akaraterejük, kitartásuk fejlesztésével, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásával történik.
A természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés csak komplex módon és az óvodai élet folyamatában valósítható meg.

A társadalmi és természeti környezet megismerésének tartalma
A gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról:

- adataikról (saját nevük, életkoruk, lakcímük, szüleik neve, foglalkozása, testvéreik száma, neve),
- a családtagok egymáshoz való viszonyáról, kapcsolatáról, munkájáról, kötelességeiről, az együttélés tapasztalatairól,
- legyenek tisztában a szeretet, a tisztelet, az együttérzés, az egymás iránti érdeklődés, segítő szándék - fogalmaival, és próbálják erre alapozni mindennapi viselkedésüket tágabb környezetükkel szemben is.

Az óvoda új környezet a gyermek számára. Fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Ismerkedjenek meg az óvodával (környezetével, játékaival, eszközeivel) életével-szokásrendszerével, feladataival, a felnőttek óvodai munkájával. Koruknak megfelelően - önállóan is - járuljanak hozzá vállalkozásaikkal, közreműködéseikkel környezetük ápolásához (rendben tartásához, szebbé tételéhez).
Testünk, testrészeink, érzékszerveink megismerése, önmaguk és mások jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulása, azonosítása, a megszerzett, összegyűjtött tapasztalatok feldolgozása ezek funkcióiról fontos tartalmi egységet képviselnek. Testünk, testrészeink, érzékszerveink tisztántartása, ápolása, védelme - ezeknek nemcsak az ismerete, hanem folyamatos gyakorlása - nagy jelentőséggel bír egészségünk megőrzése érdekében, a betegségek elleni védekezésben is. Tapasztalataik alapján bővítjük és rögzítjük ismereteiket az orvos gyógyító munkájáról (betegségek, beteg ápolása, gyógyszerek használata.)
A közlekedésre nevelés fontos szempontja a helyes viselkedés megalapozása - az utcán, a tömegközlekedési eszközökön. Ezt néhány alapvető közlekedési szabály megismerésével, azok betartásával, az adott helyi lehetőségek közötti gyakorlással alapozzuk meg. (A közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, a gyalogátkelőhely jele - használatuk). Ismerkedjenek meg a különböző közlekedési eszközökkel. Az óvoda környezetében megtalálható lehetőségeket természetes környezetben, a nem elérhetőeket képről, filmről. Legyen ismeretük néhány alapvető közlekedési eszköz funkciójáról, pl.:

- az autóbusz - embereket szállít
- a teherautó - árut fuvaroz
- a mentő - beteget visz.

Az évszakok, napok, napszakok folyamatos megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése, a természeti környezet megismerésére, különböző összefüggések megláttatására alapvető lehetőséget biztosítanak. Az időjárás elemeinek változása, hatása környezetünkre (pl. öltözködésünkre), az évszakra jellemző jegyek alakulása, a színek és fények megfigyelése (esztétikája, szépsége) a legegyszerűbb biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalásokra adnak lehetőséget. Alkalmat (helyet, időt, teret) kínálunk és biztosítunk a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol

megismerhetik felfedezés, a kutatás örömeit. Az így szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendszerezése, ismeretek rögzítése által megtanulják az évszakok nevét, jellemzőit, sorrendjét, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.
A növény és állatvilág megismerése szoros egységben történik az adott évszak, nap ill. napszak megfigyelésével. Megláttatjuk az összefüggéseket közöttük, a növény és állatvilágban történő változásokat, alkalmazkodásukat, reakcióikat, viselkedésüket. Alkalmat teremtünk közvetlen módon találkozni a természetvédelemmel, környezetvédelemmel.
Az óvoda közvetlen természeti és társadalmi környezetének megismertetése-megismerése (amelyben élünk) szintén fontos tartalmi egységet képviselnek. Felhívjuk a gyermekek figyelmét e környezet értékeire - szépségeire. A környezetünkben előforduló középületek, közintézmények látogatásai során ismerjék meg azok funkcióit, feladatait, az itt dolgozó emberek munkáját (foglalkozásokat).
Természeti környezetünk növény- és állatvilágának folyamatos megfigyelése, e szépségek megóvása érdekében végzendő feladataink - a természet megszerettetésére, annak ápolására, az állatok gondozására, egyáltalán a pozitív viszony kialakítására, megerősítésére irányul.
Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a gyermek számára érzelmileg telített, élményhatású, az egyes gyermekek számára konkrét tapasztalatokon alapul.

A külső világ tevékeny megismerése – környezet- és természetvédelem

A gyermek a születésétől kezdve ismerkedik a környezettel, s az ismeretszerzés folyamata végül egy környezetbarát életvitel megvalósulását eredményezheti. Az óvodai nevelésben figyelembe kell vennünk a családi nevelést, hiszen a családok életvitele, mindennapjai határozzák meg elsősorban a gyermek attitűdjeit, szokásait, kommunikatív képességeit.
Az óvodai élet- melyben meghatározó az óvónő személyisége – példát adhat a gyermekeknek, a szülőknek. A környezetbarát életvitel kialakulásához fontos a környezetbarát óvoda megteremtése. Óvodás gyermekeink számára a természeti és társadalmi környezet jelenti a „világot". A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Már az óvodáskorú gyermek is átéli állapotát, változásait. Részesei, alakítói, felelősei és hatásának elszenvedői vagyunk egy személyben! Nincs a környezetben elhanyagolható, lényegtelen, felesleges elem, tényező.
A gyermeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel; csak ekkor várható el, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet.

Célunk olyan gyermekeket nevelni, akik ismerik, szeretik és védik a természetet. Óvodásainkban azt a tudatot megalapozni, hogy bár még kicsik, de már tettek valamit a természet védelmében pozitív hatást vált ki, és egy életre szóló indíttatást jelent.

Feladataink

- Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítsunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermek számára a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való tevékeny részvételt
- Figyeljünk tudatosan a környezetre és a természetvédelemre, a gyermek természetszemléletének formálására
- Építsünk az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét: - ismerje meg a szülőföldjét, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi és német nemzetiségi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét

- Fontos, hogy a gyermekcsoport korát, fejlettségét, adottságait figyelembe véve válasszunk a megfelelő lehetőségek közül.
- Alkalmazzuk a tevékenységek differenciált szervezeti formáit, az egyéni fejlesztés lehetőségeit, különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- A séták, kirándulások, természetbeli játékok után lehetőséget adunk a benti, nyugodt beszélgetésekre, játékra, mesékre a környezet titkairól, ezzel segítve a tapasztalatok feldolgozását. Az óvodás gyermeket minden tevékenységbe be lehet vonni játékosan, a mesék világán keresztül. A természet érdekességei mesében elmondva még jobban felkeltik a gyermek érdeklődését.
- Különböző játékok, megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermekek az óvónő vagy a szülő segítségével megismerkedjenek a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével. Nem a pontos mérés a fontos, hanem hogy együtt csodálkozzunk, megnevezzünk, elmeséljünk valamit.
- Kialakulnak azok a szokások, magatartásformák, melyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életvitelükben.

Az óvoda közvetlen természeti és társadalmi környezetének megismerése

- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését.
- Részt vesznek közvetlen természeti környezetük ápolásában, gondozásában, pl.- madáreleség készítésével,

Személyiségfejlesztő hatás

A tevékenységek során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról. Ez a tapasztalat évszakonként más és más, de évről-évre visszatérő. Ez a hovatartozást, a biztonságérzést erősíti.
A felsorolt lehetőségek, tevékenységek által a gyerekek egyrészt megismerkednek a "külső" világgal, másrészt szert tesznek arra az érzelmi kötődésre, amelyet felnőve, a szülőföld szeretetteként fogalmaznak meg. Ez különösen igaz, ha a gyerek érzelmeken, cselekvéseken keresztül történő ismeretszerzését odaillő hangulati elemek mélyítik: mondókák, gyermekdalok, népdalok, mesék, történetek.
A külső világ megismerésére nevelés meghatározó a gyerekek képességeinek fejlesztésében, elsősorban az alábbi területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség. Egyre jobban megközelítik a későbbi megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját. Képessé válnak elemi problémák felismerésére és megoldására. Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képessége. Előbbre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben, véleménynyilvánításban, fejlődik kommunikációs készségük. A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, növekszik türelmük, erősödik akaratuk, önfegyelmük. Felébred bennük a felfedezés, tudás öröme, a másság elfogadása.

Összegzés

A külső világ megismerési folyamatában a gyerek cselekvésein, érzelmein keresztül szerzi környezetéből az ismereteket.

A társadalmi és természeti környezet megismerésében a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Család

Ismerik teljes nevüket. Tudják édesanyjuk, édesapjuk és testvéreik nevét. Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását.

Óvoda
Eligazodnak az óvoda épületében, udvarán. Tudják társaik nevét, jelét, óvónőjüket, dajkájukat nevén szólítják. Tevékenységeikkel, közreműködéseikkel hozzájárulnak az óvoda mindennapi életéhez, környezetének alakításához.
Testünk
A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Tudják tisztántartásuk fontosságát, igényesek testük tisztaságára. Ismerik az orvos gyógyító szerepét. Ismerik érzékszerveiket, azok funkcióit.
Közlekedés
Ismerik a legalapvetőbb és legfontosabb közlekedési szabályokat, tudják betartásuk fontosságát (közlekedési lámpa szerepe, zebra használata). Ismerik a közlekedési eszközöket, azok legfontosabb funkcióit. Tudják a kulturált viselkedési formákat a tömegközlekedési eszközökön utazva.
Évszakok, növény- és állatvilág
Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét. Ismerik a "növény" szót. Tudják, hogy növények fejlődése és az időjárás (évszakok) között összefüggés van. Ismernek néhány alapvető növénnyel kapcsolatos munkát.
Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hol élnek. Nyomon tudják követni az állatok életének alakulását az évszakok (időjárás) változásainak következtében. Felismerik az emberi gondoskodás fontosságát az állatok életében (etetésében és gondozásában).

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak tartalma
A gyermekek a környezet megismerése során, a természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint, ill. saját szempontok alapján.
Alkossanak megfelelő szöveget (ítéletalkotás), fogalmazzanak meg állításokat a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről. Igaz-hamis eldöntése. Végezzenek sorbarendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok, ill. egyéb szempontok szerint. Soralkotások, sorváltások balról-jobbra, föntről-lefelé. Ismerkedjenek meg a sorba rendezett elemek helyével a sorban - sorszámok.
A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. Tudják a meg- és leszámlálást 6-10-es számkörben, a gyerekek és a csoport fejlettségének megfelelően, valamint a kis számok megszámlálás nélküli, összkép alapján történő észlelését, felismerését, megnevezését. Tegyenek szert tapasztalatokra a darabszám változásairól (műveletek előkészítése).
A gyermekek szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében.
Jussanak el az egyszerű geometriai formák felismeréséig - fejlettségüknek megfelelően. Minden alkalmat meg kell ragadni, hogy a gyermekek egyaránt jól tájékozódjanak a térben és a síkban ábrázolt világban. Nevezzék meg a térbeli állások helyzetének irányait, a helyviszonylatokat kifejező névutók használatában gyakorlatra tegyenek szert (jártasság megszerzése). Másoljanak síkban-térben. Figyeljék meg a rész - egész viszonyát. Tükörrel való tevékenységeik során tegyenek szert élményekre, tapasztalatokra.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerésében a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Összehasonlíthatóság, szétválogathatóság:

- tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon és egy-egy kiemelt, megnevezett vagy felismert tulajdonság szerint. Összehasonlításaikat szóban is kifejezik, és mások

megállapításainak igazságát megítélik. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.

- ❖ tárgyak, személyek, halmazok szétválogatása (osztályozása)
  - saját szempont szerint,
  - ismert, megnevezett tulajdonság szerint,
  - elrontott válogatás javítása,
  - más által elkezdett válogatás folytatása a válogatásban érvényesülő szempont felismerése alapján.

Sorba rendezés:

- ❖ képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére,
- ❖ megnevezett egyszerű szempontú rossz válogatást, sorba rendezést javítanak, esetenként új szempontokat is kitalálnak - azt válogatással, sorba rendezéssel kifejezik.

Számfogalom megalapozása

- ❖ megszámlálás nélkül átlátnak 0, 1, 2, 3, 4, 5 tárgyat (különféle méretben, különféle lerendezésben),
- ❖ tudnak számlálni tízig. Elő tudnak állítani különféle elemekből - különféle elrendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- ❖ össze tudnak mérni két halmazt párosítással is (10-ig), az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,
- ❖ hosszúság jellegü mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében is.

Geometria

- ❖ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- ❖ Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező, de színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.

Tájékozódás a térben és a síkban

- ❖ Adott irányt mozgással tudnak követni, s értik térbeli mozgásukra, az irányok jelzésére használt alá, fölé, elé, mögé, mellé szavakat.
- ❖ A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok megkülönböztetése.
- ❖ Értik a névutók síkra vonatkoztatott helyét is.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- hasonlítson össze mennyiségeket / több - kevesebb - ugyanannyi - hosszabb - rövidebb /,
- alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről,
- tudja a meg - és leszámolást 10 - es számkörben,
- nevezze meg a térbeli alakzatok helyzetének irányait / jobb - bal - előtt - mögött /,
- válogasson tárgyakat, alakzatokat szempontok szerint,
- másoljon alakzatokat síkban és térben,
- válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint / kör, négyzet, háromszög /,
- ismerje a térbeli alakzatok közül a kockát, téglatestet.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

Az Európai Unióhoz való csatlakozás tükrében a társadalmi kirekesztés csökkentése kiemelt feladata lett az utóbbi évek oktatáspolitikájának. Az európai uniós állásfoglalások, direktívák fokozottan hangsúlyozzák a társadalmi méretű integrációt, azt az elvet, hogy hátrányos helyzete, specifikus problémái miatt semmilyen csoport vagy egyén ne legyen a társadalomban hátrányosan megkülönböztetve, valamilyen módon kirekesztve. Így napjainkban a pedagógiai és egyben az óvodapedagógiai munka egyik legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása.
Napjainkban egyre több a szociálisan hátrányos helyzetű, nehezen beilleszkedő gyermek, akik fejlesztő segítség nélkül iskolai és később társadalmi kudarcnak vannak kitéve. Közösségbe való beilleszkedésüket elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő, integrált nevelésük. Intézményünk vállalja, hogy a társadalmi integrálódás felé vezeti az integrált gyermeket. Az együttnevelés vállalása tudatosan választott út, és a pedagógusok mellett minden oda járó gyermeknek természetessé válik a másság elfogadása a tolerancia. Intézményünk „nyitása" a sajátos nevelési igényű gyermekek felvételére egyben a hagyományos pedagógiai koncepciótól való eltávolodást is jelenti.
Annak – a legalább részleges – elfogadását, hogy a heterogén csoportok sokszínűsége, a pedagógusok módszertani alkalmazkodása az eltérő szükségletekhez kiaknázatlan lehetőségeket hordoz a pedagógiai munka színvonalának emelésére.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos.

Cél:
Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek adottságaiból kiindulva valósítja meg. Ezen általános célok és a sajátos nevelési igény összhangba kerülése eredményezze:
- érzelmi kötődésen alapuló, személyiségközpontú nevelést,
- érzelmeken alapuló óvodai légkört,
- tevékenységre ösztönző, egészséges élettér biztosítását,
- elfogadó környezet segítse a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését,
- befogadó óvodai környezet, légkör kialakítása (szülői értekezletek, közösségi programok, esetmegbeszélések)

A gyermek iránti elvárásokat fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke, a szakértői vélemény megállapításai határozzák meg.

Az óvoda feladata:

Adminisztrációs feladatok:
- az oviKRÉTA felületen fel kell tüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, a felülvizsgálat időpontját
- minden év június 30.-ig meg kell küldeni az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság részére azoknak a gyermekeknek a nevét - a bizottsági szakvélemény számával együtt - akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes, intézményváltoztatások jelzése a szakértői bizottságoknak
- A szakvélemény alapján fejlesztési terv készítése, fejlesztési napló vezetése a foglalkozásokról és évvégén értékelés készítése a gyermek képességeinek fejlődéséről.

Tervezési feladatok:

- empatikus magatartás, másság elfogadása és elfogadtatása,
- érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés)
- a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Szervezési feladatok:

- a szükséges feltételek (személyi, tárgyi) biztosítása,
- együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal (kiterjedhet az óvónő felkészítésére, a tervezésre, folyamatos tanácsadásra)
- együttműködés a családdal, bevonásuk az óvodai életbe.

Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítsa a gyermek állapotának megfelelő mozgásteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét,
- minden gyermeknek esélyt nyújt az önmagához mért fejlődésre, hátrányának kompenzálására,
- az együttnevelés során a habilitációs és rehabilitációs szemlélet érvényesülése, sérülés specifikus módszerek alkalmazása,
- pszichikus funkciók, részképességek fejlesztése
- értelmi képességek fejlesztése, felzárkóztatás
- egyéni fejlesztés,
- egyéni fejlesztési tervet készít és pedagógiai módszereit az adott gyermek szükségleteihez választja meg. A fejlesztési terv alapján a foglalkozásokról fejlesztő naplót vezet.
- alkalmazkodjon az eltérő képességek, viselkedés fejlesztéséhez,
- az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködésben dolgozzon a fejlesztőszakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, családsegítő, logopédus)
- a sajátos nevelési szükségletű gyermekek fejlesztéséhez rugalmas szervezeti keretek biztosítása (napirend)
- önképzéssel továbbképzéssel fejlessze a speciális pedagógiai munkához szükséges kompetenciáit.

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ FELADATOK ÓVODÁNKBAN:

Az integrált nevelés különböző szociális és nemzetiségi háttérrel és képességgel rendelkező gyermekek együttnevelése.

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek korai óvodába járásának elősegítése;

1. A HH és HHH-s gyermekek nevelése az óvodában

A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség az ingerszegény környezet kompenzálására. Ez csak a szülőkkel való együttműködés alapján valósítható meg, amelyhez nagyfokú empátia és tapintat a kritérium.
Az óvodánkba járó gyermekek különböző szociokulturális háttérrel rendelkeznek. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a másságot, és a gyermekeket is erre neveljük, de minden gyermeknek meg kell adni az esélyt arra, hogy (azonos) egyforma lehetőséget kapjanak a tanulási képességeik fejlődéséhez. Támogatja a gyermekek azon jogát, hogy életkoruknak, érdeklődési körüknek megfelelő tevékenységben vegyenek részt.
A HH és HHH-s gyermekek nevelésének célja:
Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése:

- Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, a gyermek személyre szóló fejlesztése
- A beiratkozásnál, felvételnél
- A gyermek egyéni fejlesztésében
- Az értékelés gyakorlatában
- A fegyelmezés gyakorlatában
- A humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- Családokat támogató tevékenység
- A családokkal való megfelelő és segítő kommunikáció kialakítása.
- Elkötelezettség és felelősség az esélyegyenlőség megvalósításáért!
- A partnerség kialakítása szülők és a szakmai segítők között.
- A hátrányos helyzetű gyermekek számára az esélyegyenlőség biztosítása a szolgáltatás igénybevételénél is.
- A hátrányok enyhítését célzó törekvések: ruha adományok, kirándulások,
- játékkölcsönzés, kulturális intézmények látogatásának megszervezése (kapcsolatfelvétel, forráslehetőségek felkutatása)

Tevékenységi alapelvek:

- Az óvónő kapjon képet a gyermek fejlettségéről, fejlődés lehetőségeiről, aktuális személyisége tulajdonságairól, lelki funkciókról
- Ehhez szükséges a gyermekek szokásainak, képességek megfigyelése felmérése és a fejlesztésre szoruló területek feljegyzése
- egyénenként kell megtervezni, hogy egyes területeken a nagyobb ráfigyelés vagy segítő korrekció, kompenzáció, fejlesztés történjen
- a fejlesztés a csoport kötetlen tevékenységeiben és a képességfejlesztő játékok során egyénileg, neki szóló, célzott nevelőmunkával végezze a pedagógus
- az óvónő a különböző fejlődési állapotoknak megfelelő segítésre konkrétan tervezze a tevékenységeket és részképességet, fejlesztő feladatát
- az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessé tétele

Tevékenységi formák:

- DIFER mérés

4-5 éves korcsoportban és 5 éves kortól minden tanévben május hónapban.

- Egyéni fejlesztési terv készítése
- A felmérés eredményei alapján történő fejlesztés
- Az óvónők és a tanítók folyamatos kapcsolattartása

Az óvodából az iskolába való átmenet segítésének tevékenységei

Diagnosztikus vizsgálat rendje (DIFER) 4-5 éves korcsoportban és 5 éves kortól minden tanév végén mérés.

A hospitálások rendje az óvoda nagycsoportos és az első osztályos nevelői közt

- Félévente egy alkalommal az elsős és nagycsoportos nevelők hospitálnak egymásnál.
- közös programok szervezése (nagycsoport – 1. osztály)

Halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

A differenciálás olyan pedagógiai szemlélet és gyakorlat, amely a különbözőségekhez való illeszkedést valósítja meg. Nem életkorhoz igazodást jelent, hanem az adott gyermekcsoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodást.

Tevékenységi alapelvek:

Legyen lehetősége a gyermeknek a döntésre és választásra. A szabad játékban az önkéntesség biztosítása. A differenciálás többszintű biztosítása.

Tevékenységi módszerek:

- a gyermekek egyénenkénti megismerése
- folyamatos megfigyelése

- produktumainak elemzése
- közös beszélgetések
- egyéni munka –részképességek fejlesztése
- mikro csoportos munka –tapasztalatok kiegészítése, biztonságérzet fokozása
- nagy csoportban folyó tevékenységek-választási lehetőség biztosítása tartalomban, eszközben, feladatban
- kooperatív technikák alkalmazása

2. Nemzetiségi nevelés - oktatás az óvodában

- magyar nyelvű roma kulturális nevelést folytató óvoda pedagógiai programja tartalmazza a roma kultúra, művészetek és hagyományok értékei közül azokat, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodnak.

A nemzetiségi óvodai nevelés az egységes nevelési rendszerünk része, amely a 137/1996. (VIII.28.) Korm. rendelettel kiadott, majd a 255/2009. (XI.20.) Korm. Rendelettel módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban valósítjuk meg a sajátos célkitüzéseket és feladatokat.
Nevelőtestület fogadja el a módosított nevelés programot, melyet a szülők közössége véleményez és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat gyakorolja egyetértési jogát. A roma gyerekek óvodai nevelése magyar nyelven folyik roma kulturális nevelés keretében.
Alapelvek:

- az egyenlő hozzáférés biztosítása;
- az etnikai gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása;
- a gyermeket –mint fejlődő személyiséget- gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak

Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt.

Cél és feladat meghatározás

A roma gyermekek nevelése 3 éves kortól kezdődően életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a kultúrájuk és hagyományaik megismerését, elsajátítását, átörökítését és fejlesztését célozza meg- igényeik szerint. Rendszeres óvodába járás mellett iskolaéretten, örömmel várják az iskolakezdést.
A roma gyermekek óvodai nevelése a magyar gyermekekkel együtt valósuljon meg oly módon, hogy az egyéni sajátosságok mellett az eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele érvényesüljön az óvodai program feladatrendszerében, ill. a sajátos fejlesztési program keretében.
Alapelveink:

- a szocializáció biztosításával közösségi, társas, érzelmi kapcsolatrendszerben biztonságos, derűs, családias légkörben fejlődjék a gyermek,
- hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének biztosítása;
- a másság elfogadása melletti személyiségfejlesztés;
- a roma gyermekek védelme, érdekeik figyelembe vétele;
- a roma családok támogatása, a család funkciójának erősítése, beilleszkedésük
- elősegítése.
- ismerjék meg sajátos kultúrából adódó másságot a harmonikus személyiség fejlődése érdekében
- erősítse a kisebbségi identitástudatukat
- fogadják el a másságot
- ismerjék meg néphagyományaikat, szokásaikat
- tudatosodjék a pozitív énképe, önérvényesítő képessége

- jutassa kifejezésre saját szükségleteit
- jellemezze a tisztaság igénye
- legyen önálló az önkiszolgálásban, önmaga ellátásában
- érzelmileg legyen alkalmas az iskolai életmódra: várja, akarja, érdeklődjön

Az óvónők naplót vezetnek az oviKRÉTA felületen a foglalkozásokról, itt rögzítik a nevelés tartalmát, feladatát, külön egyéni fejlesztési terv készül a visszamaradt tanköteles és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esetében.
Minden nevelési év elején a szülőktől írásos nyilatkozatot kérünk a kiegészítő normatív támogatás igényléséhez – roma kultúraápolás, hagyományok átörökítése differenciált foglalkoztatás tekintetében.
Feladataink:

- már 3 éves kortól óvodai ellátásban részesüljenek,
- érzelmi biztonság megteremtése,
- a családból az óvodába való átmenet segítése,
- a magyar nyelven folyó óvodai nevelés, kommunikáció teljessé tétele,
- rendszeresen járjanak óvodába,
- az óvodai napirend, szokások megismertetése, elfogadása, szükségleteik maximális figyelembe vétele mellett,
- az egészséges életmódra való nevelés kiemelt, hangsúlyos kezelése,
- gyermekközpontú, személyiségközpontú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban,
- gyermek- és családvédelem feladatainak megvalósítása (a gyermek a családban nevelkedjék, szükségleteihez igazodó nevelés, személyiségfejlődés biztosítása, hatékony együttműködés a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal)
- váljon értékükké az önzetlenség, az együttérzés, segítőkészség, a munkaszeretet, az igazmondás és a becsületesség,
- kisebbségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) gyűjtött és választott tematika beépítése a projektrendszerbe.

Az óvodai nevelés megszervezése
A roma nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
A roma és magyar gyermekek együttes integrált nevelése valósul meg homogén, ill. heterogén szervezésű. Mindez segíti egymás megismerését, elfogadását, az eltérő kultúrák, hagyományok által. Ez a megállapításunk összhangban van a Roma Nemzetiségi Önkormányzat állásfoglalásával.
Az óvodai nevelőmunkát kiegészíti a családdal történő együttműködés, a szülőbevonás, a projektekbe való bevonással egyaránt. Emellett a kisebbségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés kiemelt: hagyományápolás, kisebbségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok
A nemzetiségi nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja. Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató óvoda, mely magyar nyelvű roma / cigány kulturális nevelést szolgálja. Az óvodai élet tevékenységformáiban a magyar nyelv használata érvényesül. A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük meg a nemzetiségi nevelést. Elsősorban a gyermek érdeklődésére, élénk fantáziájára és érzelemgazdagságára építünk.
Célunk, a nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni

fejlettségének megfelelően, a nemzetiség kultúrájának megismerése, és a hagyományok átörökítése.
A roma nemzetiségi nevelés feladata: hogy:

- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

A roma nemzetiségi nevelés óvodai nevelésünk teljes egészét átszövi, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét.

- A nemzetiségi identitás kialakításához, az érdeklődés felkeltéséhez tárgyi eszközöket is használunk.
- A roma nemzetiségi nevelésünk fontos színtere az éneklés, az énekes játékok, zenehallgatás és a táncok.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt
- Ismerjen a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat, játékokat és táncokat.
- Ismerkedjék meg a helyi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

A nemzetiségi óvodai nevelés formái
Tevékenységi formáinkban a tartalomhoz igazítva felhasználjuk a roma nemzetiség irodalmi, zenei (művészeti), szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Feladatunk a hagyományok, szokások tovább örökítése, az önazonosság megalapozása, fejlesztése.
Formáját tekintve; egyéni vagy mikro csoportos formában szervezzük az alkalmakat. Minden érdeklődő kisgyermek részt vehet kortól függetlenül. Heti 1 alkalommal kötelező szervezni ilyen jellegű tevékenységet.
A műveltségtartalmakban rendszeresen beépítésre kerülnek az adott kulturális, népi, hagyományos elemek, illetve az egyéb tevékenységekbe beépített feladatok.
A roma kultúra, művészetek, hagyományok értékei a tevékenységi formákban, műveltségtartalmakban hangsúlyosabban szerepelnek. A roma nemzetiségi nevelés eredményeként oly módon készítjük fel a gyerekeket a sikeres iskolakezdésre, hogy tudatosan építünk a roma kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre, hasonlóságokra.

Játék:
Alapvető feladatunk a szabadjáték, játszás örömének biztosítása, a játékeszközök és szabályok megismertetése a gyermekekkel. Felhasználjuk a tárgyi kultúra értékeit, a roma játékokat.
Egyéni érdeklődésüknek megfelelő játékeszközök biztosítása mellett, derűs, családias légkörben egyénileg vagy együttesen játszanak, melyhez otthoni élményeik felhasználása mellett az óvodai közös élmények a játéktartalom bővítését, fejlesztését szolgálja. Legyen lehetőségük kedvenc játékeszközükkel nyugodt körülmények közé elvonulni, kuckózni.

Vers, mese:
Mivel az itt élő roma családok nem beszélik anyanyelvüket, így az ilyen jellegű oktatást nem igénylik.
Szükséges az irodalmi kultúra értékeinek megismertetése, tovább örökítése, a tartalmakba az irodalmi értékek beépítése.
Legyenek a roma gyerekek büszkék kultúrájukra, kiemelkedő művész vagy politikus személyére. Nagyfokú szereplési vágyuk kielégítésére a drámajátékokat, dramatizálást (színjátszást) és a bábozást kiemelten támogatjuk. Biztosított számukra a beöltözés-átváltozás lehetősége.

Ének, zene, énekes játék:
Biztosítjuk a kultúrájukból eredő nagyfokú muzikalitáshoz az eszközöket: dob, bot, csörgődob, cintányér. A CD-lejátszó a csoportszobában lehetővé teszi tudásuk, készségeik gyakorlását.
Fontos a roma gyerekek zene iránti szeretetének elmélyítése, a ritmikus, szép testmozgás (tánclépések) gyakorlása, a kultúrájuk ápolása (dalok, mondókák)
A kiemelkedő képességű gyermekekkel egyéni fejlesztés formájában történik a tehetséggondozás.
A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyerekek kisebbségi hovatartozását.

Rajzolás, mintázás, kézimunka:
Feladatunk a vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág megjelenésének segítése, támogatása a sokféle kifejezési eszköz által, a mindennapokban. Óvónői minta, modelladás, segítés, ösztönzés hatására fűzzenek, varrjanak, fessenek, mintázzanak, szőjenek, fonjanak, ismerjenek meg változatos technikákat. Legyenek büszkék élénk színes munkáikra, produktumaikra. Sor kerül kiállítások szervezésére, pályázati munkák beküldésére.

Mozgás:
A gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítéséhez kedvező az óvoda nagyméretű, füves fás, mozgásfejlesztő játékokkal teli udvara és a tornaszoba. Fontos a mozgás összerendezettségének alakítása, a nagymozgások és kismozgások fejlesztése a mozgáskoordináció miatt.
Az óvodában biztosított tornafelszerelések felhasználásával szeressenek mozogni a gyerekek szabadon, zenére, egyedül és közösen. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a cigány tánckultúra megismertetése (tánclépések, táncelemek).

A külső világ tevékeny megismerése:
A gyermekek tudása a praktikumon alapul, ezért lehetőséget kell biztosítanunk, hogy kötetlen formában bármikor számláljanak, kártyázzanak, kísérletezzenek, tegyenek felfedezéseket - s ez által fejlődjenek gondolkodási műveleteik.
Megfelelő hely, idő és eszköz biztosítása mellett spontán és szervezett ismeret- és tapasztalatszerzésben az óvónő feladatai:

- a gyermekek élményanyagának megismerése, s az ezen alapuló igényeik kielégítése,
- tevékenység során minél több gyakorlati tapasztalathoz kell juttatni őket,
- minta-, modelladás;

Munka jellegű tevékenységek:
E területen meghatározó a gyermekeknél az otthoni praktikus munkamegosztás (főzés, segítés az elökészületekben, kisebb testvér felügyelete, öltöztetése, ellátása). Utánzás alapján motiválás: önkiszolgálás mellett később mások ellátására, naposi munkára, felelősi munkára, kerti munkára ösztönzés.
Fontos feladatunk igényszintjük növelése, különösen a tisztaság-ápoltság terén.
A követendő és a közvetítő az óvónő. A munkafolyamatok szervezésében a fokozatosság és a rendszeresség elve érvényesüljön.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás:
A roma gyermekek tanulási folyamata az utánzásra, modellkövetésre épül, melynek alapja az érzelmi kötődés.
A folyamat szervezésénél biztosított a gyermek számára a választási lehetőség a tevékenységek között. A mikro csoportos, ill. egyéni foglalkoztatási forma hozzájárul a gyermek egyéni fejlődési,

fejlesztési ütemához, ill. ehhez igazított. A többféle élmény-, ismeret-, tapasztalatszerzési lehetőség biztosított a tevékenységi központokban.
A projektrendszerben a gyermek érdeklődése, irányultsága, sikerei meghatározóak. Elsődleges a közvetlen gyakorlati ismeret- és tapasztalatszerzés, fokozatosan juttatjuk el őket a képszerű, ill. verbális gondolkodás szintjére.
6 -7 éves korra a családdal való együttműködés folytán alakuljanak ki az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek: a testi, lelki és szociális területen egyaránt.

A fejlesztés módjai, lehetőségei:
Csoporton belül (óvónők)

- A roma nemzetiségi óvodai program tevékenységrendszere
- mikro csoportos, egyéni foglakozás formájában
- projektrendszerű tanulási folyamatban
- választási, döntési lehetőség biztosítása mellett az érdeklődési kör szerint
- a csoportban rendelkezésre álló szakmai eszközök, játékeszközök, manipulációs eszközök segítségével

Felzárkóztató és tehetséggondozás:
Kihasználjuk a rendelkezésünkre álló lehetőségeket, s a térségünkben lebonyolításra kerülő roma kultúrával kapcsolatos rendezvényeken részt veszünk. Ezen feladatok során nagyon fontos a személyes kapcsolat nemcsak a gyermekek, hanem a pedagógus és a gyermekek, s a szülők között is, hiszen ez az együttműködés alapja.
A gyermekekkel egyénileg, és csoportosan is foglalkozunk, figyelemmel kísérjük egyéniségüket.

Kapcsolatok és együttműködések:
Az óvoda és a család együttműködése
Óvodai programunk, nevelési feladataink megvalósításának fontos feltétele a bizalomra épülő együttműködés a családdal. Ez a tény a roma családok esetén még hangsúlyosabb eltérő kultúrájuk, életmódjuk, életvitelük miatt. Az óvodapedagógusok maximálisan vegyék figyelembe ezt, és érvényesítsék az integrációs gyakorlatot, a segítségnyújtás mindig legyen családhoz mért.
Mindenképpen a gyermekek személyiségfejlődését elősegítő együttműködés szükséges. E kapcsolatrendszerben legyen kezdeményező az óvoda. Legyen rendszeres a családlátogatás. Minden új gyereknél év elején, segítség, probléma esetén többször egy évben.
A Roma Nemzetiségi Program rendszerében kiemelt a család bevonása az óvodai életbe ill. a családgondozás, szociális munka, ezt tekintjük alapnak feladat végrehajtásunk során. Az együttműködés formáit a fenti program részletesen tartalmazza.

Az óvoda kapcsolatai:
A kapcsolatok kialakulásában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.
A cigány gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében kiemelt kapcsolatot tartunk fönn a fenti intézményeken kívül speciális, a családokat is segítő önkormányzati és egyéb társadalmi szervezetekkel.
Különösen kiemelt számunkra a közoktatásról szóló törvény hátrányos megkülönböztetésről szóló rendeletei. Kerüljük a diszkriminációt, a pozitív diszkriminációt minden formáját, küzdünk az előítéletesség ellen úgy, hogy szakmai eredményeinkkel ismertetjük meg a szülőket.
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:
A roma nemzetiségi nevelésben részesülő gyermekekre is ugyanúgy vonatkoznak a helyi nevelési programban megfogalmazottak „fejlődés jellemzői az óvodáskor végére".
Kiemelt a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredménye:

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája iránt

- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja elmondani, alkalmazni
- tudjon tájékozódni a beszéd és élethelyzetekben
- ismerjen a kisebbség, az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat
- ismerkedjen meg a helyi kisebbségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

Az óvodás korú gyermeknyelvi sajátosságai:

Az egészségesen fejlődő gyermek nyitott a külvilág felé, minden apró mozzanatát magába szívja. Az óvodás gyermek a tankötelezettség megkezdéséig tudattalanul elsajátítja a környezetében élő felnőttek nyelvhasználatát. Szókincse egyre gazdagabb, képes kifejezni gondolatait, véleményt mond. Kommunikációja fonetikai, nyelvtani formálódása szorosan összefügg értelmi fejlődésével. Konkrét világában megjelennek az absztrakt dolgok is. Mindez maga után vonja az egyre aktívabb és kifinomultabb kommunikációt.

A gyermek egyre többet szeretne tudni az öt körülvevő világról, amelyben számára elsődleges mintát a környezetében élő felnőttek szolgáltatják. Az optimális fejlődés alapvető feltétele az érzelmi biztonság. Kiegyensúlyozott, nyugodt légkörben a gyermek nagyon fogékony a ritmus, a dallam iránt. A nyelvi nevelés csak cselekvéshez kötötten valósulhat meg, amelyben a gyermek természetes módon utánoz, és egyre aktívabban vesz részt.

- A készség fejlesztés a gyermek életkori és egyéni sajátosságaiból indul ki.
- Differenciált, egyéni képességeket kibontakoztató nevelésre orientálódunk, lehetőséget biztosítva az eltérő képességekből adódó hátrányok pótlására.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelünk. Társas kapcsolataikat pozitívan befolyásoljuk.
- Megalapozzuk a csoport szokásrendszerét, természetes, érzelmi- biztonságot nyújtó légkört alakítunk ki.
- Formáljuk gondolkodásukat, elősegítjük értelmi fejlődésüket.
- Tiszteletben tartjuk a szülők szemléletét, etnikai hovatartozását, kívánságait.
- A magyar anyanyelvű gyermekeknek lehetőséget biztosítunk a kisebbség nyelvi kultúrájának megismeréséhez, a nyelvtanulás iránti kedv felkeltéséhez.
- Erősítjük az identitástudatot, más kultúrák elfogadását, tiszteletét.
- Természetes, gyermek közeli szituációkon keresztül ismerkednek a gyerekek a nemzetiségi nyelvvel.
- A legfontosabb tevékenységi forma a játék, a tevékenységhez kötött ismeretátadás.
- Az óvodás gyermek életkori sajátosságai lehetővé teszik a roma nyelvvel történő kötetlen ismerkedést, célunk az élménybiztosítás, örömszerzés.
- A nemzetiségi nevelés személyhez kötött, az óvodapedagógus teljes személyiségével mintát nyújt, értéket közvetít.

Speciális feladataink:

- A nemzetiségi kultúra ápolása.
- A gyermek sokoldalú személyiségfejlesztése, élménybiztosítás.
- A gyermek beszédkészségének,- képességének fejlesztése.
- A grammatikailag, fonetikailag helyes beszéd megalapozása.
- Biztos szókincs kialakítása.
- Identitástudat megalapozása.

Céljaink megvalósításának során az óvónő mintaértékű a gyermek számára. Példát mutat, felismeri a spontán helyzeteket. Ismeri a gyerekek nyelvi fejlettségi szintjét, ehhez igazodva határozza meg rövid és hosszú távú célkitűzéseit. Kapcsolata a gyerekekkel bizalomra, szeretetre épül. Ismeri a helyi hagyományokat, segíti a kulturális örökség megóvását. Feladatait a gyermekek egyéni

sajátosságai mellett, a vegyes csoport összetétele, létszáma, a korosztályok aránya és korábbi ismeretei határozzák meg. Éves munkatervének összeállításakor figyelembe veszi az elmúlt nevelési év tapasztalatait, eredményeit, a gyermekek fejlettségi szintjét.
Az óvodapedagógus teljes személyiségével egész nap értéket közvetít a gyermekek felé.

Helyi sajátosságokból adódó nevelési feladatok:
Óvodánkban a gyermekek egynyelvűek.
A gyerekek különböző szociális hátérrel kerülnek be az óvodába. A hátrányos helyzetű, eltérő ütemben fejlődő gyermekek számára lehetőséget teremtünk a felzárkóztatásra, segítjük beilleszkedésüket. Támogatjuk a tehetséggondozást, együttműködünk a szülőkkel.
Értéket közvetíteni csak biztonságos, szeretetteljes környezetben tudunk, ahol a gyermek és óvodapedagógus kapcsolata bizalomra, elfogadásra, tiszteletre épül.
A gyermek ismereteiből indulunk ki, ezért a magyar nyelven történő előkészítés, feldolgozás meghatározó a nevelési folyamat során.
Az alapismeretek rögzüléséhez változatos, élménydús gyakorlási lehetőséget biztosítunk. Az együtt játszás öröme, a felnőtt példamutatása, a nagyobb társak utánzása a nemzetiségi kultúra közvetítésében fontos szerepet tölt be óvodánkban.
Feladataink megvalósításának alapvető színtere a játék. Természetes szituációkon keresztül, változatos módszerekkel közvetítjük a kisebbségi kultúrát, a helyi, kistelepülési értékeket.

Módszertani feladataink:
A kommunikációs szituációban a gyermek a partnerünk. Harmonikus légkör kialakításával alapozzuk meg a nyelvi tartalmak közvetítését. A gyermeket életkori sajátosságainak megfelelő módon motiváljuk és aktivitásra késztetjük a kommunikációs helyzetben. A gyermeket érzelmei erőteljesen befolyásolják, ezért minél természetesebb módon, kötetlenül, pozitív mintanyújtással készítjük elő a kisebbségi kultúra elfogadására, megszerettetésére.
Az aktuális témaköröket változatos módszerekkel, szemléltetőeszközökkel dolgozzuk fel.
A játék alapelv. Lehetőséget nyújt a teljes közvetítési folyamat minden lépésének megvalósításához, kisebbségi kultúra ápolásához, élménybiztosítás az identitás tudat kialakításához.

Hagyományaink az óvodában:
A nemzetiségi hagyományok ápolása szerves részét képezi településünk kulturális életének. A népzene, néptánc megóvása, átörökítése hosszú évtizedeket ölel fel. A nemzetiségi és kulturális rendezvények elengedhetetlen elemei. A gyermekek szívesen felveszik a pári népviseletet és táncolnak. Megalapozzunk identitástudatukat.

- Szüreti felvonulás a faluban. szept./tánc, mondóka/
- Mikulás-karácsony,/téli versikék, mondókák, karácsonyi dalocskák/
- Anyák napja, /hagyományőrző gyermektáncok, mondókák, versek/

Az év közben érkező német támogatóink, vendégeink köszöntése rövid műsorral, magyar nyelven.
A németkultúra népi eredetű megismerésével a hagyományok ápolása válik lehetővé a gyermekek számára.
Az óvodában fellelhető tárgyi emlékeken kívül településeinken számos örökséget megfigyelhetnek a gyerekek (épület, bútor, eszközök, emléktárgyak, népviselet). Az intézmény belső elrendezése is a nemzetiségi jelleget sugallja, a gyerekek naponta találkoznak vele (festmény, népviseleti darabok, használati eszközök).
Identitásuk formálását német kisebbségi táncokkal, népviseleti ruhákkal, a népzene megszerettetésével is segítjük.
Tapasztalataikat minél több természetes környezetükben fellelhető anyagokkal színesítjük, pl. csuhébaba, fajátékok, terményfüzések stb.

Összegzés

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához: jogszabályi feltétel az augusztus 31-ig betöltött hatodik életév.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek váljon képessé az iskolai életmódhoz való zökkenőmentes alkalmazkodásra.
- Testi fejlődés területén: megfelelő mozgás-összerendezettség, a finommotorika megfelelő fejlettsége.
- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Értelmi fejlődés területén: az elvont nyelvi síkon folyó gondolkodás képességének megléte.
- Érzelmi fejlődés területén: a feladattudat és feladattartás iskolai életmódnak megfelelő működése.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

- Az egészségesen fejlődő gyermek:
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a

magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

❖Szociális fejlődés területén: az együttműködő képesség és alkalmazkodó képesség fejlettsége biztosítja, hogy az iskolai tanulás öröm legyen, Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

❖A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

❖A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A tankötelezettség megállapítása

A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

- ❖ Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda igazgató tájékoztatja a szülőt az Nkt.-ban fogalt kötelességekről, azok nem teljesítéséből eredő következményekről, valamint jogokról.
- ❖ Amennyiben a szülő az óvoda döntéseinek önként nem tesz eleget, az óvoda igazgató a szülő egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerinti gyámhivatalt.

Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét- szükség szerint, de legalább nevelési évenként- kétszer oviKRÉTA felületen lévő dokumentációba foglalja.
A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.
A dokumentáció tartalmazza:

- gyermek anamnézisét
- gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket
- szakértői bizottság vizsgálat megállapításait, fejlesztésre tett intézkedéseket és javaslatokat
- szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- szülőtájékoztatásáról szóló feljegyzést

A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Az óvodapedagógusok a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a gyermek – az oviKRÉTA felületen rögzítik, továbbá DIFER mérést végeznek évente egy alkalommal.
A mérő-értékelő munkánk a különböző tevékenységekben való megfigyelés módszerén alapul, melyet félévente végzünk. Az eredményekről, fogadó órákon, megbeszélések alkalmával tájékoztatjuk a szülőket.
Az iskolaérettség megítéléséhez a logopédus és fejlesztő pedagógus a gyermekek képességfelmérő szűrővizsgálatát (5 éves és tanköteles korba lépés előtti szeptemberben) - a szülő (gondviselő) beleegyező nyilatkozata alapján – elvégzik (a logopédus logopédiai vizsgálatot, a fejlesztő pedagógus szűrővizsgálatot végez). A vizsgálatok eredményével kapcsolatban fogadó órát biztosítanak a szülők részére.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Tervezés, szakmai dokumentumok, mérés, ellenőrzés, értékelés

Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése, sémája

Igazgató

↓

Igazgató helyettes

↓

Tagintézmény igazgatók

↓

Óvodapedagógusok

↓

Nevelést, oktatást közvetlenül segítők

↓

Gyermekek közössége

↓

Szülők Közössége (SZK)

Szervezeti leírás

Az óvodavezetés tagjai:

- igazgató,
- tagintézmény igazgató,
- igazgató helyettes,

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Célunk:

A pedagógiai programunk megvalósítása érdekében a tudatos tervezés érvényesüljön.

Intézményünk szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Pedagógiai Program

↓

Éves munkaterv

↓

Óvodai csoportnapló

↓

Felvételi mulasztási napló

↓

A gyermek egyéni képességének mérése, nyomon követése

Az óvodapedagógus tervezési folyamatának tartalmi kritériuma, feladatai:

- Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén
- Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP)
- A dokumentumok pontos, naprakész szabályoknak megfelelő vezetése
- Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembe vétele, a nevelés, tanítás és a fejlesztés játékosan valósuljon meg
- Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembe vétele
- Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés
- Rugalmas, módosítható tervezés felmerülő igények szerint

Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Megfigyelést elősegítő mérőeszközök	**Megfigyelés tartalma**	**Az óvodapedagógus feladatai**
Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése oviKRÉTA	**-motoros fejlettség** nagymozgás finommozgás vizuomotoros mozgás **- kommunikációs fejlettség** beszédértés beszédprodukció **- szociális fejlettség** társas kapcsolatok játék énfejlődés **-önállóság fejlettség** önállóság önszabályozás szokások **- kognitív fejlettség** megismerő funkciók	• Megfigyeléseket végez, a személyiségfejlesztési folyamat során épít a gyermekek otthonról hozott szokásaira, terveit a cél meghatározásával készíti. • Folyamatosan rögzíti a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat • Figyelemmel kíséri, a gyermek fejlődésének egyéni tempóját • A fejlesztést egyénre szabottan tervezi meg, minden esetben biztosítja az esélyegyenlőséget, tervet készít a lehetőségek legoptimálisabb kihasználására. • A szülők tájékoztatása évente két alkalommal és igény szerint történik, a gyermek aktuális állapotától függően • Tervei során figyelmet fordít a felzárkóztatásra, tehetséggondozásra.

Megfigyelést elősegítő mérőeszközök	Megfigyelés tartalma	Az óvodapedagógus feladatai
Difer teszt Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves korban	- írásmozgás koordináció - beszédhanghallás - reláció szókincs - elemi számolás - tapasztalati következtetés - tapasztalati összefüggés megértés - szocializáció - rendszerező képesség - elemi kombinatív képesség	• Rögzíti a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat • Figyelemmel kíséri, a gyermek fejlődésének egyéni tempóját • A mérés eredményeit felhasználva szöveges értékelőt készítenek a gyermek aktuális fejlettségéről. • A szülők tájékoztatása évente egy alkalommal a gyermek aktuális állapotától függően

Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Az igazgató ellenőrzési köre az intézmény valamennyi közalkalmazottjára kiterjed. Valamennyi tevékenységet ellenőrizheti. Felelős az ellenőrzés megszervezéséért. Az igazgató a belső ellenőrzésbe bevonhat bárkit, ha azzal a nevelőtestület egyetért. Fontos, hogy a szervezetben, mikor, kik és mit ellenőriznek.
A nevelési év pedagógiai ellenőrzései ciklikusak, egy nevelési éven belül ismétlődnek. Formája: látogatás, vizsgálat.
A pedagógiai munka, tervezett ellenőrzése időpontokkal az éves pedagógiai tervben fogalmazódik meg.

Az összehangolás az intézményen belül rendszeres és folyamatos információáramlást kíván. A rendszeres pedagógiai megbeszéléseken lehetőség nyílik az eltelt időszak kritikus értékelésére, és az elkövetkező teendők egyeztetésére. Az igazgató, a megbeszélések nyílt légkörében követni tudja az óvónők pedagógiai felkészültségének szintjét. Ez egyik meghatározója az egyéni fejlesztő, segítő munkájának.
A segítő ellenőrzés hozzájárul a játék és más fejlesztő tevékenységek egyensúlyának megteremtéséhez és az integrált óvodai fejlesztő program sikeres megvalósításához. A beszoktatás időszakában a segítő ellenőrzés igen fontos. A további ellenőrzés kritériuma a rendszeresség, a visszajelzés és a továbbfejlesztő, értékelő megbeszélés. Az ellenőrzési folyamat a csoportok neveltségi szintjére és gyerekek egyéni fejlettségi szintjére is irányul. Továbbá: a nemzetiségi hagyományok, szokások gyakorlati lehetőségeinek elemzése, értékelése, a nemzetiségi irodalmi, zenei, alkotói, mozgás- és tánckultúra megismerésének elemzése, értékelése.
Az igazgató gyakorolja a teljesítmény értékelésével és az annak alapján történő, az illetményeltérítés százalékos mértékére történő javaslattétellel kapcsolatos munkáltatói jogot. A munkáltató a teljesítményértékelés szabályainak alkalmazásával a pedagógus előmeneteli rendszer

hatálya alá tartozó személy munkavégzése színvonalát, az általa nyújtott munkateljesítményt értékeli.
A munkáltató minden évben köteles a köznevelésért felelős miniszter rendeletében meghatározott szabályok szerint értékelni a pedagógus és a pedagógus szakképesítéssel vagy szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott teljesítményét.
Az óvodaigazgató értékelését a fenntartó végzi.
A gyermekek fejlődésének mérési rendszere kötelezően vezetendő az oviKRÉTA rendszerben, az egyéni fejlődés nyomonkövetése felületen. Emellett a DIFER mérés továbbra is folytatandó.
A program életrendjéből fakad, hogy a tevékenységek integrálódtak. Ebben a rendszerben a gyerek fejlődésének, fejlesztésének folyamatos egyéni követése indokolt. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél alkalmazzuk a DIFER mérésre épülő egyéni fejlesztési tervek készítését.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

A program bevezetése után szükséges évenként megvizsgálni, hogy a programban meghatározott célok és feladatok hatékonyan szolgálják - e a csoport szokás-, és szabály-rendszerének, kiegyensúlyozott játékának, társas kapcsolatainak szintjét. Megfelelőek- e a személyi és tárgyi feltételek a program megvalósításához.

Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Az igazgató ellenőrzési köre az intézmény valamennyi közalkalmazottjára kiterjed. Valamennyi tevékenységet ellenőrizheti. Felelős az ellenőrzés megszervezéséért. Az igazgató a belső ellenőrzésbe bevonhat bárkit, ha azzal a nevelőtestület egyetért. Fontos, hogy a szervezetben, mikor, kik és mit ellenőriznek.
A nevelési év pedagógiai ellenőrzései ciklikusak, egy nevelési éven belül ismétlődnek. Formája: látogatás, vizsgálat.
A pedagógiai munka, tervezett ellenőrzése időpontokkal az éves pedagógiai tervben fogalmazódik meg.

Az összehangolás az intézményen belül rendszeres és folyamatos információáramlást kíván. A rendszeres pedagógiai megbeszéléseken lehetőség nyílik az eltelt időszak kritikus értékelésére, és az elkövetkező teendők egyeztetésére. Az igazgató, a megbeszélések nyílt légkörében követni tudja az óvónők pedagógiai felkészültségének szintjét. Ez egyik meghatározója az egyéni fejlesztő, segítő munkájának.
A segítő ellenőrzés hozzájárul a játék és más fejlesztő tevékenységek egyensúlyának megteremtéséhez és az integrált óvodai fejlesztő program sikeres megvalósításához. A beszoktatás időszakában a segítő ellenőrzés igen fontos. A további ellenőrzés kritériuma a rendszeresség, a visszajelzés és a továbbfejlesztő, értékelő megbeszélés. Az ellenőrzési folyamat a csoportok neveltségi szintjére és gyerekek egyéni fejlettségi szintjére is irányul. Továbbá: a nemzetiségi hagyományok, szokások gyakorlati lehetőségeinek elemzése, értékelése, a nemzetiségi irodalmi, zenei, alkotói, mozgás- és tánckultúra megismerésének elemzése, értékelése.
A gyermekek fejlődésének mérési rendszere kötelezően vezetendő az oviKRÉTA rendszerben, az egyéni fejlődés nyomonkövetése felületen. Emellett a DIFER mérés továbbra is folytatandó.
A program életrendjéből fakad, hogy a tevékenységek integrálódtak. Ebben a rendszerben a gyerek fejlődésének, fejlesztésének folyamatos egyéni követése indokolt. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél alkalmazzuk a DIFER mérésre épülő egyéni fejlesztési tervek készítését.

A helyi Pedagógiai Program értékelése

Programunk értékeléséhez feltétlenül szükség van a gyerekek fejlődésének ellenőrzésére, értékelésére.

Programunkat a következő időszakokban értékeljük:

- az érvényesség ideje alatt folyamatosan a tapasztalatok elemzésével,
- az 5. nevelési év végén.

Értékelési szempontok:
mit adott a helyi program a gyerekeknek, milyen eredményeket hozott szocializáció terén, a nemzetiségi kultúra átadásában mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit,
a nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai tudatosságát, kultúráját mennyire fokozta az óvodai nevelési programja,
az Integrált Óvodai fejlesztő program elemeinek megvalósítása,
mit mutatnak a szülők visszajelzései.
Az igazgató értékelő munkáját segíti, ha szülői értekezleteken, a családi - óvodai programokon, jeles napokon rendszeresen és aktívan részt vesz. Az igazgató napi jelenléte egyik feltétele a program megvalósításának, mert nemcsak irányítója, hanem hiteles éltetője is.

Összegzés
A hatékony működési rend, a sajátos tervezés, a folyamatos segítő ellenőrzés hozzájárul a roma nemzetiségi program megvalósulásához, a gyermeki személyiség kiteljesedéséhez. Az ellenőrzés, értékelés alapvető dokumentuma: az óvoda helyi *pedagógiai* programja, a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és az óvodai fejlesztő program.

TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM

A Korm. rendeletben meghatározott rendelkezés szerint az igazgató a pedagógus-továbbképzési nyilvántartás adatai alapján a pedagógus-továbbképzés teljesítése érdekében egy nevelési, tanítási évre szóló pedagógus-továbbképzési intézményi programot készít, melybe a gyakornoki továbbképzésre kötelezetteket is felveszi.
A pedagógus-továbbképzés típusai:
A pedagógus, a pedagógus-továbbképzést a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt szakmai megújító képzések (a továbbiakban: tartalmi megújító képzés), valamint a pedagógus által választható képzés (a továbbiakban: választható képzés) elvégzésével teljesíti, melynek keretében

- a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt tartalmi megújító képzés hozzájárul az adott pedagógus szakképzettséghez kapcsolódó képzésben megszerzett ismeretek és jártasság megújításához, kiegészítéséhez,
- a pedagógus által választható képzés a pedagógus nevelő-oktató munkájához szükséges ismereteknek és készségeknek a bővítésére, fejlesztésére szolgál.

A pedagógus-továbbképzés intézményi programját az igazgató dolgozza ki, a pedagógus-továbbképzési program elkészítésének határideje minden évben április 30. napja. A pedagógus-továbbképzés intézményi programjára vonatkozó előírások a következőkben összegezhetők:

- a programban kell meghatározni azokat a tartalmi megújító képzéseket, amelyeken a pedagógusnak részt kell vennie, valamint azokat a választható képzéseket, amelyeken a pedagógus részt kíván venni,
- a programban kell megtervezni, hogy munkakörönként hány személy és milyen időkeretben vesz részt a pedagógus-továbbképzésben,
- a program a nevelési évre vonatkozóan tartalmazza azoknak a nevét, munkakörét, akiknek a részvételét betervezték, a pedagógus-továbbképzés megjelölését, a várható távollét idejét, a helyettesítés rendjét,
- a program elkészítésénél előnyben kell részesíteni azt, akinek a pedagógus- továbbképzés kötelező óraszámainak teljesítéséhez rövidebb idő áll rendelkezésre,

- a munkáltató a pedagógus-továbbképzési intézményi program elfogadása után a tanulmányi rendszer (KRÉTA) révén értesíti azt a pedagógust, akinek pedagógus-továbbképzést kell teljesítenie.

A továbbképzési program célja:
A pedagógusok pedagógiai és szaktárgyi szakmai tudásának folyamatos fejlesztése az óvoda Helyi Pedagógiai Programjában foglaltak színvonalas megvalósítása érdekében. A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében. Továbbá a közoktatási intézmény tevékenységének megszervezéséhez, a mérési, értékelési feladatok, az intézményirányítási, vezetési feladatainak ellátásához.

Általános elvek
- A továbbképzési program feleljen meg a kormányrendelet előírásainak.
- Szolgálja a kötelező pedagógus továbbképzést.
- Intézményi érdekeket tartalmazzon.
- Segítse az alapfeladatok jobb ellátását.
- Segítse a helyi saját pedagógiai program minél jobb megvalósítását.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek megismerésének előtérbe helyezése, melyek a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztéséhez segítenek hozzá.

PROGRAM ELFOGADÁSA, ÉRVÉNYESÍTÉSE, MÓDOSÍTÁSA, ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Helyi Pedagógiai Programot az óvoda igazgatója a nevelőtestület bevonásával készíti el.

A helyi Pedagógiai Program módosításának:

Kötelező indoka:
•Törvényi, jogszabályi változás

Lehetséges indoka:
•A minőségi munka érdekében a kevésbé eredményes elképzelések elhagyása, vagy a program új elemekkel való bővítése.
•Szülői igények változása.
•Nevelőtestületi javaslatok.
•Szervezeti átalakulás.
•Személyi és tárgyi feltételek megváltozása.

A Helyi Pedagógiai Program a kihirdetés napján lép hatályba. Módosítása: az óvodaigazgató hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület.

A Pedagógiai Program személyi hatálya kiterjed:
Az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre. Azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.
A Pedagógiai Program területi hatálya kiterjed: az óvoda területére. Az óvoda által szervezett – a Pedagógiai Program végrehajtásához kapcsolódó – óvodán kívüli programokra.

A Pedagógiai program hatályos 5 évig, illetve visszavonásig.

Pári, 2026. augusztus 31.

.....
Gebhardt Tiborné
igazgató helyettes

FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS DOKUMENTUMOK

1.) 1993. évi LXXIX. tv. a közoktatásról és annak módosításaival kiegészítve. 2.) 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet 1. sz. melléklet - a Nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelve
3.) 2/2005. (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve
4.) Az Oktatási Miniszter által kiadott Integrációs Óvodai fejlesztő program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek neveléséhez
5.) Az óvoda Alapító Okirata
6.) Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
7.) Deli Andrásné- Nagy Jenőné: Útmutató A Nemzeti etnikai kisebbségi óvodák Helyi nevelési programjának elkészítéséhez Budapest, 1998.
9.) Dr. Kiss Tihamér: A gyermek értelmi fejlesztése az első hat évben 1992
10.) Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Gondolat Kiadó Bp. 1978
11.) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Országos Közoktatási Intézet Budapest, 1996.
12.) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés OKI 1997
13.) Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában Budapest, 1992.
14.) 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
15.) 2011. évi CXC. Nkt
16.) 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda nevelőtestülete a pedagógiai programot elfogadta.

Diósberény, 2026. 08.31.

.....
Niederné Városi Éva (óvodapedagógus)

A fenntartó egyetértését nyilvánította.

Diósberény, ...

.....
Tillmann András László (társulás elnöke)

A Német Nemzetiségi Önkormányzat egyetértését nyilvánította.

Pári, ...

.....
Pelcz Magdolna (elnök)

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat egyetértését nyilvánította.

Pári, ...

.....
Bogdán Mártonné (elnök)

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Diósberény, 2026. 08.31.

.....
Zei Ramóna (igazgató)

AZ INTEGRÁCIÓS PROGRAM

Az integrációs program

Az integrációs program célja:

Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves HHH gyermek beóvodázása. Valamennyi 3 – 7 éves HHH gyermeknek megfelelő minőségű tudatos nevelő – fejlesztő munkával biztosítunk iskolai sikerességet, egyenlő esélyt az iskolakezdéshez.
Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről – évre egyre nagyobb számban integrált környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.
Együttműködő partneri kapcsolat kiépítés – a szülői házzal – a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, a szakszolgálatokkal, az Általános Iskolával, Nemzetiségi Önkormányzattal – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

A helyi óvodai integrációs program hatóköre:

Az óvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, kinek mindenkori létszáma az óvoda „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek" nyilvántartásában kerül kimutatásra.
A kimutatás fellelhetősége: a gyermek személyi anyaga, az oviKRÉTA felülete

A helyi óvodai integrációs programjellemzői

Gyermekközpontú, családorientált szemlélet. Olyan interdiszciplinális megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődéskérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

Feladataink:

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
1.1. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratkozásának támogatása				
A védőnő, a Családsegítő Szolgálat és helyi Roma Önkormányzat bevonása a „felderítő – meggyőző" munkába.	Óvoda igazgató, Tagóvoda igazgató	Mindenkori nevelési év	csoportnaplók	Az óvoda körzetében a HHH gyermekek minden nevelési évben beóvodázása 100%
1.2. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.				
Érzelmi gazdag, családias Óvodai légkör kialakítása	Teljes dolgozói kör	folyamatos	Helyi Óvodai Program, Partneri Elégedettség vizsgálata, Felmérések dokumentációk, értékelések	A HHH. Gyerekek rendszeresen járnak óvodába, igazolatlan hiányzás nincs
Nyitott óvodai működés fenntartása: a szülői házzal Való nyitott kapcsolat	Teljes dolgozói kör	folyamatos		
A HHH. Gyermekek körében a Hiányzási nyilvántartás vezetése, folyamatos figyelemmel kísérése, szükséges intézkedések megtétele	Csoportok Óvoda-pedagógusai,	Folyamatos Havi zárás: minden hó 05.-ig	HHH. Gyermeke csoportos és intézményi nyilvántartása	
Jelző rendszer működése A széles körű intézményi együttműködés keretében: orvos, védőnő, Családsegítő Szolgálat, helyi Roma Kisebbségi Önkormányzat	Óvoda igazgató, Tagóvoda igazgató	Folyamatos		
1.3.A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása				
Az óvoda nyitvatartási időegyeztetése a fenntartóval, önkormányzattal	Óvoda igazgató, Tagóvoda igazgató	Mindenkori nevelési év	A nevelési évre szóló Munkaterv	Az óvoda 9 – 10 órás nyitva tartása biztosítja, hogy a szülők munkát keressenek, munkát vállalhassanak.

NEVELŐTESTÜLET EGYÜTTMŰKÖDÉSE.					
Formája	**Résztvevők**	**Gyakoriság**	**Felelős**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
Értékelő eset megbeszélések	Nevelőtestület szakemberei	Probléma felmerülés időszakában	Óvoda vezető, Tagóvoda vezető	Jegyzőkönyv, írásos feljegyzések	Az óvodában működik az óvodapedagógusi együttműködés, mely teljes mértékben biztosítja a HHH. gyermekek egyénre szabott felzárkóztatását.
Hospitálásra épülő együttműködés		Folyamatos és tervszerű az éves IPR Munkatervnek megfelelően			

PEDAGÓGIAI MUNKA KIEMELT TERÜLETEI				
Tevékenység megnevezése	**felelős**	**határidő**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés				
A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő Személyiséglap rendszer „anamnézis" fejezetének elkészítése az óvodába lépő HHH gyermekek teljes körében	Csoportok óvodapedagógusai	Mindenkori nevelése év	Személyiséglap	Az egyénre szabott fejlesztés, Differenciált Személyiség fejlesztés valamennyi HHH gyermek körében biztosított
3.2. Kommunikációs nevelés				
Helyi Óvoda Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a HHH gyermekek élményhez juttatása folyamatosan a tárgyi és humán erőforrás fejlesztésével	Csoportok óvodapedagógusai	A nevelési év során folyamatos	Helyi Óvodai Pedagógiai Program Intézményi éves Munkaterv Csoportnaplók tervei DIFER mérés dokumentációja A gyermekek személyiséglapja	A HHH gyerekek szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődése folyamatos. Iskolába lépéskor a DIFER mérés eredménye a HHH gyerekek80%-a eléri- legalább az „Optimum szintet „

Tevékenység megnevezése	felelős	határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció				
Az új HHH gyerekek személyre szabott beszoktatása, befogadása az óvodai életbe	Valamennyi óvodapedagógus	Mindenkori nevelési év	Csoportnapló, Munkaterv	A HHH gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe szeretnek óvodába járni, bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez, szívesen és örömmel vesznek részt a közös játékban, tanulásban, programokban és a közösségért végzett munkában. Az óvodai csoportban év végére nincs peremre szorult gyermek
3.4. Egészséges életmódra nevelés				
HOP. tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap helyes egészségtudatuk és a táplálkozási szokásaik kialakítása	Valamennyi óvodapedagógus	folyamatos	Helyi Óvoda Pedagógai Program Éves Munkaterv, Heti tervek	A HHH. Gyermekek teljes körében kialakult az életkorának megfelelő egészség-tudatos szokásrend-szer.
A HHH gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvoda tárgyi és személyi rendszer biztosítás	igazgató			

Tevékenység megnevezése	felelős	határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
3.5. Társadalmi tevékenység tudatos fejlesztés				
A Helyi Óvodai Pedagógai programunknak megfelelően a multikulturális tartalmak beépülése a csoportok mindennapi életében	Csoportok óvodapedagógusai	folyamatos	Helyi Óvodai Pedagógai Program Éves Munkaterv Heti tervek	Az óvodás gyermek körében az iskoláskor eléréséig kialakult egymás előítélet mentes elfogadása
A Sajátos Nevelési Igényű gyermekekkel való közös óvodai élet / integráció/				Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig szokásrendszerükbe beépül a tudatos környezetvédelem
Lokálpatriotizmusra nevelés: részvétel a település rendezvényein, ünnepségein, építészeti értékeink megismerése, megőrzésére nevelés				
A munkára nevelés során a környezet megóvására védelmére való nevelés				

3.6.Korszerű óvodapedagógiai módszerek				
A HHH gyermekek egyéni fejlesztési naplójában meghatározott feladatok végrehajtása fejlesztőpedagógiai módszerek alkalmazásával	Megfelelő Kompetenciával rendelkező Óvodapedagógusok Logopédusok Gyógypedagógusok Fejlesztőpedagógusok	folyamatos	Helyi Óvodai Pedagógiai Program Éves Munkaterv Heti tervek A gyermekek Személyiséglap rendszere – Egyéni Fejlesztési terv	Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együtt nevelésre, egyéni, differenciált fejlesztésre

GYERMEKVÉDELEMMEL AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSSAL, SZOCIÁLIS SEGÍTSÉGNYÚJTÁSSAL KAPCSOLATOS MUNKA					
Tartalom	**Formája**	**Gyakoriság**	**Felelős**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok					
A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése	Gyermekek testi fejlődésének mérése, súly magasság	Együttműködési megállapodásnak megfelelően	Csoportok óvodapedagógusai	Egészségügyi törzslap (gyermekorvos, védőnő)	A HHH gyermekek teljes körében az esetleges egészségügyi problémák megállapításra kerülnek, szükség esetén további ellátásuk megvalósul
	Védőnő: egészségügyi szűrővizsgálatai		óvodavezető		
	Szakorvosi szűrővizsgálatok				
4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás					
Egészségügyi tartamú programon a szülők számára segítségnyújtás	Szülői értekezleteken a szülők tájékoztatása	alkalmanként	Óvodapedagógus	Jegyzőkönyv emlékeztető	A HHH szülők körében végzett felvilágosító tanácsadó munka hatására a gyermeke otthoni egészséges életmódja javul
4.3. a szociális ellátó rendszerrel való együttműködés					
A HHH gyermekek óvoda ingyenességének biztosítása	Szülők felvilágosítása a szociális támogatás lehetőségeitől	folyamatos	Gyermekvédelmi, családsegítő szakemberek	HHH gyermekek térítési díj mentesség kimutatása, Jegyzői határozatok alapján	Egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából a szülők szegénysége miatt

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÓVODÁN KÍVÜLI INTÉZMÉNYEKKEL					
Tartalom	**Formája**	**Gyakoriság**	**Felelős**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
5.1. Gyermekjóléti, Családsegítő Szolgálat					
Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk megvalósításában való aktív részvétel. Családok, szociális, mentális támogatása segítése	Folyamatos információ és segítségnyújtás a szülők számára szociális támogatás lehetőségeiről	folyamatos	Óvodavezető és tagóvoda vezetők, Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat szakemberei	Helyi Óvodai Pedagógiai Program Éves Munkaterv Heti terv	A gyermekjóléti szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkenek
	Családi felkérésre a családok és a szakszolgáltató intézmény között közvetítés				
	Jelzőrendszer folyamatos működtetése				
A szülők erőforrásainak feltárása	Szociális ellátás rendszerrel való közvetlen kapcsolattartás	Folyamatos			
5.2. Védőnői hálózattal					
A gyermekek óvoda beiratásának támogatása	Jelzőrendszer működtetése esetmegbeszélés	folyamatos	Óvodavezető és Tagóvoda vezetők, Védőnők	Helyi Pedagógiai program Éves munkaterv	Az óvoda körzetében járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába, egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított
Korai képesség gondozással kapcsolatos tanácsadás	Szülői értekezlet egyéni tanácsadás	Programnak megfelelően		programterv Feljegyzések, Jegyzőkönyvek	

5.3. Roma Kisebbségi Önkormányzat					
Tartalom	**Formája**	**Gyakoriság**	**Felelős**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés	Konzultációk	Az óvodai előjegyzés időszakában	Óvodavezető IPR team	Feljegyzések,	Az óvoda körzetében járó HHH óvodás korú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába , egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított
A gyermekek hiányzás csökkentésében való együttműködés	Konzultációk közös családlátogatások	Folyamatos			
5.4. Civil szervezetekkel való együttműködés					
A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés	Egyéni és csoportos megbeszélések	Az óvodai előjegyzés időszakában	Óvodavezető IPR team	Éves munkaterv	Az óvoda körzetében járó HHH óvodás korú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába , egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított
A gyermekek hiányzás csökkentésében való együttműködés		Folyamatos			
5.5. Nevelési Tanácsadó való együttműködés					
A gyermek fejlesztésében való együttműködés. Nevelési Tanácsadó Szakértői Bizottság	Eset megbeszélések	Alkalomszerűen	Óvodavezető, tagóvoda vezetők	Feljegyzés,	Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, egyéni differenciált fejlesztésére.
	Fejlesztési terv közös kidolgozása	Szükség esetén		Egyéni fejlesztési terv	

ÓVODA – ISKOLA ÁTMENET TÁMOGATÁS					
Tartalom	**Formája**	**Gyakoriság**	**Felelős**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
6.1. Iskola érettség elérését támogató pedagógiai munka					
A Helyi Óvodai Pedagógiai Program eredménye megvalósítása	A mindennapi óvodai élet tevékenységei	folyamatos	óvodapedagógusok	Helyei Óvodai Pedagógiai Program, Éves munkaterv, Csoportnapló,	A tanulási képességek megalapozásával, a részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelem koncentráció, az alkotás vágy szükséges szintjének kialakításával a kudarc mentes iskolakezdés biztosítása
6.2. Iskolakezdés támogatása					
A HHH gyermekek kudarcmentes iskola kezdése érdekében a gyermekek ismerjék meg leendő elsős tanítóikat	Ismerkedés az iskolával: Nyílt órák - szülők gyermekek együttes részvételével Hospitálások, esetmegbeszélések, közös programok	Beiskolázás megelőző időszakban egy alkalommal	Óvoda igazgató, Tagóvoda igazgató	Dokumentáció, Helyi Óvodai Pedagógiai Program Éves munkaterv Csoportnapló Óvoda – iskola Együttműködési megállapodás	A HHH gyermekeke kudarcmentesen illeszkednek be az iskolai életbe és többsége integrált iskolai környezetbe kezdi meg általános iskolai tanulmányait

A HHH GYERMEKEKSZÜLEIVEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS					
Tartalom	**Formája**	**Gyakoriság**	**Felelős**	**Dokumentálás módja**	**Eredményességi mutató**
Személyes kapcsolat kialakítás mindenszülővel	családlátogatás	óvodába kerüléskor	Csoportok óvodapedagógusai	Csoportnaplók bejegyzései, Gyermek anamnézisei, emlékeztető	A Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk nyitott óvodaképének megfelelve a családok bevonásával hatékony megvalósításával, a partnerközpontú működés megvalósul,az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel
	egyéni beszélgetések	napi rendszerességgel			
	szülői értekezletek	alkalmanként			
Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről	Tájékoztatás–beszélgetés a szülőkkel, gyermekmunkák kihelyezése a szülői tájékoztató táblára	Napi	Csoportok óvodapedagógusai Az IPR - team irányításával	Helyi Óvodai Pedagógiai Program Szervezeti és Működési Szabályzat Intézményi éves Munkaterv Csoportnaplók bejegyzései,	
A gyerekek alkotásainak megmutatása		folyamatos			
Szülői részvétel lehetőségeinek biztosítása a nyílt napon		Nyíltnapon éves munkatervalapján			
Gyermeknevelléssel kapcsolatos nézetek kicserélése	Egyéni beszélgetések	Igény szerint			
A családok szokásainak, értékrendjének megismerése	Egyéni beszélgetések	Családlátogatás, óvodába kerülés, folyamatos			
Szülői Közösségek kialakítása	Csoport SZK megválasztása, működtetése	Szükségesetén,			

DIÓSBERÉNYI NAPRAFORGÓ ÓVODA ÉS KONYHA **REGÖLYI TAGÓVODÁJA ÉS KONYHÁJA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2026.

Készítette: Kissné Lőrincz Mária
tagóvoda igazgató

A regölyi tagóvoda hitvallása

„Die Menschen züchten fünftausend Rosen in einem Garten, und sie finden dort nicht, was sie suchen, in einer einzigen Rose finden. Aber die Augen sind blind. Man muss mit dem Herzen suchen."

Saint-Exupery

Tartalomjegyzék

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI 4
A költségvetési szerv hivatalos adatai az Alapító Okirat szerint 4
Az óvoda személyi feltételei 5
Helyzetkép 7
Az óvodai élet megszervezése 9
Az óvoda által használt dokumentumok: 10
Gyermekkép 10
Óvodakép 11
Intézményi jövőkép: 12
Az óvoda alapelvei 12
Az óvodai nevelés célja 13
AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 14
– Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés: 14
Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés: 14
Egészségfejlesztési program 18
Környezettudatos magatartás megalapozása 20
Játék 25
Munka: 27
A tevékenységekben megvalósuló tanulás 29
FEJLESZTÉSI TARTALMAK 31
Verselés, mesélés 31
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: 33
Rajzolás, festés mintázás, kézi munka: 35
Mindennapos mozgás 37
Külső világ tevékeny megismerése 39
Természetvédelem 42
Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatok 42
A szocializálódás alakulásának színterei: 43
Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése 44
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére: 46
A tankötelezettség megállapítása 47
Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei 48
Az óvoda kapcsolatai 50
Gyermekvédelem 53
Megkülönböztetett bánásmód 55
Óvodai fejlesztő program szervezése 55
Tehetséggondozás –fejlesztés 55
TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM 57
A program garanciája 58
Tervezés, szakmai dokumentumok, mérés, ellenőrzés, értékelés 59
Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése, sémája 59
Szervezeti leírás 59
Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése 61
Folyamatos ellenőrzés, értékelés 62
FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS DOKUMENTUMOK 64
PROGRAM ELFOGADÁSA, ÉRVÉNYESÍTÉSE, MÓDOSÍTÁSA 65
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 66

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

A költségvetési szerv hivatalos adatai az Alapító Okirat szerint

A költségvetési szerv hivatalos elnevezése:
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha
német nyelven: Sonnenblume Kindergarten und Küche Berin

A költségvetési szerv székhelye, telefonszáma:
7072 Diósberény, Iskola u.9.
74/448-282

A költségvetési szerv irányító szerve:
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás Társulási Tanácsa
Székhelye: 7072 Diósberény, Iskola u.9.

A költségvetési szerv fenntartója:
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás
Székhelye: 7072 Diósberény, Iskola u.9.

A költségvetési szerv közfeladata:
Óvodai nevelés és konyhai étkeztetés

A költségvetési szerv alaptevékenysége:
Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés, ellátás
Konyhai étkeztetés

Tagintézmények megnevezése és címe:
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Varsádi Tagóvodája
7067 Varsád, Kossuth L. u. 16.
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Regölyi Tagóvodája és Konyhája
7193 Regöly, Rákóczi F. u. 12.
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pári Tagóvodája
7091 Pári, Kis utca 152.

Az intézmény típusa: óvoda

OM azonosító: 036231

Gazdálkodási besorolása:
Gazdálkodási feladatait a Regölyi Közös Önkormányzati Hivatal Diósberényi Kirendeltsége látja el.

A költségvetési szerv illetékessége, működési területe:
I. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha
- Diósberény közigazgatási területe

- Szakadát közigazgatási területe
- Udvari és Miszla közigazgatási területe

2. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Varsádi Tagóvodája
- Varsád közigazgatási területe
- Udvari közigazgatási területe
- Miszla közigazgatási területe

3. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Regölyi Tagóvodája és Konyhája
- Regöly közigazgatási területe
- Keszőhidegkút közigazgatási területe

4. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pári Tagóvodája
- Pári közigazgatási területe

Alapító okirat kelte: 2023.12.07. (TAR/18-6/2023)

Megjegyzés:
- a Pedagógia Program célja az óvoda és az iskola közötti átmenet zökkenőmentes biztosítása. Az óvodai nevelés kiemelt szerepet játszik abban, hogy a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi képességei az iskolakezdéshez szükséges szintre fejlődjenek, biztosítva számukra a stabil alapokat a későbbi tanulmányi sikerekhez
- a program biztosítja a gyermekek sikeres iskolai előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, a minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalom megjelenítését, a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődésének segítését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értekei iránt való elköteleződés kialakítását
- Az óvoda által elkészített pedagógiai program meg felel az Alapprogramban foglaltaknak.
- Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki a teljes óvodai életben megvalósított nevelési feladatokon belül tölt be kulcsszerepet.

Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában a nevelőmunka központjában a gyermek áll. Intézményünkben valamennyi pedagógus szakirányú főiskolai végzettséggel, továbbá német nemzetiségi szakmai képzettséggel rendelkeznek. Munkánkat szakképzett dajka és pedagógiai asszisztensek segítik. Óvodapedagógusaink nyitottak az önművelésre, továbbképzésekre, törekszünk módszertani, szakmai kultúránk, tudásunk fejlesztésére programunk eredményes megvalósítása érdekében. A mai kor elvárásához igazodva elmondhatjuk, hogy számítógépes alapismeretekkel minden óvodapedagógus rendelkezik.
Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus. A csoportokban a gyermekek a személyi állandóságot érzelmileg igénylik.

Az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.
Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

- Fontos a nemzeti és nemzetiségi kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek tiszteletben tartása, elfogadása alapkövetelmény és modell a különböző korú és fejlettségű gyermekeknek. Érzékenység a másik emberre, nyitottság a kapcsolatépítésben.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a következő elveket határozza meg az óvoda személyi feltételeiről:

1./ Az óvodában a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi, jelenléte az egész nevelés időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus modellt, mintát jelent a gyerekek számára.

2./ Az óvodapedagógus tevékenységének és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazott munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

3./ A Kt.17.§., 127.§., 128.§. rendelkezik az alkalmazási, képesítési feltételekről.

- A dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Az óvodapedagógus

- ❖ Tudását folyamatosan bővíti és megosztja, figyelmet fordít a modern, újszerű módszertani eljárások alkalmazására, fejleszti módszertani kultúráját hospitálások, továbbképzések, házi bemutatók, tudásmegosztó értekezletek alkalmával.
- ❖ Aktívan részt vesz a közösségi oldalon létrehozott zárt csoport életében
- ❖ Szakmai kérdésekben, továbbképzési igény esetén megoldást keres.
- ❖ A tagintézményekkel való együttműködését szakmaiság jellemzi.
- ❖ Pedagógiai munkáját folyamatként kezeli, meghatározott elvárásoknak megfelelően adott időszakokra tervezi, melyet reflexióval zár.
- ❖ Tevékenységeit reflektív gondolkodás jellemzi, visszajelzéseket átgondolja, értékeli, az eredményeket felhasználja munkája során.
- ❖ Tervezése során tudatosan épít a megszerzett ismeretekre.
- ❖ Szülők igényeinek alapján közös programokat szervez
- ❖ Ötleteivel és programajánlásaival, aktív szervezőmunkájával gazdagítja a gyermekek intézményen belüli és kívüli tevékenységét.
- ❖ Értekezleten, szakmai vitákban aktívan részt vesz képes a szakmai állásfoglalásra, tudásával alátámasztja, megerősíti azt.
- ❖ Tudásával támogatja és kezdeményezi az intézmény innovatív törekvéseit – pályázati kiírások figyelése, pályázatírás.

A nevelési-oktatási intézmény vezetője az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1c) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja. (1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által

szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy védőnő útján biztosítja.
(1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.
(1e) Az intézmény vezetője az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.

Helyzetkép

A kisdedóvó megalapítása

A kisdedóvó létrehozásáról Palkó István plébános a következőket jegyzi fel: "Az 1891. évi kisdedóvási törvény minden községben, ahol az óvodakötelesek száma a 40-et meghaladja, gyermekmenhely, illetőleg óvoda felállítását írja elő. Ennek a törvénynek a végrehajtásaképpen jött létre a regölyi óvoda. Megindult 1894-ben mint gyermekmenhely és csak 1905-ben lett átfejlesztve kisdedóvodává, ugyanis a tanfelügyelők a zárdában elhelyezett óvodahelyiséget és a szomszédságában levő iskolatermet szük voltuk miatt nem megfelelőnek tartván, folyton más, megfelelő helyiségek kialakítását sürgették s valóban olyan szűkeknek bizonyultak említett helyiségek, hogy már tágasabbakról kellett gondoskodni. Az akkori főnöknő Jurcsa Mária rendkívül nagy buzgósággal fogott hozzá, hogy a zárdaépületet egy újabb szakasszal megtoldja, mely egy tágas óvoda és egy ugyanakkora iskolaépületet foglaljon magába. A kegyúr herceget, püspököket, a községet állhatatosan ostromolva, kieszközölte, hogy (a zárda tulajdonát képező 2 db. tehenet is odaadva) 7500 koronát gyűjtöttek össze. Frick János t. iregi építőmester a saját készítette terv szerint 1904. augusztus havában az alapkő letétele után belekapott az építésbe, 1905. aug. 27-én fel is szenteltette Szemenyei plébános. De az óvodai felszerelés még mindig hiányzott! Szerencsére a hercegi uradalom Nosztány pusztáján épült új óvodaépület más rendeltetést nyervén, a már meglévő s a padlásra felrakott 755 korona értékű felszerelést a nővérek megkapták, vadonatúj állapotban s így már mint kisdedóvoda kezdhette meg működését az addigi gyermekmenhely, 100-120 gyermekkel." Az kisdedóvoda vezetésével megbízott apáca illetményét, évi 210 Ft, fizetést, 5-5 Ft világítási általányt és orvosi díjat és évi hat köbméter tűzifát a község elöljárósága biztosította. Cserébe az irgalmas rend egy óvónői képesítéssel rendelkező apácát ad a kisdedóvónak. Szállása, a dajkával együtt a tanító nővéreké mellett a zárdában volt.

Az óvoda épülete, tárgyi feltételek

Az óvoda története: Óvodánk a falu központjában, óvodai célra átalakított (1908-ban épült egykori egyházi fiúiskola) épületében a katolikus templom és a Plébánia hivatal szomszédságában található. Az óvoda rövid története: 1894-ben, mint "Gyermekmenhely" kezdte meg a működését a zárda épületében, ami ma az általános iskola, de 1905. augusztus 27-től már óvoda a minősége. Születésétől az államosításig apáca óvónők foglalkoztak a gyermekekkel, a zárda adta az ellátást is. Az első szerzetes óvónő (1894- 96) Marosi Klaudia, majd még hét szerzetes apáca követte. 1948 őszétől az első állami óvónő: Strohmajer Irén, majd 1950-től Vati Ilona (Vaszari Józsefné), 1975-2000-ig Juhász Tóth Józsefné vezette az intézményt. Az iskola és az óvoda két egymástól független intézmény volt 1949-ig, amikor miniszteri rendelettel igazgatásilag az általános iskolához kapcsolták. 1954-re emelkedett a gyermekek létszáma (60-70 fő), így kinőtte az óvoda az iskolában az egy csoportszobát, ezért ez év nyarán egy tisztviselői házban a Petőfi Sándor utcában kapott helyet az óvoda főzőkonyhával. Ekkor lett kétcsoportos az óvoda, viszont az udvara nagyon kicsi volt az akkor

már 90-100 gyermeknek. 1964-ben egyszerűen kinőtte az óvoda a régi csoportszobákat és az udvart, ugyanis 137 volt az óvodások száma. 1965-ben 3 óvodai csoport kapott helyet az egykori volt fiú- iskolában, ahol főzőkonyhát, és iskolai étkezőt is kialakítottak. 20 éven keresztül nevelődött község óvodás népessége a nem éppen korszerű körülmények között: két csoportnak egy öltözője volt, míg a harmadik csoportnak a folyosóból alakítottak ki egy kis öltözőt. A nyitott folyosó végében közös mosdóhelyiség, vízöblítéses WC-k, állt a gyermekek rendelkezésére. Az udvar és a játszókert nagysága mindenért kárpótolt bennünket. 1984-ben kezdődött el az óvoda felújítása, amely 1986 novemberében került átadásra, addig az orvosi lakásban működött az óvoda. Ekkorra az óvodások létszáma 50-re csökkent, így már csak két csoport számára alakították ki az épületet. A tágas, vonzó küllemű épületben a környék egyik legkorszerűbb napközis konyhája és iskolai étkezője is helyet kapott.

Községünkben a születések száma évről - évre csökken. 2003. augusztus 1-jétől külön vált az óvoda az iskolától, társult Szárazd község óvodájával. Később, 2006. augusztus 1-jével óvodánk Tamási városhoz tartozott. Intézményünk felszereltsége nagyon jó. Sokat köszönhet az intézmény a szülők támogatásának. Bálokat szerveznek, aminek a bevételét az óvodás gyermekeknek szánják. Így jutnak el gyermekeink bábszínházba, állatkertbe. Sok-sok élményben részesülnek óvodásaink. Közeli kirándulásaink helyszínei: a foci pálya és a "pille hegy" alja, oda ibolyázni járunk tavasszal. Jó a kapcsolatunk az iskolával és az idősek klubjával. Köszöntjük az időseket, karácsonyi műsorral, anyák napi műsorral kedveskedünk nekik.
2013. július 1-jével a Diósberényi Napraforgó Óvoda – Sonnenblume Kindergarten Berin tagóvodája lettünk.
2019. szeptember 01-től az óvodai nevelés ideiglenesen a községi Idősek Klubjában kapott helyet. A költözésre az óvoda épületének energetikai korszerűsítése miatti munkálatok miatt volt szükséges. A pályázati pénzből megvalósuló korszerűsítés alatt sor került belső átalakításokra, illetve szintén pályázati forrásból új játszó udvar kialakítására. A megújult belső térben foglalkoztató szoba és torna szoba is létre jött.
2021. szeptember 01. napjától, szülői kezdeményezésre, a nevelő testület és a fenntartó egyetértésével bevezetésre kerül a kétnyelvű német nemzetiségi óvodai nevelés.
2022. szeptember 01. napjától a megújult óvoda épületben kezdtük meg a nevelési évet.

Az alapprogram által meghatározott elvek:
Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyerekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás és játékigényük kielégítését.
Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni.
Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg - a mindenkori előírásokkal összhangban - biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusnak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.
A helyi pedagógiai program tartalmazza:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet
- a szülő, gyermek, pedagógus együttműködési formáit
- nemzetiségi óvodai nevelésben résztvevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat

- az egészségnevelés és környezeti nevelés elveket, programokat, tevékenységeket
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket
- a nevelő testület által fontosnak tartott további elveket

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.
A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi-, és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusa alakítja ki. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Nyitvatartási idő:

A program a helyi igényeknek megfelelő hagyományos nyitvatartási időben szervezhető. Óvodánk nyitvatartási idejéről a fenntartó dönt.

Csoportszervezés:

A csoport szervezési módját a nevelőtestület határozza meg.
Óvodánk csoport összetétele vegyes életkorú. A kisebb gyerek tanul a nagyobbtól, a nagyobb gyerek segíti a kisebb szocializációs folyamatát.
A gyermekek egészséges óvodai fejlődéséhez, fejlesztéséhez a *napirend* és a *hetirend* biztosítja a megfelelő kereteket. Az adott korosztálynak és fejlettségi szintjének megfelelő komplex tevékenységek, csoportos, mikro csoportos és egyéni kezdeményezések, foglalkozások keretében valósulnak meg. A napirend és a hetirend igazodik a gyermekek egyéni szükségleteihez, az intézmény szokás és normarendjéhez.

Hetirend:

Rendszeresen visszatérő tevékenységekből épül fel, biztosítva a gyermekek számára az állandóságot és a változatosságot. Összeállításánál figyelembe vesszük, hogy minden korcsoport számára biztosított legyen a megfelelő hely, idő, eszköz és nyugalom a különböző tevékenységformák gyakorlásához. Szem előtt kell tartani a gyerekek igényeit, a spontán adódó helyzeteket, így a hetirend a gyermekek érdeklődéhez alakítható.

Napirend:

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.
Napirendünkben a tevékenységeket nem választhatjuk el egymástól, a játékkal szoros egységet alkotnak. A napirendben a gyermek legfőbb tevékenysége a játék. A napirend rugalmasságával

lehetővé tesszük, hogy az egyéni tempó, teljesítőképesség, és igény szerint végezzék a gyermekek a tevékenységeket.
A gondozási teendők időtartama (a mosdóban, az öltözőben, az udvaron, a déli étkezések és a pihenés idején, stb.) a gyerekek tempójához, igényéhez igazodik.
A tanulási *tevékenység* időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődéséről függ. A tanulási folyamatban a gyerekek az óvónő által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.
A tanulás jelen van a játékban, munkában, azaz a gyerekek minden tevékenységében. A tevékenység, a játék öröme az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a tanulásban a kudarcot, ami a tanuláshoz, iskolához való viszony szempontjából rendkívül fontos.
A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – lehetőség szerint külön térben szervezett – iskola-előkészítő- fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő-fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésének nevelési évében diagnosztikus mérési rendszer alkalmazhatunk, tekintve hogy a gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából nem kötelező a diagnosztikus mérés alkalmazása.
A Nemzeti, Etnikai Kisebbség óvodai nevelésének irányelve alapján törekedni kell a napirend során a minél teljesebb nemzetiségi nyelvhasználatra

Az óvoda által használt dokumentumok:
2024. szeptember 01-től az óvodák számára kötelezővé vált az oviKRÉTA (Köznevelési Regisztrációs és Tanulmányi Alaprendszer használta. Ezen a felületen elektronikus formában a következő dokumentumok érhetők el:

- felvételi előjegyzési napló
- felvételi és mulasztási napló
- gyermek alap adatai, felügyeleti jog, jogviszony, nevelési adatok, egyéb csatolt iratok, jelenléti ív
- óvodai csoportnapló: a csoportnaplónak tartalmazni kell a gyermeknevelésséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit
- a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényező együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. A gyermek szellemi,

erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
A gyermek fejlődő személyiség: fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, aki nyugodt, tele van élményekkel, erősen kötődik a kisebbség nyelvéhez, kultúrkincséhez: a meséhez, zenéhez, szín – forma - tárgyi világához. Akinek kialakult az óvodás tartása, önálló és látszik rajta a kiegyensúlyozottság. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni. Olyan óvodát szeretnénk, ahol minden gyerek és felnőtt jól érzi magát, az egymás iránti szeretet, a másság elfogadása és a tisztelet az értékrend. Szeretnénk gyermekeinknek nyugodt, barátságos, derűs óvodás éveket nyújtani.

Óvodakép

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
Az óvoda a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évben az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, az érintett településen lakóhellyel, vagy ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező három éves és annál idősebb gyermek óvodai felvétele teljesíthető.
Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését,
a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó

műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
6. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
7. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
8. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integritását.

Intézményi jövőkép:
Óvodánk jövőképét az intézmény nevelőtestületével együttműködve, eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzéseken és az önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram, a helyi Pedagógiai Program és az Intézményi Önértékelési Program elvárásainak, segítsék elő a magas színvonalú szakmai munkavégzést, intézményi működést. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, a folyamatban lévő és várható társadalmi változásoknak, a korszerűbb, biztonságosabb működéshez állandó fejlesztésekre van szükség. A kihívásoknak csakis együtt, erőforrásaink optimális mozgósításával tudunk megfelelni. Intézményünk gyermekközpontú, ahol a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük és a partnerek elvárásainak megfelelő, szakmailag jól megalapozott alkalmazotti közösség dolgozik.

Közös célok:
A 3-6-7 éves gyermekek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:

- az egészséges, sokoldalú személyiség,
- a gyermekek környezettudatos szemlélete,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, érzelmi, értelmi érettség,
- a más nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek,
- a tehetséges gyermek átlag feletti, speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek,

a hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenőmentessé válik.

Az óvoda alapelvei
- Gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi. Alapvető követelmény a kisgyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.
- Az óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelés gyermek központú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.
- Az óvónő biztosítja a szülőt a titoktartásról, és tiszteletben tartja a családok belső szokásait, ügyeit.

- A 3-7 éves gyermek alapvető tanulási formája az utánzás, ezért az óvónői modell szerep kiemelkedő jelentőségű.
- Az óvodai nevelés gondoskodik arról, hogy az óvodások fő tevékenységi formája a játék.
- Az óvónő egész nevelőmunkáját hassa át a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, a szeretete, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.
- Az óvodai nevelés biztosítja a nemzeti, etnikai kisebbség önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.
- Hagyjuk menni gyermekeinket a maguk útján, egyéni testi-lelki-érzelmi adottságaiknak megfelelően, de folyamatosan kísérjük figyelemmel.
- Gyermekeink családias, nyugodt, derűs légkörben éljenek, ahol érezzék, hogy tiszteljük őket, rájuk figyelünk és segítünk, ha szükségük van a segítségünkre.
- Fontosnak tartjuk a gyermekek életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek előtérbe helyezését.
- Gyermekközpontú neveléssel törekszünk a gyermeki személyiség sokrétű kibontására.
- A nemzetiségi nevelés- messzemenően építsen a gyermek érzelmi belső motivációjára, kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységéhez, az óvodai élet egészére terjedjen ki.
- A gyermekhez igazodó, jó közérzetet biztosító - módszerek alkalmazása.

Nationalitäten Erziehung:

- Die Kindergärtnerin entwickelt die Neugier, die Aktivität der Kinder
- Die Kindergärtnerin sichert die Bedingungen des regelmäßigen Lernen der Kindern,
- Es werden Erlebnisse, Erfahrungen von den Kinder gesammelt
- Die Kindergärtnerin gründet das Verlangen nach dem lebenslangigen Lernen der
- Kinder
- Die Erziehung ist mit der spontaner Tätigkeit des Kindes verbinden
- Die Erziehung soll eine für die Kinder geeignete Anwendung der Methoden bieten

Az óvodai nevelés célja

Az óvodába járó gyermek biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjen életkorának és fejlettségének megfelelő óvodai értékrend alakításával, hozzájáruljunk képességeinek kibontakoztatásához. Nevelésünk alappillére a szeretet. Az óvodapedagógus sikeres munkájának eredménye a társadalmilag hasznos és egyénileg értékes neveltséget, készségeket, jártasságot és tudást birtokoló gyerekek iskolába lépése.
Az óvodapedagógus kötelessége olyan nevelési feladatok és tevékenységek meghatározása, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre való felkészülését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
A kisebbség kultúrájának megismerése, elsajátítása, a kulturális hagyományok átörökítése az óvodai nevelés keretein belül.

Nationalitäten Erziehung:

- Eine positive Einstellung und Motivation der Nationalitätensprache herausbilden

- Die Kindersollen eine positieve Einstellung zu der nationalitäten Sprache entwickeln, sie sollen sich für die Schprache interessieren und diese Sprache motiviert kennenlernen wollen

Gyermekek teljesítményének jutalmazása

A gyermeket, a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézmény házirendjében foglaltak szerint jutalmazni kell.
Óvodánkban a jutalmazás verbális (dicséret, kiemelés) és nonverbális (simogatás, érintés. stb.) úton valósul meg. A büntetés helyett az elterelést, megelőzést tartjuk elsődleges feladatunknak, a kevés, de állandó szabályok betartását és betartatását. Kivételes esetekben – ha a gyermek önmagára vagy társaira veszélyes- a gyermeket kiemeljük a játszó gyermekek közül. Ha a gyermek kárt okoz –játékokat, széket tör, rombol- a szülőket kérjük fel a helyrehozásra, javításra.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai
Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
Ezen belül:
– Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés:
– Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
– az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés:

Cél:

Az egészségkulturáltság kialakítása, s ezzel a gyermeket alkalmassá tenni, hogy az egészségével kapcsolatos szükségleteit önmaga is kielégíthesse. A gyermekek testi és lelki egészségének a védelme és az egészséges életvitel igényének kialakítása.

Feladatai:

- A gyermek egészségének a védelme, edzettségének biztosítása.
- Életkornak megfelelő életritmus (napirend) biztosítása.
- Egészséges, esztétikus, balesetmentes környezet biztosítása.
- Megtapasztaltatjuk velük, hogy a tiszta levegő, a tiszta víz, a tiszta talaj nélkülözhetetlen az egészséges élőlények számára.
- A higiénés szabályokat betartása: szellőztetés, párásítás, fertőtlenítés, a környezet és a használati eszközök tisztán tartása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- A gyermek testi szükségleteinek kielégítése.
- Mozgásigény kielégítése, testi képességek fejlesztése, összerendezett mozgás kialakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával –a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

- Egészséges táplálkozás, kulturált étkezési szokások kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- Olyan tevékenységek, programok biztosítása, szervezése, folytatása, melyek biztosítják az egészség nevelési és környezetvédelmi elvek érvényesülését, megvalósulását az óvodai élet egésze során
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához

Nationalitäten Erziehung:

Die Hauptaufgabe in unserem Kindergarten ist die Ausbildung der Anschpruch aufdie gesunde Lebensweise.Wir müssen die Krankenheiten vorgehen. Dazu unsere Aufgabe ist:

- Die geordnete und saubere Umgebung der Kinder
- Die empfindliche Erwachsenen, die mit den Kinndern sich beschäftigen
- Die Kinder können nur mit dem Nachweis des Arztes den Kindergartenbesuchen
- Die Kindergärtnerin ruft die Eltern an, wenn es nötig ist, bittet um die Hilfe des Kinderarztes

Die Aufgabe der Kindergärtnerin ist, wenn ein neues Kind kommt:

- Kontakt mit den Fürsorgerinen, mit der Familie
- Wir messen den Zustand der gehinderten Kindern

Es wird durch die Erziehung entwickelt:

- Die Zusammenarbeit
- Die Hilfe von Einander
- Die Toleranz
- Die Motivation
- Das Denken
- Das Regelnbewusstsein
- Das Aufgabebewusstsein
- Das Aufgabehalten
- Der Wortschatz

Redewendungen :

Anziehen:

- Bitte zu binden!
- Zieh dich um!
- Zieh dich an!
- Zieh dich aus!
- Setzt die Mütze an!

Körperpflege:
- Wäsch dir die Hände!
- Putze dir die Zähne!
- Bitte Zahnpaste! usw.

Mahlzeit:
- Kommt Frühstücken, - Mittagessen!
- Guten Appetit!
- Decken wir den Tisch!
- Raumt den Tisch ab!usw.

Die Sprache übende Nationalitäten - Kindergärtnerin(en) und die Amme sollen regelmäßig mit der zurückkehrende Kommunikationslagen eine Muster für die Kinder fürs Nachahmung geben, im angesicht der eigene Fähigkeiten des Kindes.

Charakteristische Entwicklungen am Ende des Kindergartenalters:

- Die Kinder verstehen und benutzen die in der Kleidung verwendete Ausdrücken, Bitten und Anweisungen in der Sprache der Minderheit
- Sie kennen die üblichen Mitteln der Mahlzeiten, die Namen der Speisen, auch in der Sprache der Minderheit
- Sie kennen die typische Speisen der Nationalität
- Sie kennen und verwenden die Ausdrücke (im Laufe der Körperpflege und Erholung) in der Sprache der Minderheit

Megvalósítás feladatai:

- az egészséges környezet biztosítása
Cél: az egészséges, barátságos környezet kialakítása, mely lehetőséget nyújt a gyerek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére.
A gyermekbarát, esztétikus csoportszoba mintaként hat, és épül be a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek életébe. A csoportszobánk több funkciót is ellát: a játék, a tevékenységek, az étkezés és az alvás helyéül is szolgál. A nagy ablakok szolgálják a természetes fény besugárzását és a nap folyamán a többszöri levegőcserét is lehetővé teszik. A gyerekek által használt játékok, eszközök elérhető magasságú polcokon legyenek elhelyezve, így ők is részt vehetnek azok megóvásában.
Az öltözőben a gyerekek váltóruhája, cserecipője, ruhája, tornafelszerelése külön jellel ellátott helyen van. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felszerelését szükség esetén egyéb forrásokból biztosítjuk a szociális hátrányok mérséklése céljából.
A mosdóban a gyerek a jellel ellátott fogmosó felszerelését, törölközőjét könnyen megtalálja. A kézmosáshoz a folyékony szappan használatát tartjuk megfelelőnek. A különböző korosztályok részére különböző méretű WC-k állnak a gyermekek rendelkezésére, egymástól elválasztva, az intimitás biztosítása érdekében.
Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodának sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Az udvar változatos felületű: füves, betonozott, árnyas és napos részek váltják egymást. Mozgást fejlesztő eszközök (pl.: különböző mászókák), homokozó és egyéb udvari egyéni – társas játékszerek teremtik meg a lehetőségét a sokoldalú, szabadon választott tevékenységeknek.

- a gyermekek egészségre nevelése, gondozása / testápolás, öltözködés, táplálkozás /

A gondozási tevékenység a nevelés szerves részét képezi, azzal egységben valósul meg. Alapvető szükségleteket elégít ki, melyek elősegítik a gyermek fejlődését.

Cél: az egészség gondozásához szükséges készségek megalapozása.

A különböző szokások (étkezések, önkiszolgálás, tisztálkodás, stb.) kialakulási folyamatában törekszünk arra, hogy a gyermekek sok elismerést, bizalmat kapjanak, jussanak sikerélményhez. A gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve az óvodás kort alapozó jellegűnek tekintjük. Ez az időszak a legalkalmasabb a személyi higiénia alapkészségeinek begyakorlására, az egészségügyi szokások kialakítására. A gondozás nemcsak a gyermekek egészséges fejlődését biztosítja, hanem magában rejti a megbetegedések megelőzését, a gyermekek egészségének védelmét is. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás magába foglalja a személyi és környezeti higiéniát, az egészséges táplálkozást, a kulturált étkezést, a szervezet edzését, a testnevelést és a betegségek, kisebb rendellenességek prevencióját, korrekcióját.

A gyerek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás, a gyerek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása.

- Tisztálkodáshoz szükséges felszerelések, testápolás: A testápolást szolgálja a gyerek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Testápolás közben a gyermek utánzási hajlama lerövidíti a szokás – tanulás folyamatát. (mosakodás, kéztörlés, fogmosás, fésülködés, WC használat) Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiéniai szokásai a napi tevékenységekben sok gyakorlással, folyamatos korrekcióval, segítő értékeléssel alakulnak ki.
- Öltözködés rendje: A gyermekek öltözéke legyen célszerű, álljon összhangban önállóságukkal és az óvodai élettel. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ruházata tiszta, ízléses, praktikus legyen, és ezt önmaguk is igényeljék. Az öltözködésnél a rétegességet hangsúlyozzuk, mely az öltözködési szabályok közül a leglényegesebb. Jelentőségét nap, mint nap éreztetjük a gyerekekkel, és ebben kérjük a szülők segítségét is. A lábbeli legyen kényelmes, levegőzzön, és tartsa a bokát. Egészségügyi szempontból szükséges a benti cserecipő. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ruházatának rendben tartása, cseréje, beszerzése szükség esetén különböző forrásokból, fokozott gondoskodással, összefogással történik.
- Mozgás – edzés, a teremben és a szabadban való mindennapos mozgás: A gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelés foglalkozások, és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek (változatos udvari játékok, sokféle és sokirányú mozgásos szabályjátékok, küzdőjátékok, népi dalos játékok, körjátékok) szolgálják, melyeket részben a gyerekek szabadon választanak, részben az óvónők kezdeményeznek, szerveznek. Környezetünkben lehetőségeinkhez mérten sétákat, kirándulásokat, túrákat szervezünk, melyek az élményhatásokon kívül a gyermekek mozgásigényének kielégítését, mozgásuk fejlesztését is szolgálják. A testi és lelki egészség eléréséhez a test rendszeres edzése is hozzájárul. A mozgás a gyermek egyik legtermészetesebb életmegnyilvánulása. A megfelelő, célszerű és tudatosan irányított higiénikus környezetben megvalósuló mozgás pozitívan hat az anyagcserére és az idegrendszerre. Javítja a mozgási rendellenességeket, segíti a növekedést és a helyes testtartás elsajátítását. A mozgás folyamatában a gyermek ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok váltakozásához.

  Fontos, hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban. A jó

levegő, a napfény és a víz a gyerekek edzését segíti.

- Pihenés: A mindennapi mozgás után a gyerekeknek szükségük van hosszabb, rövidebb ideig tartó pihenésre. A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata, a szoba levegőjének cseréje illetve a külső zavaró ingerek megszüntetése. Mesével, alkalmanként halk zenével csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyerekeket.

Egészségfejlesztési program

„A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési - oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő." 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. §

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása az óvodás életkorban kiemelkedő jelentőségű. Az egészségvédelem elsődlegesen a gyermek testi fejlődésének elősegítését célozza. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármas (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az egészséges életmódra nevelés területei:

- Gondozás - Egészség védelem - Betegség megelőzés - Személyes motívumok, higiéné alakítása - Mozgás, edzettség - Egészséges környezet megteremtése
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatosság

Az életkori sajátosságaiból eredően a kisgyermek mozgásigénye nagy, amelynek kielégítésére törekedni kell. A mozgásfejlődésre épül, az egészséges életmód, a testápolás, az önkiszolgálás, az egészségmegőrző szokások kialakítása. Az óvodás gyerekre vonatkoztatva tudjuk, hogy minden gyermek más és más, mindegyiküknek más az egészségügyi állapota, edzettsége, teherbíró képessége.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségfejlesztésre, egészséges életmódra nevelés összefüggő feladatokra:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi egészségvédő testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségek megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,

- egészségmegőrzés,
- a személyi higiéné területe,
- környezeti higiéné.

A személyi, környezeti higiéné, a mozgásos életmód, az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés, az egészséget károsító magatartásformák elkerülése, megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel és óvodapedagógussal együttműködve.

Az óvodapedagógus feladatai az egészségneveléssel, egészségfejlesztéssel kapcsolatban

- megteremti a gyermekek a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése, a szokásrend kialakítása, az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészség megőrzés szokásainak alakítása,
- biztosítja a gyermekek egészségének védelmét, edzettségét a mozgás, mindennapos testnevelés, testmozgás és pihenés összhangját
- kialakítja az egészséges életritmus, életvezetés koncentrációját
- biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezetet, a helyes higiénés szokások kialakítása,
- kialakítja a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, környezet tudatos magatartás megalapozása,
- kialakítja a család és az óvoda együttműködésén alapuló kapcsolatát
- megelőzi a bántalmazást, erőszakot, baleset és szükség estén elsősegélyt nyújt
- a gyermekek testi épségének védelme és a baleset megelőzés,
- megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

A gyermek egészségnevelésének fejlettségi mutatói iskolába lépéskor

- kialakulnak az életkornak megfelelő egészséges életmód szokásai
- viselkedésüket a közösségben jellemzi az egyéni érdekeik érvényesítése mellett a közösségi érdekek tiszteletben tartása, a társakra való odafigyelés és alkalmazkodás, együttműködés,
- ismerik és betartják a közösségi életben elengedhetetlen viselkedési formákat, érintkezési szabályokat,
- kialakult a társaikhoz, felnőttekhez, csoporthoz, óvodához fűződő kötődésük, figyelnek és vigyáznak egymás játékaira, alkotásaira,
- szükség szerint segítenek egymásnak a különböző tevékenységek során,
- konfliktusok esetén képesek a megegyezésre, törekszenek az agressziómentes kommunikációra,
- a közösségért tevékenykednek, közösségi feladatokat vállalnak („mosdó - felelős"), aktív résztvevői a közösségi tevékenységeknek, ünnepeknek,
- pozitív, reális énképük alakul ki,
- társaikban is meglátják az értékes tulajdonságokat, pozitív jellemvonásokat, türelmesek a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, segítik és támogatják őket.
- ismerik szükebb és tágabb környezetüket, elemi ismeretekkel rendelkeznek szülőföldjükről, hazájukról,
- a más országokból származó, idegen anyanyelvű gyermekekkel szemben befogadók, törekszenek egymás megismerésére, tiszteletére,
- viselkedésüket jellemzi a természeti értékek megbecsülése, környezettudatos magatartás.
- Képes kulturáltan étkezni, helyesen használja az étkezéshez szükséges evőeszközöket.

- ❖ Esztétikusan terít.
- ❖ Önállóan végzi a testápolási teendőket.
- ❖ Önmaga is képes mindennapi szükségleteit önállóan kielégíteni.
- ❖ Ügyel saját személye, környezete rendjére.
- ❖ Ismeri, megérti az egészséges életmód szabályait.
- ❖ A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Környezettudatos magatartás megalapozása

Az egészségünk és életünk minőségét nagymértékben meghatározza a természet megvédése, a hulladékkezelés, az energiával való takarékosság szemléletformálásának, új értékek, célok beemelése az óvodai nevelés kompetenciájába.

A környezettudatos magatartásra nevelés célja:

- ❖ olyan szemléletet közvetíteni, amely elősegíti, hogy - a gyermekek szeretik és tisztelik az életet, a kulturális és természeti értékeket, valamint őrzik a hagyományokat.
- ❖ pozitívan viszonyuljanak a bennünket körülvevő élő és élettelen, természeti és társadalmi környezethez
- ❖ hogy a családok életvitele is környezettudatossá váljon a gyermekek szokásai, viselkedése, ismeretei hozadékaként.

Óvodapedagógusok, és a nevelést - oktatást segítő alkalmazottak feladatai:

- ❖ modell értékű példamutatás
- ❖ az óvodában élősarok kialakítása, gyermekek bevonása a növények gondozásába
- ❖ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- ❖ a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni,
- ❖ az óvoda tisztaságának megóvása, az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása, a csoportszobák szellőztetése,
- ❖ a megfelelő fűtés és világítás biztosítása, takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.
- ❖ családok bevonása (óvoda szépítése, egészségvédő programok szervezése)
- ❖ zöld jeles napok beépítése az óvodai élet folyamataiba

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ❖ környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját,
- ❖ megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- ❖ takarékoskodnak a vízzel,
- ❖ részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).
- ❖ a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Az interperszonális kapcsolatok jellemzője is az érzelmi alap, amelyek kölcsönös érzelmekből keletkeznek, és az embereket közelebb hozzák egymáshoz, vagy eltávolítják egymástól.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

Cél:

Az érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör kialakítása, mely erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztését segíti elő. Az egymás közötti bizalom és az egymás iránti tolerancia alakítását szorgalmazzuk.
A gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
A gyerekek szívesen járjanak óvodába, kötődjenek az óvodában dolgozókhoz, társaikhoz. Érezzék magukat jól és biztonságban az óvoda falain belül.

Feladatai:

- Egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés.
- Testi, szociális és értelmi érettség kialakítása.
- Az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakozásához szociális és tárgyi környezet biztosítása.
- A 3–7 éves kor alapvető sajátossága az érzelmi biztonság alapszükségletének kielégítése, az érzelemvezérelt megismerés, az élmény fonalán haladó gondolkodás fejlesztése.
- Barátságos légkör, otthonos, szeretetteljes életkörülmények kialakítása.
- A gyermek társas szükségleteinek kielégítése, másság elfogadására nevelés.
- A közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás kialakítása.
- Önbizalom növelése, erősítése.
- Közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.
- Beszoktatás kialakítása.
- A kisebbségi identitástudat megalapozása.
- A kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása a gyermek életkori sajátosságainak figyelembevételével.
- A feladattudat, feladattartás, önállóság képességének megalapozása.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség megalapozása.
- A közösségi élet szokásainak elsajátítása.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése.
- A gyermek saját személyiségéhez mérten képes legyen társaival és a felnőttekkel nyílt, őszinte, kezdeményező kapcsolattartásra.
- Képességeihez mérten aktív, tevékeny tagja legyen a közösségnek.

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek képes felmérni saját helyzetét, státusát a csoportban.
- A gyermek kooperatív, kész a társaival való együttműködésre.
- A gyermek kompetens, énjét elég erősnek éli meg ahhoz, hogy társai akaratát is tudomásul vegye.
- Autonóm, mivel a társak kezdeményezését nem saját énje veszélyeztetettségének éli meg, illetve képes az önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktusos helyzet kivédésére a felnőtt segítsége nélkül.
- Énjét színvonalas teljesítményeken keresztül érvényesíti.
- A gyermekben kialakul és erősödik az érzelmi beleélés, empátiás átvétel képessége, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik kifejezésének képessége, a késleltetett megerősítés kivárásának képessége, az indulati élet elvárható uralása, kontrollja.
- A gyermek érzelmi viszonya pozitív a kisebbségi kultúrája iránt.
- a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Die Kindergärtnerinen geben schon vom Anfang des Vorschulanfangs der Kinder einVorbild, wie wir grüssen, bedanken usw. In dieser Situationen geben wir den Kinderndie Möglichkeit, die verschiedene Tätigkeiten üben. Zwischen diesen Tätigkeiten wirbenennen, demonstrieren, üben, geben sprachliche Ergebnisse.

Wir halten es für die Erlebnissartigkeit wichtig:

- Auf den Kindern achtende, mit entsprechende Sprachfähigkeit verfügbare Kindergärtnerin
- Die bewußte Benutzung der Metakommunikationsmitteln, die die sprachliche Ausdrücken begleiten
- Die ständige Beachtung der kinderlichen Bedürfnissen, Freiwilligkeit, und sich im Spiel zu Betätigen
- Durch den minderheitlichen Umwelt des Kindergartens möchten wir den Sicherheitsgefühl erreichen
- Solche Interaktionen, gesellschaftliche Verbindungen zu stärken, die den Gebrauch der Minderheitensprache motivieren

Charakteristische Entwicklungen am Ende des Kindergartenalters

- Die Kinder verstehen und verwenden verschiedene Verhaltungsformen, und mit den Regeln

verbundene Ausdrücke in der Sprache der Minderheit
- In alle Formen der gesellschaftlichen Verbindungen benutzen sie die Begrüssungs-, und Höflichkeitsformen in Deutsch
- Sie sind aufgeschlossen und motiviert auf die deutsche Sprache

Es wird durch die Erziehung entwickelt:

- Die Fähigkeit der Zusammenarbeit
- Der Wissensdrang
- Das Verlangen des Kennenlernens der Natur
- Das Identitätbewusstsein
- Die Pflege der Pflanzen und Tieren
- Die Toleranz
- Die Hilfsfertigkeit
- Die Höflichkeit
- Die Sprachfertigkeit
- Das Vertrauen

Értelmi fejlesztés, nevelés:

Cél:
- Érzékszerveik útján /látás, hallás, szaglás, tapintás/ legyenek képesek az őket körülvevő valóság megismerésére, vegyék észre az összefüggéseket.
- Észlelési képességeiket összerendezetten használják.
- Tudják alkalmazni a gondolkodási műveleteket.

Feladata:
- Változatos tevékenységek biztosítása, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhet a gyermek a természeti és társadalmi környezetről.

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció által erősödjön a gyermek biztonságérzete, növekedjen tájékozottsága, gazdagodjanak ismeretei, kapcsolatai, fejlődjön beszédkészsége, anyanyelvi kultúrája.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, kognitív képességeinek fejlesztése.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
- Érdeklődés, kíváncsiság felkeltése különböző tevékenységek iránt.
- Gondolkodás (problémamegoldó és kreatív gondolkodás, alakuló fogalmi gondolkodás) fejlesztése.
- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:
- A kommunikációs helyzetekben tájékozott.

- Ismeri és tiszteli a helyi kisebbségi szokásokat, hagyományokat, tárgyi kultúra értékeit.
- Szívesen vesz részt különböző tevékenységekben.
- Rendelkeznek problémafelismerő és megoldó képességgel.
- Feladattudatuk kialakul, tudásvággyal, örömmel készülnek a rájuk váró iskolai feladatokra.
- A külvilág jelenségeit pontosan megfigyelik, emlékezetükben elraktározzák, szükség esetén felidézik.
- Problémahelyzetekben kreatívan törekednek a megoldásra.
- Fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van.
- Szándékos, tartós figyelemkoncentrációra képesek.
- Kialakul önkontrolljuk, önfegyelmük.
- Fizikumuk, idegrendszerük, pszichomotoros készségeik alkalmasak a rendszeres munkavégzésre.
- Gondolataikat önállóan, bővített, összetett mondatokkal, folyamatosan képesek kifejezni.
- Teret adnak alkotó képzeletüknek.
- a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

- Durch eigene Erfahrungen sollen sie aktive sprachliche Kenntnisse aus ihrem Umwelt sammeln
- Durch den Verlauf des Erfahrens, des Gedächtnisses und des Verständnisses soll ihr aktiver Wortschatz erweitert werden
- Die Erkennung der Zusammenhänge sollen mit einfachen sprachlichen Ausdrücke begleitet werden
- Eine positive Einstellung und Motivation der Nationalitätensprache herausbilden
- Die Kinder sollen eine positieve Einstellung zu der nationalitäten Sprache entwickeln, sie sollen sich für die Schprache interessieren und diese motiviert kennenlernen wollen
- Die Kinder sollen Freude der Beschäftigung und beim autentischen Kinderliteratur finden
- Die Kinder sollen sich an den Beschäftigungen freudevoll beteiligen
- Der sich aus dem Alter der Kinder ergebende insiktive Wunsch nach Erkennen und Lernen soll erhalten und gepflegt werden
- Die Kreativität der Kinder soll bei der Durchführung der verschiedenenAktivitäten wachsendie Kinder sollen ihren kognitiven und sprachlichen Fähigkeiten entsprechenden Aufgaben haben
- Die interkulturellere Aufgesschlossenheit der Kinder soll wachsen, die Kinder sollen die Möglichkeit haben, die deutsche Sprache kennen zu lernen
- Die Kinder sollen die Bräuche , Traditionen, zB. Feste und die charakterische Merkmale des alltäglichen Lebens zB. Essgewohnheiten kennenlernen
- Die Kinder sollen Freude an der Kinderliteratur und Kinderspielen finden
- Die Selbstkenntniss, das Selbstvertrauen und die selbstachtung der Kinder solen wachsen
- Die Kinder sollen an den Beschäftigungen Freude finden
- Die Kooperationsfähigkeit der Kinder soll almählich herausgebildet werden
- Die Kinder sollen in die Lage sein, ihre eigene Arbeit die Arbeit ihrer Gruppenmitglieder zu bewerten

Játék

A játékkal a gyermekek próbára teszik alkotóképességüket, elsajátítják a problémamegoldást, felfedezik a külvilágot. A játék segít a gyermek társadalmi beilleszkedésében. Játék közben a gyermekek különféle szerepekkel kísérletezhetnek, s azokat beépíthetik saját személyiségükbe. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenyszervezésben is meg kell mutatkoznia.
A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A kisgyermek a környezete és saját belső érzései alapján szerzett tapasztalatait játéka során tükrözi. Ezáltal a játék rendkívül fontos szerepet tölt be, hiszen olyan tevékenység, amely a gyermek személyiségének fejlődését segíti elő és élményeket nyújt. Az óvodában a szabad játék érvényesülését helyezzük előtérbe.

Cél:
Derűs, nyugodt légkör megteremtése, melyben a gyermek önfeledten, szabadon, önmagát kifejezve tud játszani. A játékon keresztül a gyermekek teljes személyiségének kibontakoztatása, a gyermeki személyiség komplex fejlesztése.

Feladatok:

- Nyugodt, derűs légkör biztosítása az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- Napirenden belül elég idő, hely, biztosítása.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Tapasztalatszerzés.
- Megfelelő élmények biztosítása.
- A gyermeki játék tiszteletben tartása.
- Együttjátszás szükség estén a gyermekkel.
- Tanítsuk meg a gyermeket játszani, játékeszközök használatának megtanítása.
- A társakkal való együttjátszás öröme.
- Játékon belüli önállóság.
- Másik gyermek játékának tiszteletben tartása.
- Kezdeményező készség kibontakozása.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:
- A gyakorlójátéktól a fejlődés során jut el a gyermek ara a szintre, hogy megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önálló a játék előzetes közös tervezésben, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz, szabálytudattal rendelkezik.

- Vállalja a számára kedvezőtlen szerepeket is.
- Kreatívan megjeleníti élményeit.
- Képes egészséges versenyszellemben játszani.
- Kialakul az egymással szembeni tolerancia.
- Képes elmélyült, kiegyensúlyozott játékra
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz, a meglévő szabályokat betartja, illetve képesek újak alkotására.
- Irányítani képes, központi vezető szerepet vállal.
- Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről társai javára, játékait megbecsüli.
- Tud játékot szervezni, szerepeket, eszközöket elosztani, problémákat megoldani, képes szervezett együttes tevékenységre (tagolódni), kialakul a kooperációra való hajlama.
- Képes irányítani, központi vezető szerepet vállal.
  a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Das Spiel, als bevorzugte Tätigkeit der Kinder:

- Das Spiel aktiviert weiterhin die sprachliche Tätigkeit der Kinder
- Die Kinder lernen verschiedene Spielzeuge zu benennen, Tätigkeiten zubezeichnen, und ihre Spielwünsche zu aussern.
- Im Interesse der Zweisprachigkeit nutzen wir wirksam die durch das Rollenspiel, didaktischen Spiel und Darstellungsspiel gegebene Situationen aus
- In diesen Situationen übermitteln wir Informationen, erweitern den Wortschatz, üben, befestigen und kontrollieren. Mit den Problemsituationen und selbstständige kindliche Tätigkeit regen wir an.
- Im Namen der Traditionspflege sichern wir solche Möglichkeiten, und Mitteln, die die Kinder im Laufe der Tätigkeiten kennenlernen können.

Játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Az óvodában a szabad játék érvényesülését helyezzük előtérbe.
Tudatosan átgondoljuk az élménynyújtás lehetőségét. Felhasználjuk a spontán élményeket is. A játékkal elősegítjük a társadalomba való beilleszkedést. Kibontakoztatjuk a gyermekek kezdeményezőkészségét, önállóságát. Hozzászoktatjuk az alá-fölérendeltségi viszonyokhoz, a másik gyermek játékának tiszteletben tartásához. Az eszközök mindhárom korcsoportra a csoportszobában rendelkezésre állnak, ezeket évente bővítjük, kiegészítjük, az elhasználódottakat cseréljük. Az óvónő által készített játékeszközök és ötletek pedig naponta adottak.

Kiscsoport
Gyakorló játék: valamely egyszerű mozgás, vagy hangok, szótagok, rövid dallamok, (esetleg a kettő együttes) ismételgetése, gyakorolgatása. Anyagok tulajdonságaink megismerése.
Egyszerűbb szerepjáték: mely a gyakorló játék keretei között marad. Az óvónő saját példamutatásával vállaljon, szervezzen szerepeket, majd a gyermekek is ezt követve vállaljanak el egyszerű szerepeket, "mintha" helyzeteket. A játékban rendszeresen ismétlődő meseélmények megteremtésére mindig odafigyelünk. *Dramatizálás, bábozás:* az óvónő példát mutat, a gyermekeket is erre serkenti. A bábozáshoz a bábokat, kellékeket az óvónő a gyermekekkel közösen készíti el, ezzel példát mutatva az önálló barkácsoláshoz.

A *konstrukciós játékok* ötletgazdag kialakulásához is nekünk kell megtanítani a gyermekeket az alkotás, összerakás örömére, gazdagságára.
A szabályjáték keretébe először csak egyszerű szabályok, ügyességi játékok tartoznak, amelyek könnyen megérthetőek, betarthatóak, a gyermekek mozgásigényét kielégítik.

Középső csoport
Fejlettebb *szerep és szabályjáték*, jellemző erre az életkorra. Gyakrabban fordul elő a kutató manipuláció, mikor ismeretlen mozdulatokat tartalmazó eszközök kerülnek a kezükbe. Erősödik az érzelmekkel telített szerepjáték is. A gyermekek szabálytanulási készségét, a társakhoz való viszonyát fejleszti a többféle ötletből kialakított tartalmas játék. Kialakul a kisebb csoportokban folyó játék. Már nem az eszközökhöz való ragaszkodás, hanem a szerephez való kötődés viszi tovább a játékot. A mozgásos szabályjátékok köre is bővül.
Barkácsolás alkalmával önálló elképzelésük lehet a játék továbbfejlesztéséhez, melyet a mi segítségünkkel valósítanak meg. Bővül az anyag, eszköz használatuk is.
Konstruáló, építő játék alkalmával a fantáziájuk fejlődésével alakul, fejlődik, bővül a játékuk. A játék-cselekvés közben a gyermekek újabb tapasztalatokat szereznek, élethelyzeteket hoznak létre.
Értelmi képességet fejlesztő játékok egyszerű társasjátékok, nagyobb méretű puzzle-k, képes dominók, logikai játékok. A játékidő tartamát és a szabály megtartását még az óvónő jelenléte határozza.
Dramatizálás, bábozás: a gyermekek rendelkezésére állnak a szükséges bábok, kellékek. A mesék, kitalált történetek egyre hosszabbodnak, a szereplők száma növekszik.

Nagycsoport
Szerepjáték: a gyermekek képesek a játék érdekében lemondani kedves játékukról, képesek vállalni a negatív szereplők szerepét. Csoportban szerepek kiosztásával önállóan megtervezik a játékot.
Szabályjáték: bonyolultabb játékszabályokat is meg- tanulnak, a szabályokat betartják, betartatják, önállóan képesek játszani.
Konstrukciós játék: az egyre bonyolultabb elképzeléseket megvalósítják, valósághű ábrázolásra törekszenek. Szerepjátékukhoz felhasználják fantáziájuk termékét. társasjátékokat szívesen alkalmazzák. Helyet kapnak a gyors reagálást, figyelmet igénylő játékok. Játékon belül összefonódik a motoros, a verbális és szociális tanulás.
A barkácsolást a szerepjátékhoz, bábozáshoz felhasználják, és egyéb tevékenységhez felhasználják, önállóan dolgoznak.

A szabadban folyó játék

Az óvoda udvarán biztosítjuk mozgásigényük kielégítését, a mozgásos játékok feltételeit. A nyugodtabb játékfajtáknak is teret hagyunk (rajzolás, festés, könyvnézegetés.). Ésszerű szabály kikötésekkel a különböző játékfajták egymás mellettiségének zavartalanságát biztosítjuk, ezzel az esetleges balesetveszélyeket is csökkentjük. A különböző méretű labdák segítségével fejlődik szem-kéz koordinációjuk, egyensúlyérzékük.

Munka:
A munka a személyiségfejlesztés másik fontos eszköze. A személyes tapasztalatszerzés újabb lehetőségét kínálja, a sikerrel végrehajtott munkafeladat ösztönző a személyiség fejlődésére. A

gyermekek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű feladatok elvégzése, amelynek helye van az óvodai élet valamennyi területén.

Munka jellegű tevékenységek

Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység magába foglalja a naposságot, a csoport mindennapi életével kapcsolatos alkalomszerű munkákat, a növény- és állatgondozást.

Munkafajták az óvodában:

- naposság
- alkalomszerű munkák
- növénygondozás

Cél:

Célunk, hogy az egyszerű munkavégzés során természetes, észrevétlen módon reagáljanak a gyermekek a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, legyenek képesek a közösség érdekében is munkavégzésre. Mindezek következtében fejlődjenek képességeik, egész személyiségük.

Szívesen végezzenek különböző munka tevékenységeket.

Feladat:

- ❖ Nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkör megteremtése.
- ❖ A gyermek életkorához megfelelő munka kiválasztása.
- ❖ Munkakészségek, szokások kialakítása.
- ❖ Munkaeszközök megismertetése, ésszerű használata, munka legcélszerűbb fogásai, sorrend, munka ellenőrzésének módjai.
- ❖ Megismertetni a gyereket a munka társadalmi értékével.
- ❖ Értékteremtés igénnyé váljon.
- ❖ A munka állandóságának és folyamatosságának biztosítása.
- ❖ Fokozatosság elvének betartása.
- ❖ Kezdeményező készség erősítése.
- ❖ Felelősségtudat kialakítása.
- ❖ Meg kell teremteni a bizalom, a megértés, a követelményeket támasztó segítség összhangját és a különböző korú gyermekek közötti együttműködés feltételeit.
- ❖ Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges eszközt, időt, helyet, lehetőséget, légkört.
- ❖ A gyermekek számára mintát kell adni a helyes munkavégzés elsajátításához.
- ❖ Az óvónő a gyermekek fejlettségétől függően, fokozatosan és differenciáltan alakítsa ki a követelményeket.
- ❖ A munkafeladatokkal történő megbízás mindig sugallja a gyermekek. számára, hogy az óvónő megbízik benne, s képesnek tartja a feladatelvégzésére.
- ❖ A munkára nevelés tudatos együttműködést igényel az óvoda és a család között.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- ❖ A munkavégzéshez szükséges képességekkel, készségekkel, tulajdonságokkal rendelkezik, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság.
- ❖ Önként, örömmel, szívesen végzi a munkatevékenységet.
- ❖ Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látja el.
- ❖ A naposi teendőket szívesen vállalja, és önállóan végzi.
- ❖ Igényli hogy az ünnepi készülődéskor nagytakarítást végez a csoportban, ahol önállóan ki tudja mosni a
- ❖ babaruhákat, meg tudja tisztítani a játékokat, gyakorolja a házi munka lehetőségeit.

- Kreatív módon képes a terem díszítésére és az élősarok évszakonkénti átrendezésére.
- Megtanulja, hogy a munka eredménye akkor tökéletes, ha pontosan, alaposan, a szabályoknak megfelelően végzi.
- A munkavégzés során rájön a gyermek a természeti környezet ok-okozati összefüggéseire.
- Szívesen vállal feladatokat társaiért, csoportjáért.
- Képes önmaga körül felmerülő apróbb munkák elvégzésére.
- Tisztelik az óvodában dolgozók munkáját, s képességeikhez mérten segítik azt.
- Átlátnak és megszerveznek egy-egy jól ismert munkafolyamatot a kezdetektől a befejezésig.
- a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Wir entwickeln die sprachliche und emotionelle Sicherheit der Kinder mit ständigenund zurückkherenden Auswendungen.

- Es wird durch die Erziehung entwickelt:
- Die Gemeinschafterziehung
- Die Pflege der Traditionen
- Der Gemeinsinn
- Die Perteption
- Die Wahrnehmung
- Das Aufgabebewusstsein
- Das Aufgabenhalten
- Das Starken der Nachahmung
- Die Selbsterkenntnis
- Die Empfindung des Anderleis

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szükül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.
Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.
Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:
– az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
– a spontán játékos tapasztalatszerzés;
– a játékos, cselekvéses tanulás;
– a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
– az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
– a gyakorlati problémamegoldás.
Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Cél:
A gyermekek játékos formába jussanak azokhoz az ismeretekhez, amely sikeres iskolakezdéshez szükségesek.

Feladat:
- Alapvető fogalmak megismertetése.
- Tapasztalatszerzés irányítása.
- Egyéni érdeklődés felkeltése.
- Játékos jelleg megőrzése.
- Értelmi képességek fejlesztése.
- A beszédértés és beszédészlelés fejlesztése.
- Konkrét tapasztalatok szerzése.
- Differenciálás.
- Képességek fejlesztése.
- Gondolkodás, feladattudat önállóság kitartás, pontosság fejlesztése.
- Egyéni érdeklődének megfelelő tevékenység biztosítás.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:
- Megszokta és igényli a foglalkozásokat.
- Tudja, hogy a foglalkozás más, mint a játék.
- Az őt körülvevő környezetben tájékozott, itt szerzett tapasztalatait, élményeit szívesen elmondja.
- Az egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem.
- Fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Gondolatait érthetően szavakba, mondatokba tudja foglalni, egyszerű bővített mondatokat alkalmaz.
- Ok-okozati összefüggéseket tud felfedezni.
- Kialakul a feladattudata.
- Önállóan végez megfigyelési feladatokat.
- Különbséget tesz mese és valóság között.
- Feladatmegoldásokban többféle megoldásra törekszik.
- Ismeri saját értékeit.

- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatol egyre eredményesebb. szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg: kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
- A szociálisan egészségese fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

FEJLESZTÉSI TARTALMAK

Verselés, mesélés

A mondókák, dúdolók, versek- melyek többnyire játékos mozgással is összekapcsoltak- hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.
Az óvodáskorú gyerek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese. A verselés és a mesélés élmény a kisgyerekek számára. A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését, feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.
A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, es egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg.
A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására
A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik fő segítője. A mese -képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és a dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó

mondavilág elemei, mesei –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Cél:

- Az óvodáskorú gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése a vers, a mese sajátos eszközeivel.
- A mesék, versek, mondókák segítségével olyan élményekhez juttassuk a gyereket, mely megalapozza bennük a majdani olvasás szeretetét.
- Legyenek képesek önálló mese, vers mondására, kitalálására.
- Az érthető és kifejező beszéd készségének kialakítása, a gyermek szókincsének bővítése.
- A magyar nyelv sajátos formáinak elsajátítása, a mondanivaló helyes megfogalmazásának elősegítése, a kommunikációs képesség fejlesztése.

Feladat:

- Irodalmi alkotások megszerettetése.
- Óvónő mindennapos meséje.
- Élő mese kiegészítése bábozással, dramatizálással, drámajátékkal.
- Értelmi képességek, emlékezet, képzelet, figyelem fejlesztése.
- Önállóan bábozzanak, dramatizáljanak meséket.
- Improvizációs készség fejlesztése.
- Szókincsbővítés.
- Az óvodába kerülő gyermek beszédkészségének megfigyelése, a nyelvfejlesztő munka megtervezése és megvalósítása.
- A beszédszervek erősítése ajak- és nyelvügyesítő gyakorlatokkal.
- A beszéd helyes nyelvtani szerkezetének megalapozása, gyakoroltatása, példamutatással.
- A beszédben retardált gyermekek felzárkóztatásának segítése.
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek hiányosságainak pótlása
- Beszédszituációk teremtésével.
- Személyes jó példával ösztönözni a gyermekeket színes beszélgetésekre,
- Helyes artikulációra nevelés.
- Buzdítsa a gyermekeket az alapvető metakommunikációs jelek fogadására.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermek „befogadóból" maga is „előadóvá" válik.
- A gyermek bátran mesél, kérdez, képes leküzdeni szorongásait.
- A gyermekhangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdi felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- A gyermek figyelmesen, csendben végighallgatja az irodalmi alkotásokat és viselkedésén, tekintetén látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- Szívesen bábozza, dramatizálja kedvenc meséinek motívumait. A könyvek, képek alapján megtalálja legkedvesebb meséit.
- Csoportszobában a könyvek között eligazodik, megbecsüli a könyveket.
- A gyermek különválasztja a mesét és a valóságot.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, ezt mozgással megjeleníteni.
- A bábozáshoz, szívesen barkácsolnak eszközöket, jelmezeket.
- Gondolataikat, élményeiket bátran, örömmel, folyamatosan fejezik ki.
- Szókincsük gazdag a nyelvi kifejezés eszközeit változatosan használják.

- Társaikat és a felnötteket figyelmesen végig hallgatják.
- Kiejtésük érthető, a beszédhibás gyermekek is törekszenek a helyes hangképzésre.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget
- Fejlődnek kiemelt képességei: testi, értelemi, szociális és kommunikációs képességei, eléri az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

- Die Kinder sollen die Märchen gern haben, am Erzählen Freude haben,geduldig zuhören
- Die Kinder sollen die Reime, Verse, kurze Gedichte intensiv und ausdauernd wiederholen
- Bei den Kindern durch das Reimen Heiterkeit auslösen
- Die sprachliche Entwicklung durch das Märchen, die Reime fördern
- Die Interesse der Kinder nach der deutschen Sprache aufwecken, entwickeln

Unsere Aufgaben:

- Wir fördern die Interesse der Kinder durch die Möglichkeiten und Situationendes Spieles
- Traditionen pflegen durch den örtlichen Reimen

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

A zenei nevelés a művészeti nevelés része, mely a gyermekek szép iránti fogékonyságát, nyitottságát, zenei képességeinek fejlesztését elsősorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.
A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Cél:

A zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés.

Feladat:

- Éneklés, énekes mozgásos játékok megszerettetése.
- Zenei érdeklődés felkeltése.
- Szép, tiszta éneklésre szoktatás.
- Hangszerekkel való ismerkedés.
- Lehetőség megteremtése az önmegvalósításra, önállóságra, utánzásra.

- Éneklési készség fejlesztése
- A népdalok, néptáncok és a népi játékok megismerése.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Hallásfejlesztés.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A gyermek zenei képességének intenzív fejlesztése képességfejlesztő játékokkal.
- Zenei élmény nyújtása a zenehallgatással.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Képes megfelelő hangmagasságban, jó ritmusban a tanult dalokat visszaadni.
- Ritmusérzéke, tempóérzéke fejlett, a sajátságos zenei világban jól érzi magát.
- Képességeinek megfelelően a dal ritmusát, a mondóka ritmusát, a mondóka ritmusát vissza tudja idézni.
- A ritmushangszereket ismeri, az egyszerűbb ritmusokat le tudja játszani.
- Képességeinek megfelelő zenei hallással rendelkezik, hangmagasság iránti érzéke fejlett, érzékelni tudja a hangmagasság különbségeit, hangszínérzékkel rendelkezik.
- Szívesen énekel társaival, együtt játszik, kezdeményez tanult és kitalált dalos játékokat.
- Örömmel, szívesen vesznek részt zenei tevékenységben.
- Képességeiknek megfelelően ismerik a mondókákat, népi gyermekjátékokat, igényes műdalokat énekelnek.
- Élvezik az egyszerűbb ritmusokat, felismerik az egyszerűbb dallamokat.
- Kialakul improvizáló képességük.
- Önállóan maguk is szerveznek dalos játékokat, kedvük szerint énekelnek.
- Szívesen hallgatnak az óvónő által felkínált zenei anyagot.
- Szabadtánc zenére, egyszerű ugrós motívumok.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Unsere Gesichtspunkte zum Auswahl:

- Die Alters- und persönliche Eigenschaften der Kinder
- Den Kindern entsprechende Lieder und Kreisspiele
- Ungardeutsche Lieder und Kreisspiele sammeln und verwenden
- Die musikalische Fähigkeiten entwickeln
- Musikinstrumenten verwenden
- Verschiedene Bewegungen und Tanzschritte kennenlernen und üben

Die Kinder sollen die musikalischen Kultur der Minderheit kennenlernen, und solche Lieder, Reime und Kreisspiel lernen die ihnen Freude bereiten
Es soll sich die aktive Musikwortschatz auf dem Gebiet des musikalischen Fähigkeits - Erweiterungsgebiet erweitert werden mit der Ernennung der Begriffspaaren, Lauttöne und Musikinstrumente

Rajzolás, festés mintázás, kézi munka:

A gyermek környezetéből érkező spontán vizuális ingerek hatására folyamatosan fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik. A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrét ábrázolótevékenysége során mindegyiket újraalkotja, rendezi, átszervezi. Ábrázolótevékenysége a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja. Az alkotás öröme fejleszti a gyermeki személyiség értelmi képességeit.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a müalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Maga a tevékenység, és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását.

Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Cél:

Az óvodába lépéstől az iskoláig a szándéktalan firka szintjétől, a funkcionális cselekvéstől eljuttatni a gyermekeket a tudatos ábrázolásig, a kreatív alkotóképességig, az örömteli cselekvésig.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetében való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Feladat:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A gyermek látáskultúrájának fejlesztése.
- A vizuális percepció fejlesztése.
- Finom mozgások fejlesztése.
- Ismerkedés különböző eszközökkel, technikákkal.
- Szín és formavilág kitágítása.
- Egyéni képességeknek kiaknázása.
- Alkotókedv kibontakoztatása.
- Képi gondolkodás fejlesztése.
- Érdeklődés felkeltése az ábrázoló tevékenység iránt.
- A gyermeket sokféle, gazdag tapasztalathoz juttatni.
- Különféle megoldási lehetőségeket kínálni.
- Teremtsen viszonylag nagy cselekvési szabadságot.
- Megfelelő időt biztosítson az ötletek véghezviteléhez és továbbfejlesztéséhez.
- Használja ki a humor kínálkozó lehetőségeit.
- Semmilyen javaslatot ne utasítson el eleve hasznavehetetlenként.
- A lehető legritkábban bíráljon, gyakran dicsérjen.

- Nyújtson lehetőséget a gyereknek gyakori beszélgetésre, a tapasztalatok megosztására

A kétnyelvűség és a német kisebbségi identitástudat kialakítása és fejlesztése a vizuális nevelésben

A gyerekeket megismertetjük német nemzetiségi kultúránk tárgyi emlékeivel. Ellátogatunk a Tájházakba, ahol bemutatjuk az óvodásoknak a német népi építészeti emlékeket, a német kisebbség életmódját, szokásait, hagyományai tükröző tárgyi emlékeket. Megtekintjük a német népi kultúrát bemutató kiállításokat pl. hímzések, kötések, faragások. Az óvoda környezete is tükrözze a német kisebbségi kultúrát, tárgyi emlékeit. Gyüjtőmunkánkba bevonjuk a gyermekeket, szülőket, nagyszülőket. A gyermekek tisztelik és becsülik e tárgyi kultúra értékeit.
Dekorációnk részét alkotják a német népviseletek, terítők, törölközők, köcsögök, szakajtók stb. Rajzolás – mintázás, kézimunka során gyakran merítünk témákat a népi kultúrkincsből (csuhézás, mézeskalács-, és fánksütés stb.)
A rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítjuk a német nyelv mind jobb elsajátítását a gyermekeknél (figyelembe véve egyéni fejlettségi szintjüket.)

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Bátor, ötletes az építésben, a téralakításban.
- Élményei, elképzelései, képzetei megjelenítésében többnyire biztonságosan használja a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatában érvényesíti kedvenc színeit.
- Formaábrázolása változatos, többnyire képes hangsúlyozni a legfontosabb jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásában megjelennek a részformák, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- A közös munkák értékelése során müvéről és műalkotásáról szóbeli véleményt nyilvánít.
- Képes egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket készíteni.
- Fokozott önállósággal alkalmazza a megismert ábrázolási technikákat.
- Szívesen vesz részt környezete szépítésében.
- Szenzomotoros koordinációja fejlett, alkalmas az iskolai tanulásra.
- A gyermekek átélik az alkotás örömét.
- A közösen készített kompozíciót megbecsülik.
- Plasztikai munkáik egyéniek.
- Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Egyéni alkotásaikra jellemző a részletező forma- és színgazdagság.
- Emberábráik profilaktikusak, térábrázolásra képesek.
- Bátrak, ötletesek és együttműködők.
- Véleményüket elmondják.
- Kialakul feladattudatuk.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Im Laufe unserer täglichen Arbeit nützen wir alle Möglichkeiten aus,den Wortschatz zu erweitern,neue sprachliche Ergebnisse zu erreichnen,die Gelernten zu üben. Wir

verwenden ständige, zurückkommende Satzmodelle.

Unsere Aufgaben:

- Das Bekanntmachen der Kinder mit neuen Technik und Mitteln
- Uralte schwäbischen Motive beobachten, Handwerke besictigen
- die Kinder werden mit Techniken /Stricken, Spinnen und Weben, Schnitzen/bekannt gemacht

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.
A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység
b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés
c) szervezett mozgásos tevékenység

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán e s szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség –fejlődésére.
4. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
5. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.
6. A gyermekek óvodai életének minden egyes napján biztosítani kell az aktív szabad játékot, amely mellett kiemelt szerepet kapnak az irányított mozgásos tevékenységek. Ezek a tevékenységek játékos környezetben zajlanak, és játékba ágyazott módon segítik az alapvető mozgáskészségek, valamint a hozzájuk kapcsolódó fogalmi rendszerek fejlesztését.

Cél:

A gyermekekben felgyülemlett feszültségek természetes úton mozgással, játszással való levezetése. Szeressenek mozogni, fedezzék fel a mozgás adta örömöket.
A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás járuljon hozzá a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

Feladat:

- Mozgáskoordináció kialakítása.
- Testséma kialakítása.
- Vizuális memória fejlesztése.
- Kellemes légkör megteremtése.
- A gyermek fizikai erőnlétének fejlesztése.
- Egészséges versenyszellem kialakítása.
- Mozgáskultúra megalapozása.
- Egészséges életmódra nevelés.
- Gyermekeink természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással a készségek kialakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- Biztosítani egész nap folyamán a gyermekek számára a változatos mozgástevékenységek feltételeit /hely, eszköz, idő, mód/.
- A rendszeres mozgás biztosítása, mely során fejlődnek a pszichikai, testi, értelmi, szociális képességei.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció, és a finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Növekszik teljesítőképessége, fejlődik ritmusa.
- Cselekvőképessége gyors, mozgásban kitartó.
- Megérti az egyszerű vezényszavakat.
- Képes végrehajtani a verbális utasításokat tornagyakorlatok végzésekor.
- A természetes mozgások elemeit (kúszás, mászás, csúszás, járás, futás, állás, ülés, ugrások) a napi tevékenységek során egyéni képességének megfelelően használja.
- Mozgásközben tud irányt változtatni (jobb, bal, hátra, előre).
- Képes sor- és köralkotásokra.
- Ismer egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyeket, szabályokat pontosan betartja.
- Cselekvőképessége gyors, mozgásban kitartó.
- Labdafogása, - vezetése biztos.
- Biztonságosan tud tájékozódni térben és időben.
- Felismeri saját képességei határát.
- Egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat végez.
- Figyel saját testi épsége megőrzésére, az eszközök megóvására.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

❖ Harmonikus mozgása hat a gondolkodás-fejlődésére, találékonyságára és kombinatív képességére, tanulási képességére, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a megfelelő iskolai teljesítményhez.

Nationalitäten Erziehung:

In den verschiedenen Bewegungsarten soll die sprachliche Entwicklung verwirklicht werden
Durch die Bewegungen (mit der Hilfe der Anschaulichkeit) soll ihr Passivwortschatz erweitert werden
Die Kinder sollen aktiver Wortschatz, sprachliche Ausdrücke aneignen, in den Bereich der Großbewegungen, der Feinmotorik, das Körperschema und die Raumorientierung.

- ❖ Wir sichern für die Kinder Gelegenheit und Zeit für das Turnen im Hof.
- ❖ Wir nuztzen das alltätige Turnen aus, die Bewegung, die Handlung und die Rede zusammenzubinden.
- ❖ Wir benutzen ständige, zurückkherende Redewendungen.
- ❖ Wir turnen zusammen mit den Kinder,zeigen und sagen,was sie tun müssen, so ist es möglich, die Beschäftigung in deutscher Sprache vorführen.

Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.
A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Környezet
Az óvodai élet, az óvodai környezet, az emberi élet olyan első közössége, amelyben nagyon fontos, hogy milyen hatások érik a gyermeket.

Cél:
A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat legyen. A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő természetről, társadalomról olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Ismerkedjenek meg a környezetvédelem problémáival. Alakuljon ki bennük pozitív viszony a kisebbséghez.

Feladat:
- ❖ Az élőlények szeretetére, tiszteletére nevelés.

- Környezethez való pozitív viszony kialakítása.
- Helyes közlekedési morál kialakítása.
- Természeti környezet megismertetése.
- Egyszerűbb házimunkával ismerkedjenek meg.
- Évszakok változásainak megfigyelése.
- Napszakok és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek.
- Megfigyelés, érzékelés, észlelés, gondolkodás, emlékezés, tapasztalás,
- Megértés, problémalátás fejlesztése.
- Új ismeretanyag nyújtása, illetve, a már meglévő ismeretanyag bővítése, mélyítése, rendszerezése. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermek hátrányát sajátos, egyéni fejlesztésekkel kell kiegyenlíteni.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Kétnyelvűség a társadalmi és természeti környezet megismerésében:
Mivel a társadalmi és természeti környezet megismerése az óvodai lét minden pillanatát áthatja a maga tevékenységközpontú módszereivel, ez a terület biztosítja az egyik legtágabb teret a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel az utánzáson alapuló nyelvelsajátításhoz. A gyermekek az elhangzott kéréseket, utasításokat megismerik, a legalapvetőbb szókapcsolatokat elsajátítják, egyéni fejlettségi szintjüktől függően alkalmazni tudják azokat.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Képes arra, hogy közvetlen környezetét elemi szinten átalakítása.
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat.
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét.
- Ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természet és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Képessé válnak saját véleményük megfogalmazására a környezetvédelem, állatvédelem területén.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Die Kinder sollen neue Kenntnisse über die Pflanzen und Tiere erwerben, die für die Nationalität typisch sind (zB.: der Rosmarin, die Geranie, der Weinbau, das Schweineschlachten, usw.) Diese sollen sie auch in der Sprache der Minderheit kennen
Die Kinder sollen bei dem Thema: Berufe in der Familie sollen sie auch verschiedene Volkshandwerke kennenlernen

Wir fördern das Erkennen, das Schützen und Pflegen und das Liebe des Landes, des Heimatortes, des Kindergartens.
Wir bringen viel Zeit in der Natur, machen viele Ausflüge, beobachten unsereUmgebung.
Wir benennen, erklären, beobachten, üben, zählen, schätzen, prüfen usw.
Wir verwenden zurückkherende Redeauswendungen und Satzmodelle.

Die Eigenschaften der Entwichlung am Ende des Kindergartenalters

- Die Kinder sollen die Körperteile und Richtungen kennen und benennen
- Beim Zeichnen und bei manueller Tätigkeiten benennen und verwenden sie Gegenstände, Mitteln, Arbeitsvorgänge, Formen und Farben. Ihre Erfahrungen, Erlebnisse und Gefühle drücken sie in einfachen Sätzen aus
- Sie verfügen die Fähigkeit der genauer sprachliche Ausdruck (verwenden ihre sprachliche Kenntnisse auch in der Mundart)
- Sie können den Kommunikationssituationen entsprechend verhalten (einfache Fragen und Antworten in allen Situationen)
- Sie können den deutschen und den ungarischen Sprachgebrauch unterscheiden (auch in der Mundart)
- Sie nehmen aktiv an den Dramatisierung der deutschen Märchen teil
- Sie ernennen Gegenstände, Sachen, Gebäude und reden über Arbeitsvorgänge und Geschehnisse auf Deutsch
- Sie ernennen Pflanzen, Tiere und Jahreszeiten
- Die Zusammenhänge können sie in kurzen Sätze auf Deutsch erzählen
- In mathematischen Tätigkeiten zählen sie auf Deutsch und setzen sie in Worten, Ausdrücken und Folgerungen auf
- es bildet eine positive Einstellung zu der deutschen Sprache entsprechendden Fähigkeiten und Interesse der Kinder
- die Kinder kennen den Namen den Gegenstände, Personen, Pflanzen, Tieren, Verkhersmitteln, Farben usw., ihrer näheren Umgebung
- die Kinder verwendwn die Reime, Verse, Lieder, Kreisspiele, Tänze usw.
- die Kinder interessieren sich für das Kultur der Stadt, die Traditionspflege derHeimat

Természetvédelem

Cél:

- Gyermekeinket tudatos környezetvédő magatartásra nevelni.
- A gyermekeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel.
- A gyermekeket megismertetni a környezetszennyezés romboló és visszafordíthatatlan hatásaival.
- A gyermekek figyelmét felhívni a természet szépségére, mert ha megismerte, megszerette, akkor vigyázni is fog arra.
- A természethez való pozitív hozzáállás természetvédő, szerető felnőttekké neveli gyermekeinket.

Nationalitäten Erziehung:

Wir fördern den Umweltschutz:

- Die Kindergärtnerinen geben ein Vorbild für die Kinder den regelmässig zurückkehrenden Sprachsituationen. Wir berücksichtigen die Alterssonderheiten der Kinder und die eigene Fähigkeiten. Die Persönlichkeit der Kinder wird durch die emotionellen und intellektuellen Fähigkeiten fördert.
- Die Kindergärtnerinen benutzen Sprechhandlungssituationen und Satzmodellen, die die Einsprachigkeit der Bezugsperson erzählen, unterstützen und die Kinder akzeptieren, angewöhnen, nachahmen, anwenden.

Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmú tapasztalatok

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermek személyes tapasztalatokat nyer szükebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezetéről. E folyamat során matematikai tartalmú tapasztalatokat is szerez.

Cél:

A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli, összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladat:

- Képességek fejlesztése: tapasztalás, érzékelés, észlelés, megfigyelés
- Emlékezés, megértés, gondolkodás fejlesztése.
- Ítélőképesség, önellenőrző képesség kialakítása.
- Matematikai élmények nyújtása.
- Matematikai érdeklődés felkeltése.
- Logikus gondolkodás megalapozása.
- Elemi ok – okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A matematikai képességek fejlesztése játékosan, játékba építve.
- A térbeli viszonyok /irányok, helyzetek / gyakori használata, pontos ismerete.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- ❖ Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- ❖ Matematikai jellegű problémákról szabadon tud beszélni.
- ❖ Problémamegoldásra bátran vállalkozik.
- ❖ Tárgyakat meg tud számolni 20-ig.
- ❖ Tájékozódni tud a térben a névutók segítségével.
- ❖ Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolatait.
- ❖ Elmondja, egymás állításainak igazságát megítéli, javítja saját tévedéseit.
- ❖ Képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezésre, kiegészítésére, saját szempontú válogatás végzésére.
- ❖ Szívesen vesz részt matematikai jellegű tevékenységekbe.
- ❖ A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Nationalitäten Erziehung:

Wir benutzen die Möglichkeiten des Spiel, Turnen, Spaziergänge, Ausflüge aus um neuen Erkenntnisse darbieten. Die Kinderwerden mit der Zählen bekannt gemacht.Wir zählen bis zu 20, nach dem eigenen Eigenschafften der Kinder und der Gruppe.

A szocializálódás alakulásának színterei:

1. A beszoktatás időszaka:

Az óvodakezdés első benyomásai "életre szóló" élményeket adnak, meghatározzák a gyereknek, szülőnek egyaránt az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét. A programban ez a közismert tény válik a szocializációs nevelés mozgató erejévé.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatásával szocializációs esélyeik növelése

A beszoktatás célja: a gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

2. Együttlét a mindennapokban:

Az egyes gyerek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége. A gyermek az egymás mellett játszástól az együttjátszásig, majd az együttjátszás és tevékenykedés során a "mintha" helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez, alakul szociális készsége. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. Az életkorra jellemző gyermeki "kódolást", jelzésvételt a beszéd mellett a metakommunikációs hatások erősítik meg. A közösen átélt élmények a gyermekben az újra - meg újra átélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik. Ez egy olyan spirál, amelyben a szociális viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

3. Óvodai ünnepnapok:

Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol. A közösségfejlesztő és közösségépítő programok a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális hátrányait csökkentik és hozzájárulnak a szocializációs képességeik fejlődéséhez.

A szocializálódást segítő nevelés személyiségfejlesztő hatása

A szocializáció folyamatában, a gyerek teljes személyisége fejlődik. A mindennapokban az önkipróbálási vágy szükséglete, a jeles napokon a "másképp" viselkedés vágya a szociális viselkedésben a gyereket egyre magasabb szintre juttatja. A gyerekben alapozódnak azok a készségek, amelyek további fejlesztésének feltételei. Alakul szociális beleérző képessége, kapcsolatteremtésben kezdeményezővé válik, elsajátítja a társas együttélés viselkedésnormáit. A **másság** elfogadási folyamatában formálódik segítő és tolerancia készsége. Az udvariassághoz, az illemhez tartozó szokásokat: a köszönés, a megszólítás, a mással való, a máshol való viselkedés, a vendégfogadás, a kulturált étkezés alapformáit, stb. az együttélés során gyakorolja, képes magáévá tenni.
A közös élmények, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet kialakítják a gyerek biztonságérzetét.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az Európai Unióhoz való csatlakozás tükrében a társadalmi kirekesztés csökkentése kiemelt feladata lett az utóbbi évek oktatáspolitikájának. Az európai uniós állásfoglalások, direktívák fokozottan hangsúlyozzák a társadalmi méretű integrációt, azt az elvet, hogy hátrányos helyzete, specifikus problémái miatt semmilyen csoport vagy egyén ne legyen a társadalomban hátrányosan megkülönböztetve, valamilyen módon kirekesztve. Így napjainkban a pedagógiai és egyben az óvodapedagógiai munka egyik legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása.
Napjainkban egyre több a szociálisan hátrányos helyzetű, nehezen beilleszkedő gyermek, akik fejlesztő segítség nélkül iskolai és később társadalmi kudarcnak vannak kitéve. Közösségbe való beilleszkedésüket elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő, integrált nevelésük. Intézményünk vállalja, hogy a társadalmi integrálódás felé vezeti az integrált gyermeket. Az együttnevelés vállalása tudatosan választott út, és a pedagógusok mellett minden oda járó gyermeknek természetessé válik a másság elfogadása a tolerancia. Intézményünk „nyitása" a sajátos nevelési igényű gyermekek felvételére egyben a hagyományos pedagógiai koncepciótól való eltávolodást is jelenti.
Annak – a legalább részleges – elfogadását, hogy a heterogén csoportok sokszínűsége, a pedagógusok módszertani alkalmazkodása az eltérő szükségletekhez kiaknázatlan lehetőségeket hordoz a pedagógiai munka színvonalának emelésére.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos.

Cél:

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek adottságaiból kiindulva valósítja meg. Ezen általános célok és a sajátos nevelési igény összhangba kerülése eredményezze:

- érzelmi kötődésen alapuló, személyiségközpontú nevelést,
- érzelmeken alapuló óvodai légkört,
- tevékenységre ösztönző, egészséges élettér biztosítását,
- elfogadó környezet segítse a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését,
- befogadó óvodai környezet, légkör kialakítása (szülői értekezletek, közösségi programok, esetmegbeszélések)

A gyermek iránti elvárásokat fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke, a szakértői vélemény megállapításai határozzák meg.

Az óvoda feladata:

Adminisztrációs feladatok:

- a felvételi naplóban, illetve a beírási naplóban fel kell tüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, a felülvizsgálat időpontját
- minden év június 30.-ig meg kell küldeni az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság részére azoknak a gyermekeknek a nevét- a bizottsági szakvélemény számával együtt, akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes (21/2005. (VII. 25.) OM rendelet 13.§)
- intézményváltoztatások jelzése a szakértői bizottságoknak

Tervezési feladatok:

- empatikus magatartás, másság elfogadása és elfogadtatása,
- érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés)
- a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Szervezési feladatok:

- a szükséges feltételek (személyi, tárgyi) biztosítása,
- együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal (kiterjedhet az óvónő felkészítésére, a tervezésre, folyamatos tanácsadásra)
- együttműködés a családdal, bevonásuk az óvodai életbe.

Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítsa a gyermek állapotának megfelelő mozgásteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét,
- minden gyermeknek esélyt nyújt az önmagához mért fejlődésre, hátrányának kompenzálására,
- az együttnevelés során a habilitációs és rehabilitációs szemlélet érvényesülése, sérülés specifikus módszerek alkalmazása,
- pszichikus funkciók, részképességek fejlesztése
- értelmi képességek fejlesztése, felzárkóztatás
- egyéni fejlesztés fejlesztőpedagógussal terápiás kapcsolatban,
- egyéni fejlesztési tervet készít és pedagógiai módszereit az adott gyermek szükségleteihez választja meg.
- alkalmazkodjon az eltérő képességek, viselkedés fejlesztéséhez,
- az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködésben dolgozzon a fejlesztőszakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, családsegítő, logopédus)
- a sajátos nevelési szükségletű gyermekek fejlesztéséhez rugalmas szervezeti keretek biztosítása (napirend)
- önképzéssel továbbképzéssel fejlessze a speciális pedagógiai munkához szükséges kompetenciáit

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához: jogszabályi feltétel az augusztus 31-ig betöltött hatodik életév.

- a gyermek váljon képessé az iskolai életmódhoz való zökkenőmentes alkalmazkodásra,
- testi fejlődés területén: megfelelő mozgás-összerendezettség, a finommotorika megfelelő fejlettsége,
- a testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes
- értelmi fejlődés területén: az elvont nyelvi síkon folyó gondolkodás képességének megléte,
- érzelmi fejlődés területén: a feladattudat és feladattartás iskolai életmódnak megfelelő működése,
- a lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- a lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
  - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
  - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
  - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

- Az egészségesen fejlődő gyermek:
  - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
  - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a

gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- ❖ szociális fejlődés területén: az együttműködő képesség és alkalmazkodó képesség fejlettsége biztosítja, hogy az iskolai tanulás öröm legyen, Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- ❖ A szociálisan érett gyermek:
- ➢ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ➢ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A tankötelezettség megállapítása

A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.
Ha a gyermek egy nevelési évben öt nevelési napnál többet mulaszt, az óvoda vezetője értesíti az óvodás gyermek tényleges tartózkodási helye szerinti család-és gyermekjóléti központot, családból kiemelt gyermek esetén a gyermekvédelmi szakszolgálatot.

Ha a gyermek egy nevelési évben igazolatlan mulasztása eléri a húsz nevelési napot, az óvoda vezetője értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerinti gyámhatóságot, az illetékes család-és gyermekjóléti központot, családból kiemelt gyermek esetén a gyermekvédelmi szakszolgálatot.

Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt.-ban fogalt kötelességekről, azok nem teljesítéséből eredő következményekről, valamint jogokról.
Amennyiben a szülő az óvoda döntéseinek önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője a szülő egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerinti gyámhivatalt.
Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét- szükség szerint, de legalább nevelési évenként- kétszer dokumentációba foglalja.
A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.
A dokumentáció tartalmazza:

- ❖ gyermek anamnézisét
- ❖ gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit
- ❖ a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket

- ❖ szakértői bizottság vizsgálat megállapításait, fejlesztésre tett intézkedéseket és javaslatokat
- ❖ szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- ❖ szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzést

A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Az óvodapedagógusok a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a gyermek - fejlődési naplóban rögzítik. A mérő-értékelő munkánk a különböző tevékenységekben való megfigyelés módszerén alapul, melyet félévente végzünk. Az eredményekről, fogadó órákon, megbeszélések alkalmával tájékoztatjuk a szülőket.
Az iskolaérettség megítéléséhez a logopédus és fejlesztő pedagógus a gyermekek képességfelmérő szűrővizsgálatát (5 éves és tanköteles korba lépés előtti szeptemberben) - a szülő (gondviselő) beleegyező nyilatkozata alapján – elvégzik (a logopédus logopédiai vizsgálatot, a fejlesztő pedagógus szűrővizsgálatot végez). A vizsgálatok eredményével kapcsolatban fogadó órát biztosítanak a szülők részére.

45. § (2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít

Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az ünnepek tartalmát a hagyományok adják meg, fényét a műsor, a megemlékezés.
A gyermekek műsorral, vagy köszöntővel készülnek a következő ünnepélyekre, melyekre meghívhatóak a szülők és más vendégek is.

Az óvodapedagógusok feladatai:
- Mélyítse, gazdagítsa érzelmi életüket az ünnepvárással, az ajándékozással
- Az ünnepre való készülődés kölcsönös örömforrás legyen

- Az ünnep hangulata esztétikai élmény is adjon
- A gyermekek szereplési vágyait vegyük figyelembe, valamilyen formában lehetőleg minden gyermek vegyen részt
- Az ünnepet a mindennapok sorából az előkészület és a rendkívüliség emelje ki (dekoráció, ünnepi ruha, teremátrendezés)
- A gyermek tanulja meg, hogy nemcsak kapni öröm, hanem adni is
- Az óvodapedagógusok határozzák meg az ünnep és a műsorok helyét, idejét, megvalósítását csoportjukban

Szüret: őszi gyümölcsök gyűjtése: saláta illetve szőlőlé készítése, teremdíszítés, terményekből barkácsolás.

Idősek napja: a településen élő idős emberek méltó megünneplése a községi rendezvényen.

Márton-napi megemlékezés: lampionok készítése, közös sütés, felvonulás

Mikulás: vers, ének tanulása, terem díszítése, a szülőkkel együtt várjuk a Mikulást.

Karácsony: vers, ének tanulása, teremdíszítés, karácsonyfadísz készítése, fenyőfadíszítés, közös ünnep, szereplés a községi karácsonyon.

Farsang: vers, ének tanulás, teremdíszítés, jelmezes műsor a kultúrházban

Március 15.-e: versek, énekek tanulása, kokárda, zászló festése, megemlékezés

Húsvét: locsolóvers tanulása, teremdíszítés, húsvéti népszokások megismerése, tojásfestés, locsolás

Anyák napja: vers, ének tanulása, ajándékkészítés, teremdíszítés. Édesanyák, nagymamák köszöntése az óvodában.

Évzáró: a tanév során tanultakból műsor a szülőknek, iskolába menők búcsúztatása.

Gyereknap-családi nap: az óvoda udvarán játékos vetélkedők, szalonnasütés szülőkkel, testvérekkel.

Születésnapok: verssel, mondókával, énekkel felköszöntjük az ünnepeltet.

Az óvoda kirándulásai: séták a környéken, virágok, termények gyűjtése. Nyáron szülőkkel közösen kirándulunk a szülők által választott helyre.

A nemzetiséghez köthető ünnepek megtartása, hagyományok ápolása, pl.Martinstag, Fasching.

Az óvoda kapcsolatai

1. **Család:** „A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak."

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias, örömteli érzelmi állapotot alakítanak ki, ahol a felnőtt és a gyermek együtt is tevékenykedik. Az óvoda és a családok által közösen szervezett programok és ünnepek családias légkört teremtenek, ahol a felnőttek és a gyermekek együtt végzett tevékenységei is hozzájárulnak az örömteli érzelmek kifejezéséhez.

Fontos a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Cél:

- minden szülővel bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása
- családi szokások megismerése
- szülőknek segítségnyújtás (pl: játékvásárlás, nyomtatványok kitöltése)
- gyereknevelléssel kapcsolatos problémák közös megoldása

Feladatok:

- Az óvoda segítse elő a folyamatos, bizalmon alapuló együttműködést a családdal a gyermek harmonikus fejlődése és biztonságérzete érdekében.
- Az óvoda járuljon hozzá a családi szocializáció kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez, deviáns családok esetében iránymutatást adjon.
- A hagyományápoló tevékenységbe be kell vonni a szülőket, nagyszülőket, és a többi családtagot.
- Szülők tájékoztatása a nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, tervezett programokról.
- A szülők és a gyermekek személyiségjogainak tiszteletben tartása.
- Az óvoda az óvodás gyermek fejlődését nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.
- Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét szükség szerint, de legalább évente kétszer dokumentációban rögzíti.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek,
- családlátogatások,
- egyéni beszélgetések,
- családos kirándulások,
- napi beszélgetések,
- nyílt napok,
- közös ünnepek.

2. Iskola: Az óvoda alakítsa ki kapcsolatait a társintézményekkel a gyermek életmódjának folyamatossága, és a megfelelő szocializációja érdekében. Gyermekeink a Regölyi iskolába járnak, így velük kellett kialakítanunk jó kapcsolatot.

Cél:
A nevelőmunka egymása épülésének megismerése, a nevelési gyakorlatban a folyamat biztosítása a gyermekek zavartalan fejlődése érdekében.

Feladatok:
- az óvoda legyen nyitott, kezdeményező,
- iskolai rendezvények látogatása (tanévnyitó, tanévzáró, Morzsa tábor)
- tájékozó látogatások (október, május)
- kölcsönös együttműködés.

Forma:
- látogatások
- beszélgetések
- közös programok, rendezvények
- programok egyeztetése

3. Egészségügyi szakemberek:

Védőnő, gyermekorvos

Cél:
Betegségek, rendellenességek kiszűrése, felvilágosítás.

Feladat:
- rendszeres tájékoztatás
- szűrővizsgálatok elvégzése
- iskolaérettségi vizsgálat elvégzése /testi fejlettség/

Forma:
- látogatás
- beszélgetés

4. Gyermekjóléti szolgálat:

Cél:
Minden tőlünk telhetőt megtenni, ha probléma merül fel egy-egy családban.

Feladat:
- rendszeres tájékoztatás
- segítségnyújtás lehetőségének keresése
- problémák megoldása

Forma:
- látogatás
- beszélgetés

5. Logopédus:

Cél:
Minden beszédhibával küszködő gyermeknek biztosítani a logopédiai foglalkozást

Feladat:
- beszédhibák kiszürése logopédussal együtt
- rendszeres logopédiai foglalkozás biztosítása
- szülők meggyőzése a foglalkozás szükségességéről

Forma:
- telefon
- személyes megbeszélés

6. Nevelési Tanácsadó:

Cél:
Szakmai munkánkról visszajelzést kapjunk, ha szükséges, akkor segítséget is.
Feladat:
- állandó kapcsolattartás
- folyamatos együttműködés
- problémák jelzése
- kölcsönös tájékoztatás

Forma:
- telefon
- személyes beszélgetés

A Tolna Megyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Nevelési Tanácsadó Tagintézménye szakemberei évente egyszer csoportos iskolaérettségi vizsgálatot végeznek óvodánkban. Ha szükség van rá, akkor elvégzik az egyéni vizsgálatokat is.

7. Önkormányzat:

Cél:
Kölcsönös bizalmon alapuló együttműködés kialakítása.

Feladat:
- kölcsönös tájékoztatás
- költségvetés elkészítése
- a község rendezvényein való részvétel

Formái:
- beszélgetés
- rendezvényeken megjelenés

A helyi önkormányzat biztosítja nevelőmunkánk feltételrendszerét. Kapcsolatunk segítő, támogató jellegű. A tagóvoda vezető részt vesz az óvoda költségvetésének elkészítésében.
Közös rendezvényeink: falunap, községi karácsony.

8. *Közművelődési intézmények:*

Helyi könyvtár:

Cél:
Egymás munkájának segítése

Feladat:
A könyvtár által szervezet programokon való részvétel (PL: gyermekműsorok, diavetítés). Pályázatok írása, könyvek kölcsönzése.

Forma:
- beszélgetés
- látogatás

9. Helyi civil szervezetek, egyesületek, alapítvány:

Cél:
Egymás munkájának segítése.
Kölcsönös bizalmon alapuló együttműködés kialakítása.

Feladat:
A szervezetek által létre hozott programokon való részvétel. Pályázatok való közös részvétel.

Forma:
- beszélgetés
- programok egyeztetése
- látogatás

9.Magyar nyelvű, külhoni óvodák

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Cél:
Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel oktatási tér kialakítása

Feladat:
- külhoni óvodákkal kapcsolatépítés, szakmai kapcsolat fenntartása

Forma:
- beszélgetés, látogatás, bemutatás, elemzés

Gyermekvédelem

Gyermekvédelmi felelős: óvónő

Munkáját megbízás alapján végzi, amelyet a munkaköri leírás tartalmaz. Intézményünkben, más gyermekintézményekhez hasonlóan a gyerekek sorsának kisérése, a családokkal való jó kapcsolat megalapozása fontos feladat. Az óvodában dolgozók magukénak érzik az idejáró gyerekek sorsának, életének, érzelmi síkon való feltérképezését. A családdal együttmüködve kísérjük nyomon gyermekeink fejlődését, várjuk a testvérek érkezését. Ezek a körülmények határolják be gyermekvédelmi munkánk célját és feladatát.

Cél:

A szociálisan hátrányban levő gyermekek felzárkóztatása külső szervekkel, a szülőkkel együttmüködve a kiváltó ok megszüntetése, vagy ellensúlyozása, azon körülmények feltérképezése, amellyel gyermekeink életét, fejlődését negatív módon befolyásolják.

Feladat:

Az egyes gyermekeknél felmerülő problémák észrevétele és azok mielőbbi orvoslása, prevenciója. A gyermekvédelem olyan helyzeteket próbál megoldani, amire a család nem képes. A súlyos veszélyek elhárítása nagyon fontos! Felkutatjuk a hátrányos helyzetű gyermekeket, beóvodázásukat és rendszeres óvodába járásukat szorgalmazzuk. Szociális helyzetüket figyelemmel kísérjük.

A védőnőkkel, a gyermekorvossal, a jegyzővel élő kapcsolattartásunk azt a célt szolgálja, hogy csökkentsük azokat az egészségügyi és szociális hátrányokat, amelyek a gyermek fejlődését, biztonságát akadályozzák.

Minden nevelési év elején a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek folyamatos feltérképezése.

Fel kell venni az óvodába azt,

- akinek felvételét a gyámhatóság kezdeményezte, illetőleg ha az intézetben elhelyezett gyerek felvételét törvényes képviselője kezdeményezte, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű beóvodázására törekszünk.
- A hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek nevének, veszélyeztetettség okának írásbeli rögzítése.
- Az okok ismeretében a segítségnyújtás folyamatos keresése, szociális, nevelési, anyagi téren egyaránt, ha szükséges gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozás kezdeményezése a gyerek érdekében.
- Az óvodára háruló gyermekvédelmi feladatokat az intézmény dolgozói közösen oldják meg.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése, ennek hiányában a szülő megkeresése, felkérése.
- Szükség szerinti családlátogatások.
- Az igazolatlan hiányzások okának feltárása, a szülő felszólítása a rendszeres óvodába járásra (törvény szerint). A szülő figyelmeztetése, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek. Célunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek igazolatlan hiányzásának minimalizálása.
- A gyermekek anyagi körülményeinek figyelemmel kísérése. Szükség esetén anyagi segítségnyújtás (pl.: rendkívüli segélyek igénylése).
- A rászoruló családok felvilágosítása a rendszeres gyermekvédelmi támogatás igénylésének lehetőségéről, segítségnyújtás az igénylés megindításakor.
- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek testi-szellemi, mentális fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése.
- A differenciált bánásmód, egyéni fejlesztés kiemelt érvényesítése.
- Óvónői feladat a neveltségi, értelmi képességek fejlettségi vizsgálati mérése.

- Segítségnyújtás a helyes beiskolázási döntésben, szülők informálása az iskolai tájékoztatókról, beíratás időpontjáról.
- A gyermekek életében előforduló problémák (otthoni-óvodai) folyamatos megbeszélése a szülőkkel. Közös megoldás keresés a gyermek érdekében.
- A gyermekvédelmi felelős folyamatos kapcsolattartása a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, gyámüggyel.
- Szükség esetén segítségkérés a szervektől a gyermek érdekeinek megfelelő megoldás megtartására (családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat, gyámügy, gyermek pszichológus, nevelési tanácsadó, gyermekorvos, védőnők, logopédus).
- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében rendszeres egyeztetés a Önkormányzat jegyzőjével.
- Az óvodában a szülők által jól látható helyen (információs tábla) közzétesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények nevét, illetve helyét (pl.: gyermekjóléti szolgálat).

Megkülönböztetett bánásmód

Óvodai fejlesztő program szervezése

Az óvodában évek óta nem jár hátrányos helyzetű gyermek. Amennyiben ebben változás történik, az óvoda a hátrányos helyzetű gyermekek számára a szükségleteknek megfelelően személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programot szervez az erre kijelölt szakmai szervezet támogatásával.

A fejlesztőprogram keretében- a gyermek igényéhez igazodva- biztosítja az óvoda:
- a gyermek fejlődésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A fejlesztőprogram keretében a pedagógus feladata:
- a programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés,
- együttműködést támogató szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermek nevelésében,
- a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés,
- a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése,
- a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

A programban részt vevő gyermek egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben résztvevő pedagógusok legalább háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

Tehetséggondozás –fejlesztés

A tehetséggondozás során igyekszünk a gyermekek lehetőségeit tágítani, ismereteiket a kiemelt területen dúsítani, gazdagítani. A tevékenységekben társaikkal együtt vesznek részt, de az

óvodapedagógus a nap folyamán differenciáltan, külön foglalkozik a gyermekkel. A pedagógus megkeresi az óvodán kívüli fejlesztési, gondozási lehetőségeket, és egyeztetve a szülőkkel segítséget nyújt a legmegfelelőbb intézmény kiválasztásában. Folyamatosan nyomon követi a gyermek óvodai és óvodán kívüli fejlődését. Óvodában felismerhető tehetségi területek: zenei, mozgásos, matematika – logikai, képzőművészeti tehetség.

- Tehetség felismerése, azonosítás
- Egyéni differenciálás
- Tehetségpontok, területek ajánlása

A tehetséges gyermek gondozása a meghatározó képességek tehetségígéretek feltérképezésével kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjával folytatódik:

- intellektuális tehetség
- művészi tehetség
- pszichomotoros tehetség
- ***szociális tehetség***

Speciális célunk:

- a kiemelkedő képességű gyermek erősségeinek fejlesztése,
- tehetségével összefüggő gyengeségeinek kiegyenlítése, harmonizálása,
- az átlagos képességek, az egész személyiség optimális támogatása,
- elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése,
- az esélyegyenlőség biztosítása

Óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek megismerése, a tehetség keresése, azonosítása folyamatos
- megfigyeléssel, konzultációval, a tapasztalatok rögzítése, egyéni fejlesztési irányok meghatározása,
- a gyermek érzelmi támogatása, elfogadása, odafigyelés,
- egyoldalú képességfejlesztés helyett komplex tehetségfejlesztés megvalósítása a napi tevékenység során,
- erős és gyenge oldalak egyforma fejlesztése,
- a fejlődés folyamatos értékelése,
- megfelelő légkör, lazító, közös programok szervezése, támogató környezet biztosítása,
- intenzív együttműködés a családdal.

TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM

A Korm. rendeletben meghatározott rendelkezés szerint az igazgató a pedagógus-továbbképzési nyilvántartás adatai alapján a pedagógus-továbbképzés teljesítése érdekében egy nevelési, tanítási évre szóló pedagógus-továbbképzési intézményi programot készít, melybe a gyakornoki továbbképzésre kötelezetteket is felveszi.

A pedagógus-továbbképzés típusai:

A pedagógus, a pedagógus-továbbképzést a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt szakmai megújító képzések (a továbbiakban: tartalmi megújító képzés), valamint a pedagógus által választható képzés (a továbbiakban: választható képzés) elvégzésével teljesíti, melynek keretében

- a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt tartalmi megújító képzés hozzájárul az adott pedagógus szakképzettséghez kapcsolódó képzésben megszerzett ismeretek és jártasság megújításához, kiegészítéséhez,
- a pedagógus által választható képzés a pedagógus nevelő-oktató munkájához szükséges ismereteknek és készségeknek a bővítésére, fejlesztésére szolgál.

A pedagógus-továbbképzés intézményi programját az igazgató dolgozza ki, a pedagógus-továbbképzési program elkészítésének határideje minden évben április 30. napja. A pedagógus-továbbképzés intézményi programjára vonatkozó előírások a következőkben összegezhetők:

- a programban kell meghatározni azokat a tartalmi megújító képzéseket, amelyeken a pedagógusnak részt kell vennie, valamint azokat a választható képzéseket, amelyeken a pedagógus részt kíván venni,
- a programban kell megtervezni, hogy munkakörönként hány személy és milyen időkeretben vesz részt a pedagógus-továbbképzésben,
- a program a nevelési évre vonatkozóan tartalmazza azoknak a nevét, munkakörét, akiknek a részvételét betervezték, a pedagógus-továbbképzés megjelölését, a várható távollét idejét, a helyettesítés rendjét,
- a program elkészítésénél előnyben kell részesíteni azt, akinek a pedagógus-továbbképzés kötelező óraszámainak teljesítéséhez rövidebb idő áll rendelkezésre,
- a munkáltató a pedagógus-továbbképzési intézményi program elfogadása után a tanulmányi rendszer (KRÉTA) révén értesíti azt a pedagógust, akinek pedagógus-továbbképzést kell teljesítenie.

A továbbképzési program célja:
A pedagógusok pedagógiai és szaktárgyi szakmai tudásának folyamatos fejlesztése az óvoda Helyi Pedagógiai Programjában foglaltak színvonalas megvalósítása érdekében. A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében. Továbbá a közoktatási intézmény tevékenységének megszervezéséhez, a mérési, értékelési feladatok, az intézményirányítási, vezetési feladatainak ellátásához.

Általános elvek

- A továbbképzési program feleljen meg a kormányrendelet előírásainak.
- Szolgálja a kötelező pedagógus továbbképzést.
- Intézményi érdekeket tartalmazzon.
- Segítse az alapfeladatok jobb ellátását.
- Segítse a helyi saját pedagógiai program minél jobb megvalósítását.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek megismerésének előtérbe helyezése, melyek a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztéséhez segítenek hozzá.

A program garanciája

Tárgyi feltételek:

Célunk, hogy gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Meglévő eszközeink:

- szerepjáték kellékei: babaszoba, konyha, orvos, fodrász, bolt.
- barkácsolás eszközei: ceruza, zsírkréta, filc, festék, ecset, ragasztó, papírok, olló, gyurma, rajzlap, írólap, ragasztó, hurkapálca stb.
- kreativitást fejlesztő eszközök: különböző méretű gyöngyök, vasalós gyöngy, forma lyukasztók, gipszformák, különböző kartonok, stb.
- sport felszerelés: tornaszőnyegek, ugrószekrény, torna pad, különböző labdák, hullahopp karikák, bordásfal stb.
- Fejlesztő játékok.
- Konstruáló játékok: fa és műanyag kockák, LEGO, stb.
- Hangszerek: dob, cintányér, triangulum, furulya, metalofon,
- Híradástechnikai eszközök: magnó, CD lejátszó, vetítő
- Egyéb eszközök: bábok, bábparaván, fa és műanyag állatok, kiegészítő eszközök, képes könyvek, laptop, multifunkcionális nyomtató, fényképezőgép stb.

Az óvoda eszközeit költségvetési és pályázati pénzekből igyekszünk pótolni, fejleszteni. Már több sikeres pályázatunk volt.

Tervezés, szakmai dokumentumok, mérés, ellenőrzés, értékelés

Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése, sémája

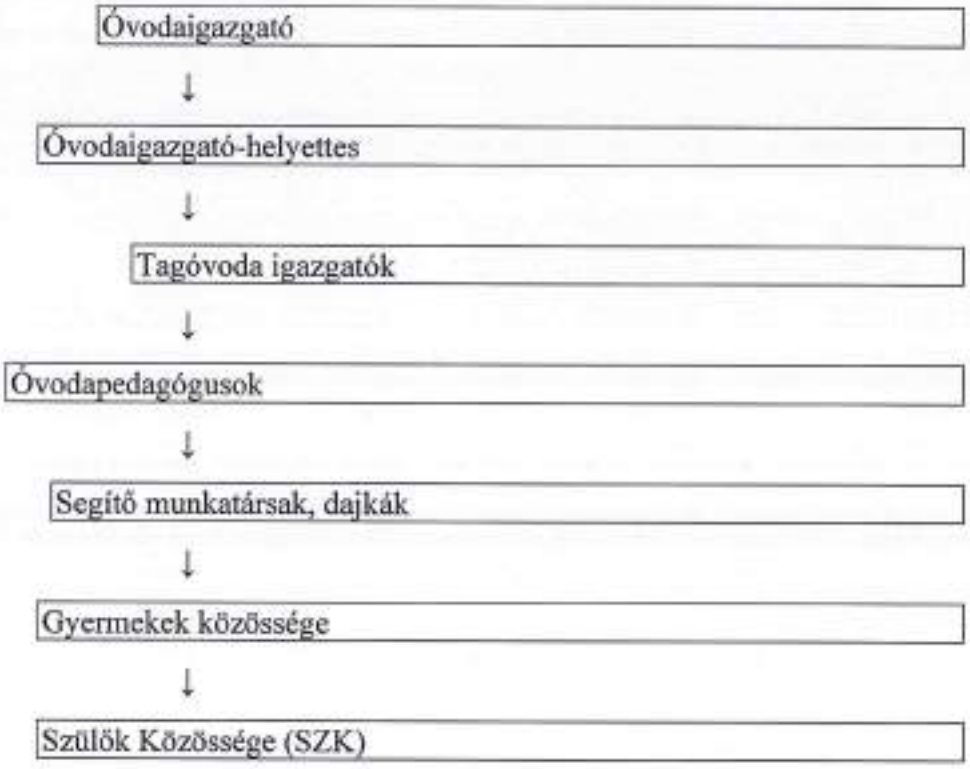

Szervezeti leírás

Az óvodavezetés tagjai:

- óvodaigazgató,
- tagóvoda igazgatók,
- óvodaigazgató-helyettes,

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Célunk:

A pedagógiai programunk megvalósítása érdekében a tudatos tervezés érvényesüljön.

Intézményünk szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

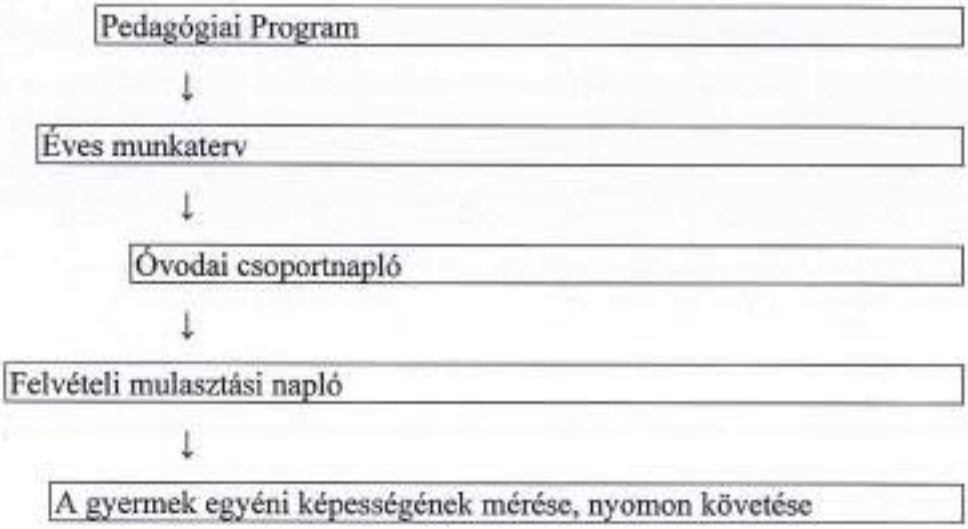

Az óvodapedagógus tervezési folyamatának tartalmi kritériuma, feladatai:

- Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén
- Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP)
- A dokumentumok pontos, naprakész szabályoknak megfelelő vezetése
- Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembe vétele, a nevelés, tanítás és a fejlesztés játékosan valósuljon meg
- Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembe vétele
- Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés
- Rugalmas, módosítható tervezés felmerülő igények szerint

Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Megfigyelést elősegítő mérőeszközök	**Megfigyelés tartalma**	**Az óvodapedagógus feladatai**
Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése (oviKréta) A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.	- fiziológiai jellemzők - érzelmi, akarati képességek - motoros képességek - testséma, énkép - értelmi képességek - anyanyelvi képesség	• Megfigyeléseket végez, a személyiségfejlesztési folyamat során épít a gyermekek otthonról hozott szokásaira, terveit a cél meghatározásával készíti. • Folyamatosan rögzíti a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat • Figyelemmel kíséri, a gyermek fejlődésének egyéni tempóját • A fejlesztést egyénre szabottan tervezi meg, minden esetben biztosítja az esélyegyenlőséget, tervet készít a lehetőségek legoptimálisabb kihasználására. • A mérés eredményeit felhasználva a csoportos óvodapedagógusok féléves szöveges értékelőt készítenek a gyermek aktuális fejlettségéről. • A szülők tájékoztatása évente két alkalommal és igény szerint történik, a gyermek aktuális állapotától függően • Tervei során figyelmet fordít a felzárkóztatásra, tehetséggondozásra.

Megfigyelést elősegítő mérőeszközök	**Megfigyelés tartalma**	**Az óvodapedagógus feladatai**
Difer teszt Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer	- írásmozgás koordináció - beszédhanghallás - reláció szókincs - elemi számolás - tapasztalati következtetés - tapasztalati összefüggés megértés - szocializáció - rendszerező képesség - elemi kombinatív képesség	• Rögzíti a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat • Figyelemmel kíséri, a gyermek fejlődésének egyéni tempóját • A mérés eredményeit felhasználva szöveges értékelőt készítenek a gyermek aktuális fejlettségéről. • A szülők tájékoztatása évente egy alkalommal a gyermek aktuális állapotától függően

Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Az óvodavezető ellenőrzési köre az intézmény valamennyi közalkalmazottjára kiterjed. Valamennyi tevékenységet ellenőrizheti. Felelős az ellenőrzés megszervezéséért. Az óvodavezető a belső ellenőrzésbe bevonhat bárkit, ha azzal a nevelőtestület egyetért. Fontos, hogy a szervezetben, mikor, kik és mit ellenőriznek.
A nevelési év pedagógiai ellenőrzései ciklikusak, egy nevelési éven belül ismétlődnek. Formája: látogatás, vizsgálat.
A pedagógiai munka, tervezett ellenőrzése időpontokkal az éves pedagógiai tervben fogalmazódik meg.

Az összehangolás az intézményen belül rendszeres és folyamatos információáramlást kíván. A havi pedagógiai megbeszéléseken lehetőség nyílik az eltelt időszak kritikus értékelésére, és az elkövetkező teendők egyeztetésére. Az óvodavezető, a megbeszélések nyílt légkörében követni tudja az óvónők pedagógiai felkészültségének szintjét. Ez egyik meghatározója az egyéni fejlesztő, segítő munkájának.

A segítő ellenőrzés hozzájárul a játék és más fejlesztő tevékenységek egyensúlyának megteremtéséhez és az integrált óvodai fejlesztő program sikeres megvalósításához. A beszoktatás időszakában a segítő ellenőrzés igen fontos. A további ellenőrzés kritériuma a rendszeresség, a visszajelzés és a továbbfejlesztő, értékelő megbeszélés. Az ellenőrzési folyamat a csoportok neveltségi szintjére és gyerekek egyéni fejlettségi szintjére is irányul. Továbbá: a nemzetiségi hagyományok, szokások gyakorlati lehetőségeinek elemzése, értékelése, a nemzetiségi irodalmi, zenei, alkotói, mozgás- és tánckultúra megismerésének elemzése, értékelése.
Az igazgató gyakorolja a teljesítmény értékelésével és az annak alapján történő, az illetményeltérítés százalékos mértékére történő javaslattétellel kapcsolatos munkáltatói jogot. A munkáltató a teljesítményértékelés szabályainak alkalmazásával a pedagógus elömeneteli rendszer hatálya alá tartozó személy munkavégzése színvonalát, az általa nyújtott munkateljesítményt értékeli.
A munkáltató minden évben köteles a köznevelésért felelős miniszter rendeletében meghatározott szabályok szerint értékelni a pedagógus és a pedagógus szakképesítéssel vagy szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott teljesítményét. Az óvodaigazgató értékelését a fenntartó végzi.

Az óvoda ellenőrzési, értékelési rendszer:

Kulcsproblémák azonosítása:

- szülői jelzés alapján,
- gyakorlati tapasztalat alapján.

Az értékelésben részt vesznek:

- óvodaigazgató
- óvónők
- szülők képviselője
- fenntartó képviselője
- szükség esetén szakértő bevonása

Az ellenőrzés alapvető dokumentuma:

Az óvoda pedagógiai programja.

A gyermekek fejlődésének mérési rendszere a DIFER egyéni fejlődést követő mérés.
A program életrendjéből fakad, hogy a tevékenységek integrálódtak. Ebben a rendszerben a gyerek fejlődésének, fejlesztésének folyamatos egyéni követése indokolt. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél alkalmazzuk a DIFER mérésre épülő egyéni fejlesztési tervek készítését.

FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS DOKUMENTUMOK

1.) 1993. évi LXXIX. tv. a közoktatásról és annak módosításaival kiegészítve. 2.) 32/1997. (XI.
5.) MKM rendelet 1. sz. melléklet - a Nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelve
3.) 2/2005. (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve
4.) Az Oktatási Miniszter által kiadott Integrációs Óvodai fejlesztő program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek neveléséhez
5.) Az óvoda Alapító Okirata
6.) Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
7.) Deli Andrásné- Nagy Jenőné: Útmutató A Nemzeti etnikai kisebbségi óvodák Helyi nevelési programjának elkészítéséhez Budapest, 1998.
9.) Dr. Kiss Tihamér: A gyermek értelmi fejlesztése az első hat évben 1992
10.) Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Gondolat Kiadó Bp. 1978
11.) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Országos Közoktatási Intézet Budapest, 1996.
12.) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés OKI 1997
13.) Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában Budapest, 1992.
14.) 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
15.) 2011. évi CXC. Nkt
16.) Nkt.57.§(6)
17.) 77/2025(IV.15.)

PROGRAM ELFOGADÁSA, ÉRVÉNYESÍTÉSE, MÓDOSÍTÁSA

A Helyi Pedagógiai Programot az óvoda igazgatója a nevelőtestület bevonásával készíti el.

A helyi Pedagógiai Program módosításának:

Kötelező indoka:
•Törvényi, jogszabályi változás
Lehetséges indoka:
•A minőségi munka érdekében a kevésbé eredményes elképzelések elhagyása, vagy a program új elemekkel való bővítése.
•Szülői igények változása.
•Nevelőtestületi javaslatok.
•Szervezeti átalakulás.
•Személyi és tárgyi feltételek megváltozása.

A Helyi Pedagógiai Program a kihirdetés napján lép hatályba. Módosítása: az óvodaigazgató hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület.

A Pedagógiai Program személyi hatálya kiterjed:
Az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre. Azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.
A Pedagógiai Program területi hatálya kiterjed: az óvoda területére. Az óvoda által szervezett – a Pedagógiai Program végrehajtásához kapcsolódó – óvodán kívüli programokra.

A Pedagógiai program hatályos 5 évig, illetve visszavonásig.

Regöly, 2026. 08.31.

.....
Kissné Lőrincz Mária
tagóvoda igazgató

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda nevelőtestülete a pedagógiai programot elfogadta.

Diósberény, 2026. 08.31.

.....
Öry Ágnes (óvodapedagógus)

A fenntartó egyetértését nyilvánította.

Diósberény, ...

.....
Tillmann András László (társulás elnöke)

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Diósberény, 2026. 08.31.

.....
Zei Ramóna (igazgató)

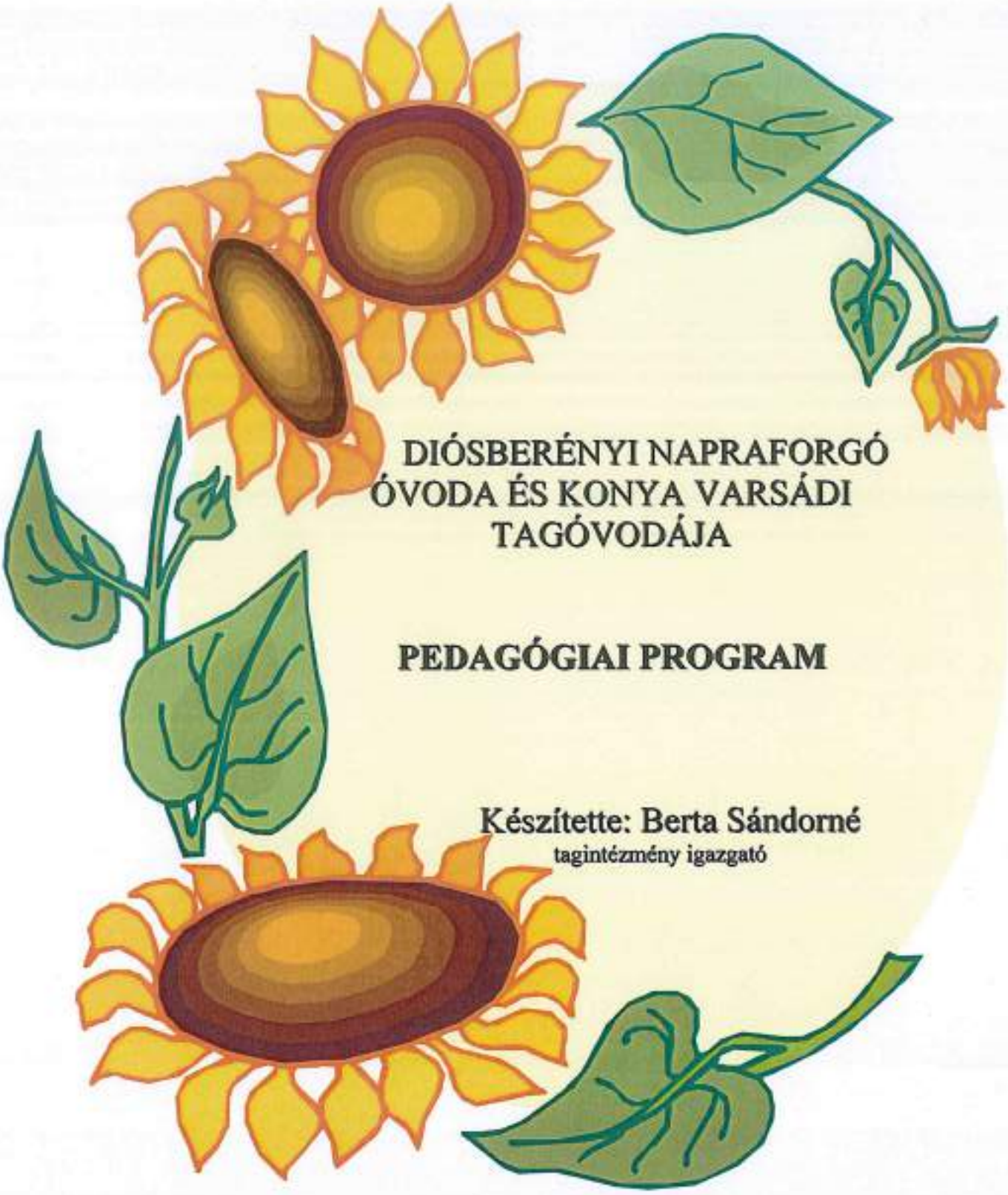

DIÓSBERÉNYI NAPRAFORGÓ ÓVODA ÉS KONYA VARSÁDI TAGÓVODÁJA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette: Berta Sándorné
tagintézmény igazgató

2026.

„Wie der Fisch das Wasser und der Apfel die Sonne,
so brauchen Kinder Spiele, Lieder, Reime,
Märchen und Puppen als Nahrung für ihr Gemüt.
Wer diese Dinge den Kindern gewährt, weckt in ihnen die Kräfte des Gemüts,
Weckt Fantasie und Sprache auf wie der Harfenspieler seine schlafende Töne."
(Franz Fischereder)

„ Ha az alkonyt nézzük, senki sem mondja: 'Egy kicsit több narancs kellene a felhőtakaróhoz és egy kicsit több rózsaszín a jobb oldalon.' A naplementék egyik nagyszerűsége, hogy valamennyi egyedi. Az ember engedi őket azzá válni, amik. Ha meg tudjuk engedni a gyereknek, hogy azonos legyen önmagával és barátunk legyen anélkül, hogy megkísérelnénk őt 'felsőbbrendű tudásunkkal' megformálni, vagy megváltoztatni olyanra, amilyennek lennie kellene, akkor átélheti az egész életre szóló tanulásért folyó emberközpontú 'nevelés' kimagasló élményeit." (Harold C. Lyon)

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék

Bevezető 5
A költségvetési szerv hivatalos adatai az Alapító Okirat szerint 5
Törvényi háttér: 6
Az óvoda bemutatása 7
Az alapprogram által meghatározott elvek: 8
Az óvoda hitvallása 9
Gyermekkép: 10
Óvodakép: 10
Intézményi jövőkép: 11
Az óvoda pedagógiai alapelvei 11
Die Nationalitäten - Erziehung 12
Az óvodai nevelés célja 12
Az óvoda által használt nyomtatványok: 12
Az óvoda nevelés feladatai 12
Az óvodai nevelés általános feladatai: 12
Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés: 13
Egészségfejlesztési program 16
Környezettudatos magatartás megalapozása 17
Die Nationalitäten - Erziehung 18
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés: 19
Die Nationalitäten - Erziehung 23
Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés: 23
Die Nationalitäten – Erziehung: 24
A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok 24
Az óvoda élet megszervezésének elvei 26
Az óvoda személyi feltételei 26
Az óvoda tárgyi feltételei 27
Az óvodai élet megszervezése: 28
Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei 29
Az óvoda kapcsolatai: 30
Család: 30
Iskola: 31
Egészségügyi szakemberek: 31
Idősklubok: 32
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 32
Önkormányzat: 32
Közművelődési intézmény: 32
Német Nemzetiségi Önkormányzat: 32
Pedagógiai intézetek: 32
Óvodák: 32
Gyermekvédelem az óvodában 33
Megkülönböztetett bánásmód 34
Óvodai fejlesztő program szervezése 34
Tehetséggondozás –fejlesztés 34
Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai 35
Játék 35
Die Nationalitäten - Erziehung 38
Anyanyelvi nevelés 39
Irodalmi nevelés, verselés, mesélés 40
Die Nationalitäten - Erziehung: 45
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: 45
Die Nationalitäten - Erziehung: 48
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 48
Die Nationalitäten - Erziehung: 54
Mindennapos mozgás 54
Die Nationalitäten – Erziehung: 58

Külső világ tevékeny megismerése: 58
Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak tartalma 63
Unsere Aufgaben im Kreise der Nationalitäten Kenntnisse 65
Munka, munkajellegű tevékenységek 67
Die Nationalitäten - Erziehung: 68
A tevékenységekben megvalósuló tanulás 69
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése 70
Tervezés, szakmai dokumentumok, mérés, ellenőrzés, értékelés 72
Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése, sémája 72
Szervezeti leírás 73
Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése 74
Folyamatos ellenőrzés, értékelés 75
A helyi Pedagógiai Program értékelése 76
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére: 77
TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM 79
Program elfogadása, érvényesítése, módosítása, érvényességi rendelkezések 81
FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS DOKUMENTUMOK 82
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 83
Óvodai integrációs program: 84

Bevezető

A költségvetési szerv hivatalos adatai az Alapító Okirat szerint

A költségvetési szerv hivatalos elnevezése:
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha
német nyelven: Sonnenblume Kindergarten und Küche Berin

A költségvetési szerv székhelye, telefonszáma:
7072 Diósberény, Iskola u.9.
74/448-282

A költségvetési szerv irányító szerve:
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás Társulási Tanácsa
Székhelye: 7072 Diósberény, Iskola u.9.

A költségvetési szerv fenntartója:
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás
Székhelye: 7072 Diósberény, Iskola u.9.

A költségvetési szerv közfeladata:
Óvodai nevelés és konyhai étkeztetés

A költségvetési szerv alaptevékenysége:
Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés, ellátás
Konyhai étkeztetés

Tagintézmények megnevezése és címe:
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Varsádi Tagóvodája
7067 Varsád, Kossuth L. u. 16.
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Regölyi Tagóvodája és Konyhája
7193 Regöly, Rákóczi F. u. 12.
Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pári Tagóvodája
7091 Pári, Kis utca 152.

Az intézmény típusa: óvoda

OM azonosító: 036231

Gazdálkodási besorolása:
Gazdálkodási feladatait a Regölyi Közös Önkormányzati Hivatal Diósberényi Kirendeltsége látja el.

A költségvetési szerv illetékessége, működési területe:
1. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha
- Diósberény közigazgatási területe
- Szakadát közigazgatási területe

- Udvari közigazgatási területe

2. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Varsádi Tagóvodája
- Varsád közigazgatási területe
- Udvari közigazgatási területe

3. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Regölyi Tagóvodája és Konyhája
- Regöly közigazgatási területe
- Keszőhidegkút közigazgatási területe

4. Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pári Tagóvodája
- Pári közigazgatási területe

Alapító okirat kelte: 2023.12.07. (TAR/18-6/2023)

Törvényi háttér:
A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
A Kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról
32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
1997. évi XXXI. törvény a gyermek védelemről, és gyámügyi igazgatásról
Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
Az óvoda hatályos Alapító Okirata
32/1997.(XI.5.) MKM rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Pedagógiai Program:

Pedagógiai programunk újragondolását az Óvodai Nevelés Alapprogram iránymutatása, szellemisége, cél- és feladatrendszere, a módosított nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi. CXC. törvény, a köznevelléssel összefüggő egyes kormányrendeletek, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságról szóló 316/2012. (XI. 13.) Korm. rendelet, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról, valamint a Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha sajátosságai tették szükségessé. 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm.

rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló jogszabály alapján a programunk felülvizsgálata és kiegészítése megtörtént.

Pedagógiai Programunkban összegezve van mindaz a szellemiség, szakmai tudás, közös értékrend, amelyet a „mi óvodánk" életérzés jelent. Óvodánk elvárásként támasztja a dolgozóival szemben, hogy az intézményünkben cseperedő gyermekek sikeresen nevelkedjenek, kompetenciáik pozitív irányba fejlődjenek. Célunk, hogy a gyermekek sikeres iskolai elörehaladásához szükséges minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalmat közvetítsünk, segítsük a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció kialakítását. Ezzel is biztosítva az óvoda és az iskola közötti átmenet zökkenőmentességét.
Fontos számunkra a gyermekközpontúság, a gyermekek tisztelete, a játék, mint az óvodáskorú gyermek, legfontosabb tevékenysége.
Hiszünk abban, hogy az intézményünket választó családokkal való jó együttműködés alapja az, hogy a gyermekek szülei az óvodába lépés pillanatától megismerjék Pedagógiai Programunkat, az abban foglaltakat elfogadják, azonosuljanak vele és megvalósításban partnerként közreműködjenek.
A Diósberényi Napraforgó Óvoda és Konyha nevelőtestülete és a nevelő és oktató munkát segítő alkalmazottak közössége együttesen arra törekszünk, hogy az elmúlt évek szakmai eredményeit megtartva, színvonalas, pozitív jövőképet sugárzó intézmény maradjunk, ahol jó gyermeknek és felnőttnek lenni egyaránt.

Az óvoda bemutatása

Óvodánk programja a népszokásokra, hagyományokra épülő óvodai neveléssel valósítja meg a normál fejlődésű, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált együttnevelését, differenciált óvodai fejlesztését. A pedagógiai program támaszkodik más, már eredményeket felmutató nemzetiségi óvodák programjaira, ill. felhasználja a nemzetközi széles körű tapasztalatokat. A pedagógiai program összhangra törekszik a helyi, nem nemzetiségi sajátossággal, elvárásokkal, ill. teljes együttműködést céloz meg az anyaintézménnyel, amennyiben nem sérti az általános kisebbségi jogokat.

Település bemutatása:
Varsád 481 fős kistelepülés. A községben munkalehetőség szinte alig található, vidéki munkahelyen is kevesen dolgoznak a távolság miatt. Ennek következtében a munkanélküliek száma is fokozatosan emelkedik. A fiatalok többsége a jobb munkalehetőség reményében elköltözik a faluból, ezért a lakosság nagy része időskorú, kevés fiatal határoz úgy, hogy itt alapít családot. A település hátrányos helyzetéből adódóan a hátrányos helyzetű családok száma is emelkedik, ez az óvoda részéről is nagyobb odafigyelést igényel.
Mivel a község lakosságára az elöregedés a jellemző, a születések száma is eddig jelentősen csökkent. Elmondható, hogy az utóbbi időkben stagnál a községben élő gyerekek száma.

Az óvoda épületének főbb jegyei:
Az óvoda épülete egy jó állapotban lévő felújított régi épület, melyet már többször átépítettek. 1989-ben a konyha került bővítésre, mely által korszerűvé, az egészségügyi előírásoknak megfelelővé vált. 2008-ban kialakításra került az óvoda tornaszobája, 2009-ben pedig a fűtés korszerűsítése (központi fűtés) történt.

Az óvoda konyhájához tartozik még egy élelmiszerraktár, mellette egy öltöző és egy vegyi áru raktár található. 2013 nyarától a főzés megszűnt, melegítő konyhaként működik.
A csoportszoba 78 m^2 alapterületű, mérete a gyermeklétszámhoz ideális. Pályázatok és különféle támogatások (Kisebbségi Önkormányzatok) segítségével igyekszünk új eszközöket, berendezéseket vásárolni, illetve a régebbieket felújítani. A Fenntartó az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és integrációs rendszerben résztvevő intézmények kiegészítő támogatására 2007-től nyújt be igénylést rendszeresen és kapott támogatást. A berendezésünk megfelel a gyermekek méreteinek, biztosítja az egészségmegőrzést, a mozgás és játékigény kielégítését, az esztétikus környezetet. Az öltözőszekrények cseréje 2009-ben megtörtént.
A csoportszoba az öltözőn keresztül közelíthető meg, melynek mérete és berendezése szintén megfelel a gyermeki méreteknek és igényeknek.
Az öltözőből nyílik a mosdóhelyiség, abból pedig a WC. E két helység berendezése is megfelel a csoportlétszámnak, biztosítja az egészséges életmódra neveléshez szükséges feltételeket.
Az óvoda udvara tágas, többféle lehetőséget biztosít a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez, a mozgásfejlesztő feladatok megvalósításához.
Az óvodánkban meglevő eszközöket igyekszünk úgy kihasználni, hogy a nevelés minden területén a programban meghatározott feladatok megvalósítását szolgálja.

Társulási megállapodás a következő településekkel történt: 2003. Szakadát, 2005. Varsád, 2006. Udvari, 2007. Szárazd, (2018.-ban kilépett az Óvodatársulásból), 2010. Miszla (2022-ben kilépett az Óvodatársulásból), 2013. Regöly, Keszőhidegkút, 2015. Pári. Elmondható, hogy mindegyik község hasonlóan hátrányos helyzetű kistelepülés, mégis Diósberény lehet a társulás gesztora. Az intézményt irányító társulás operatív szerve a Társulási Tanács, melynek elnöke a mindenkori diósberényi polgármester. Már január elején megkezdődnek a költségvetési tárgyalások, egyeztetések.
Diósberényi Óvodafenntartó Társulás keretében polgármesterek döntenek az óvoda önálló költségvetésének elfogadásáról az óvoda igazgató jelenlétében.
Az idők során tehát eljutottunk oda, hogy több településről (Szakadát, Gyönk, Högyész, Szakály) is bejárnak hozzánk a gyerekek falugondnoki busszal, illetve szülői szállítással.

Az alapprogram által meghatározott elvek:
Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.
Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programunk egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy intézményünk szakmai

önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.
A helyi pedagógiai program tartalmazza:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet
- a szülő, gyermek, pedagógus együttműködési formáit
- nemzetiségi óvodai nevelésben résztvevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat
- az egészségnevelés és környezeti nevelés elveket, programokat, tevékenységeket
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket
- a nevelő testület által fontosnak tartott további elveket

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe vettük:

- a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét,
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyerekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás és játékigényük kielégítését.
Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg - a mindenkori előírásokkal összhangban - biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusnak.
Az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz. A nemzetiségi óvodák számára a 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról és a 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet A **nemzetiség óvodai nevelésének irányelve** ad útmutatót a speciális eszközállományról.

A minimum eszközrendszer a nemzetiségi identitás megalapozásához, fejlesztéséhez:

- tárgyi eszközök, textíliák gyűjtése
- szimbólumok, melyek a hagyományt, szokást tükrözik
- népviseleti ruha, mint ünnepi viselet

A „magyarban" használatos eszközök is felhasználhatók megfelelő módszerek alkalmazásával.
Óvodánk a fenti feltételeknek megfelel az alapelvekben meghatározottak szerint működik.

Az óvoda hitvallása

„Szentnek kell tartanunk a gyermek érintetlen lelkét, amit abba ültetünk minden próbát kiálljon. Ha rosszat ültetünk bele, megmételyezzük egész életére...S ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágzik..." (Kodály Zoltán)

„In der Hand ist es gegeben
Den Kindern eine Welt zu bau'n
Inder sie ganz geborgen leben
In der sie frei auf sich vertrau'n. (Ursula Bintig: Hoffnung)

Gyermekkép:

A nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. Az óvoda a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évben az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, az érintett településen lakóhellyel, vagy ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező három éves és annál idősebb gyermek óvodai felvétele teljesíthető.

A gyermek fejlődő, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások - beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is - együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Mindezen törvényszerűségeket nevelőmunkánk szolgálatába állítva fejlődik a gyermek kreativitása, problémamegoldó képessége, örömmé válik számára a felfedezés, gazdag ismeretanyagot szerezhet, kialakul önálló gondolkodása, az életkornak megfelelő neveltsége. Megfelelő pedagógiai légkörben kialakul az egymás közötti kölcsönös megértés és szeretet, elfogadás, segítőkészség és együttműködés. Harmonikus, tevékeny gyermekközösségek alakulnak, ahol a különbözőség elfogadása mindenkinek természetessé válik. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kialakulásának.

Óvodakép:

- A családi nevelés kiegészítőjeként, a gyermekek érdekét szem előtt tartva szeretetteljes, derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, bizalomteli légkörben neveljük a gyermekeket harmadik életévtől az iskolába lépésig.
- Óvodáink pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodás korú gyermekek fejlődésének és nevelésének alapvető feltételeit.
- Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkcióik teljesítése közben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- A szociális érzékenység kialakításával segítjük a különbözőség elfogadását, mely lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálja helyét a csoportban.
- Óvodai nevelésünk biztosítja a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni készségek, képességek kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételét (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkor szerinti specifikus alakításáról: a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integritását.

Intézményi jövőkép:

Óvodánk jövőképét az intézmény nevelőtestületével együttműködve, eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzéseken és az önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram, a helyi Pedagógiai Program és az Intézményi Önértékelési Program elvárásainak, segítsék elő a magas színvonalú szakmai munkavégzést, intézményi működést. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, a folyamatban lévő és várható társadalmi változásoknak, a korszerűbb, biztonságosabb működéshez állandó fejlesztésekre van szükség. A kihívásoknak csakis együtt, erőforrásaink optimális mozgósításával tudunk megfelelni. Intézményünk gyermekközpontú, ahol a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük és a partnerek elvárásainak megfelelő, szakmailag jól megalapozott alkalmazotti közösség dolgozik.

Közös célok:

A 3-6-7 éves gyermekek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:

- az egészséges, sokoldalú személyiség,
- a gyermekek környezettudatos szemlélete,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, érzelmi, értelmi érettség,
- a más nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek,
- a tehetséges gyermek átlag feletti, speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek,
- a hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenőmentesebbé válik.

Az óvoda pedagógiai alapelvei

- Az ember mással nem helyettesíthető, *szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben* is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Hagyjuk menni gyermekeinket a maguk útján, egyéni testi-lelki-érzelmi adottságaiknak megfelelően, de folyamatosan kísérjük figyelemmel.
- Gyermekeink családias, nyugodt, derűs légkörben éljenek, ahol érezzék, hogy tiszteljük őket, rájuk figyelünk és segítünk, ha szükségük van a segítségünkre.
- Fontosnak tartjuk a gyermekek életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek előtérbe helyezését.
- Gyermekközpontú neveléssel törekszünk a gyermeki személyiség sokrétű kibontására.
- A nemzetiségi nevelés- messzemenően építsen a gyermek érzelmi belső motivációjára.
- Kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységéhez.
- Az óvodai élet egészére terjedjen ki.
- A gyermekhez igazodó, jó közérzetet biztosító - módszerek alkalmazása.

- ❖ Minden gyermek jusson el az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
- ❖ Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Die Nationalitäten - Erziehung

- ➢ soll sich:
- ➢ weitgehend auf die innere gefühlsame Motivation des Kindes bauen
- ➢ mit der spontaner Tätigkeit des Kindes verbinden
- ➢ auf das ganze Leben des Kindergartens ausbreiten
- ➢ eine für die Kinder geeignete - gute Allgemeinbefinden sichernde – Anwendung der Methoden bieten

Az óvodai nevelés célja

Az óvodába járó gyermek biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjen életkorának és fejlettségének megfelelő óvodai értékrend alakításával, hozzájáruljunk képességeinek kibontakoztatásához. Nevelésünk alappillére a szeretet. Az óvodapedagógus sikeres munkájának eredménye a társadalmilag hasznos és egyénileg értékes neveltséget, készségeket, jártasságot és tudást birtokoló gyerekek iskolába lépése.
Az óvodapedagógus kötelessége olyan nevelési feladatok és tevékenységek meghatározása, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre való felkészülését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
A nemzetiség kultúrájának megismerése, elsajátítása, a kulturális hagyományok átörökítése az óvodai nevelés keretein belül.

Az óvoda által használt nyomtatványok:

- ❖ oviKRÉTA felületen belül:
  - felvételi előjegyzési napló
  - felvételi és mulasztási napló
  - gyermek alap adatai, felügyeleti jog, jogviszony, nevelési adatok, egyéb csatolt iratok, jelenléti ív
  - óvodai csoportnapló: a csoportnaplónak tartalmazni kell a gyermeknevelésehez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit
  - a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
  - anamnézis
- ❖ óvodai törzskönyv

Az óvoda nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Feladatunk szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő komplex módon érvényesülő tevékenységek szervezése, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét,

kielégítve az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteit. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, *esetenként hátránycsökkentő* szerepet töltenek be. Az óvodai nevelés rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését. A rendszer elemei:

- a, a nevelés alapvető keretei: a gondozás, az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés és az egyéni bánásmód érvényesülése, szocializáció biztosítása, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés, és a kisebbségi nyelvi és kulturális fejlesztés.
- b, az egyes kereteken belül a gyerekek tevékenységei: a játék, a munka, a tevékenységben megvalósuló tanulás. Közülük elsődleges és alapvető a játék, mely áthatja a gyermek egyéb tevékenységeit is.

Az óvodai élet tevékenységi formáiban a német és a magyar nyelv használata egyaránt érvényesül. A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett törekszünk a minél teljesebb német nyelvű kommunikációra. Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítjuk az utánzáson alapuló nyelvtanulást. A német kultúrkincsből (irodalom, zene, népi játékok), tudatosan felépített tematika segítségével, változatos módon szervezzük meg a nyelvelsajátítást.
Az óvodai élet megszervezésénél, a program módosításánál elsődleges szempont, hogy minden gyermek személyiségének formálása speciális módon, sok játékossággal, ötletességgel, de mindig sok türelemmel és szeretettel történjen. A másság tiszteletének és elfogadásának eredményeképpen a kölcsönös együttműködés kibontakoztatása a játékon, és a különböző érzelem gazdag, életkornak megfelelő, hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül segítse a kisebbségi identitástudat kialakítását és fejlesztését.
Célunk még a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek felkarolása, segítése, részképesség-zavaraik kiküszöbölése, egyéni fejlesztések beépítésével.

Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés:

Az óvodáskorú gyermek testi fejlődésének elősegítése minden óvodai programban kiemelt nevelési feladat.

Az egészséges életmódra nevelés - egészségfejlesztés célja és feladatai:

- az egészséges életmód és szokások megalapozása, kialakítása, vagyis megtanítani a gyermekeket helyesen élni,
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlődésének megalapozása, elősegítése
- a családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az életmód formálás egyik lényeges célja a megelőzés fontosságának felismertetése,
- a szülők bevonásával a gyermekek körültekintő testápolása, a tisztálkodás, az étkezés higiéniájának megalapozása, a fogmosás, az időjáráshoz igazodó öltözködési szokások kialakítása, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése
- az egészségmegőrzéshez szükséges szokások gyakoroltatása,

- ❖ életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- ❖ a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése, a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- ❖ a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészségtudata a saját tapasztalatra és információszerzésre alapozott formálása.
- ❖ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása
- ❖ megfelelő szakember bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- ❖ olyan tevékenységek, programok biztosítása, szervezése, folytatása, melyek biztosítják az egészség nevelési és környezetvédelmi elvek érvényesülését, megvalósulását az óvodai élet egésze során

Megvalósítás feladatai:

- az egészséges környezet biztosítása

Cél: az egészséges, barátságos környezet kialakítása, mely lehetőséget nyújt a gyerek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére.

A gyermekbarát, esztétikus csoportszoba mintaként hat, és épül be a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek életébe. A csoportszobánk több funkciót is ellát: a játék, a tevékenységek, az étkezés és az alvás helyéül is szolgál. A nagy ablakok szolgálják a természetes fény besugárzását és a nap folyamán a többszöri levegőcserét is lehetővé teszik. A gyerekek által használt játékok, eszközök elérhető magasságú polcokon legyenek elhelyezve, így ők is részt vehetnek azok megóvásában.

Az öltözőben a gyerekek váltóruhája, cserecipője, ruhája, tornafelszerelése külön jellel ellátott helyen van. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felszerelését szükség esetén egyéb forrásokból biztosítjuk a szociális hátrányok mérséklése céljából.

A mosdóban a gyerek a jellel ellátott fogmosó felszerelését, törölközőjét könnyen megtalálja. A kézmosáshoz a folyékony szappan használatát tartjuk megfelelőnek. A különböző korosztályok részére különböző méretű WC-k állnak a gyermekek rendelkezésére, egymástól elválasztva, az intimitás biztosítása érdekében.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodának sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Az udvar változatos felületű: füves, betonozott, árnyas és napos részek váltják egymást. Mozgást fejlesztő eszközök (pl.: különböző mászókák), homokozó és egyéb udvari egyéni – társas játékszerek teremtik meg a lehetőségét a sokoldalú, szabadon választott tevékenységeknek.

- a gyermekek egészségre nevelése, gondozása / testápolás, öltözködés, táplálkozás /

A gondozási tevékenység a nevelés szerves részét képezi, azzal egységben valósul meg. Alapvető szükségleteket elégít ki, melyek elősegítik a gyermek fejlődését.

Cél: az egészség gondozásához szükséges készségek megalapozása.

A különböző szokások (étkezések, önkiszolgálás, tisztálkodás, stb.) kialakulási folyamatában törekszünk arra, hogy a gyermekek sok elismerést, bizalmat kapjanak, jussanak sikerélményhez. A gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve az óvodás kort alapozó jellegűnek tekintjük. Ez az időszak a legalkalmasabb a személyi higiénia alapkészségeinek

begyakorlására, az egészségügyi szokások kialakítására. A gondozás nemcsak a gyermekek egészséges fejlődését biztosítja, hanem magában rejti a megbetegedések megelőzését, a gyermekek egészségének védelmét is. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás magába foglalja a személyi és környezeti higiéniát, az egészséges táplálkozást, a kulturált étkezést, a szervezet edzését, a testnevelést és a betegségek, kisebb rendellenességek prevencióját, korrekcióját.

A gyerek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás, a gyerek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása.

- Tisztálkodáshoz szükséges felszerelések, testápolás: A testápolást szolgálja a gyerek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Testápolás közben a gyermek utánzási hajlama lerövidíti a szokás – tanulás folyamatát. (mosakodás, kéztörlés, fogmosás, fésülködés, WC használat) Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiéniai szokásai a napi tevékenységekben sok gyakorlással, folyamatos korrekcióval, segítő értékeléssel alakulnak ki.
- Öltözködés rendje: A gyermekek öltözéke legyen célszerű, álljon összhangban önállóságukkal és az óvodai élettel. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ruházata tiszta, ízléses, praktikus legyen, és ezt önmaguk is igényeljék. Az öltözködésnél a rétegességet hangsúlyozzuk, mely az öltözködési szabályok közül a leglényegesebb. Jelentőségét nap, mint nap éreztetjük a gyerekekkel, és ebben kérjük a szülők segítségét is. A lábbeli legyen kényelmes, levegőzzön, és tartsa a bokát. Egészségügyi szempontból szükséges a benti cserecipő. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ruházatának rendben tartása, cseréje, beszerzése szükség esetén különböző forrásokból, fokozott gondoskodással, összefogással történik.
- Mozgás – edzés, a teremben és a szabadban való mozgás: A gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelés foglalkozások, és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek (változatos udvari játékok, sokféle és sokirányú mozgásos szabályjátékok, küzdőjátékok, népi dalos játékok, körjátékok) szolgálják, melyeket részben a gyerekek szabadon választanak, részben az óvónők kezdeményeznek, szerveznek. Környezetünkben lehetőségeinkhez mérten sétákat, kirándulásokat, túrákat („Természet csodái az óvodában"c. projekt) szervezünk, melyek az élményhatásokon kívül a gyermekek mozgásigényének kielégítését, mozgásuk fejlesztését is szolgálják. A testi és lelki egészség eléréséhez a test rendszeres edzése is hozzájárul. A mozgás a gyermek egyik legtermészetesebb életmegnyilvánulása. A megfelelő, célszerű és tudatosan irányított higiénikus környezetben megvalósuló mozgás pozitívan hat az anyagcserére és az idegrendszerre. Javítja a mozgási rendellenességeket, segíti a növekedést és a helyes testtartás elsajátítását. A mozgás folyamatában a gyermek ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok váltakozásához.
  Fontos, hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban. A jó levegő, a napfény és a víz a gyerekek edzését segíti.
- Pihenés: A mindennapi mozgás után a gyerekeknek szükségük van hosszabb, rövidebb ideig tartó pihenésre. A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata, a szoba levegőjének cseréje illetve a külső zavaró ingerek megszüntetése. Mesével, halk zenével, párologtatóból áradó levendula illattal csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyerekeket.

Egészségfejlesztési program

„A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési - oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő." 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. §
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása az óvodás életkorban kiemelkedő jelentőségű. Az egészségvédelem elsődlegesen a gyermek testi fejlődésének elősegítését célozza. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármas (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az egészséges életmódra nevelés területei:

- Gondozás - Egészség védelem - Betegség megelőzés - Személyes motívumok, higiéné alakítása - Mozgás, edzettség - Egészséges környezet megteremtése
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatosság

Az életkori sajátosságaiból eredően a kisgyermek mozgásigénye nagy, amelynek kielégítésére törekedni kell. A mozgásfejlődésre épül, az egészséges életmód, a testápolás, az önkiszolgálás, az egészségmegőrző szokások kialakítása. Az óvodás gyerekre vonatkoztatva tudjuk, hogy minden gyermek más és más, mindegyiküknek más az egészségügyi állapota, edzettsége, teherbíró képessége.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségfejlesztésre, egészséges életmódra nevelés összefüggő feladatokra:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi egészségvédő testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségek megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- egészségmegőrzés,
- a személyi higiéné területe,
- környezeti higiéné.

A személyi, környezeti higiéné, a mozgásos életmód, az egészséges táplálkozás és kultúrált étkezés, az egészséget károsító magatartásformák elkerülése, megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel és óvodapedagógussal együttműködve.

Az óvodapedagógus feladatai az egészségneveléssel, egészségfejlesztéssel kapcsolatban

- ❖ megteremti a gyermekek a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése, a szokásrend kialakítása, az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészség megőrzés szokásainak alakítása,
- ❖ biztosítja a gyermekek egészségének védelmét, edzettségét a mozgás, mindennapos testnevelés, testmozgás és pihenés összhangját
- ❖ kialakítja az egészséges életritmus, életvezetés koncentrációját
- ❖ biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezetet, a helyes higiénés szokások kialakítása,
- ❖ kialakítja a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, környezet tudatos magatartás megalapozása,
- ❖ kialakítja a család és az óvoda együttműködésén alapuló kapcsolatát
- ❖ megelőzi a bántalmazást, erőszakot, baleset és szükség estén elsősegélyt nyújt
- ❖ a gyermekek testi épségének védelme és a baleset megelőzés,
- ❖ megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

A gyermek egészségnevelésének fejlettségi mutatói iskolába lépéskor

- ❖ kialakulnak az életkornak megfelelő egészséges életmód szokásai
- ❖ viselkedésüket a közösségben jellemzi az egyéni érdekeik érvényesítése mellett a közösségi érdekek tiszteletben tartása, a társakra való odafigyelés és alkalmazkodás, együttműködés,
- ❖ ismerik és betartják a közösségi életben elengedhetetlen viselkedési formákat, érintkezési szabályokat,
- ❖ kialakult a társaikhoz, felnőttekhez, csoporthoz, óvodához fűződő kötődésük, figyelnek és vigyáznak egymás játékaira, alkotásaira,
- ❖ szükség szerint segítenek egymásnak a különböző tevékenységek során,
- ❖ konfliktusok esetén képesek a megegyezésre, törekszenek az agressziómentes kommunikációra,
- ❖ a közösségért tevékenykednek, közösségi feladatokat vállalnak („mosdó - felelős"), aktív résztvevői a közösségi tevékenységeknek, ünnepeknek,
- ❖ pozitív, reális énképük alakul ki,
- ❖ társaikban is meglátják az értékes tulajdonságokat, pozitív jellemvonásokat, türelmesek a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, segítik és támogatják őket.
- ❖ ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, elemi ismeretekkel rendelkeznek szülőföldjükről, hazájukról,
- ❖ a más országokból származó, idegen anyanyelvű gyermekekkel szemben befogadók, törekszenek egymás megismerésére, tiszteletére,
- ❖ viselkedésüket jellemzi a természeti értékek megbecsülése, környezettudatos magatartás.
- ❖ a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

<u>Környezettudatos magatartás megalapozása</u>

Az egészségünk és életünk minőségét nagymértékben meghatározza a természet megvédése, a hulladékkezelés, az energiával való takarékosság szemléletformálásának, új értékek, célok beemelése az óvodai nevelés kompetenciájába.

A környezettudatos magatartásra nevelés célja:

- olyan szemléletet közvetíteni, amely elősegíti, hogy - a gyermekek szeretik és tisztelik az életet, a kulturális és természeti értékeket, valamint őrzik a hagyományokat.
- pozitívan viszonyuljanak a bennünket körülvevő élő és élettelen, természeti és társadalmi környezethez
- hogy a családok életvitele is környezettudatossá váljon a gyermekek szokásai, viselkedése, ismeretei hozadékaként.

Óvodapedagógusok, és a nevelést - oktatást segítő alkalmazottak feladatai:

- modell értékű példamutatás
- az óvodában élősarok kialakítása, gyermekek bevonása a növények gondozásába
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni,
- az óvoda tisztaságának megóvása, az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása, a csoportszobák szellőztetése,
- a megfelelő fűtés és világítás biztosítása, takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.
- családok bevonása (óvoda szépítése, egészségvédő programok szervezése)
- zöld jeles napok beépítése az óvodai élet folyamataiba

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját,
- megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- takarékoskodnak a vízzel,
- részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).
- a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

<u>Die Nationalitäten - Erziehung</u>

Die Sprache übende Nationalitäten - Kindergärtnerin(en) und die Amme sollen regelmäßig mit der zurückkehrende Kommunikationslagen eine Muster für die Kinder fürs Nachahmung geben, im angesicht der eigene Fähigkeiten des Kindes.
Zum Ausdrücken der Bitten, Anweisungen und Mitteilungen bestreeben wir uns auf die Gebrauch der ständigen Wortanwendungen:
-In den folgenden Tätigkeiten:

- Kleidung
- Körperpflege
- Mahlzeit
- Erholung

<u>Charakteristische Entwicklungen am Ende des Kindergartenalters:</u>

- Die Kinder verstehen und benutzen die in der Kleidung verwendete Ausdrücken, Bitten

und Anweisungen in der Sprache der Minderheit
- Sie kennen die üblichen Mitteln der Mahlzeiten, die Namen der Speisen, auch in der Sprache der Minderheit
- Sie kennen die typische Speisen der Nationalität
- Sie kennen und verwenden die Ausdrücke (im Laufe der Körperpflege und Erholung) in der Sprache der Minderheit

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:

(lelki és társadalmi egészség) biztosításának óvodai feladatai, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

Az óvodás korú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Az interperszonális kapcsolatok jellemzője is az érzelmi alap, melyek kölcsönös érzelmekből keletkeznek és az embereket közelebb hozzák egymáshoz, vagy eltávolítják egymástól. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segítit a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kultúrán alapuló értékrend, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Célunk:
- A gyermekeket óvodánkban érzelmi biztonság, otthonosság, derűs szeretetteljes, *kiegyensúlyozott légkör, állandó értékrend vegye körül a beszoktatástól az óvodás kor végéig, biztosítva ezzel azt, hogy a gyermeket kedvező érzelmi hatások érjék*
- A gyermekek környezettel szoros kapcsolatban történő személyiségforrása, melyben kapcsolatokat teremtenek másokkal, közelebb kerülnek egymáshoz, és amelynek következtében alakul énképük. A szociális képességek kialakítása, az érzelmek és a barátság fogalmának illetve az iránt uk való igénynek a kialakítása.
- Barátságos, derűs légkör kialakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése.
- Fegyelmezettség, kooperáció, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés.

Társas kapcsolatok:
- Egymás közötti bizalom kiépítése / óvónő - gyerek, gyerek - gyerek között.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- Biztonságérzet keltése a csoportban való tartózkodás során.
- Alá -, fölé-, és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása.
- Egymásiránti tolerancia alakítása.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, „én-tudatának" alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés folyamatban a pedagógus feladatának tekintjük:

- a viselkedéskultúra megalapozását;
- a kultúrához kötődés erősítését, az értékek megbecsülésére nevelést;

- a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés erősítését;
- adjon lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, gyakorolhassa a másság elfogadását.
- a közös szabályalkotásra, a szabályok betartására és esetleges módosítására ösztönzést;
- az alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztését;
- a megkezdett tevékenység befejezésére való ösztönzést;
- birtokló gondoskodás helyett ésszerű korlátok közötti szabadság biztosítását;
- a példaadást, a pozitív értékek megmutatását, mindig a pozitívumból kiinduló, majd az esetleg szükséges korrigálásra rámutató értékelést;
- a nehezen szocializálható, *kiemelt figyelmet igénylő*, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén *speciális felkészültséggel* rendelkező szakemberek, (pl.: pszichológus vagy logopédus stb.) közreműködésével.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez; ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra;
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabályainak betartása;
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén;
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival;
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben;
- Törekszenek a konfliktus helyzetek önálló megoldására;
- A csoportba látogató vendégeket szeretettel fogadják;
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján végzik, be is fejezik;
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit;
- Értékelik saját és társaik tetteit, megpróbálnak megfelelni az eléjük tárt pozitív magatartási formáknak;
- Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket;
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat;
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- A feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – *szükség szerint kreatív* – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

- A *kiemelt figyelmet igénylő gyermekek* iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.
- A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

„Lelki" egészségvédelem: Feladataink azokkal a gyermekekkel kapcsolatban, akik hátrányos helyzetük miatt nem érik el az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja, feladatai:

- Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, e s engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. Az óvoda barátságos, bizalmat teremtő és szeretetteljes környezete ösztönzi a gyermeket, amely befolyásolja a gyermek érzelmi kötődésének fejlődését, ennek megvalósítása a pedagógus és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítők feladata. A gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által alapozódnak a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarati tulajdonságjegyek.
- "Kiegyensúlyozott, boldog gyerek - állapot" létrehozása.
- A multikulturális nevelés feladata az, hogy felkészítse a gyermeket több kultúrához való alkalmazkodásra. Megkönnyíti a különböző kultúrák egyenjogúságának elismerését, ha a többségi kultúrába is beépülnek a kisebbség értékei, információi. Ez nagymértékben segíti a társadalmi beilleszkedést.
- Az érzelmekre épülő szeretetteljes óvodai légkörben elősegítjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kapcsolatainak alakulását, közösségbe illeszkedését,

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés színterei:

1. A beszoktatás időszaka:

Az óvodakezdés első benyomásai "életre szóló" élményeket adnak, meghatározzák a gyereknek, szülőnek egyaránt az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét. A programban ez a közismert tény válik a szocializációs nevelés mozgató erejévé.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása a szocializációs esélyeik növelése érdekében kiemelt figyelemmel történik.

A beszoktatás célja: a gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

2. Együttlét a mindennapokban:

Az egyes gyerek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége. A gyermek az egymás mellett játszástól az együttjátszásig, majd az együttjátszás és tevékenykedés során a "mintha" helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez, alakul szociális készsége. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. Az életkorra jellemző gyermeki "kódolást", jelzésvételt a beszéd mellett a metakommunikációs hatások erősítik meg. A közösen átélt élmények a gyermekben az újra - meg újra átélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik. Ez egy olyan spirál, amelyben a szociális viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

3. Óvodai ünnepnapok:

A program tartalmából fakad, hogy a német nemzetiségi hagyományőrzés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokásőrző és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol. A közösségfejlesztő és közösségépítő programok a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális hátrányait csökkentik és hozzájárulnak a szocializációs képességeik fejlődéséhez.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés személyiségfejlesztő hatása

A szocializáció folyamatában, a gyerek teljes személyisége fejlődik. A mindennapokban az önkipróbálási vágy szükséglete, a jeles napokon a "másképp" viselkedés vágya a szociális viselkedésben a gyereket egyre magasabb szintre juttatja. A gyerekben alapozódnak azok a készségek, amelyek további fejlesztésének feltételei. Alakul szociális beleérző képessége, kapcsolatteremtésben kezdeményezővé válik, elsajátítja a társas együttélés viselkedésnormáit.

A **másság** elfogadási folyamatában formálódik segítő és tolerancia készsége. Az udvariassághoz, az illemhez tartozó szokásokat: a köszönés, a megszólítás, a mással való, a máshol való viselkedés, a vendégfogadás, a kulturált étkezés alapformáit, stb. az együttélés során gyakorolja, képes magáévá tenni.

A közös élmények, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet kialakítják a gyerek biztonságérzetét.

Összegzés

A gyerekek pozitív szocializálódását derűs, jóindulatú felnőttek segítik. Az óvónő a nevelési eszközeit tudatosan gazdagítja a hagyományápolás érzelemfokozó eszközeivel. A családok bevonása, a közös készülődések fokozzák a gyerek örömérzését. A német kisebbség hagyományainak ápolásból fakadó együttélés egy olyan biztonságérzetet sugárzó légkört teremt, amely védelmet nyújt és alapul szolgál a gyerek teljes kibontakoztatásához.

Die Nationalitäten - Erziehung

Von dem Eintritt ins Kindergarten modellisieren wir die Höflichkeits-, und Begrüßungsformen in Deutsch. Mit situatives Lagenerschaffung bemühen wir uns ein positives Erlebnis zu bieten und an das vielseitige Betätigung

Wir halten es für die Erlebnissartigkeit wichtig:

- Auf den Kindern achtende, mit entsprechende Sprachfähigkeit verfügbare Kindergärtnerin
- Die bewußte Benutzung der Metakommunikationsmitteln, die die sprachliche Ausdrücken begleiten
- Die ständige Beachtung der kinderlichen Bedürfnissen, Freiwilligkeit, und sich im Spiel zu Betätigen
- Durch den minderheitlichen Umwelt des Kindergartens möchten wir den Sicherheitsgefühl erreichen
- Solche Interaktionen, gesellschaftliche Verbindungen zu stärken, die den Gebrauch der Minderheitensprache motivieren

Charakteristische Entwicklungen am Ende des Kindergartenalters

- Die Kinder verstehen und verwenden verschiedene Verhaltungsformen, und mit den Regeln verbundene Ausdrücke in der Sprache der Minderheit
- In alle Formen der gesellschaftlichen Verbindungen benutzen sie die Begrüßungs-, und Höflichkeitsformen in Deutsch
- Sie sind aufgeschlossen und motiviert auf die deutsche Sprache

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés:

Az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje, így az érzelmi állapot mindig cselekvés akarásának elindítója. A gyerek, ami iránt érdeklődik azt törekszik megismerni, s így indul a megismerés folyamata. Érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat. Ugyanígy cselekvésre készteti a mozgás által szerzett tapasztalat, amikor a mozgásöröm készteti az újabb és újabb próbálkozásra. Ezek az érzékszervi - mozgásos sémák és annak tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát. Ezt a tanulási folyamatot felgyorsítja a környezet érzelmi hatástöbblete. A gyerek értelmi képességei fejlődnek.

Az anyanyelvi-, értelmi nevelés célja

A gyerek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
Aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyereket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, a tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.
Lehetővé kell tenni, hogy ők is eljussanak oda, ahova azok a gyerekek, akik nincsenek hátrányos helyzetben. Tehát biztosítanunk kell a sokoldalú, harmonikus fejlődésüket, kapjanak megfelelő alapot az iskolai neveléshez. (Esélyegyenlőség biztosítása.)
A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi-, értelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása:
A gyerek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot. Az átélt közös alkotó tevékenységek fejlesztik a gyerek értelmi képességeit, intellektuális élményeket kelt bennük, ez sikerre motiváló erő. A sikerélmények hatására az emlékezeti bevésés erősebb és újra átélésre ösztönzi a gyereket. Az érzelmi többlet, fokozza az értelmi fogékonyságát, *alkotóképességét*. A közös tevékenységek, a beszélgetések során ráérez az együttgondolkodás örömére, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása.

Összegzés
A gyerek értelmi fejlődésének, fejlesztésének a feltétele a környezet által nyújtott érzelmi biztonság. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek, a gyereket cselekvésre késztetik. A gyerek a differenciált bánásmód hatására jut el a saját értelmi képességeinek legmagasabb szintjére.

Die Nationalitäten – Erziehung:

- Durch eigene Erfahrungen sollen sie aktive sprachliche Kenntnisse aus ihrem Umwelt sammeln
- Durch den Verlauf des Erfahrens, des Gedächtnisses und des Verständnisses soll ihr aktiver Wortschatz erweitert werden
- Die Erkennung der Zusammenhänge sollen mit einfachen sprachlichen Ausdrücke begleitet werden

A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok
A nemzetiségi nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja. Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda, mely mindkét nyelv (magyar és német) fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységformáiban a két nyelv használata érvényesül. Az óvodások igen fogékonyak mindenre, így a nyelvre is. A nyelv bevezetésekor el kell érjük, hogy figyelmüket felkeltsük és meg is tartsuk. Törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett – figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét – minél tejesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást. A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak köszönhetően rugalmasan alakítja a csoport heti-, és napirendjét. Elsősorban a gyermek érdeklődésére, élénk fantáziájára és érzelemgazdagságára építünk.
Célunk, a nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerése, és a

hagyományok átörökítése.
A német nemzetiségi nevelés feladata: hogy:

- a gyermekek számára anyanyelvi környezetet biztosítson,
- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

Az anyanyelvi ismeretek mindenképpen bázist nyújtanak a második/idegen nyelv elsajátításához. A foglalkozáson kívüli nyelvhasználat a nemzetiségi nyelven (német) történik, de alkalmazkodva a gyerekek nyelvi ismereteihez, lehetőséget ad a kezdeti magyar nyelvi instrukciókra is, melyet fokozatosan és módszeresen a nemzetiség nyelvére kell váltani.
A német nemzetiségi nevelés óvodai nevelésünk teljes egészét átszövi, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét.

- A német nyelv használatával lehetőséget biztosítunk a gyermekeinknek a nyelv megszerettetésére. A német nemzetiségi tevékenységek anyaga magyar nyelvű tevékenységekre épül, párhuzamos tervezéssel.
- Már az óvodába lépés pillanatától beszélünk a gyermekhez német nyelven. Eleinte csak az alapvető köszönési, udvariassági formákkal, egy – egy szóval, később tömondatokban. Minél többször hallják a gyerekek a mondatmodelleket, annál gyorsabban sajátítják el azokat.
- A nemzetiségi identitás kialakításához, az érdeklődés felkeltéséhez tárgyi eszközöket is használunk. Óvodánk belső tere is tükrözi német nemzetiségi jellegét.
- A gyakorló és szabályjátékok során (pl.: memória) gyakorolják a szavak helyes kiejtését. A játékszituációkon keresztül lehetőség kínálkodik a gyerekek megterhelése nélkül, nyelvi helyzetek teremtésére mindennapi tevékenységeken és szituációkon keresztül. A gyerekek megnyilvánulásaihoz időt adunk, nem sürgetjük őket, fontos, hogy jól érezzék magukat és sikerélményük legyen.
- Német nemzetiségi nevelésünk fontos színtere az éneklés, az énekes játékok, zenehallgatás és a táncok.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt
- Életkorának és egyéni képességének megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiség nyelvén közvetíteni, tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben.
- Ismerjen a nemzetiség, az anyaország kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat, játékokat és táncokat.
- Ismerkedjék meg a helyi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- Tudjon megnevezni nemzetiségi nyelven tágyakat, színeket, számokat, állatokat, családtagokat, testrészeket, évszakokat, időjárás jelenségeket.
- Legyen képes reagálni szituációkhoz kötött kommunikációs helyzetekben, tudjon egyszerű kérdést feltenni, és megválaszolni nemzetiségi nyelven.
- A passzív befogadó nyelvtanulás mellett képes legyen egyénileg különböző szinten az aktív nyelvhasználatra
- Ismerje és alkalmazza az egyszerű köszönési és udvariassági formákat német nyelven.

Az óvoda élet megszervezésének elvei

Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában a nevelőmunka központjában a gyermek áll. Intézményünkben valamennyi pedagógus szakirányú főiskolai végzettséggel, és közülük néhányan speciális szakmai képzettséggel rendelkeznek. Munkánkat szakképzett dajkák, pedagógiai asszisztensek és gondozó/takarítónők segítik. Óvodapedagógusaink nyitottak az önművelésre, továbbképzésekre, törekszünk módszertani, szakmai kultúránk, tudásunk fejlesztésére programunk eredményes megvalósítása érdekében. A mai kor elvárásához igazodva elmondhatjuk, hogy számítógépes alapismeretekkel minden óvodapedagógus rendelkezik.
Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus. A csoportokban a gyermekek a személyi állandóságot érzelmileg igénylik.

- Alapkövetelmény, hogy minden csoportban két szakmailag jól képzett, átfogó és korszerű pedagógiai ismeretekkel és módszertani tudással rendelkező, helyes erkölcsi megítéléssel önállóan, de egymással összhangban végző - óvodapedagógus nevelje a gyermekeket.
- Hangsúlyos az óvodapedagógus személyisége, nevelési szemlélete, stílusa és hivatástudata.
- A nemzeti és nemzetiségi kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek tiszteletben tartása, elfogadása alapkövetelmény és modell a különböző korú és fejlettségű gyermekeknek. Érzékenység a másik emberre, nyitottság a kapcsolatépítésben.
- Az óvodapedagógus értelmiségi státuszának megfelelően legyen tájékozott a különböző műveltség területeken, mert az integrált műveltségtartalmakat óvodai szinten csak így tudja beépíteni a spontán és szervezett pedagógiai szituációkba.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak (NOKS) összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit, és az abban, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Tudását folyamatosan bővíti és megosztja, figyelmet fordít a modern, újszerű módszertani eljárások alkalmazására, fejleszti módszertani kultúráját hospitálások, továbbképzések, házi bemutatók, tudásmegosztó értekezletek alkalmával.
- Aktívan részt vesz a közösségi oldalon létrehozott zárt csoport életében
- Szakmai kérdésekben, továbbképzési igény esetén megoldást keres.
- A tagintézményekkel való együttműködését szakmaiság jellemzi.
- Pedagógiai munkáját folyamatként kezeli, meghatározott elvárásoknak megfelelően adott időszakokra tervezi, melyet reflexióval zár.
- Tevékenységeit reflektív gondolkodás jellemzi, visszajelzéseket átgondolja, értékeli, az eredményeket felhasználja munkája során.
- Tervezése során tudatosan épít a megszerzett ismeretekre.
- Szülők igényeinek alapján közös programokat szervez
- Ötleteivel és programajánlásaival, aktív szervezőmunkájával gazdagítja a gyermekek intézményen belüli és kívüli tevékenységét.
- Értekezleten, szakmai vitákban aktívan részt vesz képes a szakmai állásfoglalásra, tudásával alátámasztja, megerősíti azt.
- Tudásával támogatja és kezdeményezi az intézmény innovatív törekvéseit – pályázati kiírások figyelése, pályázatírás.

A nevelési-oktatási intézmény igazgatója az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja. (1b) Az intézmény igazgatója a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

A nevelési-oktatási intézmény igazgatója az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy védőnő útján biztosítja.

A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.

Az intézmény igazgatója az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.

Az óvoda tárgyi feltételei

- Az óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda berendezési tárgyai épületben, udvaron a gyerekek fejlesztésének eszközei, a fejlődést szolgáló környezet elemei, amelyek a gyermekek sokféle egyéni és közös tevékenységét szolgálják.
- Épületben: a tere, folyosó - öltöző, fürdőszoba berendezései otthonos környezetet, családias hangulatot biztosítanak.
- Udvaron: rögzített és mobil tárgyak, eszközök a mozgásfejlődést segítik, sokféle mozgás gyakorlására adnak módot. A feltételek között pihenés is megvalósítható
- Biztosítva van a megfelelő munkakörnyezet az óvodai dolgozói részére (nevelői) és a szülők fogadására
- A berendezési tárgyak természetes anyagokból készülnek, színek, formák harmóniája az esztétikai igény belsővé válását segíti.
- A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét, fejlesztését szolgálják
- A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.
- A berendezések alakíthatósága a gyermek kreativitását fejleszti
- A játékeszközök a gyerekek fejlődéséhez tevékenységeihez igazodnak
- Gyermeklexikonok, képeskönyvek széles kínálata a gyermek ismereteit bővíti.
- Infokommunikációs eszközök használata, nagymértékben fejleszti a gyermekek természetes kíváncsiságát, érdeklődést
- A sportszerek az önálló gyakorlások során a kis és nagymozgások fejlődését segítik
- Szertárban megtalálható fejlesztőjátékok, és mozgástevékenységekhez használt mobil eszközök, naponta a játék alakulásától, és a gyermekek igényeitől függően kerülhetnek be a csoportba

Az óvodai élet megszervezése:

Nyitvatartási idő. A program a helyi igényeknek megfelelő hagyományos nyitvatartási időben szervezhető.
Óvodánk nyitvatartási idejéről a fenntartó dönt.
A csoport szervezése. A csoport szervezési módját a nevelőtestület határozza meg.
Óvodánk csoport összetétele vegyes életkorú. A kisebb gyerek tanul a nagyobbtól, kezdetben csak nézője, próbálgatója a színes, változatos tevékenységeknek (mint régen a családban, ellesték a mintát). A nagyobb gyerek segíti a kisebb szocializációs folyamatát.
A gyermekek egészséges óvodai fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a megfelelelő kereteket. Az adott korosztálynak és fejlettségi szintjének megfelelő komplex tevékenységek, csoportos, mikro csoportos és egyéni kezdeményezések, foglalkozások keretében valósulnak meg. A napirend és a hetirend igazodik a gyermekek egyéni szükségleteihez, az intézmény szokás és normarendjéhez. **A hetirend** rendszeresen visszatérő tevékenységekből épül fel, biztosítva a gyermekek számára az állandóságot és a változatosságot. Összeállításánál figyelembe vesszük, hogy minden korcsoport számára biztosított legyen a megfelelő hely, idő, eszköz és nyugalom a különböző tevékenységformák gyakorlásához. Szem előtt kell tartani a gyerekek igényeit, a spontán adódó helyzeteket, így a hetirend a gyermekek érdeklődéhez alakítható.
A napirend folyamatos, az egyes tevékenységformák a játékba ágyazottan szerveződnek.
A gondozási teendők időtartama (a mosdóban, az öltözőben, az udvaron, a déli étkezések és a pihenés idején, stb.) a gyerekek tempójához, igényéhez igazodik.
A tanulási *tevékenység* időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődéséről függ. A tanulási folyamatban a gyerekek az óvónő által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.
A tanulás jelen van a játékban, munkában, azaz a gyerekek minden tevékenységében. A tevékenység, a játék öröme az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a tanulásban a kudarcot, ami a tanuláshoz, iskolához való viszony szempontjából rendkívül fontos.
A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben lehetséges, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola - előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
A Nemzeti, Etnikai Kisebbség óvodai nevelésének irányelve alapján törekedni kell a napirend során a minél teljesebb nemzetiségi nyelvhasználatra.
A gyermekek nyelvismeretének figyelembevételével az óvónő dönt a nyelvhasználat arányáról. A nyelv óvónőhöz (személyhez) kötött illetve szituációhoz.

A két óvónő heti váltásban dolgozik, így a nyelvi váltás megszervezése is célszerűbb. Így elkerülhető - a gyermek számára nem előnyös - az állandó gyors nyelvi váltás.

Keretek:

- ❖ játék,
- ❖ verselés, mesélés,
- ❖ ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
- ❖ rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
- ❖ mozgás,
- ❖ a külső világ tevékeny megismerése,
- ❖ munka jellegű tevékenységek,
- ❖ a tevékenységben megvalósuló tanulás,
- ❖ udvari játék, szabad mozgás,
- ❖ Az egyéb tevékenységi formákat a csoportok óvónői a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével szervezik.

Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az óvoda őszi ünnepei:

Hagyományápolási nap: hagyományokkal, nemzetiségi kultúrával kapcsolatos rendezvény.
Erntedankfest: /szüret/

- ❖ Termények, gyümölcsök gyüjtése, otthon, erdőn, mezőn
- ❖ Szüret egy családban, vagy egy gazdaságban: szőlőszüret, kukoricatörés, dióverés, stb.
- ❖ Mustkészítés, saláták készítése, elfogyasztása

Idősek napja

- ❖ Szereplés Diósberényben, Szakadáton, szomszédos településeken, magyar és német nyelvű műsorral

Márton-napi megemlékezés:

- ❖ Lampionkészítés
- ❖ Sütés (libakalács)
- ❖ Felvonulás a családokkal együtt (tábortűz az óvoda udvarán, sült alma készítése, meleg szendvics, forró tea készítése, fogyasztása)
- ❖ Tökből lámpás

Búcsú – bál szervezése a szülőknek
Német nemzetiségi nap:
Német nemzetiségi ruhában való fellépés a Művelődési Házban. A műsor teljes egészében német nemzetiségi nyelven folyik.

Az óvoda téli ünnepei:

Advent:

- ❖ Adventi koszorú készítése, gyertyagyújtás, folyamatos készülés a karácsonyra (ajándékok, díszek készítése)

Mikulás:

- ❖ A Mikulás - ünnepség megszervezése

Karácsony:

- ❖ Teremdíszítés, fenyőfadíszítés közösen
- ❖ Részvétel a „Falu – Karácsonyon"
- ❖ Szereplés Diósberényben, Szakadáton, szomszédos településeken, magyar és német nyelvű műsorral

Farsang

- Közös sütés / linzer, kókuszgolyó, farsangi fánk /

Az óvoda tavaszi ünnepei:

Húsvét:

- Teremdíszítés
- Tojásfestés
- Fészeképítés
- Tojáskeresés
- Locsolás
- Tojásfa állítás

Anyák napja:

- Ajándékkészítés
- Édesanyák felköszöntése az óvodában, részvétel a községi ünnepélyeken (Diósberény, Szakadát, szomszédos települések)

Gyereknap – Családi nap:

- Sorversenyek, vetélkedők, egyéni versengések
- Közös szalonnasütés a szülőkkel
- Egyéb programok

Évzáró - ballagás:

- Az évközben tanult anyagok bemutatása a szülőknek, hozzátartozóknak
- Búcsúzás a nagyoktól, óvodai dolgozóktól

Az óvoda kirándulásai:

Minden évszakban egy hetet a „Természet csodái az óvodában" c. programra szentelünk. Ilyenkor reggeltől délig szabadon túrázunk a település határában. A hosszabb utakra igénybe vesszük partnereink segítségét.
A szülők javaslatai alapján döntjük el a nyári kirándulás helyét (pl.: Budapest, Balaton, stb.)
Közös kirándulás egy nemzetiségi településre (hagyományápolás, óvoda, tájház stb. megtekintése.)

Az óvoda kapcsolatai:

Család:

Óvó – védő - segítő kezet nyújtani a gyereknek, a családnak, létrehozni egy olyan szoros emberi kapcsolatrendszert, amelyből merít a gyerek, a család és az óvodai testület. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Fontos a bizalomkeltő, együttműködésre késztető stílus. Külön figyelmet kap a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek beóvodázása, egyéni beszoktatásának személyre szóló segítése.

Alapelvek	Óvónő a folyamatban
Bizalomteli, őszinte óvodai légkör	Megteremteni az oldott kapcsolatteremtés lehetőségét.
Egyenrangú partnerkapcsolat.	A kapcsolatot a családdal a gyerek érdekeinek rendeli alá. Közös célkitűzések.
Másság tisztelete, elfogadása.	Az egyes családok nevelési felfogását tudomásul veszi.
Nyitott, segítőkész testület.	Az óvónő tapintatosan segíti a családi nevelést.
A program hiteles éltetése.	Mintaadással és felkészültséggel építi be a német nemzetiségi óvodai nevelés elemeit az együttműködés rendszerébe.
Egyenletes kapcsolattartás.	Gondoskodik a folyamatos információcseréről és a rendszeres közös programokról.
Pedagógus etika.	A szülők, a gyerekek személyiségjogait tiszteletben tartja.

Az óvodában a szülők jogainak érvényesítése és kötelességük teljesítése érdekében ***Szülői Szervezet*** működik. A Szülői Szervezet kéttagú: egy fő vezető, egy fő gazdasági vezető. A vezetőséget a tanévnyitó szülői értekezleten megjelent szülők választották meg nyílt szavazással.
Az óvodában nem működik óvodaszék.
Fontos az óvónők közvetlen szerepének és felelősségének nyomatékosítása a gyermekvédelemben.
Lényeges, hogy a gyerekek rendszeresen járjanak óvodába.

Iskola:
A községben iskola nem működik, a tanköteles korú gyerekek Gyönkre járnak iskolába. Kapcsolatunk az iskolával folyamatos.
Cél:

- A nevelőmunka egymásra épülésének megismerése, a nevelési gyakorlatban a folyamat biztosítása, a gyerekek zavartalan fejlődése érdekében.
- A gyönki német nemzetiségi általános iskolával, elsősorban a német munkaközösséggel, illetve az első osztályban tanító németes tanítóval, rendszeres kapcsolat kialakítása
- Elégedettség, elégedetlenség, igény figyelembe vétele a minőség fejlesztésben nemzetiségi területen is – szem előtt tartva az óvoda célját és feladatát.
- Módszertani beszélgetések, tapasztalatszerzések kezdeményezése.
- Az iskola nemzetiségi oktatását is érintő pedagógiai program megismerése, valamint a nemzetiségi kerettanterv megismerése.

Az óvoda-iskola kapcsolat alakításában elvünk, az átmenet támogatása, a gyermekek után követése az iskolában.

Egészségügyi szakemberek:
A kapcsolatok a gyerekek egészséges testi, lelki fejlődésének követése, segítése érdekében jönnek létre, folyamatosan működnek.

Védőnő - Gyermekorvos: elvégzik az iskolaérettségi vizsgálatokat minden évben, az ehhez

szükséges elökészítö és szürővizsgálatokat a védönö végzi. A védönövel kapcsolatunk folyamatos, gyakran tesz látogatást óvodánkban. A gyerekekkel is közeli kapcsolatban áll.

Idősklubok:
Közös programok szervezése az *Idősek Napközi Otthonában* és óvodánkban. Idősek tiszteletére, szeretetére nevelés.

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
Legfontosabb feladatunk az, hogy megfelelően ismerjük az óvodások családi hátterét, szociokulturális, szükség esetén anyagi helyzetét.
Továbbiakban halaszthatatlan feladatunk a kapcsolatfelvétel a gyerekjóléti szolgálattal, mert az óvoda - nevelési eszközein túl - a szolgálaton keresztül segítséget nyújthat a gyerekeknek és szülőknek egyaránt. Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező megléte esetén értesítjük a gyermekjóléti szolgálatot. A nevelési-oktatási intézmények közreműködnek a gyermekek veszélyeztetettségének megelözésében és megszüntetésében, ennek során együttmüködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel hatóságokkal.

Önkormányzat:
Óvodánk fenntartója a Diósberényi Óvodafenntartó Társulás, mellyel kapcsolatunk harmonikus. A felmerülő problémáinkat meghallgatják és a lehetőségeikhez mérten megoldják. Egyes ünnepeinkre a polgármesterek (Diósberény, Szakadát, Varsád, Udvari, Regöly, Keszőhidegkút) és a jegyző - ha tehetik - ellátogatnak.

Közös rendezvényeink: községi rendezvények (Idősek napja, Karácsony, Anyák napja, Gyermeknap, stb.)

Közművelődési intézmény:
A helyi könyvtárral olyan együttmüködés kialakítása, mely segíti az óvodai *nemzetiségi* nevelést is (könyvkölcsönzés, „Téli könyvtári esték" programsorozat, „Könyvtár-mozi", stb.). Megfelelő programajánlat esetén látogatás a szekszárdi Német Nemzetiségi Színházba. (DBU)

Német Nemzetiségi Önkormányzat:
Az igazgató évente egy alkalommal beszámol az éves munkájáról a helyi Német Nemzetiségi Önkormányzatnak. Az együttmüködés lehetőségeinek biztosítása. Pl.: *nemzetiségi* rendezvényeken való részvétel, óvodai eszközök beszerzése, stb.

Pedagógiai intézetek:
A nemzetiségi óvodai nevelést is érintő tanácskozások, tanfolyamok, továbbképzések, információk, szaktanácsadók segíthetik a pedagógiai - szakmai munkát.

Óvodák:
Nyitottak vagyunk, szívesen látjuk a tagóvodák óvónöit és a szakmai közösségeket.
Partner kapcsolatok keresése olyan nemzetiségi óvodákkal, amelyek a szakmai együttmüködésen keresztül segítik az óvodai nevelés tovább fejlesztését, a gyermeki szülői kapcsolatokat, esetleg ezen keresztül a települési kapcsolatokat is.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Gyermekvédelem az óvodában

Óvodánkba járó gyermekek összetételéből adódóan a következő feladataink vannak:

- Minden nevelési év elején a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek folyamatos feltérképezése.
- Fel kell venni az óvodába azt, akinek felvételét a gyámhatóság kezdeményezte, illetőleg ha az intézetben elhelyezett gyerek felvételét törvényes képviselője kezdeményezte, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű beóvodázására törekszünk.
- A hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek nevének, veszélyeztetettség okának írásbeli rögzítése.
- Az okok ismeretében a segítségnyújtás folyamatos keresése, szociális, nevelési, anyagi téren egyaránt, ha szükséges gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozás kezdeményezése a gyerek érdekében.
- Az óvodára háruló gyermekvédelmi feladatokat az intézmény dolgozói közösen oldják meg.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése, ennek hiányában a szülő megkeresése, felkérése.
- Szükség szerinti családlátogatások.
- Az igazolatlan hiányzások okának feltárása, a szülő felszólítása a rendszeres óvodába járásra (törvény szerint). A szülő figyelmeztetése, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek. Célunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek igazolatlan hiányzásának minimalizálása.
- A gyermekek anyagi körülményeinek figyelemmel kísérése. Szükség esetén anyagi segítségnyújtás (pl.: rendkívüli segélyek igénylése).
- A rászoruló családok felvilágosítása a rendszeres gyermekvédelmi támogatás igénylésének lehetőségéről, segítségnyújtás az igénylés megindításakor.
- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek testi-szellemi, mentális fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése.
- A differenciált bánásmód, egyéni fejlesztés kiemelt érvényesítése.
- Óvónői feladat a neveltségi, értelmi képességek fejlettségi vizsgálati mérése.
- Segítségnyújtás a helyes beiskolázási döntésben, szülők informálása az iskolai tájékoztatókról, beíratás időpontjáról.
- A gyermekek életében előforduló problémák (otthoni-óvodai) folyamatos megbeszélése a szülőkkel. Közös megoldás keresés a gyermek érdekében.
- A gyermekvédelmi felelős folyamatos kapcsolattartása a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, gyámüggyel.
- Szükség esetén segítségkérés a szervektől a gyermek érdekeinek megfelelő megoldás megtartására (családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat, gyámügy, gyermek pszichológus, nevelési tanácsadó, gyermekorvos, védőnők, logopédus).
- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében rendszeres egyeztetés a Önkormányzat jegyzőjével.
- Az óvodában a szülők által jól látható helyen (információs tábla) közzétesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények nevét, illetve helyét (pl.: gyermekjóléti szolgálat).

Megkülönböztetett bánásmód

Óvodai fejlesztő program szervezése

Az óvoda a hátrányos helyzetű gyermekek számára a szükségleteknek megfelelően személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programot szervez az erre kijelölt szakmai szervezet támogatásával.

A fejlesztőprogram keretében- a gyermek igényéhez igazodva- biztosítja az óvoda:
- a gyermek fejlődésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A fejlesztőprogram keretében a pedagógus feladata:
- a programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés,
- együttműködést támogató szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermek nevelésében,
- a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés,
- a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése,
- a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

A programban részt vevő gyermek egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben résztvevő pedagógusok legalább háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

Tehetséggondozás –fejlesztés

A tehetséggondozás során igyekszünk a gyermekek lehetőségeit tágítani, ismereteiket a kiemelt területen dúsítani, gazdagítani. A tevékenységekben társaikkal együtt vesznek részt, de az óvodapedagógus a nap folyamán differenciáltan, külön foglalkozik a gyermekkel. A pedagógus megkeresi az óvodán kívüli fejlesztési, gondozási lehetőségeket, és egyeztetve a szülőkkel segítséget nyújt a legmegfelelőbb intézmény kiválasztásában. Folyamatosan nyomon követi a gyermek óvodai és óvodán kívüli fejlődését. Óvodában felismerhető tehetségi területek: zenei, mozgásos, matematika – logikai, képzőművészeti tehetség.

- Tehetség felismerése, azonosítás
- Egyéni differenciálás
- Tehetségpontok, területek ajánlása

A tehetséges gyermek gondozása a meghatározó képességek tehetségígéretek feltérképezésével kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjával folytatódik:

- intellektuális tehetség
- művészi tehetség

- pszichomotoros tehetség
- ***szociális tehetség***

Speciális célunk:

- a kiemelkedő képességű gyermek erősségeinek fejlesztése,
- tehetségével összefüggő gyengeségeinek kiegyenlítése, harmonizálása,
- az átlagos képességek, az egész személyiség optimális támogatása,
- elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése,
- az esélyegyenlőség biztosítása

Óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek megismerése, a tehetség keresése, azonosítása folyamatos
- megfigyeléssel, konzultációval, a tapasztalatok rögzítése, egyéni fejlesztési irányok meghatározása,
- a gyermek érzelmi támogatása, elfogadása, odafigyelés,
- egyoldalú képességfejlesztés helyett komplex tehetségfejlesztés megvalósítása a napi tevékenység során,
- erős és gyenge oldalak egyforma fejlesztése,
- a fejlődés folyamatos értékelése,
- megfelelő légkör, lazító, közös programok szervezése, támogató környezet biztosítása,
- intenzív együttműködés a családdal.

Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

Az óvodai élet tevékenységformái közül a német nemzetiségi nevelés szempontjából is kiemelten fontos a játék és a tanulás. *Az óvodapedagógus* jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Mit jelent ***az óvodáskorú gyermek életében a játék***?
A játék a kisgyermek legkomolyabb tevékenysége, létfontosságú alaptevékenység. A játék örömforrás. Több forrásból fakad, a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

- A játék célja maga a játék. Örömet okoz maga a cselekvés, manipuláció, elképzelés. A különböző funkciók gyakorlása, a ritmikus beszéd és a lépegetés ismétlése pl.: felnőttektől átvett régi mondókákban, kiszámolókban, népi játékokban. A játékörröm nagyon gyakran a kellemes élmény újraéléséből fakad.
- A gyerek a játék közben ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és a valószínű törvényszerűségeit. Összeköttetést jelent élő- és élettelen környezetével, ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású, előhívott "tapogatózások" láncolata, amely ismeretszerzés is egyben.
- A sokféle mozgásban kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere.

- Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. A gyerek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. Ez segíti élményei, tapasztalatai feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot.
- A gyerek állandó belső késztetést, hajlandóságot mutat a játékra. A játék vágymegjelenítés is. A gyermek kívánsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világában. (Például: önállósodási vágy, megismerési vágy, tevékenységi vágy, utánzási vágy, szereplési, magamutogatási vágy, mássá változási vágy, mozgási vágy, stb.)
- A társigény, az ötletek elfogadására ösztönzi, az együttjátszás kreatív együttműködést alakít ki, alakulnak a jó játék hagyományai.
- A választás és vállalás önkéntessége, az utánzó beleéléssel, fantáziával játszás képessége önkifejezésre készteti.
- A konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből fakadnak. Ez természetes jelenség. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés). Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. Ez az a motiváló erő, amelynek hatására a gyerek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására.
- A játék a későbbi tevékenységformákat is megalapozza, így a munkát és a tanulást.

A játék feltételrendszere

- A *légkör* nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű.
- A *hely* a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását szolgálja. A játék színtere a *csoportszoba*. Az óvónő a gyerekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki. Ügyel arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba nyugalmas része. (pl.: zenesarok, mesekuckó, meseszőnyeg, stb.) A mindennapok hagyományőrző tevékenységeinek gyakorlására kialakított kézműves sarokban a közösen gyűjtött, illetve vásárolt természetes anyagok, kellékek játékgazdagító lehetőségeket nyújtanak.
- A játék további helye az *udvar*. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.
- *Az óvoda területén kívül* is adódhat hely játékra pl.: játszótereken, családi házaknál kertekben, kirándulások alkalmával erdőkben, réteken, stb. Fontos az óvónő helyismerete.
- A *játékidő* a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyerekek a délelőtt elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják. Addig folytatódik a kedvelt tevékenység, amíg az a gyerekek számára érdekes, élményt és örömet adó.
- A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. A konkrét szervezést igénylő, kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: testnevelés foglalkozás, kirándulások, stb.)
- *A játék eszközei:* A mai kor játékpiaca ezrével kínálja a különféle játékeszközöket. A jó ízlésnek, a játék funkciójának nem minden játék felel meg. A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség. A játékok legyenek esztétikusak,

igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsen.

- ❖ A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, falovacska, stb.

Értékük az alábbiakban rejlik:

- - természetes anyagból készültek,
- - kapcsolódnak a természeti környezethez,
- - hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
- - fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai,
- A játékeszközök lehetnek még, a környezetben fellelhető dolgok is: kavics, falevél, bot, ágdarab, stb.

- ❖ A *dramatikus játékeszközök* ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán "mintha" játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.
- ❖ A gyermeki önkifejezésmódokat *a bábozás eszközei* teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

A játék személyiségfejlesztő hatása:

A játékban a gyerek teljes személyisége fejlődik. A játéknak az értelmi képességre gyakorolt hatása jól mutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában. Fejlődik az észlelés, a megfigyelő-képesség, az önkéntes és szándékos figyelem, az emlékezet és felidézés, a képzelet működése, a gondolkodás. A játék közben felmerülő nehézségek leküzdése alakítja a gyermek intellektuális tevékenységét. A szituációk létrehozása megmozgatja a gyerek alkotóképzeletét, fantáziáját. Fejlődik szellemi aktivitása, beszédkészsége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége. A gyerek mozgáskészsége is fejlődik. Újfajta mozgásokat tanul, melyeket a szabadban és a teremben egyaránt gyakorol. Alakul térérzékelése, fejlődik nagymozgása és a szenzomotoros kézügyessége.

- ❖ A gyerek közel kerül az erkölcsi szokások felismeréséhez, elfogadásához. Formálódik erkölcsi ítéletalkotása, alakul illembeli viselkedése, udvariassága.
- ❖ Az átélt játékörömök, sikerélmények vagy kudarcok erős érzelmeket váltanak ki. A gyerek tanulja érzelmeinek kezelését. Feszültség levezető hatása a gyereket oldottá teszi. A siker újra átélési vágya kitartásra ösztönzi.
- ❖ A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát. A játékban a gyermek felfedezi a másikat, és más képet alakít ki önmagáról is. A közös játék öröme, az élmény együttes megtapasztalása alakítja a társakhoz való viszonyát. Megjelenik az együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzése. Kommunikációs kapcsolatteremtő készsége fejlődik.
- ❖ A játékkörnyezet derűs harmóniája, biztonságot adó légköre, áttekinthető rendje ösztönzi a gyereket a játékrend betartására. Mindezek hatására alakul a fegyelem, ami nem csupán játékfegyelem

Játékfajták és fejlődésük, irányításuk ajánlott módszerei:

1, Funkciós játékok (pl.: ügyességi játékok, érzékelési és emlékezet fejlesztő feladatok). Ezeket a gyerekek szívesen és gyorsan elsajátítják és a többszöri gyakorlás során utánozzák az óvónő, mint modell tökéletes kiejtését, a nyelvi tartalmat megértik, a szituáció, a mimika és a gesztus segítségével. A nyelv ilyen módon történő megismerése biztosítja a fokozatosságot, a folyamatosságot, a sokoldalúságot és eredménye a gyermek részéről a nyelv iránti pozitív

viszonyultság lesz. Mindemellett megalapozzuk a nyelvi befogadóképességet, felébresszük a nyelv iránti szeretetet. A gyermek játszva óriási passziv szókincset sajátít el. Képessé válnak dolgok, tárgyak, élőlények, tulajdonságok megnevezésére, begyakorolt szituációkban adott mondatmodellek használatára, megértésére. A gyermekek játék közben pozitív érzéssel telve jutnak az első nyelvi élményekhez, így teszik meg az első lépést a nemzetiségi lét útján.
2. A szabad alkotójáték az irányított szerepjáték egy formája, amely egy közös élményre, közösen hallott mesére támaszkodik. Párbeszéd formájában, szerepcserében, felelgetős módon gyakorolják és rögzítik a mondatmodelleket. Ezért ez a játékforma a nyelvi nevelésben igen nagy szerepet játszik.
3. A körjátékok és a mozgásos játékok nagy jelentőségűek a gyermek szociális fejlődése, nyelvi képzése, és identitástudatának pozitív megerősítése szempontjából. Ezek a népi gyermekjátékok ismertetik meg óvodásainkat őseik kultúrájával, viselkedésformájukkal, népviseleteikkel, dallam- és szófordulataikkal.
4. A szabályjátékok (memória, társasjátékok) a fejlettségi és nyelvtudási szint figyelembevételével kerülnek kiválasztásra és a gyermekek kívánsága, érdeklődése alapján gyakoroljuk őket. A szabályjátékok alkalmazása során megvalósítható a helyes kiejtés gyakoroltatása egyénileg is, illetve az aktív beszédre késztetés és a szókincsbővítés.

Összegzés
A jó légkörü játékban a német nemzetiséghez kapcsolódó tevékenységek érzelmi többletükkel a gyerek élményeit gazdagítják. A tartalmi gazdagítás kiteljesíti a felszabadult játék személyiségfejlesztő hatását. Ebben a folyamatban a gyerek személyisége a legteljesebben fejlődik és fejleszthető.

Fejlődés várható eredménye
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
- Képes nemzetiségi játékok játszására, elsajátítására.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Die Nationalitäten - Erziehung

- Das grundlegende Ziel bei sämtlichen Spielarten ist, dass das Kind die Freude am Spiel genießt
- In der spontan beginnende Spieltätigkeiten schließen wir uns taktvoll ein, übernehmen eine Rolle, und gebrauchen die situative Lagen zum üben der Sprache
- Im Interesse der Zweisprachigkeit nutzen wir wirksam die durch das Rollenspiel, didaktischen Spiel und Darstellungsspiel gegebene Situationen aus
- In diesen Situationen übermitteln wir Informationen, erweitern den Wortschatz, üben, befestigen und kontrollieren. Mit den Problemsituationen und selbstständige kindliche Tätigkeit regen wir an.
- Im Namen der Traditionspflege sichern wir solche Möglichkeiten, und Mitteln, die die Kinder im Laufe der Tätigkeiten kennenlernen können.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.
A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében.

Az anyanyelv jelrendszerét a gyerek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítja el. A beszédtanulást befolyásolja a gyerek ép idegrendszere, a családi és az óvodai környezete. A gyerek óvodába lépéskor különböző szintű "anyanyelvismerettel" rendelkezik.
A német nemzetiségi nevelésben a versek, a mondókák, a mesék a kultúra átörökítését szolgálják. A mondókák, kiszámolók, versek viszonylag gyorsan elsajátíthatók, ezért a sikerélmény potenciális hordozói. A népies rímek ritmusa és nyelvi dallamossága a gyermekben megmarad, így a nyelvi nevelésben nélkülözhetetlen segítséget nyújt a megfelelő kiejtés elsajátításában is. A ritmus, a hangaláfestők akkor is hatással vannak a gyermek fejlődésére, ha egyes szavakat nem is ért. Ezeknél a rigmusoknál, verseknél nem a szavak jelentése a fontos, hanem azok összecsengése és ritmusa. Óvodánkban minden nap sort kerítünk mozgásokkal összekapcsolt játékos mondókázásra, verselésre. Ezzel az artikulációs bázis erősítését, a szókincs és a fogalomkörök bővítését, valamint a mondatalkotó készség kialakítását segítjük. A nyelvi játékokkal, a beszédértés – és beszédhallás képességét erősítjük.

Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai

- A gyerek beszédkészségének gondozása, fejlesztése.
- Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyerek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkészsége fejlődik és fejleszthető.
- Óvodánkban kiscsoportos foglalkozás keretében, de nem elkülönítve, egyénileg differenciáltan foglalkozunk a hátrányos helyzetű gyerekekkel.
- A gyerekeknek a hátrányos kulturális környezetük miatt a szókincsük is kezdetleges. Sokat kell beszéltetni őket, hogy megtanulják kifejezni magukat és azért is, mert a beszéd fejleszti gondolkodásukat (sok mese, történek, élmény elmondása).
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi nevelés személyiségfejlesztő hatása

- A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket, a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérzéséhez. A mindennapok szokásörző tevékenységeihez füződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A jeles napokat kísérő hangulatfokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába.
- A gyerek az oldott, elfogadó környezetben az anyanyelvét egész nap gyakorolja, utánozza. Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat, ismeri a használt szavak tartalmát. Figyelme, koncentráló készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Magabiztossága abban tükröződik, hogy szívesen beszél. A gyermeki biztonságérzet megerősödik, a

gyerek teljes lényével érzi, hogy elfogadják. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el a nyelvi kifejezőképességének további fejlődését.

Összegzés

"Minden nemzetnek fő kincse a nyelve." (Gárdonyi Géza)
A szókincsfejlesztés, a praktikus intelligencia-alakítás egyedi jegyeket hordoz. A gyerek a nyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik, fejlesztődik.

Fejlődés várható eredménye

- Gondosan bánik a könyvekkel.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Népszokásokhoz, német nemzetiségi hagyományokhoz kapcsolódó eszközöket, tárgyakat képes megnevezni, ehhez kapcsolódó fogalmakat használ.
- Udvariassági kifejezéseket használ.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését, mely elősegíti a zökkenőmentes iskolakezdést
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Irodalmi nevelés, verselés, mesélés

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Az irodalmi nevelés célja, feladata

- A magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- A gyerek szívesen hallgassa a mondókát, verset, mesét, váljon az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadójává.
- A változatos irodalmi élmények nyújtásával a vágy felébresztése a könyv, a színház, a múzeum értékei iránt. A későbbiekben így válik a gyermekből lelkes olvasó, színház- és múzeumlátogató, az esztétikai élményekre érzékeny, művelt ember.
- A gyerekek érzelmi-értelmi és etikai fejlődésének segítése a pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és versek zeneiségével, rímeinek csengésével.
- Az óvoda vállalja a kisebbségi kultúrkincsből származó versek, mesék, mondókák közvetítését, amelyek a gyermek nemzetiségi identitását alakítják.

Az irodalmi anyag tartalma

- Az óvodáskorúak verse elsősorban a **népi mondóka**, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Fontos szerepük van az érintésben, az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Játszásuk, gyakorlásuk hozzájárul az óvónő és gyermek közötti

intim kapcsolat kialakulásához. Ilyenek: a felnőttek játékai a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb.

- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
- Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- A gyerekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, lehetőleg minden nap hallgassanak **mesét**, hiszen a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme. A mese a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, amiről szól mesebeli. A mese egyben reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. Közli, hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyerek etikai világképet kap. Lehetnek népmesék, állatmesék, novellamesék, tündérmesék.
- Az irodalmi nevelésben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.
- A versek, mesék ismétlése dramatizálással, bábozással, árnyjátékkal, mimes játékkal történhet. A bábozás lehet a gyermek első "színházi" élménye. A kicsiknél még inkább a paraván nélküli, az óvónő játékát közvetlenül érzékelhető módon, a nagyobbaknál már többféle módon történhet. A bábozás szerepe fontos, mert a báb szóra késztet. A mese, vagy a dramatikus népszokás élménye, a játszásra ösztönző népszokás jelenléte a gyereket spontán dramatikus játékra késztetik.
- A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi – a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.
- ***A mimetikus játékok fejlesztő hatása***

  Alkalmazása hozzájárulhat az egész személyiség: az értelem, az érzelem, a fizikum és a jellem harmonikus és differenciált fejlesztéséhez. Ezek a játékos gyakorlatok frissítést jelentenek a foglalkozások és az órák menetében. Mindenki közös játéka, ami fokozza az élmény hatását. Meghatározó cél a játékok során, hogy mindenki kapjon lehetőséget az önkifejezésre: a visszahúzódó, szóra nem bírható gyerekek is. Mivel ezek a játékok némán zajlanak és a tárgyakat is meg lehet jeleníteni, minden

gyermeknek tudunk szerepet adni. A játékot mindig más szereposztásban játszhatjuk így, aki kezdetben statisztált, később főszereplő is lehet. Azokat a gyerekeket is sikerélményhez juttathatjuk, akik jelentős nyelvi hátránnyal vagy valamilyen mértékű beszédhibával rendelkeznek és ezért szorongóak, visszahúzódóak.

❖ ***Dramatikus játékok fejlesztő hatása:***
– fokozzák a gyermeki aktivitást,
– ön- és emberismeret gazdagítása,
– fejleszti az alkotóképességet, gondolkodást,
– kibontakoztatja a porduktív és reproduktív fantáziát,
– összpontosított, megtervezett munkára szoktat,
– elősegíti a gyermek testi, térbeli biztonságának javulását, időérzékének fejlődését,
– fejleszti a nagymozgásokat, a testképet, az egyre finomodó látás, hallás percepciót,
– alakítja a beszéd tisztaságát, a kifejezőkészség árnyaltságát, a mimetikus eszköztárat,
– elősegíti a szereptartó, ritmus- és kommunikációs készség fejlődését;
– viselkedési bátorságot, biztonságot nyújt a társadalmi élet számos területén (pályaválasztás, ügyintézés, családi, iskolai gondok, stb.)
– könnyed és természetes kapcsolatot teremt a nemek között,
– ellensúlyozza a passzivitást, amelyet a tömegkommunikációs eszközök idéznek elő.

❖ A drámajáték módszerével (mi pedagógusok):
– gazdagíthatjuk az alkotó munkát, a szabadidő eltöltését,
– színesíthetjük a korrekciós, fejlesztő foglalkozásokat,
– megoldhatunk nevelési feladatokat (illemszabályok gyakorlása)
– feloldhatunk különböző konfliktusokat,
– kompenzálhatjuk a hátrányos helyzetet, a beszédretardációt,
– megjeleníthetünk irodalmi alkotásokat.

❖ ***A bábjáték fejlesztő hatása***

A bábjáték módszere jelentős a gyermekek erkölcsi, intellektuális, esztétikai érzelmeinek nevelése szempontjából. A felnőtt bábjátékából a gyermek megtanulhatja:
–az új szavakat,
–az új fogalmakat,
–a tiszta hangképzést, a helyes artikulációt,
–a beszéd zeneiségét és dallamát kifejező mondatprozódiai elemeket,
–a tagolt beszédet,
–a kommunikációs helyzeteket, interperszonális kapcsolatokat.

A gyermek saját bábjátéka során megtanulhatja:
–gondolatait, érzelmeit, indulatait verbálisan kifejezni, ítéleteit megfogalmazni,
–hanggal, mozgással konkretizálást, párbeszédet, az általa ismert verbális kifejezéseket alkalmazni.

Továbbá fejleszti a gyermek:
–a szem–kéz koordinációját,
–finommotorikáját,
–testrészeinek ismeretét,
–látási, hallási, mozgásos észlelését,
–térpercepcióját.

A bábok közös elkészítésénél is fejleszthetjük a gyermekek:
–finommotorikáját,
–szem–kéz koordinációját (vágás, festés, ragasztás, stb.),
–testfogalmuk (emberi és állati figurák megjelenítése),
–vizualitásuk (alaklátás, formálandóság),

–tapintásuk, tapasztalataik az egyes anyagokról,
–verbális kifejezőkészségük, szókincsük (eszközök, anyagok, színek, formák, cselekvések, a báb testrészei, ruházatának nevei bővíti szókincsüket).

A bábjáték módszere tökéletesen biztosítja a komplex nevelő hatásokat, mert:

–Erős ingerhatású, így tartós érzelmi kapcsolatok megszilárdítója.
–Képeivel, színeivel, mozgásával, hanghatásával és cselekményével örömforrás a gyermek számára, ezért pozitív hozzáállást vált ki.
–A gyermek számára képszerűen, szimbolizálva tükrözi a valóságot.
- Az érzelmeken keresztül a személyiség egészét formálja:
–megmozgatja a képzeletet,
–befolyásolja az akarati tevékenységet,
–fejleszti a gondolkodást,
–karakterével elősegíti a fogalomalkotás,
–elősegíti a figyelem és az emlékezet fejlődését.
–Mint ábrázoló művészet az érzelmeken keresztül hat a tudatra.
–Nagy a kontaktusteremtő ereje (a gyermek azonosulási készségét aktivizálva együttjátszásra, beszédre ösztönöz).
–A művészet eszközeivel (képzőművészet, tánc, mozgás, zene, beszéd) komplex művészi hatást gyakorol a gyermekekre.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása

- Az óvónői beszédminta alapján a befogadás, a gyakorlás által a gyerekek kiejtése csiszolódik, gyarapodik szókészletük. A mechanikus bevésésből fakadó sikerélmény ösztönzően hat a gyerek tanulási folyamatára. Anyanyelve, irodalmi szépérzéke tökéletesedik.
- A népmesék, mondókák, az irodalmi müvek hallgatása, mondogatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is. Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyerekben. A gyerek átéli a sok pozitív érzelem, öröm, boldogság, lelkesedés, csodálkozás, derű mellett a negatív érzéseket, igazságtalanságot, szomorúságot, bánatot is. Az ismétlések, a dramatikus játszások, a bábozások lehetőséget nyújtanak az irodalmi élmény újra átélésére, az önálló fantáziadús alkotásra.
- A népi mondókában rejlő ritmikusság képes a gyereket vidámabb, jobb hangulatba emelni, a belső mozgásfeszültséget levezetni, mozgását összerendezettebbé alakítani. Konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük a népmesei minták hatására alakul. A népmesék cselekménye állásfoglalásra készteti a gyereket, ami erkölcsi érzékük, avagy ítélőképességük alakulását segíti. Az élmények hatására, kötődésük alapozódik a népköltészet értékei iránt.

Összegzés

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják. Fontos, hogy az óvónő, a mindennapokban az irodalom nyújtotta érzelmeket természetes viselkedésmódjával közvetítse:

"Ezt a kincset nem lehet médiára, könyvre, kazettára bízni. Véren át és lelken át, tenyérből tenyéren, testtel a testhez érve, zöldellő búzacsíra fölé hajolva vagy épp az ünnepi gyertyák gyújtva csak az együttes élmény során adható át a hagyomány. Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettnek ideje van." (Gabnai Katalin, 1994.)

Fejlődés várható eredménye

- Szívesen mesél, báboz, dramatizál.
- Néhány népmesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Várja, igényli a mesehallgatást.
- Szeressék a népköltészeti alkotásokat.
- A nemzetiségi kultúrkincsből származó néhány mondókát, verset képes legyen emlékezetből felidézni.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

A gyermek és az esztétikum

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. A gyermek közvetlen környezetében találkozik először a színek, formák, hangok, ritmus világával, az élővilág állandó változásával. Élményei, tapasztalatai, ismeretei ezekre épülnek. A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalatokkal, esztétikai érzékeket (ízlést) alapozó élménnyel kerülnek óvodánkba – mely élményeket, tapasztalatokat, ismereteket óvodai nevelésünk komplex módon építi be az esztétikai nevelésbe (a pozitívokat megerősíti és továbbfejleszti, a negatív hatásokat kiszűri).

Az esztétikai nevelés célja olyan tapasztalat- és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező, objektív világ a gyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, megvalósítására és létrehozására.

Az óvodáskortól kezdve céltudatosan fejlesztjük az esztétikai fogékonyságot. A mindennapi életben rengeteg alkalom kínálkozik az esztétikum iránti érdeklődés felkeltésére, a reagálás lehetőségeinek megteremtésére. A kisgyerekekben kialakul a vágy, a kíváncsiság a széppel való „újratalálkozásra", s ez a törekvés pszichés indítékot biztosít az esztétikum iránti vonzódás állandósulására.

Az esztétikai nevelés feladata

- az esztétikai élmények iránti vágy felébresztése és megalapozása,
- a speciális, különböző tevékenységeknek megfelelő képességfejlesztés (a játékosság keretein belül),
- tér és lehetőség biztosítása az életkori sajátosságokból fakadó szárnyaló gyermeki
- kíváncsiságnak, fantáziának,
- céltudatosan irányítjuk a gyermeket a környezet iránti nyitottság felé.

"Élmény és tanulás, tapasztalatszerzés és gyönyörködés, befogadó és cselekvő tevékenység szorosan egymásba ötvöződő sora vezeti egyre feljebb a gyermeket, egyre gazdagítva, bővítve az esztétikum iránti fogékonyságát, vonzódását." (Mészáros István)

Felkínáljuk a gyermek számára mindazokat a lehetőségeket, amelyek az óvónői mintakövetésből is adódhatnak: a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, önnön igényeinek gazdagítási lehetőségeire. Csak az a pedagógus tud alkotó gondolkodásra nevelni, aki maga is alkotó módon dolgozik.

Lehetőséget és segítséget kell biztosítanunk a gyermek számára a szabadon választható esztétikai tevékenység gyakorlásában, élményeinek újraélésében.

A kreativitás - az alkotó gondolkodás és cselekvés - kialakítása, az esztétikai tevékenységek fontos feladata. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás- és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adnunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat,

ötleteiket az ábrázolásban, az ének-zenében, a mozgásban megvalósíthassák. Továbbá minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Mindig törekszünk arra, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtsunk ehhez segítsége, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A komplex esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása a nevelés és fejlesztés más területeihez is szervesen kapcsolódik.

Die Nationalitäten - Erziehung:

- Aus der Sprachkultur der Minderheit sollen die Kinder Märchen, Gedichte, Reime und Geschichten kennenlernen
- Bei dem Auswahl des literalischen Materials beachten wir das sprachliche Niveau der Kinder
- Wir bemühen uns die Volksgedichte, Märchen und Reime im Vordergrund zu stellen

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez füződik. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával

A zenei nevelés célja

- Az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép tiszta éneklésre való szoktatás.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- Játékos zenei alkotókedvük ösztönzése.
- Az esztétikai, zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása.
- A közös éneklés, közös játék örömének megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága.
- A kisebbségi énekes játékok, a kisebbségi zenei élmények, tánckultúra megismertetésével.

A zene örömforrás, boldoggá, oldottá tesz. A zene a nyelvtanulásban is meghatározott szerepet tölt be. A magyar és német nemzetiségi zenei nevelés alapelveinek, feladatainak és módszereinek összhangban kell szolgálnia a gyermek zenei ízlésének formálását. Zenei anyagunkat a népi kultúra anyagából merítjük, és előnyben részesítjük azokat a dalos játékokat, melyek eredeti népi játékokat idéznek, fülbemászó, egyszerű dallammal, ritmussal és mozgással. A jól kiválasztott zenei anyagok segítik a gyermekek kétnyelvű identitástudatának kialakulását, elmélyülését. Valamennyi körjátékkal, dallal sikeresen megoldhatjuk a kiejtés gyakorlását, hiszen ezeket a dalokat a gyerekek önként, játszva ismételgetik. A közös játékban a gyermekek kontaktust teremtenek egymással német nyelven, szerepeket alakítanak, sort vezetnek, valamilyen tevékenységre választják egymást, vagy egyedül a kör közepén valamilyen tevékenységet utánoznak. Mivel ezek a körjátékok témájukat eredeti népi életből merítik, így ismereteket, megfigyeléseket, viselkedésmódokat, érzéseket, elképzeléseket tükröznek. Az énekes játékokban az óvónő jól artikulált, tiszta énekét a gyerekek leutánozzák, és ezáltal, a nyelvhez való pozitív viszonyuk elmélyül, erősödik.
A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik
Az ünnepekre tanult dalok ünnepélyes hangulatot keltenek, segítenek a nyelvi feladatok megoldásában, bővítik a szókincset, gazdagítják az ünnepeinket. A német nemzetiségi zenei nevelés tehát hozzásegíti a gyermeket identitástudatának kialakulásához, nemzetiségi kultúrtörténeti események megismeréséhez, gazdagítja, színesíti nyelvi készségét, elmélyülnek zenei képességei, készségei.

A zenei nevelés tartalma

- A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:
  - a népi mondókák,
  - a pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos-játékok,
  - a zenehallgatás dalanyaga (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak),
  - az énekes népszokások,
  - a készségfejlesztés zenei elemei
- **A mondókák** játékok szerint: ölbe - vevős, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók, stb.
- **A dalos játékok:** állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulós játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sorjátékok, csúfolók, stb.
- A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyermekeknek. A mindennapos hangszerhasználat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. Láthatatlan szállal köti őket a muzsikához, amelyet az óvónő hangszerének, zenélésének a tisztelete erősít.
- A néptánc az óvodában a felnőttek táncát jelentheti, amely élménynyújtó a gyermekek számára. A nehéz lépések nem felelnek meg a 3-6-7 éves korú gyermekek mozgásfejlettségének! A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását. Előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

A zenehallgatás anyaga az óvónő igényes válogatását tükrözi. Az anyagot népdalok és műdalok alkotják, élő előadásmódban. A gépi zene nem ajánlott. A zenehallgatási anyag

megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

A készségfejlesztés zenei elemei

- Ide tartoznak a tiszta, a csengő hangképzés, az egyenletes lüktetés, a dallam- és ritmusmotívum visszaadása, a tempó (gyors, lassú), a dinamika (halk, hangos), a hangmagasság (magas, mély) érzékelése, éneklése és a zenei hangsúlyok kiemelése. A zörejek közül megfigyelhetők a természet hangjai, az emberi-, állati hangok, a hangszerek hangjai és a környezet zörejei.

Zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása

- Az ölbe - vevős, mondókás játékok, testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. A kiszámolók segítik az igazságos döntésre törekvést és a konfliktusok megelőzését. A küzdő játékok erősítik a fiúk egészséges küzdőszellemét, nemi hovatartozásukat.
- A dalos játékok a lányok számára a lányos mozgás és viselkedés szabályait is közvetítik. Mit, hogyan illik egy lánynak, stb. A dramatikus énekes népszokások a felnőttek viselkedési szokásait adják tovább. Mindezek a mozgáskultúrát is gazdagítják.
- A zene belső lüktetése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermeki mozgás összerendezettségét, fegyelmezettségét. A gyerek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a tánc alapja.
- A hangszeres játék felkelti a gyerekek érdeklődését, rácsodálkozást ébreszt, különleges világot teremt. A zenei nevelés hat a gyerekek érzelemvilágára, esztétikai fogékonyságára. Megalapozza a zenei befogadás képességét, emléknyomai fellelhetők a gyerekek improvizációiban. Az öröm újra - átélésre készteti, amit a társakkal együtt szerzett élmény is fokoz.
- A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül be a gyermeki személyiségbe.

Összegzés

A gyerek zenei képességeinek alapozását sokrétű zenei eszközrendszer segíti. Az óvónői igényes válogatás hatására válik a fejlesztés céltudatos eszközévé. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szóló, amit a szülőkkel való együttlét még meghatározóbbá tesz.

Fejlődés várható eredménye

- Élvezettel hallgat zenét.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallam, vagy ritmus motívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud társaival térformákat alakítani.
- Különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt egyöntetűen esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Kisebbségi mondókát képes önállóan előadni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést hangszerekkel tudja kísérni.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez

szükséges fejlettséget
Az ének - zenei nevelés a művészeti és esztétikai nevelés része. A gyermeki tevékenységek sorában fontos szerepet tölt be.

Befolyásolja:
- a gyerek testi és szellemi fejlödését,
- gazdagítja érzelmi világát,
- a személyiség harmonikus fejlödését.

Die Nationalitäten - Erziehung:

- Es soll sich die aktive Musikwortschatz auf dem Gebiet des musikalischen Fähigkeits - Erweiterungsgebiet erweitert werden mit der Ernennung der Begriffspaaren, Lauttöne und Musikinstrumente
- Sei sollen sich mit der musikalischen Eigenschaften der Minderheitssprache bekannt machen, durch musikalische Betonungen, Bewegungsformen und spezielle Bewegungen
- Sie sollen die musikalischen Kultur der Minderheit kennenlernen, und solche Lieder, Reime und Kreisspiel lernen die ihnen Freude bereiten

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés célja, feladatai
A rajzolás, festés, mintázás, épités, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére, bátorítására.

- Az ábrázolás – és önkifejezés megszerettetése mellett célunk a gyermek megfigyelőképességének, szín – és formaérzékének, díszítőkészségének, valamint az íráshoz szükséges speciális készségek fejlesztése, illetve a képi- konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- A gyerekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségek.
- Alakuljon kézügyességük, vizuális alkotókészségük és esztétikai igényük a múlt, a jelen értékei iránt. Alapozódjék a "művészeti látás" képessége.
- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
- A gyermekek tér – forma - szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- A nemzetiségi kultúra sajátos tér-, forma-, színvilágának megismertetése. A nemzetiségi alkotói kultúra átörökítése. Erre kiváló lehetőséget ad a német nemzetiséghez tartozó nagyszülők, ismerősök produktumainak bemutatása.
- Fontos a környező valóság megfigyelésének, a természeti szépségek észrevételének képességét alakítani.
- A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében. (Például az András nap utáni adventi koszorú készítése, a

mézeskalács gyúrása, díszítése, a Luca búza vetése, a farsangi-maszk készítések, a húsvéti tojásfa díszítése, a májusfa szalagozás, stb.)

- ❖ Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- ❖ Ajánlatos a természetes anyagok:
  - termések: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek, stb.
  - növények: nád, szalma, vesszö, stb.
  - állati eredetüek: gyapjú, toll, méhviasz, stb.
  - textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics.

A vizuális nevelés az esztétikai nevelést szolgálja. A gyermek ábrázolótevékenysége nem más, mint a tárgyi világ cselekvő birtokbavétele. Környezetében állandó vizuális ingerek érik. Fontos, hogy a gyermeket esztétikus funkciójában is szép, egymással harmonizáló tárgyak vegyék körül.

A célok elérése érdekében végzendő feladataink

- ❖ A figyelem felkeltése a természetben és környezetünkben látható szép iránt.
- ❖ Az érdeklődés felkeltése a színek, a színharmóniák, formák iránt.
- ❖ A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, formák).
- ❖ A rajzkészség és kézügyesség fejlesztése, egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése, különböző anyagok és technikák megismertetésével.
- ❖ Sokféle lehetőség megmutatása a képi-térbeli megjelenítésre.
- ❖ Az íráshoz szükséges speciális készségek fejlesztése, kézmozgások finomítása (finommotorika fejlesztése), a helyes testtartás kialakítása, a vizuális percepció fejlesztése.
- ❖ Az önértékelési képesség kialakítása (tudjanak beszélni, véleményt formálni saját és társaik munkájáról).

Ha a gyermek mindennapi életébe, játékába az ábrázoló tevékenységek minél több lehetőségét építjük be, a technikák (tevékenységek) gyakorlására, pontosítására minél több időt, alkalmat teremtünk, előbb-utóbb elér arra a szintre, amikor "művei" kifejezővé válnak, tükrözik világról szerzett ismereteit, érzelmi megnyilvánulásait.
Hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. "Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos". (Óvodai nevelés országos alapprogramja)
Ebben csak akkor segítjük, irányítjuk, ha elakad, ha a gyermeknek szüksége van az instrukciókra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz.

Képalakítás fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek

- ❖ Firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyerekek kedve, érdeklődése szerint, emlékképeik, képzeleteik nyomán (3-4 éves korban).
- ❖ Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján, különböző cselekményes jelenetek, mese-vers megjelenítéseként (4-5 éves korban).
- ❖ Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat, gyönyörködés a szép szín - együttesekben.
- ❖ Ábrázolás a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.
- ❖ Vonalak és a színekkel képzett foltok használata (3-4 éves korban).

- Vékonyabb-vastagabb vonalak, tagoltabb formák, részformák, színek, színfoltok alkalmazása, mindezek ritmusba rendezése díszítésekben. Formák képzése vonalakkal, színfoltokkal.
- Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok gyűjtése.
- Tájékozódás a kép síkján, térviszonyok jelzése.
- Képek készítése festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcolással, tárgyak lenyomataival. Képalakítás spárga és fonaldarabkák textillapra applikálásával, színes papírlapra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.
- Rajzolás puha ceruzával, zsírkrétával.
- Festés ecsettel, sokféle színű sűrűre oldott gombfestékkel, temperával. Színkeverés festékkel, új színek létrehozása. Az ecset kimosásának, a helyes vízhasználatnak a gyakorlása.
- Rajzolás nagyobb felületre: homokba pálcával, színes aszfaltkrétával táblára, földre tett csomagolópapírra, udvaron, aszfalton (egész nagy méretekben is.)
- Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése kisebb és nagyobb méretekben, élmények alapján vagy elképzelés szerint.
- Rajzolás nagy méretben - együtt is -, a földre, az aszfaltra.
- A környezetben található, a gyerekeknek kedves, számukra érdekes tárgyak, formák, jelenségek megfigyelése és emlékezet alapján való egyéni témába ágyazott megjelenítése.
- A rajzolt formák gazdagítása, díszítése a gyerekek tetszés szerinti formákkal, színekkel, formaismétléssel.
- Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása (különféle technikákkal és anyagokkal).
- Gombfesték, valamint a tempera használata. Fehér temperával való keverésének kipróbálása, keveréssel előállított színekkel, az egyéni színkeverés érvényesítésével különböző méretű kompozíciók (bábok, álarcok, díszletek) festése.
- Képeskönyv, leporelló készítése kivágott képekből, ennek további díszítése saját rajzaikkal.
- A formára, színre, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok gyűjtése és megfigyelések végzése, térkifejezés a kép síkján egymás melletti, fölötti formákkal.

Plasztikai munkák - a mintázás fejlesztésére ajánlott tevékenységek, lehetőségek

- Tetszés szerint különféle formák, tárgyak, anyagok gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.
- Tapasztalatszerzés az anyagok tulajdonságairól, viselkedéséről: nyomhagyás, karcolhatóság, képlékenység. (Képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok használata).
- Anyagok formálása, formákra alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: nyomkodva, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, sodorva, simítva, karcolva, gyűrve, tépve, ragasztva stb.
- A konstruálás, az anyagok formálása során tapasztalják meg a gyerekek, hogy "miből mit lehet csinálni."
- Különféle természeti tárgyak gyűjtése az óvoda környékén, séta közben kirándulások alkalmával. A gyűjtött tárgyak formáinak összehasonlítása más formákkal, szétválogatása, csoportosítása szempontok szerint (pl. felületi tulajdonságaik szerint).
- Figurák, alakok mintázása, törekedve a formák tagolására, a főbb részformák érzékeltetésére, ábrázolására, díszítésére.

- Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése szerkesztő-összerakó munkával, díszítések kézi munkával. Bábok, díszletek készítése, ezek festése, összeszerelése.
- Változatos, sokféle, lehetőleg nemes, könnyen megmunkálható anyag használata.
- Ismerkedés különféle technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása (nyírás, tépés, hajtogatás, konstruálás, plasztikus formálás, stb.)
- Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, a legjellemzőbb forma, a legfőbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli kompozícióba.
- Játékok, bábok, modellek, ajándékok, fenyődíszek készítése szerkesztő és konstruáló munkával, mintázással, szövéssel, fonással. Díszítésük kézimunkával - a gyerekek által ismert eljárások önálló alkalmazásával. Változatos, képlékeny anyagok alkalmas eszközökkel, szerszámokkal való alakítása, formálása.
- A kézimunka és az ábrázolás technikáinak együttes alkalmazása.
- A formára és anyagismeretre vonatkozó tapasztalatszerzés, megfigyelés.

Építés

- Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása.
- Különféle anyagokból tárgyak, elemek felhasználásával kisebb-nagyobb méretű térbeli alakzatok építgetése, alakítása együttesen is.
- Téralkotó tevékenység a belső terekben, a gyerekek által a játék során kialakított térrészek berendezése a célnak megfelelően.
- Térbeli tapasztalatok, tájékozódás a dolgok térbeli helyzetei, formák egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei felől, soralkotás, ritmusképzés.
- Nagy térbeli alakzatok formálása a gyerekek közös, mozgásos játékai során.
- Nagyobb térben - nagyobb méretű elemekből búvóhelyek, házak stb. építése.
- Hosszabb időn keresztül, közös munkával, gazdagodó formavilágú építmények építése.
- Különféle makettek építése és berendezése a gyerekek által alkotott modellekkel.
- Tájékozódás a térben, téralakítás.
- Statikai tapasztalatok gyűjtése.
- Arányviszonyok, a makettek és a hozzájuk készített kiegészítő formák egymáshoz viszonyított méretei.
- Közeli tájházakkal, kiállításokkal, helyi műemlékekkel való ismerkedés.

A kétnyelvűség és a német nemzetiségi identitástudat kialakítása és fejlesztése a vizuális nevelésben

A gyerekeket megismertetjük német nemzetiségi kultúránk tárgyi emlékeivel. Ellátogatunk a Tájházakba, ahol bemutatjuk az óvodásoknak a német népi építészeti emlékeket, a német kisebbség életmódját, szokásait, hagyományai tükröző tárgyi emlékeket. Részt veszünk a Német Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett Német Nemzetiségi Napon, ahol a gyermekek sváb ruhába öltözve német nemzetiségi dalokat, körjátékokat, táncokat és mondókákat mutatnak be. Megtekintjük a német népi kultúrát bemutató kiállításokat pl. hímzések, szövések stb., évente megszervezzük az ún. „Hagyományápolási napot", ahol megismerkedhetnek a gyerekek a régi mesterségekkel (kenyérsütés, seprűkötés, „Steckepuppe" – készítés, stb.)
Az óvoda környezete is tükrözi a német kisebbségi kultúrát, tárgyi emlékeit. Gyűjtőmunkánkba bevonjuk a gyermekeket, szülőket, nagyszülőket. A gyermekek tisztelik és becsülik e tárgyi kultúra értékeit.

Dekorációnk részét alkotják a német népviseletek, terítők, törölközők, köcsögök, szakajtók stb.
Rajzolás – mintázás, kézimunka során gyakran merítünk témákat a népi kultúrkincsből (csuhézás, mézeskalács-, és fánksütés stb.)
A rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítjuk a német nyelv mind jobb elsajátítását a gyermekeknél (figyelembe véve egyéni fejlettségi szintjüket.)

A vizuális tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

- A gyerek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény pedig újabb alkotásra motiválja. Formálódik alkotó képzelete, ábrázolókészsége, önkifejezési módja. Az óvónői leleményesség hatására problémamegoldó készsége fejlődik, kezdeményezővé válik, önbizalma erősödik.
- A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, és a finom-motorikus készségek fejlődéséhez, fejlesztéséhez is új terepet szolgáltatnak. Egyben hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához. A természet látványa segíti a vizuális funkciók, azaz a szín, forma, alak észlelés fejlődését.
- A változatos cselekvések során a gyerek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, amely hat értelmi képességeinek fejlődésére is. A gyerek képessé válik arra, hogy megfigyeléseit átértelmezze, azokat új kombinációban alkalmazza. Alakul képszerű gondolkodása, fogalomalkotása konkréttá válik. Az elkészült tárgyak, népi játékszerek tovább motiválják tevékenységüket, gazdagítják játékukat, alkotásra képes emberré teszik őket. Közben finom-motorikus készségük fejlődik.

Összegzés
A megerősítő légkörű környezetben a gyerek jókedvvel, szívesen alkot. Nyitottsága, magabiztossága alkotásra készteti. A szülőktől, a nagyszülőktől ellesett technikák, fogásmódok ösztönzően hatnak. Tevékenységének, alkotó munkájának eredményei a személyiségének fejlődését tükrözik.

A fejlődés várható jellemzői a rajzolás – festés - mintázás - kézimunka területein az óvodáskor végére a fejlesztési területek megoszlása szerint

Téralakítás

- A gyerekek meglehetős biztonsággal mozognak az őket körülvevő térben. Megértik e viszonylatokra vonatkozó kifejezéseket, maguk is használják azokat. Környezetük tárgyainak térbeli helyét képesek saját testükhöz viszonyítani.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, térbeli makettek berendezésében.
- Bátrak, ötletesek a téralakításban.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére (nagyságbeli különbségeikről, a fokozatokról).

Képalakítás

- Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák.

- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat.
- Síkbeli kompozícióikban törekszenek a képfelület betöltésére.

Képi kifejezés
- Ismerik és egyéni tetszésük szerint alkalmazzák a képi kifejezőeszközöket (vékonyabb, vastagabb vonalakat, színfoltokat, rajzolt, mintázott formákat).
- Látási – tapintási - mozgási tapasztalataik vannak a formák tulajdonságairól.
- Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

Színhasználat
- A színekben örömüket lelik, színhasználatban bátrak, érvényesítik kedvelt színeiket.
- Képesek vezetéssel (irányítással) észrevenni a környezet és saját munkáik színhangulatát.
- Ismerik a színek sötét és világos árnyalatait.

Díszítés
- Önállóan - saját elképzeléseik alapján - díszítenek tárgyakat.
- Érvényesül ritmusteremtő képességük a forma és színismétlésben, kedvvel alkalmazzák képalakításukban és plasztikai munkáikban a forma és színritmusokat, a díszítés többféle technikáját.

Kézimunka - plasztikai munka
- Szívesek használják az alapvető technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat.
- Van tapasztalatuk ezek legfontosabb tulajdonságairól és használatuk módjáról.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű kellékeket, modelleket, maketteket.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.

A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

A környezet esztétikája

Az esztétikai nevelés érzékszerveken, érzelmeken átható folyamat. A gyerek fogékonysága által minden őt körülvevő környezeti ingerre érzékenyen reagál. A gyerekre hat a közvetlen környezete, valamint a távolabbi, az óvoda és a település maga. A gyerekek más-más esztétikai élményekkel érkeznek. Az óvoda egyrészt kompenzáló szerepet tölt be, másrészt teljes megjelenésében alakítja az esztétikum iránti fogékonyságot.

Az óvodai környezetet a tagoltság, az egyszerűség és a tágasság jellemzi. Fontos, a természetes anyagok, plasztikus felületek jelenléte. Az óvodát díszítő textíliák, tárgyak jellegzetes német nemzetiségi népművészeti mintával díszítettek. Több hagyományos használati tárgy is elhelyezésre került az intézményben. Lényeges, hogy az óvoda nem múzeum, hanem nevelési intézmény, amely igyekszik megteremteni az egyensúlyt a régi és a mai világ között, értékmegőrző, értékteremtő, értékközvetítő szerepe van.

Az óvoda dolgozói személyes példamutatással - esztétikus megjelenéssel, kulturált viselkedéssel - igyekeznek modellt nyújtani a gyerekek és szüleik számára. A gyerekben az eltérő tevékenységekben viselt öltözék látványa és viselése tudatosítja a célszerűség és esztétikum összekapcsolását. Pl.: a zöldségtisztításhoz használt fehér kötények, a tornaruha, stb.
Az ünnepnapokon az egész óvoda "ünnepi ruhát ölt". Esztétikai érzékformáló hatást nyújt az óvónők, társak látványa és az összhangot tükröző feldíszített folyosó, csoportszoba. Az ünnepnapok másságából fakadó ünnepi viselet ízlésformáló, hangulatfokozó élmény. A gyerek megtanulja, hogy az ünnepnaphoz más viselet, viselkedés illik. Az élmény nem csak az összetartozás élményét erősíti, hanem az esztétikus környezet, öltözködés iránti igény is alapozódik.

Összegzés
A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére. Esztétikai ítélőképessége fejlődik. Nemcsak az általuk értelmezett szép, hanem az általános művészeti kultúra értékeinek élvezetére is, mivel a "valamit csinálni" öröme elvezet a "valamit létrehozni", az alkotás örömeig.

Die Nationalitäten - Erziehung:

- Der Wortschatz der Kinder soll durch das kennenlernen von verschiedenen Techniken und Benennung von verschiedenen Mitteln und Methoden erweitert werden
- Sie sollen fähig sein mit einfachen Sätzen ihre Erlebnisse und Erfahrungen zu erzählen

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbba az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:
a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
c) szervezett mozgásos tevékenység.

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges

izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

- ❖ A mindennapos spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik a mindennapos irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.
- ❖ Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mindennapos mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyerek természetes szükséglete. A program sokrétűen elégíti ki a gyerek mozgásigényét. Tudatosan segíti a mozgás és az észlelési funkciók összerendeződését. Nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások, mondókás-énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén.

Kétnyelvűség a mozgásfejlesztésben:

A mozgás fejlesztésében is érvényesítjük a kétnyelvűséget. A magyar nyelvű foglalkozások, fejlesztések tematikáját követve a mozgásfejlesztésben alkalmazott legfontosabb és legegyszerűbb német kifejezések mindennapos használatával a gyermekek szókincse az utánzásos nyelvelsajátítás módszerét alapul véve folyamatosan bővül, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.

A mozgásfejlesztés célja, feladatai

- ❖ A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása.
- ❖ A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.
- ❖ Az egészséges testi fejlesztés, ami a következők szerint tovább tagolható:
  - a kisebbségi kultúrára jellemző mozgásos játékok játszása,
  - differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása,
  - a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése,
  - a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által,
  - a rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása,
  - az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása,
  - családi szemléletformálás,
  - egészségóvás megelőzéssel.
- ❖ Harmonikus mozgása hat a gondolkodás-fejlődésére, találékonyságára és kombinatív képességére, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a megfelelő iskolai teljesítményhez.

Mindennapos szabad, spontán mozgás

- A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.
- Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötősdi, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, stb.
- A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, mászások (fára is), bújócskák, futások, járások, labdajátékok. Érdemes kihasználni a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők adta lehetőségeket. Az óvónő a téli időszakban, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.
- A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabad időben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

A szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

A testnevelés szervezetten két formában van jelen az óvodában:

- **a mindennapokban** 15-20 percben, sok játékkal, a testnevelés foglalkozásokon már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással (kötelező jelleggel).
- **a testnevelés foglalkozásokon, amit** az óvónő heti egy-két alkalommal kötelező jelleggel szervez, állandó napokon.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

- A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, fokozza a teljesítő képességét. Segíti az új mozgásformák kialakulását, begyakorlását, a mozgásszervek fejlődését. Alakítja a mozgásszokásokat, és a játéktudat szintjét.
- A mozgásos játékok erősítik az egymásra figyelést, az együttműködési készséget, leszoktat az önzésről. A szabálytartás az önuralmat erősíti, alakul az egészséges versenyszellem. Fejlődik a gyerek kitartása, koncentráló képessége és állóképessége. A mozgás örömélmény, érzelmi hatásokat vált ki.
- Fejlődik a gyerek érzelmi, szociális és értelmi képessége. Harmonikus mozgása hat gondolkodás-fejlődésére, találékonyságára és kombinatív képességére.

A mozgás hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok- gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyerekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák megismerésével, megnevezésével, bemozgásával bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.
- A mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.

A mozgás hatása a szociális képességek fejlődésére

- Segíti az "éntudat" fejlődését (a saját testének és mozgásos képességeinek megismerése révén).
- A közös örömmel végzett mozgás közben a gyermek társas kapcsolatai kiszélesednek.
- A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

A testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésben (alkalmazott) végzett testmozgások (amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változhat.

Játékok: futó-, utánzó-, szerep- és szabályjátékok.

Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányba.

Járás: kis és nagy lépésekkel, különböző irányokba fordulással, változó szélességű sávok, vonalak között, különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával, speciális járások, állatjárások utánzása, ritmusra járások, különböző tempóban - majd közbeni tempóváltással.

Futás: különböző tempóban - majd közbeni tempóváltással, különböző irányokba - majd közbeni irányváltoztatással, változó szélességű sávok között, különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, versenyfutás.

Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (előre-hátra) - páros lábon, váltott lábbal, akadályokon át - le - fel (pl. mélyugrás, magasugrás).

Támasz, függés és egyensúly gyakorlatok: csúszás, kúszás, mászás különböző irányokba, majd irányváltoztatással, különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon - talajon, padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányba, különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlyozó járás emelt szeren (pl. pad), forgások fordulatok, testhelyzet változtatások (pl. kötéllétra).

Dobások, labdagyakorlatok: (szem-kéz koordináció fejlesztésére)

- babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött,
- babzsák csúsztatás két vonal közé,
- babzsák dobás vízszintes és függőleges célra,
- labdajátékok (labdagurítások, labdavezetések, labda feldobások - elkapások, alsó és felső dobások, labdahajítások).

Gyakorlatok szem-láb koordináció fejlesztésére:

- ugrókötéllel, kötél fölött átugrás - változó magassággal,
- különböző lábakkal karikába belépés, kilépés, beugrás, kiugrás,
- ugróiskolák egyszerűbb és nehezített formában,
- függeszkedés - átfogással tovahaladás,
- lábbal különböző formák rajzolása (alkalmi felületen, homokba, hóba).

Koncentrációs mozgásgyakorlatok: kézi - szergyakorlatok (babzsák, bot, szalag, karika, labda).

Gimnasztika:

- ❖ nyakizom gyakorlatok (fejfordítás, fejkörzés)
- ❖ kartartások, karkörzések, karlengetések, karhúzások (különböző irányokba, formákba ritmusra is),
- ❖ törzsmozgások (törzsfordítások, törzshajlítások)
- ❖ lábmozgások (lábemelések, lábkörzések, láblengetések, lábhajlítások, lábfejgyakorlatok),
- ❖ kar-láb- és törzsmozgások, testhelyzetek, ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása, végzése a mozgáskoordináció kialakulása érdekében.

Összegzés

A gyerek mozgásán keresztül ismeri meg a világot. A nap folyamán a gyerek állandó "mozgásban van". A tapasztalatok hiányában még nem látja minden mozgásának a következményét. A felnőtt az önpróbálkozásnak teret ad, türelemmel kivár, balesetveszély esetén lép közbe.

Fejlődés várható eredménye

- ❖ Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- ❖ Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- ❖ Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
- ❖ Tud ütemtartással járni.
- ❖ Tud helyben labdát pattogtatni.
- ❖ Tud egykezes felsődobással célba dobni.
- ❖ Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- ❖ Szeret mozogni, kitartó és mozgásos játékokban.
- ❖ Ismerjen néhány népi mozgásos játékot, irányítás nélkül is játssza.
- ❖ Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- ❖ A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Die Nationalitäten – Erziehung:

- ➢ In den verschiedenen Bewegungsarten soll die sprachliche Entwicklung verwirklicht werden
- ➢ Durch die Bewegungen (mit der Hilfe der Anschaulichkeit) soll ihr passiver Wortschatz erweitert werden
- ➢ Die Kinder sollen aktiver Wortschatz, sprachliche Ausdrücke aneignen, in den Bereich der Großbewegungen, der Feinmotorik, das Körperschema und die Raumorientierung

Külső világ tevékeny megismerése:

"A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti-társadalmi (emberi-tárgyi) környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését." (Óvodai nevelés országos alapprogramja)

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti-társadalmi környezetből olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlenek. Segíti a

gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását (rendezését, felszínes ismereteik elmélyítését, rögzítését, részben újakkal való gyarapítását), fejleszti értelmi képességeiket (figyelmüket, megfigyelőképességüket, emlékezetüket, képzeletüket, gondolkodásukat, kifejezőkészségüket, beszédüket, ítélőképességüket, az összefüggések meglátását), pozitív viszonyulás kialakítását a természeti, emberi, és a tárgyi környezethez. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
A külső világ tevékeny megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezet minél átfogóbb megismertetése által közvetítjük a gyermekek felé az egyetemes, a nemzeti és nemzetiségi kultúra értékeit, hagyományait, a nemzetiségre jellemző néphagyományokat. „A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek védelmét."

A társadalmi és természeti környezet megismerésére nevelés célja, feladata
A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat.
Célja,

- hogy nyitottá tegye a gyermekeket a környezeti hatások befogadására,
- a felszínes érzékeléstől az egyre tudatosabbá váló megismerés felé vezesse a gyermekeket.

A cél megvalósítása érdekében végzendő feladataink
Mivel a környezet megismerésének óvodai feladatai részben a gyermek otthoni, óvodán kívüli tapasztalataira épülnek, meg kell ismernünk a gyermekek családi hátterét, szokásrendszerét majd ezeket tudatosan felhasználjuk, beépítjük a fejlesztési programunkba.
Fontos feladatunk a természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelésben, hogy a kisgyermek eleven, élő, változásaiban gazdag, eredeti környezetben gyűjtse élménybe ágyazott tapasztalatait.

E nevelési terület módszereit is a tevékenységközpontúság jellemzi.
Sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával, természetes élethelyzetek teremtésével elősegítjük, hogy a gyermekek maguk fedezhessék fel, figyelhessék meg környezetük tárgyait, jelenségeit. Ezzel segítjük a gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének, megismerési vágyának felkeltését és elmélyítését. Lehetőséget teremtünk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére.
A tapasztalatszerzés cselekvően átélt, érzelmileg színezett tevékenységeihez minden gyermek számára - folyamatosan - biztosítjuk az eszközöket. Külön hangsúlyt kapnak a természetes alapanyagú eszközök. Az esztétikai célszerűségi szempontok érvényesítése mellett hatásukat fokozza, hogy a környezetükben megtalálhatóak, s önálló alkotásra is serkentenek. A szerzett tapasztalatok rendszerezésének megtanítása lehetővé teszi a gondolkodási képesség hajlékonyságának alakulását, mivel a gyermekeknek alkalmuk nyílik többféle megoldás közötti választásra, a különböző szempontok felfedezésére.

Nagy hangsúlyt helyezünk a kulturált élet, a helyes viselkedés szokásainak, a természeti-társadalmi (emberi-tárgyi) környezethez fűződő helyes érzelmi és erkölcsi viszony kialakítására (pozitív viszonyulás).
Mindezen feladatok megoldása a gyermekek aktív részvételével, akaraterejük, kitartásuk fejlesztésével, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásával történik.
A természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés csak komplex módon és az óvodai élet folyamatában valósítható meg.

A társadalmi és természeti környezet megismerésének tartalma
A gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról:

- adataikról (saját nevük, életkoruk, lakcímük, szüleik neve, foglalkozása, testvéreik száma, neve),
- a családtagok egymáshoz való viszonyáról, kapcsolatáról, munkájáról, kötelességeiről, az együttélés tapasztalatairól,
- legyenek tisztában a szeretet, a tisztelet, az együttérzés, az egymás iránti érdeklődés, segítő szándék - fogalmaival, és próbálják erre alapozni mindennapi viselkedésüket tágabb környezetükkel szemben is.

Az óvoda új környezet a gyermek számára. Fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Ismerkedjenek meg az óvodával (környezetével, játékaival, eszközeivel) életével-szokásrendszerével, feladataival, a felnőttek óvodai munkájával. Koruknak megfelelően - önállóan is - járuljanak hozzá vállalkozásaikkal, közreműködéseikkel környezetük ápolásához (rendben tartásához, szebbé tételéhez).
Testünk, testrészeink, érzékszerveink megismerése, önmaguk és mások jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulása, azonosítása, a megszerzett, összegyűjtött tapasztalatok feldolgozása ezek funkcióiról fontos tartalmi egységet képviselnek. Testünk, testrészeink, érzékszerveink tisztántartása, ápolása, védelme - ezeknek nemcsak az ismerete, hanem folyamatos gyakorlása - nagy jelentőséggel bír egészségünk megőrzése érdekében, a betegségek elleni védekezésben is. Tapasztalataik alapján bővítjük és rögzítjük ismereteiket az orvos gyógyító munkájáról (betegségek, beteg ápolása, gyógyszerek használata.)
A közlekedésre nevelés fontos szempontja a helyes viselkedés megalapozása - az utcán, a tömegközlekedési eszközökön. Ezt néhány alapvető közlekedési szabály megismerésével, azok betartásával, az adott helyi lehetőségek közötti gyakorlással alapozzuk meg. (A közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, a gyalogátkelőhely jele - használatuk). Ismerkedjenek meg a különböző közlekedési eszközökkel. Az óvoda környezetében megtalálható lehetőségeket természetes környezetben, a nem elérhetőeket képről, filmről. Legyen ismeretük néhány alapvető közlekedési eszköz funkciójáról, pl.:

- az autóbusz - embereket szállít
- a teherautó - árut fuvaroz
- a mentő - beteget visz.

Az évszakok, napok, napszakok folyamatos megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése, a természeti környezet megismerésére, különböző összefüggések megláttatására alapvető lehetőséget biztosítanak. Az időjárás elemeinek változása, hatása környezetünkre (pl. öltözködésünkre), az évszakra jellemző jegyek alakulása, a színek és fények megfigyelése (esztétikája, szépsége) a legegyszerűbb biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalásokra adnak lehetőséget. Alkalmat (helyet, időt, teret) kínálunk és biztosítunk a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik felfedezés, a kutatás örömeit. Az így szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendszerezése, ismeretek rögzítése által megtanulják az évszakok nevét, jellemzőit, sorrendjét, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.

A növény és állatvilág megismerése szoros egységben történik az adott évszak, nap ill. napszak megfigyelésével. Megláttatjuk az összefüggéseket közöttük, a növény és állatvilágban történő változásokat, alkalmazkodásukat, reakcióikat, viselkedésüket. Alkalmat teremtünk közvetlen módon találkozni a természetvédelemmel, környezetvédelemmel.
Az óvoda közvetlen természeti és társadalmi környezetének megismertetése-megismerése (amelyben élünk) szintén fontos tartalmi egységet képviselnek. Felhívjuk a gyermekek figyelmét e környezet értékeire - szépségeire. A környezetünkben előforduló középületek, közintézmények látogatásai során ismerjék meg azok funkcióit, feladatait, az itt dolgozó emberek munkáját (foglalkozásokat).
Természeti környezetünk növény- és állatvilágának folyamatos megfigyelése, e szépségek megóvása érdekében végzendő feladataink - a természet megszerettetésére, annak ápolására, az állatok gondozására, egyáltalán a pozitív viszony kialakítására, megerősítésére irányul.
Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a gyermek számára érzelmileg telített, élményhatású, az egyes gyermekek számára konkrét tapasztalatokon alapul.

A külső világ tevékeny megismerése – környezet- és természetvédelem

„Környezetvédelmi nevelés helyett inkább környezeti nevelést mondunk, mivel nemcsak védelemre, hanem kultúrára, világképre és életmódra való nevelésről van szó. A környezeti nevelés célja a környezetvédő gondolkodásmód és környezetbarát életmód kialakítása és terjesztése. A környezeti nevelés az egész személyiséget érinti, egyformán fontos benne az érzelmi, értelmi és mozgásos szféra. Míg egy kisgyermek döntően érzelmi síkon „fogható meg", addig a nagyobbak esetében az arány eltolódhat az értelmi szféra felé. A tényleges cselekvésnek – a természettel való közvetlen találkozásnak, s a benne – érte való közvetlen tevékenységnek – döntő jelentősége van." (Láng István (szerk.) 1993: Környezetvédelmi lexikon)
A gyermek a születésétől kezdve ismerkedik a környezettel, s az ismeretszerzés folyamata végül egy környezetbarát életvitel megvalósulását eredményezheti. Az óvodai nevelésben figyelembe kell vennünk a családi nevelést, hiszen a családok életvitele, mindennapjai határozzák meg elsősorban a gyermek attitűdjeit, szokásait, kommunikatív képességeit.
Az óvodai élet- melyben meghatározó az óvónő személyisége – példát adhat a gyermekeknek, a szülőknek. A környezetbarát életvitel kialakulásához fontos a környezetbarát óvoda megteremtése.
Óvodás gyermekeink számára a természeti és társadalmi környezet jelenti a „világot". A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Már az óvodáskorú gyermek is átéli állapotát, változásait. Részesei, alakítói, felelősei és hatásának elszenvedői vagyunk egy személyben! Nincs a környezetben elhanyagolható, lényegtelen, felesleges elem, tényező. Hálószerűen kapcsolódik össze minden.
A gyermeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel; csak ekkor várható el, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet.

Célunk olyan gyermekeket nevelni, akik ismerik, szeretik és védik a természetet. Óvodásainkban azt a tudatot megalapozni, hogy bár még kicsik, de már tettek valamit a természet védelmében pozitív hatást vált ki, és egy életre szóló indíttatást jelent.

Feladataink

- Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítsunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermek számára a közeli és

távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való tevékeny részvételt

- ❖ Figyeljünk tudatosan a környezetre és a természetvédelemre, a gyermek természetszemléletének formálására
- ❖ Építsünk az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét: - ismerje meg a szülőföldjét, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi és német nemzetiségi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét
- ❖ Fontos, hogy a gyermekcsoport korát, fejlettségét, adottságait figyelembe véve válasszunk a megfelelő lehetőségek közül.
- ❖ Alkalmazzuk a tevékenységek differenciált szervezeti formáit, az egyéni fejlesztés lehetőségeit, különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- ❖ A séták, kirándulások, természetbeli játékok után lehetőséget adunk a benti, nyugodt beszélgetésekre, játékra, mesékre a környezet titkairól, ezzel segítve a tapasztalatok feldolgozását. Az óvodás gyermeket minden tevékenységbe be lehet vonni játékosan, a mesék világán keresztül. A természet érdekességei mesében elmondva még jobban felkeltik a gyermek érdeklődését.
- ❖ Különböző játékok, megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermekek az óvónő vagy a szülő segítségével megismerkedjenek a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével. Nem a pontos mérés a fontos, hanem hogy együtt csodálkozzunk, megnevezzünk, elmeséljünk valamit.
- ❖ Kialakulnak azok a szokások, magatartásformák, melyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életvitelükben.

Az óvoda közvetlen természeti és társadalmi környezetének megismerése

- ❖ Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését.
- ❖ Részt vesznek közvetlen természeti környezetük ápolásában, gondozásában, pl.- madáreleség készítésével,

Kétnyelvűség a társadalmi és természeti környezet megismerésében:

Mivel a társadalmi és természeti környezet megismerése az óvodai lét minden pillanatát áthatja a maga tevékenységközpontú módszereivel, ez a terület biztosítja az egyik legtágabb teret a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel az utánzáson alapuló nyelvelsajátításhoz.

A gyermekek az elhangzott kéréseket, utasításokat megismerik, a legalapvetőbb szókapcsolatokat elsajátítják, egyéni fejlettségi szintjüktől függően alkalmazni tudják azokat.

Személyiségfejlesztő hatás

A tevékenységek során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról. Ez a tapasztalat évszakonként más és más, de évről-évre visszatérő. Ez a hovatartozást, a biztonságérzést erősíti.

A felsorolt lehetőségek, tevékenységek által a gyerekek egyrészt megismerkednek a "külső" világgal, másrészt szert tesznek arra az érzelmi kötődésre, amelyet felnőve, a szülőföld szeretetéként fogalmaznak meg. Ez különösen igaz, ha a gyerek érzelmeken, cselekvéseken keresztül történő ismeretszerzését odaillő hangulati elemek mélyítik: mondókák, gyermekdalok, népdalok, mesék, történetek.

A külső világ megismerésére nevelés meghatározó a gyerekek képességeinek fejlesztésében, elsősorban az alábbi területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség. Egyre jobban megközelítik a későbbi megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját.

Képessé válnak elemi problémák felismerésére és megoldására. Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képessége. Előbbre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben, véleménynyilvánításban, fejlődik kommunikációs készségük. A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, növekszik türelmük, erősödik akaratuk, önfegyelmük. Felébred bennük a felfedezés, tudás öröme, a másság elfogadása.

Összegzés

A külső világ megismerési folyamatában a gyerek cselekvésein, érzelmein keresztül szerzi környezetéből az ismereteket. A német nemzetiségi hagyományok őrzéséből és a természetközelségből fakadó élmények eljuttatják a gyereket a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyomány tiszteletéhez.

A társadalmi és természeti környezet megismerésében a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Család

Ismerik teljes nevüket. Tudják édesanyjuk, édesapjuk és testvéreik nevét. Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását.

Óvoda

Eligazodnak az óvoda épületében, udvarán. Tudják társaik nevét, jelét, óvónőjüket, dajkájukat nevén szólítják. Tevékenységeikkel, közreműködéseikkel hozzájárulnak az óvoda mindennapi életéhez, környezetének alakításához.

Testünk

A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Tudják tisztántartásuk fontosságát, igényesek testük tisztaságára. Ismerik az orvos gyógyító szerepét. Ismerik érzékszerveiket, azok funkcióit.

Közlekedés

Ismerik a legalapvetőbb és legfontosabb közlekedési szabályokat, tudják betartásuk fontosságát (közlekedési lámpa szerepe, zebra használata). Ismerik a közlekedési eszközöket, azok legfontosabb funkcióit. Tudják a kulturált viselkedési formákat a tömegközlekedési eszközökön utazva.

Évszakok, növény- és állatvilág

Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.

Ismerik a "növény" szót. Tudják, hogy növények fejlődése és az időjárás (évszakok) között összefüggés van. Ismernek néhány alapvető növénnyel kapcsolatos munkát.

Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hol élnek. Nyomon tudják követni az állatok életének alakulását az évszakok (időjárás) változásainak következtében. Felismerik az emberi gondoskodás fontosságát az állatok életében (etetésében és gondozásában).

A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak tartalma

A gyermekek a környezet megismerése során, a természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint, ill. saját szempontok alapján.

Alkossanak megfelelő szöveget (ítéletalkotás), fogalmazzanak meg állításokat a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről. Igaz-hamis eldöntése. Végezzenek sorba rendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok, ill. egyéb szempontok szerint. Soralkotások, sorváltások balról-jobbra, föntről-lefelé. Ismerkedjenek meg a sorba rendezett elemek helyével a sorban - sorszámok.
A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. Tudják a meg- és leszámlálást 6-10-es számkörben, a gyerekek és a csoport fejlettségének megfelelően, valamint a kis számok megszámlálás nélküli, összkép alapján történő észlelését, felismerését, megnevezését. Tegyenek szert tapasztalatokra a darabszám változásairól (műveletek elökészítése).
A gyermekek szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében.
Jussanak el az egyszerű geometriai formák felismeréséig - fejlettségüknek megfelelően. Minden alkalmat meg kell ragadni, hogy a gyermekek egyaránt jól tájékozódjanak a térben és a síkban ábrázolt világban. Nevezzék meg a térbeli állások helyzetének irányait, a helyviszonylatokat kifejező névutók használatában gyakorlatra tegyenek szert (jártasság megszerzése). Másoljanak síkban-térben. Figyeljék meg a rész - egész viszonyát. Tükörrel való tevékenységeik során tegyenek szert élményekre, tapasztalatokra.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerésében a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Összehasonlíthatóság, szétválogathatóság:

- tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon és egy-egy kiemelt, megnevezett vagy felismert tulajdonság szerint. Összehasonlításaikat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- tárgyak, személyek, halmazok szétválogatása (osztályozása)
  - saját szempont szerint,
  - ismert, megnevezett tulajdonság szerint,
  - elrontott válogatás javítása,
  - más által elkezdett válogatás folytatása a válogatásban érvényesülő szempont felismerése alapján.

Sorba rendezés:

- képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére,
- megnevezett egyszerű szempontú rossz válogatást, sorba rendezést javítanak, esetenként új szempontokat is kitalálnak - azt válogatással, sorba rendezéssel kifejezik.

Számfogalom megalapozása

- megszámlálás nélkül átlátnak 0, 1, 2, 3, 4, 5 tárgyat (különféle méretben, különféle lerendezésben),
- tudnak számlálni tízig. Elő tudnak állítani különféle elemekből - különféle elrendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- össze tudnak mérni két halmazt párosítással is (10-ig), az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,

- ❖ hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében is.

Geometria

- ❖ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- ❖ Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező, de színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.

Tájékozódás a térben és a síkban

- ❖ Adott irányt mozgással tudnak követni, s értik térbeli mozgásukra, az irányok jelzésére használt alá, fölé, elé, mögé, mellé szavakat.
- ❖ A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok megkülönböztetése.
- ❖ Értik a névutók síkra vonatkoztatott helyét is.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerésében a kétnyelvűség az alábbiakat foglalja magába

- a számnevek ismerete,
- a legegyszerűbb téri irányok, relációk ismerete, névelők-névutók használata,
- csak ismerkedés szintjén a viszonyok kifejezése
- néhány térbeli és síkbeli alakzat megnevezése

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- hasonlítson össze mennyiségeket / több - kevesebb - ugyanannyi - hosszabb - rövidebb /,
- alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről,
- tudja a meg - és leszámolást 10 - es számkörben,
- nevezze meg a térbeli alakzatok helyzetének irányait / jobb - bal - előtt - mögött /,
- válogasson tárgyakat, alakzatokat szempontok szerint,
- másoljon alakzatokat síkban és térben,
- válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint / kör, négyzet, háromszög /,
- ismerje a térbeli alakzatok közül a kockát.
- a kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Unsere Aufgaben im Kreise der Nationalitäten Kenntnisse

Im Themen Wohnort und Menschen:

- ➢ Die Kinder sollen nationalitätische Gebäude und Institutionen aus ihrem engen und weiteren Wohnort kennenlernen (zB.: die Kirche, das Landshaus)
- ➢ Sie sollen neue Kenntnisse über die Pflanzen und Tiere erwerben, die für die Nationalität typisch sind (zB.: der Rosmarin, die Geranie, der Weinbau, das Schweineschlachten, usw.) Diese sollen sie auch in der Sprache der Minderheit kennen
- ➢ Bei dem Thema: Berufe in der Familie sollen sie auch verschiedene Volkshandwerke kennenlernen

Aus dem geistigen Kultur

- ➢ Örtlichen Sammlungen von Reime, Gedichte, Lieder und Volksspiele, usw. Diese sollen sie auch in der Sprache der Mundart kennenlernen
- ➢ Die örtlichen Märchen, kurze Geschichten, Rätzel, usw. kennenlernen mit der Hilfe

der Großeltern und Eltern

Aus dem sachlichen Kultur:

- Die Kinder sollen durch eigene Erfahrungen und durch Veranschaulichung die Landarbeit kennenlernen
- Sie sollen Trachten kennenlernen und sie auch im Kindergartenleben tragen (im Spiel, an den Feiertagen) und mit der Hilfe der Eltern und Großeltern sollen sie sachliche Andenken sammeln und die im Gruppenzimmer unterbringen
- Während den Tätigkeiten sollen sie die typische Stoffe und Techniken der Minderheit benutzen (Stroh, Feder, Ton, Faden, fädeln, weben, sticken, usw.)

Zur Schaffung der Identität

- Die Kinder sollen die Traditionen kennenlernen durch Spiele, Lieder, Tänze und Sprüche (Kirchweih, Fasching, Hochzeit, usw.)
- An den Festtagen sollen sie die Tracht anhaben
- Sie sollen sich mit dem alten Küchenkunst, und damit parallel auch mit der moderne Ernährung bekanntmachen (backen, darren, einkochen, abschmecken, würzen mit typischen Gewürze – der Rosmarin, der Dill)
- Sie sollen den Festtagen traditionstragende Geschenke basteln

Die Eigenschaften der Entwichlung am Ende des Kindergartenalters

- Die Kinder sollen die Körperteile und Richtungen kennen und benennen
- Sie benennen und verwenden die Bewegungsarten und die Regeln der Bewegungsspiele
- Im gesellschaftlichen Situationen regen sie die Bewegungsspiele in deutsche Sprache an
- Sie erkennen die Eigenschaften der deutschen Musik und benutzen sie in ihren musikalischen Tätigkeiten (typische Bewegungen, musikalische Betonung, usw.)
- Sie erkennen und benennen musikalisches und rhytmisches Verfahren in Deutsch
- Sie kennen typische Volks-, und Minderheitsinstrumente (Mundharmonika, Ziehharmonika, usw.)
- Beim Zeichnen und bei manueller Tätigkeiten benennen und verwenden sie Gegenstände, Mitteln, Arbeitsvorgänge, Formen und Farben. Ihre Erfahrungen, Erlebnisse und Gefühle drücken sie in einfachen Sätzen aus
- Sie verfügen die Fähigkeit der genauer sprachliche Ausdruck (verwenden ihre sprachliche Kenntnisse auch in der Mundart)
- Sie können den Kommunikationssituationen entsprechend verhalten (einfache Fragen und Antworten in allen Situationen)
- Sie können den deutschen und den ungarischen Sprachgebrauch unterscheiden (auch in der Mundart)
- Sie nehmen aktiv an den Dramatisierung der deutschen Märchen teil
- Sie ernennen Gegenstände, Sachen, Gebäude und reden über Arbeitsvorgänge und Geschehnisse auf Deutsch
- Sie ernennen Pflanzen, Tiere und Jahreszeiten
- Die Zusammenhänge können sie in kurzen Sätze auf Deutsch erzählen
- In mathematischen Tätigkeiten zählen sie auf Deutsch und setzen sie in Worten, Ausdrücken und Folgerungen auf
- Die einfachen Regeln erzählen sie auf Deutsch

Munka, munkajellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A természetközelségben a természetes anyagok használata során, a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyereket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor. A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtti munkacselekvéseket játékában utánozza. A hiányzó eszköz nem akadály, ezen a „mássá változtatás" vágya átrepíti, a cselekvésben mindenáron ki akarja magát próbálni. A gyerek a gyerekméretű, valósághű eszközökkel is "mintha" cselekvést végez, játszik. Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyerek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

Célok, feladatok:

- - A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.
- - A hagyományőrző tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- - A munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.
- - A gyermeki kipróbálási vágy sokrétű kielégítése, kezdeményezőkészségének formálása.
- - A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok alakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyerekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.
- - Tanulják meg tisztelni a munkát. Pozitív viszony alakuljon ki bennük a munkához.
- - Fokozatosan el kell jutniuk oda, hogy maguktól is ismerjék fel az adott szituációban a munka elvégzésének szükségességét.
- Az óvónővel kialakult érzelmi kapcsolat a megerősítés motivációja ösztönzi a gyereket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

- - önkiszolgálás
- - közösségért végzett tevékenységek.

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák: a naposi munka, a mindennapi élettel kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkák, növénygondozás.

- A *naposság* vállalásában az önkéntesség dominál. A naposság feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. A jelképes kötény nem csak a megbízást és a

feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire a gyermek büszke és örömmel, sikeresen teljesiti azt. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja. A nemzetiségi hagyományokhoz kapcsolódó cselekvések bővitik a naposi teendőket. Például a kerti szerszámok rendben tartása, a befőzésekhez, a sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, öntözések, stb.

- A *mindennapi élettel* kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkákhoz tartoznak: az udvar- és teremrendezés, az egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, csoportszoba csinosítása, díszítése), a házimunka jellegű tevékenységek.
- A *növénygondozás* munkálatai közben a gyerek megismerkedik az egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, stb.). Az óvoda udvarán kialakított veteményes-, virágoskert folyamatos munkát igényel ültetéstől-betakarításig, ezért fontos a munkafolyamatok megszervezésénél az "erők" tudatos elosztása. A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát.
- *Alkalomszerű munkának* tekinthető a környezet rendjének biztosítása, segítés az óvónőnek, egymásnak és a kisebbeknek.

A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

Önkiszolgálása során a gyermek gyakorolja azokat a fogásokat, készségeket, amelyek az egyéb munkajellegű tevékenységek végzésére alkalmassá teszik. Megbecsüli saját és mások munkáját. Kitartása, a megkezdett tevékenység befejezésre való igénye, felelősségtudata alakul. Az együttmunkálkodás érzelmi élménye a közösség iránti igényét alapozza. Megtalálja helyét a csoportban, a csoport, a közösség hasznos tagjává válik. A segítségnyújtás igénye alakul. Óvja, védi, gondozza a környezetében lévő növényeket, alapozódik a másról való gondoskodás igénye.

Összegzés

Az érzelmi hatások révén feladattudata, önértékelése, önbizalma fejlődik. A közösen végzett munka, erősíti a baráti, az egymást segítő kapcsolatok alakulását. A környezetében lévő felnőttek kedvvel végzett munkája mintául szolgál és egyben meghatározója a későbbi munkához való viszonyának.

Fejlődés várható eredménye

- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat
- Részt vesz a kerti munkában
- Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg
- Étkezés után az edényeket elrakja
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munkajellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére
- Fejlődnek kiemelt képességei: testi, értelemi, szociális és kommunikációs képességei, eléri az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget.

Die Nationalitäten - Erziehung:

- In den Kommunikations - Situationen soll die sprachliche Entwicklung befördert werden
- Die grundlegende Mitteln und Tätigkeiten sollen sie auch in der Sprache der Minderheit kennenlernen

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

Az óvodáskorú gyerek életkori sajátosságaiból következik, hogy a gyerek cselekvésein, érzékszervi mozgásos tapintásos észlelésen keresztül tanul. A gyermeki tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek ***képességeinek*** *fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.* A környezetében lévő ingerek aktivitásra késztetik, kiváltják a hatékony viselkedés igényét, közben ismereteket szerez, készségei, szokásai gyarapodnak, tanul. Ebben az önkéntelen tanulási helyzetben a 3-7 éves gyerek ismeretei tapasztalással bővíthetők, többek között a *játékos* cselekvéses tanulás lehetséges formájában. A gyerek a folyamatban többször átéli, tanulja, mikor, miként figyeljen a környező világra és belső jeleire. Érzékenységgel, érdeklődéssel fordul az őt körülvevő környezeti ingerek, hatások felé, tevékeny aktivitását a felnőtt megerősítő, elfogadó viselkedése befolyásolja, ismétlésre készteti. Ebben az életkori szakaszban a gyerek fejlődéséhez, fejlesztéséhez ez az érzelmi fogékonyság szolgál alapul.

A német nemzetiségi nevelés folyamatában is a tanulás és a játék szoros kapcsolatban állnak. A játék a tanulásnak fontos lehetősége. Azonos alapokra vezethető vissza, olyan közös ismertetőjegyei vannak, mint a szabad akarat, az aktivitás, a magabiztosság, a fantázia, az ismétlés és megismertek alkalmazása, a szabályok.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tevékenységekben megvalósuló tanulást a kétnyelvű csoportban a következőképpen kell szervezni:

- A szabad játék alatt megfelelő feltételek biztosításával
- Az óvónő modell magatartásán keresztül
- Kezdeményezéseken és foglakozásokon át.

A nyelvi nevelés a következő tanulási lépésekből adódik:
1, Az óvodai élet első percétől a gyermek fokozatosan, megszakítások nélkül szembesüljön a német nyelvvel, ezáltal alakuljon ki az igazi megértés.
2, Meg kell teremteni a lehetőségeket, melyben a megtanultak a nyelvismeret bővítését és megszilárdítását szolgálják. A kiejtést meg kell tanítani. Ebben a tanulási folyamatban jelentős szerepet játszik az óvónő jól artikulált kiejtése, nyelvi viselkedése, a nyelvtanilag helyes példa és az érdeklődése, mellyel a gyermekhez fordul.
3, Minden tevékenységformánál a szituatív és cselekvésközpontú tanulás áll előtérben.
4, A sok és ismétlődő hallott élmény által pozitív beállítottság születik a német nyelv iránt, amely előkészíti a gyermek kétnyelvű identitását.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

- A tapasztalatok és az ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül.
- Tudásgyarapítás.
- A tanulási tevékenységeket (célzott játékos tanulás és a tanulást segítő játékfeladatok) játékidőben nyugodt helyen naponta megközelítően azonos időben szervezzük.
- Pozitív viszony alakuljon ki a tanuláshoz.

Összegzés

A tanulás a gyermeki tevékenység velejárója. A "valamit megtanulás" a gyerek részére spontán folyamat, a "valamit megtanítás" az óvónő részéről tudatos, célszerű tevékenység, a tanulási képesség megalapozása.
A gyerek a tevékenységformák gyakorlása során tanul, gyarapodik ismerete. Cselekvés közben, érzelmein át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelme, intelligenciája. A sajátos fejlesztőhatás az egyes tevékenységformáknál követhető.

Fejlődés várható eredménye:

- Az egyszerű feladatokat megérti, Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Fejlődnek kiemelt képességei: testi, értelemi, szociális és kommunikációs képességei.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Az Európai Unióhoz való csatlakozás tükrében a társadalmi kirekesztés csökkentése kiemelt feladata lett az utóbbi évek oktatáspolitikájának. Az európai uniós állásfoglalások, direktívák fokozottan hangsúlyozzák a társadalmi méretű integrációt, azt az elvet, hogy hátrányos helyzete, specifikus problémái miatt semmilyen csoport vagy egyén ne legyen a társadalomban hátrányosan megkülönböztetve, valamilyen módon kirekesztve. Így napjainkban a pedagógiai és egyben az óvodapedagógiai munka egyik legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása.
Napjainkban egyre több a szociálisan hátrányos helyzetű, nehezen beilleszkedő gyermek, akik fejlesztő segítség nélkül iskolai és később társadalmi kudarcnak vannak kitéve. Közösségbe

való beilleszkedésüket elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő, integrált nevelésük. Intézményünk vállalja, hogy a társadalmi integrálódás felé vezeti az integrált gyermeket. Az együttnevelés vállalása tudatosan választott út, és a pedagógusok mellett minden oda járó gyermeknek természetessé válik a másság elfogadása a tolerancia. Intézményünk „nyitása" a sajátos nevelési igényű gyermekek felvételére egyben a hagyományos pedagógiai koncepciótól való eltávolodást is jelenti.
Annak – a legalább részleges – elfogadását, hogy a heterogén csoportok sokszínűsége, a pedagógusok módszertani alkalmazkodása az eltérő szükségletekhez kiaknázatlan lehetőségeket hordoz a pedagógiai munka színvonalának emelésére.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos.

Cél:
Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek adottságaiból kiindulva valósítja meg. Ezen általános célok és a sajátos nevelési igény összhangba kerülése eredményezze:
- érzelmi kötődésen alapuló, személyiségközpontú nevelést,
- érzelmeken alapuló óvodai légkört,
- tevékenységre ösztönző, egészséges élettér biztosítását,
- elfogadó környezet segítse a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését,
- befogadó óvodai környezet, légkör kialakítása (szülői értekezletek, közösségi programok, esetmegbeszélések)

A gyermek iránti elvárásokat fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke, a szakértői vélemény megállapításai határozzák meg.

Az óvoda feladata:

Adminisztrációs feladatok:
- az oviKRÉTA felületen fel kell tüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, a felülvizsgálat időpontját
- minden év június 30.-ig meg kell küldeni az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság részére azoknak a gyermekeknek a nevét - a bizottsági szakvélemény számával együtt - akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes, intézményváltoztatások jelzése a szakértői bizottságoknak

Tervezési feladatok:
- empatikus magatartás, másság elfogadása és elfogadtatása,
- érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés)
- a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Szervezési feladatok:
- a szükséges feltételek (személyi, tárgyi) biztosítása,
- együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal (kiterjedhet az óvónő felkészítésére, a tervezésre, folyamatos tanácsadásra)
- együttműködés a családdal, bevonásuk az óvodai életbe.

Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítsa a gyermek állapotának megfelelő mozgásteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét,
- minden gyermeknek esélyt nyújt az önmagához mért fejlődésre, hátrányának kompenzálására,
- az együttnevelés során a habilitációs és rehabilitációs szemlélet érvényesülése, sérülés specifikus módszerek alkalmazása,
- pszichikus funkciók, részképességek fejlesztése
- értelmi képességek fejlesztése, felzárkóztatás
- egyéni fejlesztés fejlesztőpedagógussal terápiás kapcsolatban,
- egyéni fejlesztési tervet készít és pedagógiai módszereit az adott gyermek szükségleteihez választja meg.
- alkalmazkodjon az eltérő képességek, viselkedés fejlesztéséhez,
- az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködésben dolgozzon a fejlesztőszakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, családsegítő, logopédus)
- a sajátos nevelési szükségletű gyermekek fejlesztéséhez rugalmas szervezeti keretek biztosítása (napirend)
- önképzéssel továbbképzéssel fejlessze a speciális pedagógiai munkához szükséges kompetenciáit.

Tervezés, szakmai dokumentumok, mérés, ellenőrzés, értékelés

Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése, sémája

Igazgató

↓

Igazgató helyettes

↓

Tagintézmény igazgatók

↓

Óvodapedagógusok

↓

Nevelést, oktatást közvetlenül segítők

↓

Gyermekek közössége

↓

Szülők Közössége (SZK)

Szervezeti leírás

Az óvodavezetés tagjai:

- igazgató,
- tagintézmény igazgató,
- igazgató helyettes,

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Célunk:

A pedagógiai programunk megvalósítása érdekében a tudatos tervezés érvényesüljön.

Intézményünk szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Pedagógiai Program

↓

Éves munkaterv

↓

Óvodai csoportnapló

↓

Felvételi mulasztási napló

↓

A gyermek egyéni képességének mérése, nyomon követése

Az óvodapedagógus tervezési folyamatának tartalmi kritériuma, feladatai:

- Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén
- Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP)
- A dokumentumok pontos, naprakész szabályoknak megfelelő vezetése
- Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembe vétele, a nevelés, tanítás és a fejlesztés játékosan valósuljon meg
- Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembe vétele
- Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés
- Rugalmas, módosítható tervezés felmerülő igények szerint

Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Megfigyelést elősegítő mérőeszközök	Megfigyelés tartalma	Az óvodapedagógus feladatai
Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése oviKRÉTA	**-motoros fejlettség** nagymozgás finommozgás vizuomotoros mozgás **- kommunikációs fejlettség** beszédértés beszédprodukció **- szociális fejlettség** társas kapcsolatok játék énfejlődés **-önállóság fejlettség** önállóság önszabályozás szokások **- kognitív fejlettség** megismerő funkciók	• Megfigyeléseket végez, a személyiségfejlesztési folyamat során épít a gyermekek otthonról hozott szokásaira, terveit a cél meghatározásával készíti. • Folyamatosan rögzíti a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat • Figyelemmel kíséri, a gyermek fejlődésének egyéni tempóját • A fejlesztést egyénre szabottan tervezi meg, minden esetben biztosítja az esélyegyenlőséget, tervet készít a lehetőségek legoptimálisabb kihasználására. • A szülők tájékoztatása évente két alkalommal és igény szerint történik, a gyermek aktuális állapotától függően • Tervei során figyelmet fordít a felzárkóztatásra, tehetséggondozásra.

Megfigyelést elősegítő mérőeszközök	Megfigyelés tartalma	Az óvodapedagógus feladatai
Difer teszt Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves korban	- írásmozgás koordináció - beszédhanghallás - reláció szókincs - elemi számolás - tapasztalati következtetés - tapasztalati összefüggés megértés - szocializáció - rendszerező képesség - elemi kombinatív képesség	• Rögzíti a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat • Figyelemmel kíséri, a gyermek fejlődésének egyéni tempóját • A mérés eredményeit felhasználva szöveges értékelőt készítenek a gyermek aktuális fejlettségéről. • A szülők tájékoztatása évente egy alkalommal a gyermek aktuális állapotától függően

Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Az igazgató ellenőrzési köre az intézmény valamennyi közalkalmazottjára kiterjed. Valamennyi tevékenységet ellenőrizheti. Felelős az ellenőrzés megszervezéséért. Az igazgató a belső ellenőrzésbe bevonhat bárkit, ha azzal a nevelőtestület egyetért. Fontos, hogy a szervezetben, mikor, kik és mit ellenőriznek.

A nevelési év pedagógiai ellenőrzései ciklikusak, egy nevelési éven belül ismétlődnek. Formája: látogatás, vizsgálat.

A pedagógiai munka, tervezett ellenőrzése időpontokkal az éves pedagógiai tervben fogalmazódik meg.

Az összehangolás az intézményen belül rendszeres és folyamatos információáramlást kíván. A rendszeres pedagógiai megbeszéléseken lehetőség nyílik az eltelt időszak kritikus értékelésére, és az elkövetkező teendők egyeztetésére. Az igazgató, a megbeszélések nyílt

légkörében követni tudja az óvónők pedagógiai felkészültségének szintjét. Ez egyik meghatározója az egyéni fejlesztő, segítő munkájának.
A segítő ellenőrzés hozzájárul a játék és más fejlesztő tevékenységek egyensúlyának megteremtéséhez és az integrált óvodai fejlesztő program sikeres megvalósításához. A beszoktatás időszakában a segítő ellenőrzés igen fontos. A további ellenőrzés kritériuma a rendszeresség, a visszajelzés és a továbbfejlesztő, értékelő megbeszélés. Az ellenőrzési folyamat a csoportok neveltségi szintjére és gyerekek egyéni fejlettségi szintjére is irányul. Továbbá: a nemzetiségi hagyományok, szokások gyakorlati lehetőségeinek elemzése, értékelése, a nemzetiségi irodalmi, zenei, alkotói, mozgás- és tánckultúra megismerésének elemzése, értékelése.
Az igazgató gyakorolja a teljesítmény értékelésével és az annak alapján történő, az illetményeltérítés százalékos mértékére történő javaslattétellel kapcsolatos munkáltatói jogot. A munkáltató a teljesítményértékelés szabályainak alkalmazásával a pedagógus elömeneteli rendszer hatálya alá tartozó személy munkavégzése színvonalát, az általa nyújtott munkateljesítményt értékeli.
A munkáltató minden évben köteles a köznevelésért felelős miniszter rendeletében meghatározott szabályok szerint értékelni a pedagógus és a pedagógus szakképesítéssel vagy szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott teljesítményét. Az óvodaigazgató értékelését a fenntartó végzi.
A gyermekek fejlődésének mérési rendszere kötelezően vezetendő az oviKRÉTA rendszerben, az egyéni fejlődés nyomonkövetése felületen. Emellett a DIFER mérés továbbra is folytatandó.
A program életrendjéből fakad, hogy a tevékenységek integrálódtak. Ebben a rendszerben a gyerek fejlődésének, fejlesztésének folyamatos egyéni követése indokolt. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél alkalmazzuk a DIFER mérésre épülő egyéni fejlesztési tervek készítését.

A helyi Pedagógiai Program értékelése

- Programunk értékeléséhez feltétlenül szükség van a gyerekek fejlődésének ellenőrzésére, értékelésére.
- Programunkat a következő időszakokban értékeljük:

  - az érvényesség ideje alatt folyamatosan a tapasztalatok elemzésével,
  - az 5. nevelési év végén.

Értékelési szempontok:

- mit adott a helyi program a gyerekeknek, milyen eredményeket hozott szocializáció terén, a nemzetiségi kultúra átadásában mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit,
- a nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai tudatosságát, kultúráját mennyire fokozta az óvodai nevelési programja,
- az Integrált Óvodai fejlesztő program elemeinek megvalósítása,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Az igazgató értékelő munkáját segíti, ha szülői értekezleteken, a családi - óvodai programokon, jeles napokon rendszeresen és aktívan részt vesz. Az igazgató napi jelenléte egyik feltétele a program megvalósításának, mert nemcsak irányítója, hanem hiteles éltetője is.

Összegzés

A hatékony működési rend, a sajátos tervezés, a folyamatos segítő ellenőrzés hozzájárul a német nemzetiségi program megvalósulásához, a gyermeki személyiség kiteljesedéséhez. Az ellenőrzés, értékelés alapvető dokumentuma: az óvoda helyi pedagógiai programja, a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és az óvodai fejlesztő program.
A tervezést a nemzetiségi óvodapedagógus németül, a magyaros óvodapedagógus magyarul készíti a kétnyelvűség jegyében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához: jogszabályi feltétel az augusztus 31-ig betöltött hatodik életév.

- A gyermek váljon képessé az iskolai életmódhoz való zökkenőmentes alkalmazkodásra,
- Testi fejlődés területén: megfelelő mozgás-összerendezettség, a finommotorika megfelelő fejlettsége,
- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes
- Értelmi fejlődés területén: az elvont nyelvi síkon folyó gondolkodás képességének megléte,
- Érzelmi fejlődés területén: a feladattudat és feladattartás iskolai életmódnak megfelelő működése,
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
  - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
  - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
  - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- A kis gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget

- Az egészségesen fejlődő gyermek:
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- szociális fejlődés területén: az együttműködő képesség és alkalmazkodó képesség fejlettsége biztosítja, hogy az iskolai tanulás öröm legyen, Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnöttel és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek:
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A tankötelezettség megállapítása

A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.
Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt.-ban fogalt kötelességekről, azok nem teljesítéséből eredő következményekről, valamint jogokról.
Amennyiben a szülő az óvoda döntéseinek önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője a szülő egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerinti gyámhivatalt.
Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét- szükség szerint, de legalább nevelési évenként- kétszer dokumentációba foglalja.
A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.
A dokumentáció tartalmazza:

- gyermek anamnézisét
- gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket

- ❖ szakértői bizottság vizsgálat megállapításait, fejlesztésre tett intézkedéseket és javaslatokat
- ❖ szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- ❖ szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzést

A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Az óvodapedagógusok a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a gyermek – az oviKRÉTA felületen rögzítik, továbbá DIFER mérést végeznek évente egy alkalommal.
A mérő-értékelő munkánk a különböző tevékenységekben való megfigyelés módszerén alapul, melyet félévente végzünk. Az eredményekről, fogadó órákon, megbeszélések alkalmával tájékoztatjuk a szülőket.

Az iskolaérettség megítéléséhez a logopédus és fejlesztő pedagógus a gyermekek képességfelmérő szűrővizsgálatát (5 éves és tankötelés korba lépés előtti szeptemberben) - a szülő (gondviselő) beleegyező nyilatkozata alapján – elvégzik (a logopédus logopédiai vizsgálatot, a fejlesztő pedagógus szűrővizsgálatot végez). A vizsgálatok eredményével kapcsolatban fogadó órát biztosítanak a szülők részére. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít

TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM

A Korm. rendeletben meghatározott rendelkezés szerint az igazgató a pedagógus-továbbképzési nyilvántartás adatai alapján a pedagógus-továbbképzés teljesítése érdekében egy nevelési, tanítási évre szóló pedagógus-továbbképzési intézményi programot készít, melybe a gyakornoki továbbképzésre kötelezetteket is felveszi.

A pedagógus-továbbképzés típusai:

A pedagógus, a pedagógus-továbbképzést a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt szakmai megújító képzések (a továbbiakban: tartalmi megújító képzés), valamint a pedagógus által választható képzés (a továbbiakban: választható képzés) elvégzésével teljesíti, melynek keretében

- ❖ a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt tartalmi megújító képzés hozzájárul az adott pedagógus szakképzettséghez kapcsolódó képzésben megszerzett ismeretek és jártasság megújításához, kiegészítéséhez,
- ❖ a pedagógus által választható képzés a pedagógus nevelő-oktató munkájához szükséges ismereteknek és készségeknek a bővítésére, fejlesztésére szolgál.

A pedagógus-továbbképzés intézményi programját az igazgató dolgozza ki, a pedagógus-továbbképzési program elkészítésének határideje minden évben április 30. napja. A pedagógus-továbbképzés intézményi programjára vonatkozó előírások a következőkben összegezhetők:

- a programban kell meghatározni azokat a tartalmi megújító képzéseket, amelyeken a pedagógusnak részt kell vennie, valamint azokat a választható képzéseket, amelyeken a pedagógus részt kíván venni,
- a programban kell megtervezni, hogy munkakörönként hány személy és milyen időkeretben vesz részt a pedagógus-továbbképzésben,
- a program a nevelési évre vonatkozóan tartalmazza azoknak a nevét, munkakörét, akiknek a részvételét betervezték, a pedagógus-továbbképzés megjelölését, a várható távollét idejét, a helyettesítés rendjét,
- a program elkészítésénél előnyben kell részesíteni azt, akinek a pedagógus-továbbképzés kötelező óraszámainak teljesítéséhez rövidebb idő áll rendelkezésre,
- a munkáltató a pedagógus-továbbképzési intézményi program elfogadása után a tanulmányi rendszer (KRÉTA) révén értesíti azt a pedagógust, akinek pedagógus-továbbképzést kell teljesítenie.

A továbbképzési program célja:
A pedagógusok pedagógiai és szaktárgyi szakmai tudásának folyamatos fejlesztése az óvoda Helyi Pedagógiai Programjában foglaltak színvonalas megvalósítása érdekében. A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében. Továbbá a közoktatási intézmény tevékenységének megszervezéséhez, a mérési, értékelési feladatok, az intézményirányítási, vezetési feladatainak ellátásához.

Általános elvek
- A továbbképzési program feleljen meg a kormányrendelet előírásainak.
- Szolgálja a kötelező pedagógus továbbképzést.
- Intézményi érdekeket tartalmazzon.
- Segítse az alapfeladatok jobb ellátását.
- Segítse a helyi saját pedagógiai program minél jobb megvalósítását.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek megismerésének előtérbe helyezése, melyek a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztéséhez segítenek hozzá.

Program elfogadása, érvényesítése, módosítása, érvényességi rendelkezések

A Helyi Pedagógiai Programot az óvoda igazgatója a nevelőtestület bevonásával készíti el.

A helyi Pedagógiai Program módosításának:

Kötelező indoka:
•Törvényi, jogszabályi változás

Lehetséges indoka:
•A minőségi munka érdekében a kevésbé eredményes elképzelések elhagyása, vagy a program új elemekkel való bővítése.
•Szülői igények változása.
•Nevelőtestületi javaslatok.
•Szervezeti átalakulás.
•Személyi és tárgyi feltételek megváltozása.

A Helyi Pedagógiai Program a kihirdetés napján lép hatályba. Módosítása: az óvodaigazgató hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület.

A Pedagógiai Program személyi hatálya kiterjed:
Az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre. Azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.
A Pedagógiai Program területi hatálya kiterjed: az óvoda területére. Az óvoda által szervezett – a Pedagógiai Program végrehajtásához kapcsolódó – óvodán kívüli programokra.

A Pedagógiai program hatályos 5 évig, illetve visszavonásig.

Varsád, 2026. augusztus 31.

.....
Berta Sándorné
tagóvoda igazgató

FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS DOKUMENTUMOK

1.) 1993. évi LXXIX. tv. a közoktatásról és annak módosításaival kiegészítve. 2.) 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet 1. sz. melléklet - a Nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelve
3.) 2/2005. (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve
4.) Az Oktatási Miniszter által kiadott Integrációs Óvodai fejlesztő program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek neveléséhez
5.) Az óvoda Alapító Okirata
6.) Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
7.) Deli Andrásné- Nagy Jenőné: Útmutató A Nemzeti etnikai kisebbségi óvodák Helyi nevelési programjának elkészítéséhez Budapest, 1998.
9.) Dr. Kiss Tihamér: A gyermek értelmi fejlesztése az első hat évben 1992
10.) Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Gondolat Kiadó Bp. 1978
11.) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Országos Közoktatási Intézet Budapest, 1996.
12.) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés OKI 1997
13.) Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában Budapest, 1992.
14.) 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
15.) 2011. évi CXC. Nkt
16.) 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda nevelőtestülete a pedagógiai programot elfogadta.

Diósberény, 2026. 08.31.

.....
Szücs-Balogh Dorka (óvodapedagógus)

A fenntartó egyetértését nyilvánította.

Diósberény, ...

.....
Tillmann András László (társulás elnöke)

A Német Nemzetiségi Önkormányzat egyetértését nyilvánította.

Varsád, ...

.....
Andrási Zoltánné (elnök)

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Diósberény, 2026. 08.31.

.....
Zei Ramóna (igazgató)

1. számú melléklet

Óvodai integrációs program:

Az integrációs program célja:
Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves HHH gyermek beóvodázása.
Valamennyi 3 – 7 éves HHH gyermeknek megfelelő minőségű tudatos nevelő – fejlesztő munkával biztosítunk iskolai sikerességet, egyenlő esélyt az iskolakezdéshez.
Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről – évre egyre nagyobb számban integrált környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.
Együttműködő partneri kapcsolat kiépítés – a szülői házzal – a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Nemzetiségi Önkormányzattokkal, Civilszervezettel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.
A helyi óvodai integrációs program hatóköre:
Az óvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, kinek mindenkori létszáma az óvoda „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek" nyilvántartásában kerül kimutatásra.
A kimutatás fellelhetősége: a gyermek személyi anyaga,

A helyi óvodai integrációs program jellemzői
Gyermekközpontú, családorientált szemlélet.
Olyan interdiszciplinális megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja

1. Szervezési feladatok

1.1. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratkozásának támogatása

- A védőnő, a Családsegítő Szolgálat bevonása a „felderítő – meggyőző" munkába.

1.2. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása:

- Az érzelem gazdag, családias óvodai légkör kialakítása.
- Nyitott óvodai működés fenntartása: a szülői házzal való nyitott kapcsolat.
- A HHH-s gyerekek körében a hiányzás folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzés a hatóságok felé.
- Jelzőrendszer működése: a széles körű intézményi együttműködés keretében: orvos, védőnő, Gyermekjóléti Szolgálat.

1.3.A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása :

- Az óvoda nyitvatartási idejének egyeztetése a fenntartóval, önkormányzattal.

2. Nevelőtestület együttműködése.

- Értékelő esetmegbeszélések
- Hospitálásra épülő együttműködés

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés

- A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő Személyiségi lap rendszer „anamnézis" fejezetének elkészítése az óvodába lépő HHH gyermekek teljes körében.

3.2. Kommunikációs nevelés :

- Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk Tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a HHH gyermekek élményhez juttatása folyamatosan a tárgyi és humán erőforrás fejlesztésével.

3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció :

- Az új HHH gyerekek személyre szabott beszoktatása , befogadása az óvodai életbe.

3.4. Egészséges életmódra nevelés :

- A PP tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap helyes egészségtudatuk és táplálkozási szokásaik kialakítása.
- A HHH gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvoda tárgyi és személyi rendszer biztosítása.

3.5. Társadalmi tevékenység tudatos fejlesztés:

- A PP-nak megfelelően a multikulturális tartalmak beépülése a csoport mindennapi életében.
- Az SNI-s gyermekekkel való közös óvodai élet /integráció/.
- Lokálpatriotizmusra nevelés: részvétel a falu rendezvényein, ünnepségein, építészeti értékeinek, hagyományainak megismerésére, megőrzésére nevelés.
- Munkára nevelés során a környezet megóvására , védelmére való nevelés.

3.6.Korszerű óvodapedagógiai módszerek :

- A PP-nak megfelelően a gyermekek individualizálva szocializálódjanak.
- A HHH gyermekek egyéni fejlesztése a meghatározott fejlesztőpedagógiai módszerek alkalmazásával.

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka.

4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok:

- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése.

4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás :

- Egészségügyi tartalmú programok szervezése, a szülők számára segítségnyújtás.

4.3. a szociális ellátó rendszerrel való együttműködés

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli intézményekkel szervezetekkel

5.1. Gyermekjóléti, Családsegítő Szolgálat :

- A PP megvalósításában való aktív részvétel
- A családok szociális, mentális támogatása, segítése.

- A szülők erőforrásainak feltárása.

5.2. Védőnői hálózattal

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Korai képesség gondozással kapcsolatos tanácsadás.

5.3. Civil szervezetekkel való együttműködés :

- A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés.
- A gyermekek hiányzás csökkentésében való együttműködés.

5.4. Nevelési Tanácsadóval való együttműködés :

- A gyermek fejlesztésében való együttműködés
- Szakértői bizottság bevonása.

5.6. Általános iskolával való együttműködés:

- A HHH gyerekek kudarcmentes iskolai beilleszkedésének elősegítése az első osztályba.

6. Óvoda – iskola átmenet támogatás :

6.1. Iskola érettség elérését támogató pedagógiai munka :

- A PP eredményes megvalósítása

-A tanulási képességek megalapozásával, a részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelem koncentráció, az alkotás vágy szükséges szintjének kialakításával a kudarc mentes iskolakezdés biztosítása .

6.2. Iskolakezdés támogatása :

- A HHH gyermekek kudarcmentes iskola kezdése érdekében a gyermekek ismerjék meg leendő elsős tanítóikat.
- Ismerkedés az iskolával: Nyílt órák - szülők gyermekek együttes részvételével

6.3. Az érintett iskolákkal: közös óvoda – iskola átmenetet segítő programok kidolgozása

- A HHH gyermekek óvoda – iskola átmenetének zökkenőmentes biztosítása.

7. A HHH gyermekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés

- Személyes kapcsolat kialakítás minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítás
- Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről
- A gyerekek alkotásainak megmutatása
- Szülői részvétel lehetőségeinek biztosítása a nyílt napon
- Gyermeknevelléssel kapcsolatos nézetek kicserélése
- A családok szokásainak, értékrendjének megismerése
- Szülői Közösségek kialakítása

A Helyi Óvodai Nevelési Programunk nyitott óvodaképének megfelelve a családok bevonásával hatékony megvalósításával, a partner központú működés megvalósul, az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel